

VERDEȘ MARIA-ROCSELANA

CAIET DE SEMINAR

**Pentru disciplina
PEDAGOGIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
PRIMAR ȘI PREȘCOLAR**

Anul II de studiu

Ediția a II-a

**Editura ACADEMICA BRÂNCUȘI
Târgu Jiu, 2024**

ISBN 978-630-340-014-3

VERDEȘ MARIA-ROCSELANA

CAIET DE SEMINAR

**Pentru disciplina
PEDAGOGIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
PRIMAR ȘI PREȘCOLAR**

Anul II de studiu

~ Ediția a II-a ~

Editura ACADEMICA BRÂNCUȘI

Târgu Jiu, 2024

ISBN 978-630-340-014-3

CAIET DE SEMINAR
PENTRU ANUL AL II-LEA
PEDAGOGIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREȘCOLAR ȘI PRIMAR

STRUCTURA CURSURILOR

I. SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN ROMÂNIA

1.1. Delimitare:

1.1.1. Sistem de educație

1.1.2. Sistem de învățământ

1.2. Funcțiile sistemului de învățământ

1.3. Structura sistemului de învățământ

1.4. Evoluția sistemului de învățământ

TEMĂ DE SEMINAR:

Analizați, într-un referat de cca. 3 pagini, **Starea actuală a sistemului de învățământ românesc.**

Bibliografie:

1. M.E., Legea învățământului nr. 198/2023

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument>

2. Cristea, Sorin, (2017) *Sistemul de educație/ învățământ*, București, Editura Publishing House

3. Pânișoară, I.-O., Manolescu, M., (2019), *Pedagogia învățământului primar și preșcolar*, vol. II, București. Editura Polirom.

II. PERSONALITATEA. ABORDĂRI TEORETICE ȘI IMPLICAȚII ÎN EDUCAȚIE

2.1. Abordări teoretice ale personalității

2.2. Teorii explicative ale personalității

2.2.1. Teoria behavioristă

2.2.2. Teoria psihanalitică

2.2.3. Teoria umanistă

2.2.4. Teoria cognitivă

2.2.5. Teoria factorială

2.2.6. Teoria structural-sistemică a personalității

TEMĂ DE SEMINAR: Analizați, într-un referat, teoria umanistă a personalității din punctul de vedere al cadrului didactic.

Bibliografie:

1. Zlate, Mielu, (1972) *Psihologia socială a grupurilor școlare*. București, Editura Politică
2. Zlate, Mielu, (2006) *Fundamentele psihologiei*. București. Editura Universitară
3. Zlate, Mielu, (2008) *Eul și personalitatea*. București. Editura Trei

III. STRUCTURA ȘI DINAMICA PERSONALITĂȚII. CARACTERISTICILE DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII EDUCABILULUI

3.1. Subsistemele personalității: temperamentul, aptitudinile, caracterul, creativitatea

3.2. Interacțiunea subsistemelor personalității

3.3. Metode și teorii ale dezvoltării copilului

3.4. Dezvoltarea conștiinței de sine a educabilului

3.5. Caracteristicile dezvoltării personalității școlarului mic

TEMĂ DE SEMINAR: Analizați implicațiile educaționale ale interacțiunii sistemelor personalității (la nivel preșcolar și școlar).

Bibliografie:

1. Rutter, M., (2006) *Genes and behaviour: Nature-nurture interplay explained*. Londra. Blackwell
2. Zlate, M., (1972) *Psihologia socială a grupurilor școlare*. București. Editura Politică
3. Zlate, M., (2006) *Fundamentele psihologiei*. București. Editura Universitară
4. Zlate, M., (2008) *Eul și personalitatea*. București. Editura Trei

IV. PROCESUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT

4.1. Normativitatea procesului de învățământ

4.2. Principiile didactice

4.2.1. Principiul participării conștiente și active a educabilului la învățarea și evaluarea școlare

4.2.2. Principiul asigurării caracterului intuitiv al învățământului (principiul intuiției)

4.2.3. Principiul conexiunii teorie-practică

4.2.4. Principiul sistematizării și continuității în învățământ

4.2.5. Principiul însușirii temeinice a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor

4.2.6. Principiul accesibilității și individualizării învățământului

4.2.7. Principiul asigurării conexiunii inverse (retroacțiunii) în procesul de învățământ

TEMĂ DE SEMINAR:

Comentați, în grupe de cinci studenți (randomizat), următoarele texte, din perspectiva educației:

I. „Emil nu va avea nici legături la cap, nici coșuri cu roțițe, nici cărucioare, nici bețe; sau, cel puțin, îndată ce va începe să știe să pună un picior înaintea altuia, nu va fi sprijinit decît pe locurile pavate și peste acestea va fi trecut foarte repede *). În loc să-l lăsați să se îmbîcsească în aerul stricat al unei camere, duceți-l în fiecare zi într-o grădină. Acolo poate să alerge, să zburde, să cadă de o sută de ori pe zi; cu atît mai bine, va învața să se ridice mai repede. Sentimentul plăcut de libertate răscumpără multe răni. Elevul meu va avea des vîntăi; în schimb, va fi întotdeauna vesel; dacă ai voștri au mai puține, **) sînt întotdeauna amărîți, întotdeauna înlănțuiți, întotdeauna contrariați. Mă îndoiesc că profitul este de partea lor.”

(Rousseau, J.J., (1973) „Emil sau Despre educație”, E.D.P., București, p. 53)

II. „S-au încercat toate instrumentele afară de unul, în mod cert singurul care poate reuși: libertatea bine rînduită. Nu trebuie deloc să te amesteci în creșterea unui copil cînd nu știi să-l conduci unde vrei prin singurele legi ale posibilului și imposibilului. Sfera unuia și al altuia fiindu-i deopotrivă de necunoscută, se poate întinde, se poate restrînge în jurul lui după voie. Îl poți lega, îl poți mișca din loc, îl poți opri numai cu legătura necesității, fără ca el să murmure. Îl faci blînd și mlădios numai prin forța lucrurilor, fără ca vreun viciu să poată prinde rădăcină în el, căci niciodată pasiunile nu se stîrnesc cîtă vreme nu au niciun efect.

Nu dați elevului vostru nici un fel de lecție verbală; el trebuie să învețe numai prin experiență; nu-i dați nici un fel de pedeapsă, căci el nu știe ce înseamnă a greși; nu-l puneți niciodată să vă ceară iertare, căci el nu vă poate ofensa. Lipsit de orice moralitate în acțiunile lui, el nu poate face nimic ce ar putea fi rău din punct de vedere moral și să merite pedeapsă ori mustrare.”

(idem, p. 68)

III. „Îl văd de pe acum pe cititor speriat de faptul că-l judec pe acest copil după ai noștri; el se înșală. Strîmtoarea continuă în care țineți elevii voștri le irită voiciunea; cu cît sunt mai constrânși sub ochii voștri, cu atît sînt mai turbulenți în momentul în care scapă; trebuie să se despăgubească cînd pot de constrîngerea dură în care îi țineți. Doi școlari din oraș vor face mai multă stricăciune la țară decît tineretul unui sat întreg. Închideți un domnișor și un mic țăran într-o cameră; cel dintîi va răsturna totul, va strica totul înainte ca cel de-al doilea să se fi mișcat din loc; pentru ce aceasta, dacă nu pentru că unul se grăbește să abuzeze de un moment de neîngrădire, în vreme ce celălalt, totdeauna sigur de libertatea sa, nu se grăbește niciodată să se folosească de ea; și totuși, copiii sătenilor, adesea răsfățați sau contrariați, sînt încă destul de departe de starea în care aș voi să fie ținuți.” (idem, p. 69)

IV. „Cea dintîi educație trebuie să fie, așadar, pur negativă). Ea constă nu în a transmite virtutea sau adevărul, ci în a păzi inima de viciu și spiritul de eroare. Dacă ați putea să nu faceți nimic și să nu lăsați nici pe alții să facă ceva ; dacă ați putea să conduceți elevul vostru sănătos și robust pînă la vîrsta de doisprezece ani fără să știe a deosebi mîna sa dreaptă de mîna stîngă, atunci, de la primele lecții pe care i le-ați da, ochii înțelegerii lui s-ar deschide pentru rațiune. Fără prejudecăți, fără deprinderi, nu va avea nimic în el care să poată contrazice rezultatul grijii voastre. Curînd, el va deveni în mîinile voastre cel mai înțelept dintre oameni; și începînd prin a nu face nimic, veți fi înfăptuit o minune a educației.” (idem, p. 70)

V. „O altă considerație care confirmă utilitatea acestei metode este aceea a caracterului particular al copilului, pe care trebuie să-l cunoști bine ca să știi ce regim moral i se potrivește. Fiecare spirit are forma sa proprie, potrivit căreia el are nevoie să fie condus; iar pentru succesul îngrijirilor care se dau, este important ca el să fie condus prin această formă și nu prin alta. Omule prudent, studiază timp îndelungat natura, observă bine pe elevul tău înainte de a-i spune primul cuvînt; lasă întîi sămînța caracterului său să se dezvolte în plină libertate, nu-i aplica nici

cea mai mică constrângere, ca să-l poți vedea mai bine în întregul său. Crezi că acest timp de libertate e pierdut pentru el? Dimpotrivă, va fi întrebuințat în modul cel mai bun; căci așa vei învăța să nu pierzi niciun moment într-o epocă mai prețioasă; în schimb, dacă începi înainte de a ști ce ai de făcut, acționezi la întâmplare; expus să te înșeli, vei fi silit să te întorci mereu înapoi; te vei afla mai departe de țintă decât dacă te-ai fi grăbit mai puțin ca s-o ajungi. Nu face deci ca avarul care pierde mai mult fiindcă nu vrea să piardă nimic. Sacrifică la prima vîrstă un timp pe care îl vei recîștiga cu dobîndă la o vîrstă mai înaintată. Medicul înțelept nu dă nebunește doctorii la înfîia vedere, ci studiază temperamentul bolnavului înainte de a-i prescrie ceva; începe să-l trateze mai tîrziu, dar îl vindecă, pe cînd medicul prea grăbit îl omoară.” (idem, p. 71).

„Copiii trebuie să fie ocupați în orice caz, fiindcă trîndăvia duce la dezordine și corupție. Dacă ocupația ce li se dă constă într-o muncă utilă (de exemplu, lucrul manual sau o muncă de cîmp) cu atît mai bine. Și e încă mai preferabil, dacă prin această ocupație se învață sau se deprinde ceva practic, care să contribuie la formarea individului pentru viitor. Însă nu orice ocupație este învățămînt; și în împrejurările în care guvernarea de vine dificilă învățarea nu este întotdeauna ocupația *cea mai nimerită*. Există unii copii care, pe măsura creșterii, se supun mai degrabă ordinii la un meseriaș, negustor, decât la școală.” (Herbart, J.Fr., p. 20).

„Văzându-mă silit de a instrui eu singur copiii, fără niciun ajutor, am învățat arta de a instrui un mare număr de copii, unii prin alții, și pentru că singurul mijloc pe care îl aveam la îndemînă era pronunțarea cu voce tare, mi-a venit în minte ideea de a pune pe acești copii să deseneze, să scrie și să lucreze în timpul lecției. Dezordinea pricinuită de această mulțime de copii care repetau în cor m-a determinat să întrebuințez ritmul, atunci cînd am constatat că pronunțarea ritmată sporea efectul produs de lecție. Ignoranța completă a elevilor m-a silit să-i țin mult timp asupra primelor învățături și astfel am descoperit creșterea puterii de înțelegere pe care o dă cunoașterea perfectă a celor dintâi învățături și sentimentul de încredere care se naște din aceasta, chiar pe treapta cea mai de jos a învățămîntului.

Niciodată până atunci nu prinsesem așa de bine legătura care există între primele idei ale fiecărei ramuri de cunoștințe și ansamblul cunoștințelor, nici golurile mari ce trebuiau negreșit să rezulte dintr-o învățare dezordonată și incompletă a acestor prime idei. Consecințele observărilor făcute asupra însușirii temeinice a noțiunilor elementare mi-au întrecut cu mult așteptările; copiii au simțit curând că în ei zac puteri necunoscute, mai ales, ei căpătară un sentiment de ordine și de frumos – căpătară conștiința de sine; impresia de oboseală care domnește, de obicei, în școli a dispărut din clasa mea. Voiau și puteau, stăruiau, izbuteau și se bucurau. Nu se comportau ca niște școlari care învață, ci ca niște copii care simțeau trezindu-se în ei puteri necunoscute și care înțelegeau încotro puteau să-i ducă aceste puteri, și acest sentiment le înălța spiritul și inima.” (Pestalozzi, J.H., p. 27).

Note:

1. Rousseau, J.J., (1973) „Emil sau Despre educație”, București, Editura Didactică și Pedagogică, p. 53
2. ibidem, p. 68
3. ibidem, p. 69
4. ibidem, p. 70
5. ibidem, p. 71
6. Herbart, J. Fr., (1976) „Prelegeri pedagogice”, București, Editura Didactică și Pedagogică, p. 20
7. Pestalozzi, J.H., (1977) „Cum își învață Gertruda copiii”, București, Editura Didactică și Pedagogică, p. 27

Bibliografie:

1. Rousseau, J.J., (1973) „Emil sau Despre educație”, București, Editura Didactică și Pedagogică
2. Herbart, J. Fr., (1976) „Prelegeri pedagogice”, București, Editura Didactică și Pedagogică
3. Pestalozzi, J.H., (1977) „Cum își învață Gertruda copiii”, București, Editura Didactică și Pedagogică

V. ALTERNATIVE EDUCAȚIONALE

- 5.1 . Pedagogia Montessori
- 5.2 . Pedagogia Waldorf
- 5.3 Pedagogia Reggio Emilia
- 5.4 Pedagogia Step by Step

TEME DE SEMINAR:

1. Prezențați colaborativ (grupe de câte doi studenți), într-un eseu argumentativ, *metodele de evaluare în alternativele educaționale: Waldorf, Step by Step, Montessori, Reggio Emilia.*

2. Analizați comparativ (în grupe de câte doi studenți) alternativele *Waldorf*, *Step by Step*, *Montessori*, *Reggio Emilia*.

3. Analizați comparativ (în grupe de câte doi studenți), tipurile de evaluare a alternativelor *Waldorf*, *Step by Step*, *Montessori*, *Reggio Emilia*.

Bibliografie:

1. Albulescu, I., (2014), *Pedagogii alternative*. București. Editura All.
2. Neugebauer, B., (1994), *Unpacking my questions and images: Personal reflections of Reggio Emilia*. Child Care Information Exchanges, 3, pp. 67-70
3. Pânișoară, I.-O., Manolescu, M., (2019), *Pedagogia învățământului primar și preșcolar*, vol. II, București. Editura Polirom.
4. Stoll, L., (2005), *Montessori: The Science Behind the Genius*. Oxford University Press

VI. FORME DE ACTIVITATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR (JOCUL)

- 6.1. Delimitări conceptuale
- 6.2. Caracteristicile jocului
- 6.3. Teorii despre joc
- 6.4. Funcțiile jocului
- 6.5. Clasificarea jocurilor
- 6.6. Tipuri de joc
 - 6.6.1. Jocul de creație
 - 6.6.2. Jocul didactic
 - 6.6.3. Jocul cu părintele

TEMĂ DE SEMINAR:

Realizați, colaborativ (grupe de câte doi studenți) un PPT sau PPS, în care să prezentați un tip de joc, urmărind toate etapele acestuia.

Bibliografie:

1. Adler, A., (2011), „Practica și teoria psihologiei individuale”. București. Editura Trei
2. Antohe, G., Huțupaș, I., (2002), „Psihopedagogia jocului”, Galați. Editura Nivelau
3. Cerghit, I., (2006), „Metode de învățământ”, Iași. Editura Polirom
4. Crețu, T., (2001), „Psihologia vârstelor”. București. Editura Credis
5. Pânișoară, I.-O., Manolescu, M., (2019), „Pedagogia învățământului primar și preșcolar”, vol. I, București. Editura Polirom.
6. Șchiopu, U., Verza, E., (1995), „Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții”. București. Editura Didactică și Pedagogică

VII. PROIECTAREA PEDAGOGICĂ A ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE

7.1. Delimitări conceptuale

7.2. Funcțiile și principiile proiectării pedagogice

7.2.1. Funcțiile proiectării pedagogice

7.2.2. Principiile proiectării pedagogice

7.3. Etapele proiectării didactice

7.3.1. Stabilirea corectă a obiectivelor

7.3.2. Elaborarea strategiilor didactice corelate obiectivelor stabilite

7.4. Proiectarea didactică

7.4.1. Planificarea calendaristică

7.4.2. Proiectarea unităților de învățare

7.4.3. Proiectarea didactică a unei activități/lecții

TEMĂ DE SEMINAR:

Concepeți un proiect de lecție la nivel preșcolar/școlar

Bibliografie:

1. Ausubel, D.P, Robinson, F.G., (1981) „Învățarea în școală. O introducere în psihologia pedagogică”. București. EDP
2. Bloom, B.S., (1968), „Learning for Mastery. Instruction and Curriculum.” Regional Educational Laboratory for the Carolinas and Virginia, Topical Papers and Reprints, Number 1. Evaluation comment, 1(2), Nr. 2
3. Ciolan, L, (2008), „Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar.” Iași. Editura Polirom
4. Hattie, J., (2014), „Învățarea vizibilă. Ghid pentru profesori.” București. Editura Trei
5. Cristea, S., (2018), „Concepte fundamentale în pedagogie”, vol VIII. București. Editura Didactica Publishing House
6. Jinga, I., Negreț, I., (1999), „Învățarea eficientă”. București. Editura Aldin
7. Pânișoară, I.-O., Manolescu, M., (2019), „Pedagogia învățământului primar și preșcolar”, vol. I, București. Editura Polirom.
8. Potolea, D., Manolescu, M., (2006), „Teoria și metodologia curriculumului”. Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural.

VIII. DIDACTICA LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE

8.1. Didactica domeniului Limbă și comunicare

8.1.1. Caracteristici

8.2. Proiectarea activităților specifice domeniului Limbă și comunicare

8.2.1. Proiectarea anuală și semestrială

8.2.2. Proiectarea lecțiilor și activităților zilnice

8.2.3 Activități didactice – convorbirea, jocul didactic, povestirea, memorizarea

8.3. Didactica disciplinelor Comunicare și Limba și literatura română în învățământul primar

8.3.1. Competența de comunicare a școlarului

8.3.1.1. Limbă. Limbaj. Comunicare

8.3.1.2. Competența de comunicare

8.3.1.3. Formarea deprinderilor de citit-scris

8.3.1.4. Textul liric. Textul narativ

8.3.1.5. Lecțiile de limba română

8.4. Predarea textului literar și nonliterar în ciclul primar

8.5. Comunicarea orală în ciclul primar

8.5.1. Competența de comunicare orală

8.5.2. Componenta lexicală

8.5.3. Componenta gramaticală

TEMĂ DE SEMINAR:

Redactați un proiect de lecție în învățământul preșcolar/primar (memorizare, convorbire, povestire, joc didactic)

Bibliografie:

1. Ciolan, L, (2008), „Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar.” Iași. Editura Polirom
2. Cucos, C., (2006), „Pedagogie” (ediția a II-a revăzută și adăugită). Iași. Editura Polirom
3. McLuhan, M., (1975), „Galaxia Gutenberg. Omul și era timpului.” București. Editura Politehnică
4. Mitu, F., (2005) „Jocuri didactice integrate pentru învățământul preșcolar.” București. Editura Humanitas
5. Pamfil, A., (2007), „Elemente de didactica limbii române: clasele primare.” Cluj-Napoca. Casa Cărții de Știință

6. Parfene, C., (1999), „Metodica studierii limbii și literaturii române în școală.Ghid teoretico-aplicativ.” Iași. Editura Polirom
7. De Saussure, F., (1998), „Curs de lingvistică generală.” Iași. Editura Polirom
8. Sîrghie, A., (2009), „Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar.” Sibiu. Editura Alma Mater

IX. DIDACTICA DOMENIULUI ARTE

9.1. Educația muzicală

9.1.1. Educația muzicală în învățământul preșcolar și primar

9.1.2. Jocul didactic muzical

9.2. Domeniul experiențial estetic și creativ-cadru conceptual

9.2.1. Finalitățile domeniului experiențial în grădiniță

9.2.2. Conținuturi

9.2.3. Activitățile integrate în grădiniță: tipologie, aspecte metodice

9.2.4. Aspecte metodice specifice domeniului estetic și creativ (predare-învățare-evaluare)

TEMĂ DE SEMINAR:

Redactați un proiect de lecție în învățământul preșcolar/primar – domeniul arte (la alegere: educație muzicală/educație plastică)

Bibliografie:

1. Ciolan, L, (2008), „Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar.” Iași. Editura Polirom
2. Cristea, M., (2009), „Metodica predării educației plastice în învățământul primar și preșcolar”. București. Editura Corint
3. Dolgoșev, M., Marinescu, E., (1972), „Metodica educației muzicale în grădinița de copii.” București, EDP

X. DIDACTICA MATEMATICII

10.1. Învățarea numerelor naturale (nivelurile preșcolar și primar)

10.1.1. Scrierea cifrelor

10.1.2. Numărul 0 (zero)

10.1.3. Număr. Cifră

10.1.4. Concentrice numerice

10.2. Învățarea numerației

10.2.1. Numerele naturale 0-10

10.2.2. Numerele naturale 11-100

10.2.3. Numerele naturale mai mari decât 100

10.3. Învățarea operațiilor cu numere naturale

10.3.1. Adunarea și scăderea

10.3.1.1. Definirea operațiilor de adunare și scădere

10.3.1.2. Aspecte metodice ale introducerii operațiilor de adunare și scădere în centrul 0-10

10.3.2. Adunarea și scăderea numerelor naturale

10.3.2.1. Adunarea și scăderea numerelor naturale în centrul 0-20

10.3.2.2. Adunarea și scăderea numerelor naturale în centrul 0-100

10.3.2.3. Adunarea și scăderea numerelor naturale mai mari decât 100

TEMĂ DE SEMINAR:

Redactați un proiect de lecție în învățământul preșcolar/ primar.

Bibliografie:

1. Ciolan, L, (2008), „Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar.” Iași. Editura Polirom

2. Constantin, P., Neagu, M., (2002), „Elemente de didactica matematicii în grădiniță și în învățământul primar”. Iași. Editura Polirom

3. Magdaș, I., Vălcan, D., (2007), „Didactica matematicii în învățământul primar și preșcolar”. Cluj-Napoca. Editura Casa Cărții de Știință

4. Roșu, M., (2004), „Metodica predării matematicii pentru colegiile universitare de institutori”. București. Editura CREDIS

XI. EVALUARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

11.1. Evaluarea în grădiniță – particularități

11.1.1. Cunoașterea profilului individual al preșcolarilor

11.2. Variabilele evaluării în grădiniță

11.2.1. Fișa de apreciere

11.2.2. Funcții și strategii de evaluare în grădiniță

11.2.2.1. Evaluarea inițială

11.2.2.2. Evaluarea formativă

11.2.2.3. Evaluarea sumativă

11.2.3. Operațiile evaluării

11.2.4. Instrumente de evaluare în grădiniță

11.2.5. Criterii de evaluare în grădiniță

11.2.6. Conceperea probelor de evaluare

11.2.7. Monitorizarea și valorificarea rezultatelor evaluării în grădiniță

TEMĂ DE SEMINAR:

Completați două fișe pentru aprecierea progresului individual al preșcolarului, înainte de înscrierea în clasa pregătitoare (pentru un elev performant și pentru un elev care necesită sprijin).

Bibliografie:

1. Benga, O., Ionescu, T., (coord) (2008) „Fișă de evaluare a dezvoltării copiilor (3-7 ani)”
2. Manolescu, M., (2010), „Teoria și metodologia evaluării.” București. Editura Universitară
3. Petrescu, C., (coord) (2008 a), „Ghid de observare a copilului. Grupa mică 3-4 ani.” Pitești. Editura Diana
4. Petrescu, C., (coord) (2008 b), „Ghid de observare a copilului. Grupa mică 4-5 ani.” Pitești. Editura Diana
5. Petrescu, C., (coord) (2008 c), „Ghid de observare a copilului. Grupa mică 5-6 ani.” Pitești. Editura Diana
6. Radu, I.T., (2000), „Evaluarea în procesul didactic.” București. EDP
7. Șchiopu, U., (1967) „Psihologia vârstelor.” București. EDP

XII. EVALUARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ȘCOLAR

12.1. Evaluarea școlară: concept, evoluție, caracteristici

12.1.1 Structura evaluării

12.2. Evaluare în învățământul școlar

12.2.1. Inovarea sistemului de evaluare

12.2.2. Descriptori de performanță

12.2.3. corespondența descriptori-calificative

12.2.4. Stabilirea calificativelor în învățământul primar

12.3. Tipurile evaluărilor în învățământul primar

12.3.1. Evaluarea sumativă

12.3.2. Evaluările Naționale din învățământul primar pentru clasele a II-a și a IV-a

12.3.2.1. Evaluarea elevilor din clasa pregătitoare

12.3.2.2. Evaluarea elevilor din clasa a II-a

12.3.2.3. Evaluarea elevilor din clasa a IV-a

TEME DE SEMINAR:

Realizați un test docimologic cu itemi

a) obiectivi

b) semiobiectivi

1. Baremul de corectare

2. Matricea de specificații

3. Comparați două sisteme de învățământ din perspectiva evaluării (prin calificative, note, fără calificative sau note).

4. Analizați, într-un referat de cca 3-4 pagini, Evaluările Naționale la clasele pregătitoare, a II-a și a IV-a (scop, obiective, structură etc.)

Bibliografie:

1. Adler, A., (1995) „Psihologia școlarului greu educabil”. București, Editura Iri
2. Ausubel, D., (1981), „Învățarea în școală.” București. EDP
3. Benga, O., Ionescu, T., (coord) (2008) „Fișa de evaluare a dezvoltării copiilor (3-7 ani)”
4. Cerghit, I., (2008), „Sisteme de instruire alternative și complementare.” Iași. Editura Polirom
5. De Landsheere, G., (1975), „Evaluarea continuă a elevilor și examenelor.” București, EDP
6. Herbart, J. Fr., (1976) „Prelegeri pedagogice”, E.D.P., București
7. M.E., Legea învățământului nr. 198/2023
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument>
8. Manolescu, M., (2010), „Teoria și metodologia evaluării.” București. Editura Universitară
9. Manolescu, M., (coord) (2013), „Ghid de evaluare a elevilor de clasa pregătitoare.” București. MEN

10. Pestalozzi, J.H., (1977) „Cum își învață Gertruda copiii”, E.D.P.,
București

11. Radu, I.T., (2000), „Evaluarea în procesul didactic.” București. EDP

11. Șchiopu, U., (1967) „Psihologia vârstelor.” București. EDP

Anexa 1.

**Fișă pentru aprecierea progresului individual
al copilului, înainte de intrarea în învățământul
primar**

Nume și prenume:

Data nașterii:

Educatoare:

Data de la care frecventează grădinița:

Data la care a finalizat grupa mare:

Perioada pentru apreciere inițială

Perioada pentru apreciere finală

Nr. Crt.	Domeniul de dezvoltare	Indicatori comportamentali	Nivelul îndeplinirii indicatorului ¹								
			Punctaj 1 (apreciere inițială)			Punctaj 2 (apreciere pe parcurs)			Punctaj 3 (apreci e finală)		
			Ns	D	A	Ns	D	A	Ns	D	A
1.	Dezvol tare socio- emoțional	Urmează indicațiile adulților în ceea ce privește comportamentul adekvat									

	ă	în anumite situații									
		Interacționează, din proprie inițiativă, cu copiii apropiați ca vârstă, în									

¹ A – comportament atins, D – comportament în dezvoltare, NS – comportament care necesită sprijin

			Nivelul îndeplinirii indicatorului ¹									
		diferite contexte										
		Își adaptează comportamentul în funcție de regulile diferitelor situații (de ex.: vorbește în șoaptă când intră la bibliotecă, când merge la muzeu etc.)										
		Își spune corect numele, prenumele, vârsta, luna, ziua, orașul și țara în care s-a născut										
		Împărtășește celorlalți (copii, adulți din jurul propriu) trăirile/emoțiile sale și reacționează adaptativ la contexte sociale variate										
		Alt comportament particular copilului										
												
												
2.	Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor	Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută, respectând succesiunea evenimentelor										
		Utilizează în vorbire acordul de gen, număr, persoană, timp										

	citirii și scrierii	Utilizează în vorbire propoziții dezvoltate și fraze									
		Stă și ascultă, în momente de lectură, fără să deranjeze, rămâne până la finalul ei									
		Recunoaște litere mari/mici de tipar și le pune în corespondență cu sunetul asociat									

			Nivelul îndeplinirii indicatorului ¹											
		Înțelege conceptul de scriere pentru comunicarea unei informații, a unui mesaj (etichetează lucrările, scrie scurte mesaje de felicitare etc.)												
		Alt comportament particular copilului:												
Dezvoltare fizică, a sănătății și igienei personale		Poziționează corpul și membrele în mod corespunzător pentru a imita ceva sau pe cineva sau pentru a executa o mișcare (a prinde o minge, a arunca ceva etc.)												
		Își pune singur pantofii și își leagă șireturile/se îmbracă și se dezbracă singur												
		Demonstrează conștientizarea simțurilor în acțiuni (recunoaște obiecte ascunse prin pipăit, fără să le vadă, execută mișcări la auzirea unor comenzi, recunoaște mirosuri etc.)												

		Demonstrează independență în igiena personală (se spală și se șterge singur pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută, când tușește, folosește independent toaleta, folosește batista etc.)									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			Nivelul îndeplinirii indicatorului ¹											
		Demonstrează cunoașterea regulilor dec siguranță în jocul simbolic												
		Alt comportament particular copilului:												
.	Dezvolt are cognitivă și cunoaștere a lumii	Grupează obiecte care întrunesc două criterii concomitent												
		Lucrează în grup pentru soluționarea unei probleme, utilizând strategiile dezvoltate de grup												
		Numără cu ușurință până la 10/20												
		Creează, copiază și construiește forme (cerc, pătrat, triunghi etc.)												
		Describe și compară nevoile de bază ale ființelor vii												
		Describe timpul probabil și ilustrează o anumită stare a vremii (utilizează semne convenționale pentru ape, ploaie, muni, ninsoare, anotimpuri, zile ale săptămânii etc.)												

		Alt comportament particular copilului:									
.	Capacități și atitudini în învățare	Formulează întrebări referitoare la schimbările din jur									
		Exprimă dorința de a învăța să realizeze anumite acțiuni de autoservire, să confecționeze obiecte, jucării sau să găsească informații despre subiecte de care este interesat									
		Face planul unei activități (din 3- 4 pași) și îl pune în practică									

			Nivelul îndeplinirii indicatorului ¹									
		Se concentrează la o activitate 20 de minute, fără supervizare										
		Găsește forme și mijloace noi de exprimare a gândurilor și emoțiilor (prin muzică, desen, dans, joc simbolic)										
		Utilizează sau combină materiale și strategii în modalități noi pentru a explora sau rezolva probleme										
		Alt comportament particular copilului:										
												

Concluzii / Comentarii:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Apreciere inițială

Întocmit

Profesor,

Avizat

Director,

Am luat la cunoștință

Părinte,

Apreciere finală

Întocmit

Profesor,

Avizat

Director,

Am luat la cunoștință

Părinte,

Anexa 2 Curriculum pentru învățământ preșcolar

Anexa 3 Curriculum pentru învățământ primar

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI

Curriculum pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani)

„Ideile au calitatea lor proprie, sunt perfecte, în timp ce lucrurile, fiind copii ale ideilor, sunt imperfecte!” (PLATON)

2008

Contextul care a favorizat introducerea conceptului de educație timpurie în România și, implicit, revizuirea curriculară

Într-o accepțiune generală, **educația** este *procesul (acțiunea) prin care se realizează formarea și dezvoltarea personalității umane*. Ea constituie o necesitate pentru individ și pentru societate. Ca urmare, este o activitate specific umană, realizată în contextul existenței sociale a omului și, în același timp, este un fenomen social specific, un atribut al societății, o condiție a perpetuării și progresului acesteia. Așadar, ea se raportează, în același timp, la societate și la individ.

Între formele educației figurează și educația formală, care are un caracter organizat, sistematizat, instituționalizat. În ansamblul procesului permanent al educației, ea **constituie o perioadă de formare intensivă care face din acțiunea educativă un obiectiv central**. Ea se adresează vârstei de formare și asigură asimilarea sistematică a cunoștințelor, exersarea intensivă a comportamentelor sociale și dezvoltarea capacităților individuale.

Numeroase cercetări arată că, pentru orice problemă care apare în dezvoltarea unui copil, cu cât intervenția este mai timpurie, cu atât șansa de remediere este mai mare. De asemenea, cu cât intervenția se produce mai târziu, cu atât mai mari sunt costurile asociate și prognosticul poate fi nefavorabil.

În acest context, analizând procentul de repetenție în învățământul primar, dar și rata de părăsire timpurie a școlii (tineri 18-24 ani) în ultimii ani, în România, constatăm că acestea au valori relativ ridicate în comparație cu statele Uniunii Europene (vezi tabelele).

Rata de părăsire timpurie a școlii

	2002	2003	2004	2005	
				RO	UE-25
TOTAL	22,9	22,7	23,4	20,8	15,2
Băieți	23,7	23,9	24,9	21,6	17,3
Fete	22,1	21,5	21,8	19,9	13,1

Rata abandonului școlar în învățământ primar

	2002-2003	2003-2004	2004-2005
TOTAL	0,9	1,2	1,3
Urban	1,0	1,0	1,3
Rural	0,9	1,4	1,4
Băieți	1,1	1,4	1,5
Fete	0,8	1,1	1,2

Ținând cont de cercetările existente, conștientizăm din ce în ce mai mult faptul că o modalitate clară de reducere a repetenției (în special la nivelul învățământului primar) și a părăsirii timpurii a școlii este intervenția la vârstele mici și foarte mici. De asemenea, suntem conștienți de faptul că educația timpurie poate fi o pârgă esențială de reducere a inegalităților sociale.

Educația timpurie, ca primă treaptă de pregătire pentru educația formală, asigură *intrarea copilului în sistemul de învățământ obligatoriu* (în jurul vârstei de 6 ani), prin formarea capacității de a învăța. **Investiția în educația timpurie este cea mai rentabilă investiție în educație**, după cum arată un studiu elaborat de **R. Cuhna**, unul dintre laureații Premiului Nobel în economie. Învățarea timpurie favorizează oportunitățile de învățare de mai târziu. Deprinderile și cunoștințele dobândite devreme favorizează dezvoltarea altora ulterior, iar deficiențele de cunoștințe și deprinderi produc în timp deficiențe mai mari, oportunități de învățare ratate sau slab valorificate.

În România, de regulă, se vorbește despre educație timpurie odată cu intrarea copilului în grădiniță. În același context, se consideră că **grădinița asigură** mediul care garantează siguranța și sănătatea copiilor și care, ținând cont de caracteristicile psihologice ale dezvoltării copilului, **implică** atât familia cât și comunitatea în procesul de învățare.

Ca note distinctive ale educației timpurii am putea aminti:

- *copilul este unic și abordarea lui trebuie să fie holistică (comperhensivă din toate punctele de vedere ale dezvoltării sale);*
- *la vârstele mici este fundamental să avem o abordare pluridisciplinară (îngrijire, nutriție și educație în același timp);*
- *adultul/educatorul, la nivelul relației “didactice”, apare ca un partener de joc, matur, care cunoaște toate detaliile jocului și regulile care trebuie respectate;*
- *activitățile desfășurate în cadrul procesului educațional sunt adevărate ocazii de învățare situațională;*
- *părintele nu poate lipsi din acest cerc educațional, el este partenerul-cheie în educația copilului, iar relația familie – grădiniță - comunitate este hotărâtoare.*

Sistemul de învățământ românesc a înregistrat progrese remarcabile, în ciuda condițiilor economice grele și a deselor schimbări sociale înregistrate după 1989. La sfârșitul anului 1990 țara înregistra o stagnare economică, dar după 1998, ca rezultat al democratizării treptate și a infuziei fondurilor europene și ale Băncii Mondiale, reforma în educație a fost demarată.

Odată cu prevederile Legii învățământului Nr.84/1995, privind generalizarea treptată a grupei pregătitoare pentru școală, rata de înscriere a copiilor la grădiniță a crescut anual.

Rata de înscriere a copiilor preșcolari în grădinițe între 1999-2006

Anul școlar	Copii cu vârste între 3 și 6 ani	Nr. Copiilor înscriși în grădinițe	Rata de înscriere
1999-2000	945333	616313	65.2
2000-2001	925001	611036	67.1
2001-2002	912440	616014	67.5
2002-2003	885898	629703	71.1
2003-2004	886205	636709	71.8
2004-2005	883812	644911	73,9
2005-2006	867923	648338	74,7

Sursa: Institutul Național de Statistică

Anul 2000 aduce o nouă viziune despre educația preșcolară, văzută, în cadrul programului educațional “Organizarea învățământului preprimar”, ca un prim pas pentru formarea tânărului și specialistului de mâine. Astfel, primii ani de viață și educația la această vârstă au devenit probleme cruciale pentru evoluția ulterioară a oricărei persoane.

În anul 2002 este inițiat programul „Generalizarea grupei mari pregătitoare în învățământul preșcolar românesc” și, în cadrul acestuia, în conformitate cu modificările și completările la Legea învățământului (stabilirea duratei învățământului obligatoriu de 10 ani și coborârea vârstei de școlarizare de la 7 la 6 ani), este revizuită **Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii** și sunt realizate corelările cu programa claselor I-IV.

Ulterior, respectiv în anul 2005-2006, este elaborată Strategia Ministerului Educației și Cercetării în domeniul educației timpurii, cu sprijinul UNICEF.

Realizarea unui sistem coerent de educație timpurie a copilului în România este o necesitate care decurge din prioritățile educației la nivel mondial și național.

Convenția cu privire la Drepturile Copilului, Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, pe care 189 de state membre ale Națiunilor Unite s-au angajat, la Sesiunea Specială dedicată Copiilor din **mai 2002**, să le îndeplinească până în 2015, programul Guvernului României (2005-2008), Programul Național de Reformă, precum și Strategia Ministerului Educației, cu proiecție până în 2013, trasează coordonatele de bază ale sistemului de educație timpurie pe ne dorim să-l promovăm.

Dezvoltarea timpurie, integrată a copiilor este o prioritate a UNICEF, cu rol determinant în îndeplinirea obiectivului de dezvoltare al mileniului trei și anume: **asigurarea absolvirii ciclului complet de învățământ primar de către toți copiii, fete și băieți.**

De asemenea, **Declarația adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite**, la cea de a XXVI-a Sesiune Specială din data de **10 mai 2002**, cuprinde principiile care ghidează mișcarea globală de construcție a unei lumi demne pentru copii și care se constituie în jaloane pentru construcția unui sistem de educație timpurie a copiilor din România. Dintre aceste principii, următoarele constituie cheia de boltă pentru soliditatea și viabilitatea acestui sistem:

- *Interesele superioare ale copiilor trebuie să fie principalul obiectiv pentru toate acțiunile legate de copii.*
- *Investiția în copii și respectarea drepturilor lor este una dintre modalitățile cele mai eficiente de eradicare a sărăciei.*
- *Orice copil este născut liber și egal în demnitate și drepturi.*
- *Copiii trebuie să aibă parte de un start cât mai bun în viață.*
- *Toți copiii trebuie să aibă acces și să absolve învățământul primar, gratuit, obligatoriu și de bună calitate.*
- *Copiii și adolescenții sunt cetățeni care dispun de capacitatea de a contribui la construirea unui viitor mai bun pentru toți.*
- *Realizarea obiectivelor de dezvoltare ale mileniului necesită reînnoirea voinței politice, mobilizarea și alocarea unor resurse suplimentare la nivel național și internațional, avându-se în vedere urgența și gravitatea nevoilor speciale ale copiilor.*
- *O lume mai bună pentru copii este o lume în care toți copiii se vor putea bucura de anii copilăriei – un timp al jocului și al învățării, când copiii sunt iubiți, respectați și alinați, când drepturile le sunt promovate și protejate, fără nici un fel de discriminare, când siguranța și bunăstarea lor sunt considerate primordiale și când se pot dezvolta în sănătate, pace și demnitate.*

Planul de acțiune adoptat Adunarea Generală a Națiunilor Unite plasează un accent deosebit pe următoarele elemente, care pot constitui structura de rezistență în construcția unui sistem de educație timpurie în România:

- *Dezvoltarea fizică, psihică, spirituală, socială, afectivă, cognitivă și culturală a copiilor constituie o prioritate națională și globală.*
- *Principala răspundere pentru protecția creșterea și dezvoltarea copiilor îi revine familiei și, ca atare, familia este îndreptățită să beneficieze de toată protecția și sprijinul de care are nevoie.*
- *Accesul părinților, familiilor, tutorilor, al persoanelor care au în îngrijire copii și al copiilor înșiși la o gamă completă de informații și servicii este o prioritate.*
- *Punerea în practică a unei legislații naționale, a unor politici și planuri de acțiune, alocarea resurselor pentru protecția drepturilor copilului și înființarea sau consolidarea unor organisme naționale sau a unor instituții pentru asigurarea bunăstării copiilor este o obligație a guvernelor care s-au angajat să implementeze planul de acțiune adoptat la Sesiunea Specială a Adunării Generale a Națiunilor Unite, din care România a făcut parte.*
- *Dezvoltarea sistemelor naționale de monitorizare și evaluare a impactului acțiunilor asupra copiilor este o măsură de primă necesitate.*
- *Consolidarea parteneriatelor cu factorii care pot contribui în mod deosebit la promovarea și protecția drepturilor copiilor include implicarea directă a autorităților locale, a parlamentarilor, a organizațiilor neguvernamentale, a sectorului privat și a agenților economici, a conducătorilor religioși, spirituali, culturali, ai liderilor și ai membrilor comunităților.*

- *Este necesară îmbunătățirea statutului, moralului și profesionalismului persoanelor care lucrează direct cu copiii și al educatoarelor din creșe și grădinițe, asigurarea unei remunerări adecvate a muncii acestora și crearea de oportunități și stimulente pentru evoluția lor.*
- *Dezvoltarea și implementarea unor politici și programe naționale privind frageda copilărie este o măsură de primă necesitate în vederea îndeplinirii angajamentelor asumate de șefii de stat și de guvern care au participat la Sesiunea Specială dedicată copiilor a Adunării Generale ONU.*
- *Educația este un drept al omului și un element esențial pentru reducerea sărăciei și muncii în rândul copiilor, dar și pentru promovarea democrației, păcii, toleranței și dezvoltării.*
- *Extinderea și îmbunătățirea ocrotirii și educației în perioada copilăriei mici, în mod egal pentru băieți și fete, și mai ales pentru copiii cei mai vulnerabili și mai dezavantajați este un obiectiv primordial al educației*
- *Îmbunătățirea calității educației, satisfacerea nevoilor de învățare ale tuturor copiilor, consolidarea ocrotirii și educației în perioada copilăriei mici prin asigurarea de servicii și susținerea de programe orientate spre familii, tutori, personalul de ocrotire și educație și comunitate sunt obiective și acțiuni care trebuie cuprinse în strategia de formare a sistemului de educație timpurie în România.*

În contextul prezentat, putem afirma că experiența românească în domeniul educației timpurii din ultimii 17 ani, prin studiile, aplicațiile și adaptările realizate pe plan național, dar și local, cu sprijin din partea specialiștilor din țară și din străinătate, oferă argumente solide pentru legiferarea conceptului de educație timpurie și formarea de pârgii de acțiune la nivel de sistem educațional. Una dintre pârgii este și programa de studiu care face obiectul prezentei revizuirii.

Programa cuprinde toate activitățile existente în interiorul structurii organizaționale a grădiniței de copii, destinate să promoveze și să stimuleze dezvoltarea intelectuală, afectivă, socială și fizică a fiecărui copil în parte și are în vedere atingerea următoarelor **finalități ale educației timpurii** (de la naștere la 6/7 ani):

- Dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a personalității copilului, în funcție de ritmul propriu și de trebuințele sale, sprijinind formarea autonomă și creativă a acestuia.
- Dezvoltarea capacității de a interacționa cu alți copii, cu adulții și cu mediul pentru a dobândi cunoștințe, deprinderi, atitudini și conduite noi. Încurajarea explorărilor, exercițiilor, încercărilor și experimentărilor, ca experiențe autonome de învățare;
- Descoperirea, de către fiecare copil, a propriei identități, a autonomiei și dezvoltarea unei imagini de sine pozitive;
- Sprijinirea copilului în achiziționarea de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini necesare acestuia la intrarea în școală și pe tot parcursul vieții.

În elaborarea prezentului document s-a ținut cont de tendințele actuale în pedagogie, de evoluția sistemului de învățământ preșcolar înregistrată în ultimii ani (deschidere către abordarea Metodei proiectelor, a activităților integrate, a metodelor interactive de grup etc.), de o serie de aspecte pozitive/dificultăți întâlnite în activitatea la grupă a cadrelor didactice educatoare, precum și de nivelul de maturizare actual al copiilor din grădinițe și de tendințele și evoluțiile în domeniul informațiilor și al tehnologiilor moderne. În același timp, s-a reconsiderat rolul învățământului preșcolar în raport cu celelalte trepte ale sistemului de învățământ.

Dezvoltarea și educația copilului în intervalul 3-6/7 ani

Studiile științifice referitoare la efectele educației timpurii preșcolare (vezi *Pre-School Education in the European Union. Current Thinking and provision*, 1995) au scos în evidență o serie de elemente importante:

- ▮ Educația timpurie (incluzând educația preșcolară) are un efect pozitiv asupra abilităților copilului și asupra viitoarei sale cariere școlare, în special pentru copiii proveniți din medii socio-economice foarte defavorizate, în sensul că aceștia progresează în plan intelectual, dezvoltă atitudini pozitive față de învățare precum și motivația de a depune în viitor un efort real în școală. Pe de altă parte, s-a constatat că educația timpurie are un efect pozitiv asupra abilităților intelectuale și sociale ale copiilor, independent de mediul lor de proveniență, atunci când instituțiile preșcolare promovează cu adevărat calitatea, atât în ceea ce privește mediul fizic cât și interacțiunile adult/copil.
- ▮ Educația timpurie (incluzând educația preșcolară) are efecte pozitive asupra viitoarei integrări sociale a adolescentului și adultului. Studiile longitudinale au stabilit faptul că pentru copiii proveniți din medii socio-economice defavorizate s-a observat o reducere a comportamentului delinvent, precum și o rată mai mare a duratei de școlarizare. Acest efect asupra integrării sociale poate fi explicat, desigur, printr-o integrare educațională reușită cu mai puțini ani de repetenție, rate mai scăzute de abandon și o dorință mai mare de a fi integrat în societate.
- ▮ Mărimea grupei este, de asemenea, importantă. Unii autori consideră că 25 de copii este maximum, iar în clasele cu peste 25 de copii ar trebui să fie prezenți doi adulți. De aceea, ratele înalte de personal, însoțite de cooperarea dintre adulții responsabili cu educația copiilor și o acțiune educațională de calitate au efect asupra dezvoltării copiilor.
- ▮ Influența formării și supervizării personalului asupra dezvoltării copiilor. Există trei domenii interdependente ale comportamentului adultului care au un impact asupra dezvoltării copiilor: 1. Organizarea clasei pe grupe în diferite arii, permițând copiilor să acționeze individual sau în grupuri mici sau mai mari. Această formă de organizare are efecte pozitive asupra dezvoltării sociale (independență, cooperare, rezolvarea conflictelor sociale) și a limbajului. 2. Introducerea unor tipuri diferite de material, accesibil și adecvat copiilor, cu sugestii pentru activități structurate în jurul acestui material. Acest fapt dă posibilitate copiilor să devină implicați în jocul elaborat și, în același timp, să-și dezvolte abilitățile sociale. 3. Calitatea interacțiunilor adult/copil, atât în relație cu managementul comportamentului social (stimularea discuției și a exprimării de sine, încurajarea independenței etc.), cât și din punctul de vedere al limbajului (managementul timpului de vorbire și încurajarea copiilor care nu vorbesc prea mult)..
- ▮ Implicarea activă a familiilor în educație și în promovarea participării lor. Proiectele care vizează implicarea părinților din medii defavorizate în educația propriilor copii sunt numeroase și variate. În prezent, în cercetare lipsesc argumente solide în sprijinul implicării parentale și pentru definirea unor metode de acțiune eficiente. Se pare doar că un tip instrumental de intervenție vizând echiparea părinților cu un set de activități specifice care să fie realizate acasă este mai relevant pentru copiii cu nevoi speciale decât pentru copiii din

medii defavorizate, în special atunci când aceștia din urmă beneficiază de un învățământ preșcolar bun. Alte forme de implicare parentală par să fie benefice pentru copiii defavorizați, incluzând sprijinul emoțional, dezvoltarea unei relații părinte/copil satisfăcătoare, ajutor în utilizarea serviciilor disponibile la nivel local (de exemplu serviciile sociale, cele de consiliere familială și cele de nutriție).

În concluzie, trebuie menționat că efectele educației timpurii asupra educației ulterioare a copilului sunt în relație cu influențele educaționale infuzate pe parcurs. La o vârstă timpurie, (până la 3 ani), tipurile de îngrijire oferite copiilor influențează dezvoltarea lor. Mai târziu (înv.preșcolar, primar, gimnazial și liceal), rezultatele depind de experiențele oferite în procesul de învățare. De aceea,este oarte important să se definească și să se promoveze calitatea în educație la aceste niveluri. Pe de altă parte, cercetările în domeniu arată că **cel mai mare beneficiu al educației timpurii apare în planul non-cognitiv**. Au fost identificate multe relații pozitive și semnificative între frecventarea grădiniței și comportamentele centrate pe sarcină, dezvoltarea socio-emoțională, motivația și atitudinile pozitive față de învățare.

Structură și conținut

Curriculumul pentru învățământul preșcolar prezintă o abordare sistemică, în vederea asigurării:

- continuității în interiorul aceluiași ciclu curricular;
- interdependenței dintre disciplinele școlare (clasele I-II) și tipurile de activități de învățare din învățământul preșcolar;
- deschiderii spre module de instruire opționale.

Totodată, prezentul curriculum se remarcă prin:

- **extensie** - angrenează preșcolarii, prin experiențe de învățare, în cât mai multe domenii experiențiale (Domeniul lingvistic și literar, Domeniul științelor, Domeniul socio-uman, Domeniul psiho-motric, Domeniul estetic și creativ), din perspectiva tuturor tipurilor semnificative de rezultate de învățare;
- **echilibru** - asigură abordarea fiecărui domeniu experiențial atât în relație cu celelalte, cât și cu curriculum-ul ca întreg;
- **relevantă** - este adecvat atât nevoilor prezente, cât și celor de perspectivă ale copiilor preșcolari, contribuind la optimizarea înțelegerii de către aceștia a lumii în care trăiesc și a propriei persoane, la ridicarea competenței în controlul evenimentelor și în confruntarea cu o largă varietate de cerințe și așteptări, la echiparea lor progresivă cu concepte, cunoștințe atitudini și abilități necesare în viață;
- **diferențiere** - permite dezvoltarea și manifestarea unor caracteristici individuale, chiar la copii preșcolari de aceeași vârstă (vezi ponderea jocurilor și a activităților alese și a activităților de dezvoltare personală);

- **progresie și continuitate** - permite trecerea optimă de la un nivel de studiu la altul și de la un ciclu de învățământ la altul sau de la o instituție de învățământ la alta (consistența concepției generale, asigurarea suportului individual pentru copii etc.).

D'Hainaut atrăgea atenția asupra faptului că *“punctul central al curriculumurilor trebuie să fie elevul, nu materia.... și că atunci când se vorbește de conținutul curriculumului trebuie să înțelegem ca nu este vorba de enunțări de materii de învățat, ci de scopuri exprimate în termeni de competențe, moduri de acțiune sau de a ști în general ale elevului”*.

Structural, prezentul curriculum aduce în atenția cadrelor didactice următoarele **componente**: finalitățile, conținuturile, timpul de instruire și sugestii privind strategiile de instruire și de evaluare pe cele două niveluri de vârstă (3-5 ani și 5-6/7 ani).

Obiectivele cadru sunt formulate în termeni de generalitate și exprimă competențele care trebuie dezvoltate pe durata învățământului preșcolar pe cele cinci domenii experiențiale.

Obiectivele de referință, precum și exemplele de comportament, ca exprimări explicite rezultatelor învățării (conceptelor, cunoștințelor, abilităților și atitudinilor, dar și ale competențelor vizate) sunt formulate pentru fiecare temă și fiecare domeniu experiențial în parte. În formularea acestora s-a ținut cont de:

- posibilitățile, interesele și nevoile copilului preșcolar, precum și respectarea ritmului propriu al acestuia;
- corelarea fiecărei noi experiențe de învățare cu precedentele;
- încurajarea inițiativei și participarea copilului preșcolar la stabilirea obiectivelor, selecția conținuturilor și a modalităților de evaluare;
- încurajarea învățării independente prin oferirea de ocazii pentru a-și construi cunoașterea (atât în instituția de învățământ cât și în afara acesteia), precum și a lucrului în grupuri mici pe centre de activitate (arii de stimulare) și, pe cât posibil, în grupuri cu o componență eterogenă ;
- stimularea autorefecției, autoevaluării, autoreglării comportamentului de învățare.

Este bine să subliniem faptul că, obiectivele de referință, comportamentele selectate pentru cele șase teme curriculare integratoare, precum și sugestiile de conținuturi sunt orientativ așezate și constituie mai degrabă un suport pentru cadrele didactice aflate la început de drum. Un cadru didactic veritabil știe că adevărata muncă a educatoarei este în spatele acestui document curricular, că au mai rămas o mulțime de lucruri de finețe pe care urmează să le conceapă și să le evalueze singură și că nimic nu poate fi mai provocator din punct de vedere profesional decât să „te întreci” cu programa de studiu utilizată la grupă și să-i găsești, astfel, noi înțelesuri, abordări, strategii de aplicare etc..

Domeniile experiențiale sunt adevărate *„câmpuri cognitive integrate”* (L.Vlăsceanu) care transcend granițele dintre discipline și care, în contextul dat de prezentul curriculum, se întâlnesc cu **domeniile** tradiționale **de dezvoltare** a copilului, respectiv: domeniul psihomotoric, domeniul limbajului, domeniul socio-emoțional, domeniul cognitiv. În cele ce urmează, vom enumera și detalia domeniile experiențiale cu care vom opera în cadrul curriculumului pentru învățământul preșcolar.

Domeniul estetic și creativ - acoperă abilitățile de a răspunde emoțional și intelectual la experiențe perceptive, sensibilitatea față de diferitele niveluri de manifestare a calității, aprecierea frumosului și a adecvării la scop sau utilizare.

Experiențele și trăirile caracteristice presupun explorarea trăirilor afective, ca și a proceselor de a construi, compune sau inventa. Prin intermediul unor asemenea experiențe copiii acumulează cunoștințe și abilități, ca și o sporită receptivitate perceptivă, care le va permite să reacționeze de o manieră personală la ceea ce văd, aud, ating sau simt. Aceste experiențe pot fi prezente în orice componentă curriculară, dar cu deosebire în contextul acelor discipline care solicită răspunsuri personale, imaginative, emoționale și uneori acționale la stimuli (vezi muzica, activitățile artistico-plastice, drama, euritmia etc.).

Domeniul om și societate - include omul, modul lui de viață, relațiile cu alți oameni, relațiile cu mediul social, ca și modalitățile în care acțiunile umane influențează evenimentele. Domeniul are o extindere și către contexte curriculare care privesc tehnologia, în sensul abordării capacităților umane de a controla evenimentele și de a ordona mediul.

Tehnologia este cea care face ca productivitatea muncii să crească, astfel încât membrii comunității să-și poată procura produse mai multe, mai ieftine și de mai bună calitate. De aceea, se apreciază că preșcolarii pot fi puși în contact cu acest domeniu prin manipularea unor materiale și executarea unor lucrări care țin de domeniul abilităților practice, prin constatarea proprietăților materialelor, prin selecția unor materiale în funcție de caracteristicile lor, prin constatarea că materialele pot avea și calități estetice, cum ar fi textura, culoarea sau forma etc.

De asemenea, în cadrul domeniului socio-uman se dorește ca preșcolarii să înțeleagă ființele umane angrenate în construirea propriului viitor și propriei lumi, trăind viața de zi cu zi. Totodată, este important ca preșcolarii să înțeleagă faptul că situații prezente își au originile în situații din trecut, să observe similarități sau diferențe între oameni sau evenimente, să își imagineze viața în alte perioade istorice.

Se consideră necesar ca introducerea unor concepte sau dezvoltarea unor abilități de ordin general să utilizeze ca puncte de plecare experiențele personale ale copiilor. Din acest punct de vedere, ei vor fi încurajați să se angajeze în explorarea activă, din punct de vedere uman și social, a zonei sau cartierului în care locuiesc.

Familiile acestora, mediul fizic, uman și social pot fi utilizate ca resurse de învățare. Pe de altă parte, textul literar, imaginile și alte materialele audio-vizuale pot fi utilizate ca surse de informare.

În abordarea acestui domeniu se pleacă și de la premisa că instituția preșcolară reprezintă un context utilizabil pentru coordonarea principiilor și acțiunilor morale. Astfel, copiii vor înțelege mult mai ușor concepte precum dreptatea, echitatea, bunătatea, adevărul etc. atunci când le vor putea observa concretizate în acțiunile adulților cu care vin în contact. De asemenea, dezvoltarea unor conduite consistente cu principii morale va fi favorizată de observarea și discutarea de către copii a unor probleme morale, de exersarea lor în jocuri libere sau dirijate și de studierea și dezbaterrea unor opere literare specifice vârstei.

Domeniul limbă și comunicare - acoperă stăpânirea exprimării orale și scrise, ca și abilitatea de a înțelege comunicarea verbală și scrisă.

Se apreciază că prin ascultare și exprimare în situații de grup, preșcolarii devin capabili să exploreze experiențele altor persoane și să-și extindă astfel propriul repertoriu de experiențe semnificative. Se urmărește ca aceștia să vorbească cu încredere, clar și fluent, utilizând modalități de exprimare adecvate pentru diferite categorii de auditoriu.

Se recomandă ca toate instituțiile de învățământ preșcolar să furnizeze contexte în care preșcolarii să se poată exprima și să utilizeze activ mijloacele de comunicare. Din această perspectivă, se apreciază că studiul operelor literare specifice vârstei rafinează gândirea și limbajul acestora, extinde capacitatea lor de a înțelege situații interpersonale complexe și aduce o contribuție importantă la dezvoltarea capacităților de evaluare.

Tot în cadrul acestui domeniu includem și primul contact al copilului cu o limbă străină sau regională. În acest sens, copilul va fi obișnuit sistematic să asculte sonoritatea specifică limbii studiate, să o recunoască, să reproducă ritmul, fonemele și intonația (atenție, el este sensibil la particularitățile limbii necunoscute, cum ar fi: succesiunea silabelor accentuate sau neaccentuate, ritmul etc.). De asemenea, copilul va fi ajutat să învețe cuvinte care să îi permită să vorbească despre el însuși și despre mediul înconjurător, care să îi faciliteze relații/contacte sociale simple cu vorbitorii nativi ai limbii respective și care să îl ajute să participe oral la viața/activitatea din clasă/comunitate.

Activitățile cele mai potrivite pentru această învățare sunt:

- memorarea de cuvinte/ propoziții, cântece și jocuri muzicale;
- imitarea ritmurilor diferite, acompaniind frazele auzite și repetate cu o tamburină;
- jocuri de limbă.

Astfel, copilul va fi încurajat/stimulat să învețe și câteva elemente ale culturii țării/regiunii respective (istoria locurilor, creații artistice specifice, mâncăruri, activități tradiționale etc.).

Domeniul științe - include atât abordarea domeniului matematic prin intermediul experiențelor practice cât și înțelegerea naturii, ca fiind modificabilă de ființele umane cu care se află în interacțiune.

Astfel, se consideră necesar ca preșcolarul să fie pus în contact cu domeniul matematic prin jocuri dirijate cu materiale, cum ar fi nisipul sau apa, sau prin simularea de cumpărături în magazine. În această manieră vor putea fi dezvoltate reprezentările acestora cu privire la unele concepte, cum ar fi: volum, masă, număr și, de asemenea, ei vor putea fi implicați în activități de discriminare, clasificare sau descriere cantitativă. Dezvoltarea capacităților de raționament, inclusiv de raționament abstract, va fi încurajată în conexiune cu obiecte și activități familiare în sala de grupă sau la domiciliul copiilor. Este considerată deosebit de semnificativă concretizarea ideilor matematice în experimente, utilizarea lor împreună cu alte concepte și elemente de cunoaștere pentru rezolvarea de probleme, pentru exprimarea unor puncte de vedere, pentru creșterea clarității sau relevanței unor mesaje.

De asemenea, este de dorit ca domeniul să nu îngrădească copilul doar la contextul disciplinelor matematice, ci să-i ofere posibilitatea de a explora și contexte ale unor alte componente curriculare, oriunde apar elemente cum ar fi: generarea unor desene geometrice, scheme, estimarea unor costuri, planificarea unor activități, cuantificarea unor rezultate, analiza proporțiilor unei clădiri etc.

Abilități și competențe asociate demersurilor de investigație științifică, cum ar fi observarea, selectarea elementelor semnificative din masa elementelor irelevante, generarea de ipoteze, generarea de alternative, conceperea și realizarea de experimente, organizarea datelor rezultate din observații pot fi dobândite de copiii preșcolari atunci când sunt puși în contact cu domeniul cunoașterii naturii, prin activități simple cum ar fi: observarea unor ființe/plante/animale/obiecte din mediul imediat apropiat, modelarea plastilinei (putând face constatări privind efectul

temperaturii asupra materialului), confecționarea sau jocul cu instrumente muzicale simple, aplicarea unor principii științifice în economia domestică (ex. producerea iaurtului) sau prin compararea proprietăților diferitelor materiale.

Totodată, preșcolarii pot fi încurajați să efectueze experimente, să utilizeze în condiții de securitate diferite instrumente sau echipamente, să înregistreze și să comunice rezultatele observațiilor științifice, să utilizeze diferite surse de informare, să rezolve probleme, să caute soluții, să sintetizeze concluzii valide.

Domeniul psiho-motric acoperă coordonarea și controlul mișcărilor corporale, mobilitatea generală și rezistența fizică, abilitățile motorii și de manipulare de finețe, ca și elemente de cunoaștere, legate mai ales de anatomia și fiziologia omului.

Activitățile prin care preșcolarii pot fi puși în contact cu acest domeniu sunt activitățile care implică mișcare corporală, competiții între indivizi sau grupuri, având ca obiect abilități psihomotorii, ca și activitățile care pot avea drept rezultat o mai bună suplețe, forță, rezistență sau ținută.

Noul plan de învățământ are o structură pe **două niveluri de vârstă** și, în contextul unei învățări centrate pe copil, încurajează eterogenitatea (abandonarea sistemului de constituire a grupelor pe criteriul cronologic). De asemenea, acesta prezintă o construcție diferită, în funcție de tipul de program al grădiniței (program normal și program prelungit sau săptămânal) și o delimitare pe tipuri de activități de învățare: Activități pe domenii experiențiale, jocuri și activități didactice alese și activități de dezvoltare personală. (vezi explicitările din Metodologia de aplicare a planului de învățământ).

Planul de învățământ, ca și domeniile experiențiale prezentate anterior, permite parcurgerea interdisciplinară, integrată a conținuturilor propuse și asigură libertate cadrului didactic în planificarea activității zilnice cu preșcolarii.

Într-un demers coerent al centrării demersurilor educaționale pe copil, noul curriculum scoale în evidență relația biunivocă conținut-metodă și pune un accent deosebit pe rolul educatoarei în procesul de activizare a funcțiilor mintale constructive și creative ale copiilor, pe realizarea unei *dialectici pedagogice* – după H.Wallon – în care copiii și educatoarea se află într-o interacțiune și acomodare reciprocă, subtilă și continuă. De asemenea, ea insistă pe:

- ideea de cadru didactic care joacă rolul de persoană resursă, care informează preșcolarul și îi facilitează acestuia accesul la informații, care diagnostichează dificultățile copilului și care îl sprijină și orientează fără a-l contrazice sau eticheta, care lucrează individual sau în grupuri mici cu preșcolarii respectând ritmul lor propriu etc.;
- deschiderea grădiniței către exterior, către comunitate și, în acest context consideră că învățarea realizată de la persoane din afara instituției este la fel de valoroasă precum cea de la cadrul didactic;
- utilizarea în mod cât mai flexibil a spațiului, mobilierului și a materialelor și echipamentelor specifice.

La final, simțim nevoia să accentuăm și faptul că acest curriculum continuă demersurile anterioare ale Ministerului Educației de a îmbina ideile pedagogiei tradiționale cu ideile pedagogiilor alternative din lume și încearcă să se situeze în acord cu tendințele novatoare în domeniul curriculumului.

Accente noi prezente în curriculumul revizuit

Elaborarea prezentului curriculum prefigurează patru mari tendințe de schimbare:

1. Diversificarea strategiilor de predare-învățare-evaluare, cu accent deosebit pe:

- a) **Metodele activ-participative**, care încurajează plasarea copilului în situația de a explora și de a deveni independent. Situațiile de învățare, activitățile și interacțiunile adultului cu copilul trebuie să corespundă diferențelor individuale în ceea ce privește interesele, abilitățile și capacitățile copilului. Copiii au diferite niveluri de dezvoltare, ritmuri diferite de dezvoltare și învățare precum și stiluri diferite de învățare. Aceste diferențe trebuie luate în considerare în proiectarea activităților, care trebuie să dezvolte la copil stima de sine și un sentiment pozitiv față de învățare. În același timp, predarea trebuie să ia în considerare experiența de viață și experiența de învățare a copilului, pentru a adapta corespunzător sarcinile de învățare.
- b) **Joc** ca: formă fundamentală de activitate în copilăria timpurie și formă de învățare cu importanță decisivă pentru dezvoltarea și educația copilului. Jocul este forma cea mai naturală de învățare și, în același timp, de exprimare a conținutului psihic al fiecăruia. Un bun observator al jocului copilului poate obține informații prețioase pe care le poate utiliza ulterior în activitățile de învățare structurate.
- c) **Evaluare** care ar trebui să urmărească progresul copilului în raport cu el însuși și mai puțin raportarea la norme de grup (relative). Progresul copilului trebuie monitorizat cu atenție, înregistrat, comunicat și discutat cu părinții (cu o anumită periodicitate). Evaluarea ar trebui să îndeplinească trei funcții: măsurare (ce a învățat copilul?), predicție (este nivelul de dezvoltare al copilului suficient pentru stadiul următor, și în special pentru intrarea în școală?) și diagnoză (ce anume frânează dezvoltarea copilului?). O evaluare eficientă este bazată pe **observare sistematică** în timpul diferitelor momente ale programului zilnic, dialogul cu părinții, portofoliul copilului, fișe etc.

2. Mediul educational trebuie să permită dezvoltarea liberă a copilului și să pună în evidență dimensiunea interculturală și pe cea a incluziunii sociale. **Mediul** trebuie astfel pregătit încât să permită copiilor o explorare activă și interacțiuni variate cu materialele, cu ceilalți copii și cu adultul (adultii).

3. Rolul familiei în aplicarea prezentului curriculum este acela de partener. Părinții ar trebui să cunoască și participe în mod activ la educația copiilor lor desfășurată în grădiniță. Implicarea familiei nu se rezumă la participarea financiară, ci și la participarea în luarea deciziilor legate de educația copiilor, la prezența lor în sala de grupă în timpul activităților și la participarea efectivă la aceste activități și, în general, la viața grădiniței și la toate activitățile și manifestările în care aceasta se implică.

4. Totodată, curriculumul pentru învățământul preșcolar promovează conceptul de **dezvoltare globală** a copilului, considerat a fi central în perioada copilăriei timpurii. Perspectiva dezvoltării globale a copilului accentuează **importanța domeniilor de dezvoltare a copilului**¹, în contextul în care, în societatea de azi, pregătirea copilului pentru școală și pentru viață trebuie să aibă în vedere nu doar competențele academice, ci în aceeași măsură, capacități, deprinderi, atitudini ce țin de dezvoltarea socio-emoțională (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a accepta diversitatea, toleranța etc.), dezvoltarea cognitivă (abordarea unor situații problematice, gândirea divergentă, stabilirea de relații cauzale, etc., asocieri, corelații etc.), dezvoltarea fizică (motricitate, sănătate, alimentație sănătoasă etc.). Abordarea curriculumului din perspectiva dezvoltării globale vizează cuprinderea tuturor aspectelor importante ale dezvoltării complete a copilului, în acord cu particularitățile sale de vârstă și individuale.

Întrucât finalitățile educației în perioada timpurie (de la naștere la 6/7 ani) vizează dezvoltarea globală a copilului, obiectivele cadru și de referință ale prezentului curriculum sunt formulate pe domenii experiențiale, ținându-se cont de reperele stabilite de domeniile de dezvoltare. În acest sens, domeniile experiențiale devin instrumente de atingere a acestor obiective și, în același timp, instrumente de măsură pentru dezvoltarea copilului, în contextul în care ele indică deprinderi, capacități, abilități, conținuturi specifice domeniilor de dezvoltare.

În cele ce urmează vom face o prezentare a domeniilor de dezvoltare așa cum sunt ele conturate în **Reperete fundamentale privind învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului între naștere și 7 ani**², ilustrând, totodată, și legăturile acestora cu conținutul domeniilor experiențiale din structura curriculumului:

- A. DOMENIUL Dezvoltarea fizică, sănătate și igienă personală** – cuprinde o gamă largă de deprinderi și abilități (de la mișcări largi, cum sunt săritul, alergarea, până la mișcări fine de tipul realizării desenelor sau modelarea), dar și coordonarea, dezvoltarea senzorială, alături de cunoștințe și practici referitoare la îngrijire și igienă personală, nutriție, practici de menținerea sănătății și securității personale.

Dimensiuni ale domeniului:

Dezvoltare fizică: Dezvoltarea motricității grosiere

Dezvoltarea motricității fine

Dezvoltarea senzorio-motorie

Sănătate și igienă personală: Promovarea sănătății și nutriției

Promovarea îngrijirii și igienei personale

Promovarea practicilor privind securitatea personală

¹ Din punct de vedere istoric, conceptul de „domeniu de dezvoltare” apare în secolul XX, între cele două războaie mondiale. Printre primii care urmăresc dezvoltarea copilului de la naștere este Arnold Gesell și el elaborează una dintre primele inventare de dezvoltare structurat pe domeniile de dezvoltare. După concepția lui Gesell dezvoltarea este divizată în: domeniul motor, cognitiv-senzorial, limbaj și comunicare, autonomie și deprinderi de autoservire. Gesell urmărește evoluția copilului în funcție de creștere și de maturizarea sistemului nervos corelat cu procesul de achiziții în plan psihologic. Această abordare a dezvoltării copilului și a achizițiilor sale este utilizată de mai toți specialiștii preocupați de evoluția neuropsihică a copiilor de vârstă mică, amintim R. Spitz, O. Brunet, I. Lezine, N. Bayley și alții

² Acest document de politică educațională a fost elaborat în 2007 cu sprijinul Reprezentanței UNICEF din România, printr-un proces consultativ la care au participat specialiști în educația și dezvoltarea copilului mic de la naștere la 7 ani. Scopul elaborării acestui document a fost acela de pune bazele unui sistem de documente de politică privind educația, îngrijirea și protecția copilului mic de la naștere la 7 ani, care să asigure o perspectivă și abordare unitară a perioadei copilăriei timpurii, prin care să fie promovate drepturile copilului și să-i asigure acestuia condițiile optime pentru un cel mai un start în viață. *Reperete fundamentale privind învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului* reflectă contextul internațional al cercetărilor și preocupărilor la nivel mondial în domeniul educației timpurii, precum și cerințele și prioritățile la nivel național.

- B. DOMENIUL Dezvoltarea socio-emoțională** – vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulții și copii. Interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jur. Dezvoltarea emoțională vizează îndeosebi capacitatea copiilor de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine, crucial pentru acest domeniu. În strânsă corelație cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare.

Dimensiuni ale domeniului:

Dezvoltare socială: Dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții

Dezvoltarea abilităților de interacțiune cu copiii de vârstă apropiată

Acceptarea și respectarea diversității

Dezvoltarea comportamentelor prosociale

Dezvoltare emoțională: Dezvoltarea conceptului de sine

Dezvoltarea controlului emoțional

Dezvoltarea expresivității emoționale

- C. DOMENIUL Dezvoltarea limbajului și a comunicării** – vizează dezvoltarea limbajului (sub aspectele vocabularului, gramaticii, sintaxei, dar și a înțelegerii semnificației mesajelor), a comunicării (cuprinzând abilități de ascultare, comunicare orală și scrisă, nonverbală și verbală) și preachizițiile pentru scris-citit și însoțește dezvoltarea în fiecare dintre celelalte domenii.

Dimensiuni ale domeniului:

Dezvoltarea limbajului și a comunicării: Dezvoltarea capacității de ascultare și înțelegere (comunicare receptivă)

Dezvoltarea capacității de vorbire și comunicare (comunicare expresivă)

Dezvoltarea premiselor citirii și scrierii: Participarea la experiențe cu cartea; cunoașterea și aprecierea cărții

Dezvoltarea capacității de discriminare fonetică; asocierea sunet-literă

Conștientizarea mesajului vorbit/scriș

Înșușirea deprinderilor de scris; folosirea scrisului pentru transmiterea unui mesaj

- D. DOMENIUL Dezvoltarea cognitivă** – a fost definită în termenii abilității copilului de a înțelege relațiile dintre obiecte, fenomene, evenimente și persoane, dincolo de caracteristicile lor fizice. Domeniul include abilitățile de gândire logică și rezolvare de probleme, cunoștințe elementare matematice ale copilului și cele referitoare la lume și mediul înconjurător.

Dimensiuni ale domeniului:

Dezvoltarea gândirii logice și rezolvarea de probleme

Cunoștințe și deprinderi elementare matematice, cunoașterea și înțelegerea lumii: Reprezentări matematice elementare (numere,

reprezentări numerice, operații, concepte de spațiu, forme geometrice, înțelegerea modelelor, măsurare)

Cunoașterea și înțelegerea lumii (lumea vie, Pământul, Spațiul, metode științifice)

E. DOMENIUL Capacități și atitudini în învățare – se referă la modul în care copilul se implică într-o activitate de învățare, modul în care abordează sarcinile și contextele de învățare, precum și la atitudinea sa în interacțiunea cu mediul și persoanele din jur, în afara deprinderilor și abilităților menționate în cadrul celorlalte domenii de dezvoltare.

Dimensiuni ale domeniului:

Curiozitate și interes

Inițiativă

Persistență în activitate

Creativitate

Din contextul anterior prezentat, educatoarele vor înțelege că datoria lor este aceea de a urmări realizarea unei legături reale între domeniile experiențiale și domeniile de dezvoltare, fără a căuta o suprapunere exclusivă a lor ci, efectiv, prin găsirea strategiilor adecvate de atingere a dezvoltării globale a copilului și, implicit, a finalităților educaționale

PLAN de ÎNVĂȚĂMÂNT

- nivel preșcolar -

Intervalul de vârstă	Categorii de activități de învățare	Nr.de activități/săptămână		Nr.ore/tură, din norma cadrului didactic, dedicate categoriilor de activități din planul de învățământ
		ON*	OP/OS*	
37 – 60 luni (3,1 - 5 ani)	Activități pe domenii experiențiale	7	+ 7	2h x 5 zile = 10h
	Jocuri si activități didactice alese	10	+ 5	1,5h x 5 zile = 7,5h
	Activități de dezvoltare personală	5	+ 10	1,5h x 5 zile = 7,5h
	TOTAL	22	+ 22	25 h
61 – 84 luni (5,1 - 7 ani)	Activități pe domenii experiențiale	10	+ 10	3h x 5 zile = 15h
	Jocuri si activități didactice alese	10	+ 5	1h x 5 zile = 5h
	Activități de dezvoltare personală	6	+ 11	1h x 5 zile = 5h
	TOTAL	26	+ 26	25 h

Notă:

* Abrevieri pentru cele trei tipuri de program din grădinițe: normal (ON), prelungit (OP) și săptămânal (OS).

La programul prelungit și săptămânal numărul de activități menționat reprezintă activitățile care se adaugă în programul de după-amiază al copiilor (tura a II-a a educatoarei).

METODOLOGIA

de aplicare a planului de învățământ pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6/7 ani

1. Planul de învățământ pentru nivelul preșcolar prezintă o **abordare sistemică**, în vederea asigurării continuității în cadrul celei mai importante perioade de dezvoltare din viața copilului.
2. **Intervalele de vârstă** (37 – 60 luni și 61 – 84 luni), care apar în planul de învățământ, precum și **categoriile și numărul de activități** sunt rezultatul corelării realităților din sistem cu *Reperete fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani* și cu tendințele la nivel mondial în domeniu.
3. **Dezvoltarea copilului** este dependentă de ocaziile pe care i le oferă rutina zilnică, interacțiunile cu ceilalți, organizarea mediului și activitățile/situațiile de învățare, special create.
4. **Activitățile de învățare** reprezintă un ansamblu de acțiuni cu caracter planificat, sistematic, metodic, intensiv, organizate și conduse de cadrul didactic, în scopul atingerii finalităților prevăzute în curriculum. Desfășurarea acestora necesită **coordonarea eforturilor comune ale celor trei parteneri** ai procesului de predare-învățare-evaluare, respectiv: **cadre didactice, părinți, copii**, dar și a colaboratorilor și partenerilor educaționali din comunitate a căror implicare este la fel de importantă. În desfășurarea acestora accentul va cădea pe încurajarea inițiativei copilului și a luării deciziei, pe învățarea prin experimente și exersări individuale. Activitățile de învățare se desfășoară fie cu întreaga grupă de copii, fie pe grupuri mici sau individual. Ele pot lua forma activităților pe discipline sau integrate, a activităților liber-alese sau a celor de dezvoltare personală. Dintre mijloacele de realizare utilizate putem aminti: jocul liber, discuțiile libere, jocul didactic, povestirea, exercițiile cu material individual, experimentele, construcțiile, lectura după imagini, observarea, convorbirea, povestirile create de copii, memorizările, precum și alte mijloace, specifice didacticii, în funcție de nevoile educaționale ale copiilor.
5. Categoriile de activități de învățare prezente în acest plan de învățământ sunt: ***Activități pe domenii de învățare (care pot fi activități integrate sau pe discipline), Jocuri și activități alese și Activități de dezvoltare personală.***

a) Activitățile pe domenii experiențiale sunt activitățile integrate sau pe discipline desfășurate cu copiii în cadrul unor proiecte planificate în funcție de temele mari propuse de curriculum, precum și de nivelul de vârstă și de nevoile și interesele copiilor din grupă. Numărul acestora indică îndeosebi numărul maxim de discipline care pot fi parcurse într-o săptămână (și ne referim la disciplinele/domeniile de învățare care pot intra în componența domeniilor experiențiale respective). Astfel, considerăm că se pot desfășura maximum 5 activități integrate pe săptămână, indiferent de nivelul de vârstă al copiilor. Așadar, educatoarea poate planifica activități de sine stătătoare, respectiv pe discipline (activități de educarea limbajului, activități matematice, de cunoașterea mediului, de educație pentru societate, de educație fizică, activități practice, educație muzicală sau activități artistico-plastice) sau activități integrate (cunoștințele din cadrul mai multor discipline pot fi îmbinate armonios pe durata unei zile întregi și, cu acest prilej, în activitatea integrată intră și jocurile și activitățile alese SAU cunoștințele interdisciplinare sunt focalizate pe anumite domenii experiențiale iar jocurile și activitățile alese se desfășoară în afara acesteia). Este important să reținem faptul că ordinea desfășurării etapelor de activități (etapa I, etapa a II-a, etapa a III-a etc.) nu este întotdeauna obligatorie, cadrul didactic având libertatea de a opta pentru varianta potrivită.

b) Jocurile și activitățile didactice alese sunt cele pe care copiii și le aleg și îi ajută pe aceștia să socializeze în mod progresiv și să se inițieze în cunoașterea lumii fizice, a mediului social și cultural căruia îi aparțin, a matematicii, comunicării, a limbajului citit și scris. Ele se desfășoară pe grupuri mici, în perechi și chiar individual. Practic, în decursul unei zile regăsim, în funcție de tipul de program (normal, prelungit sau săptămânal), două sau trei etape de jocuri și activități alese (etapa I – dimineața, înainte de începerea activităților integrate, etapa a III-a – în intervalul de după activitățile pe domenii de învățare și înainte de masa de prânz/plecarea copiilor acasă și, după caz, etapa a IV-a – în intervalul cuprins între etapa de relaxare de după amiază și plecarea copiilor de la programul prelungit acasă). Totodată, în unele cazuri, ele se pot regăsi ca elemente componente în cadrul activității integrate. Reușita desfășurării jocurilor și a activităților didactice alese depinde în mare măsură de modul în care este organizat și conceput mediul educațional. Acesta trebuie să stimuleze copilul, să-l ajute să se orienteze, să-l invite la acțiune. Astfel, dacă este vorba de activități desfășurate în sala de grupă, educatoarea va acorda o atenție deosebită organizării spațiului în centre ca: **Biblioteca, Colțul căsuței/Joc de rol, Construcții, Știință, Arte, Nisip și apă** și altele. Organizarea acestor centre va face ținând cont de resursele materiale, de spațiu și de nivelul de vârstă al copiilor. În funcție de spațiul disponibil, sectorizarea sălii de grupă poate cuprinde toate centrele sau cel puțin două dintre ele în care cadrul didactic pregătește zilnic „oferta” pentru copii, astfel încât aceștia să aibă posibilitatea să **aleagă** locul de învățare și joc, în funcție de disponibilitate și nevoi. Materialele care se vor regăsi zilnic în zonele/centrelor/colțurile deschise nu trebuie să fie aleatorii, ci atent alese, în strânsă corelare cu tema săptămânii sau cu tema proiectului aflat în derulare. Pentru etapa jocurilor și a activităților alese desfășurate în curte, o atenție specială va fi acordată atât organizării și amenajării curții de joc, cât și siguranței pe care o oferă copiilor spațiul respectiv și dotările existente.

c) Activitățile de dezvoltare personală includ **rutinele, tranzițiile și activitățile din perioada după-amiezii** (pentru grupele de program prelungit sau săptămânal), inclusiv activitățile opționale.

- **Rutinele** sunt activitățile-reper după care se derulează întreaga activitate a zilei. Ele acoperă nevoile de bază ale copilului și contribuie la dezvoltarea globală a acestuia. Rutinele înglobează, de fapt, activități de tipul: **sosirea copilului, întâlnirea de dimineață, micul dejun, igiena – spălatul și toaleta, masa de prânz, somnul/perioada de relaxare de după-amiază, gustările, plecarea** și se disting prin faptul că se repetă zilnic, la intervale aproximativ stabile, cu aproape aceleași conținuturi. La întâlnirea de dimineață accentul va cădea, printre altele (calendarul naturii, prezența etc.), pe:

↗ **Autocunoaștere** (Stimă de sine, imagine de sine – *Cine sunt eu/cine ești tu?, Sunt creativ!, Fluturasul, Etichete bune, etichete rele; Inimioara de prescolar/scolar*).

↗ **Dezvoltarea abilităților de comunicare** - comunicare asertivă – *Învăț să spun NU fără să îi deranjez pe cei din jur; comunicare cu colegii/părinții/educatoarea – jocuri în diade de tipul: Cum salut?; Cum spun mulțumesc?; Cum cer iertare?; Cum mă împac cu prietenul meu?; Unele secrete nu trebuie păstrate niciodată..., în cine pot avea încredere?; Comunic în oglindă; Ce ție nu-ți place, altuia nu face!; Mima (comunicarea verbală și non-verbală a propriilor trăiri și sentimente) Sunt vesel/trist pentru că...; Azi mi-a plăcut/nu mi-a plăcut la tine...pentru că...; Tristețea/veselia în culori și forme.*

↗ **Managementul învățării prin joc** - Motivarea copilului pentru a deveni școlar - *Vreau să fiu școlar; Continuă povestea; Meseria de elev; Cum aș vrea să fie învățătoarea mea; Eu, când voi fi școlar....*

↗ **Dezvoltarea empatiei** - *Dacă tu ești bine și eu sunt bine!; Cum să îmi fac prieteni?; Ba al meu, ba al tău; Cinci minute eu, cinci minute tu; Cum îmi aleg prietenii?; Îmi ajut prietenul?; Suntem toleranți; Azi mi s-a întâmplat...; Cum v-ați simți dacă cineva v-ar spune...?; Cum să fac surprize celor dragi etc.*

↗ **Luarea deciziilor** în funcție de anumite criterii și încurajarea alegerilor și a găsirii a cât mai multe variante de soluții la situațiile apărute - *Hei, am și eu o opinie!, M-am certat cu prietenul meu – ce pot să fac?, Vreau..., îmi permiți?, La răscruce de drumuri...*

↗ **Medierea conflictelor** - *Învăț să lucrez în echipă, Singur sau în grup?, Fără violență!, Fotograful.*

- Tranzițiile sunt activități de scurtă durată, care fac **trecerea de la momentele de rutină la alte tipuri/categorii de activități de învățare, de la o activitate de învățare la alta**, în diverse momente ale zilei. Mijloacele de realizare ale acestui tip de activitate variază foarte mult, în funcție de vârsta copilului, de contextul momentului și de calitățile adultului cu rol de cadru didactic. În acest sens, ele pot lua forma unei activități desfășurate în mers ritmat, a unei activități care se desfășoară pe muzică sau în ritmul dat de recitarea unei numărări sau a unei frământări de limbă, a unei activități în care se execută concomitent cu momentul de tranziție respectiv un joc cu text și cânt cu anumite mișcări cunoscute deja de copii etc.
 - Activitățile opționale intră tot în categoria activităților de învățare, respectiv a celor de dezvoltare personală și se includ în programul zilnic al copilului în grădiniță. Ele sunt alese de către părinți, din oferta prezentată de unitatea de învățământ la 15 septembrie și aprobată de către Consiliul director al unității. Opționalele pot fi desfășurate de către educatoarele grupei sau de un profesor specialist, care va lucra în echipă cu acestea. Programa unei activități opționale poate fi elaborată de educatoarea/profesorul care urmează să o desfășoare și, în acest caz, va fi avizată de inspectorul de specialitate sau poate fi aleasă de cel care predă opționalul respectiv din oferta de programe avizate deja de MECT sau de ISJ. Timpul afectat unei activități opționale este același cu cel destinat celorlalte activități din programul copiilor. În acest context, se va desfășura cel mult un opțional pe săptămână, pentru copiii cu vârste între 37 – 60 luni (3- 5 ani) și cel mult două, pentru copiii cu vârste între 61 – 84 luni (5 – 7 ani). Activitățile opționale se desfășoară cu maximum 10-15 copii și au menirea de a descoperi și dezvolta înclinațiile copiilor și de a dezvolta abilități, ca o premiză pentru performanțele de mai târziu. Grupele de copii participanți la un opțional vor cuprinde 10-15 preșcolari. Activitățile opționale se desfășoară în continuare conform Notificării nr.41945/18.10.2000 (vezi Anexa 4).
 - Activitățile desfășurate în perioada după-amiezi (activități recuperatorii pe domenii de învățare, recreative, de cultivare și dezvoltare a înclinațiilor) sunt tot activități de învățare. Acestea respectă ritmul propriu de învățare al copilului și aptitudinile individuale ale lui și sunt corelate cu tema săptămânală/tema proiectului și cu celelalte activități din programul zilei.
6. **Jocul este activitatea fundamentală a copilului** pe care se sprijină atât rutinele cât și tranzițiile și, evident, activitățile de învățare. El influențează întreaga conduită și prefigurează personalitatea în plină formare a acestuia. Așadar, mijloacele principale de realizare a procesului instructiv-educativ la nivel antepreșcolar și preșcolar sunt: jocul, (ca joc liber, dirijat sau didactic), activitățile didactice de învățare.
 7. Programul anual de studiu se va organiza în jurul a șase mari teme: *Cine sunt/ suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cum planificăm/ organizăm o activitate?, Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?* și *Ce și cum vreau să fiu?* (ordinea prezentării nu are nici o legătură cu momentul din anul școlar când pentru o temă sau alta se pot derula cu copiii diferite proiecte).
 8. Pornind de la aceste teme, anual, pe grupe de vârstă, se stabilesc proiectele care urmează a se derula cu copiii³. Într-un an școlar, se pot derula **maximum 7 proiecte** cu o durată de maximum 5 săptămâni/proiect sau un număr mai mare de proiecte de mai mică amploare, variind între 1-3 săptămâni, în funcție

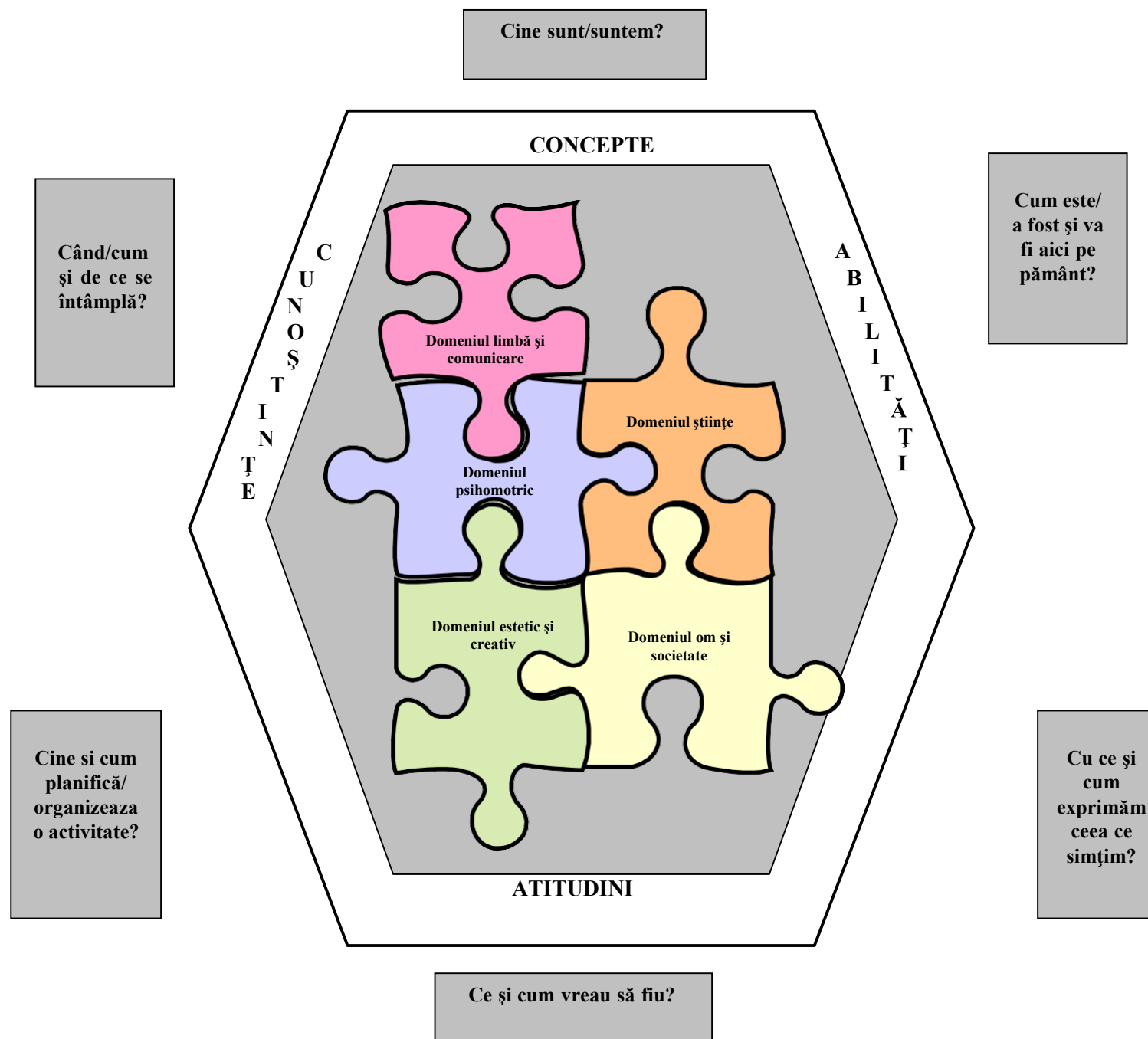
³ Detalii privind proiecte orientative și exemple activități în cadrul proiectelor se găsesc în Anexa 1.

de complexitatea temei abordate și de interesul copiilor pentru tema respectivă. De asemenea, pot exista și săptămâni în care copiii nu sunt implicați în nici un proiect, dar în care sunt stabilite teme săptămânale de interes pentru copii. Totodată, pot exista și proiecte de o zi și/sau proiecte transemestriale.

9. În medie, pentru toate cele patru intervale de vârstă, o activitate cu copiii durează între 15 și 45 de minute (de regulă, 15 minute la grupa mică, 30-45 minute maximum la grupa pregătitoare). În funcție de nivelul grupei, de particularitățile individuale ale copiilor din grupă, de conținuturile și obiectivele propuse la activitate, educatoarea va decide care este timpul efectiv necesar pentru desfășurarea fiecărei activități.
10. Numărul de activități zilnice desfășurate cu copiii variază în funcție de **tipul de program ales de părinți** (program normal – 5 ore sau program prelungit – 10 ore), iar numărul de activități dintr-o săptămână variază în funcție de nivelul de vârstă al copiilor (respectiv: 3-5 ani și 5-6/7 ani). Totodată, pentru nivelul 3-5 ani, unde sunt numai 7 activități integrate sau pe discipline și 8 arii curriculare, recomandăm alternarea activităților artistico-plastice și de educație muzicală (aflate în aceeași arie curriculară) sau a acestora cu activitățile practice (din aria curriculară Tehnologii).
11. Pentru grupele de vârstă cuprinse în intervalul **3-5 ani**, categoriile de activități desfășurate cu copiii vor viza îndeosebi **socializarea copilului** (colaborare, cooperare, negociere, luarea deciziilor în comun etc.) **și obținerea treptată a unei autonomii personale**, iar pentru grupele de vârstă cuprinse în intervalul **5-7 ani**, accentul se va deplasa spre **pregătirea pentru școală și pentru viața socială a acestuia**.
12. Educatoarele vor respecta Programul zilnic (cu reperele orare)⁴ stabilit de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. În intervalul 1-30 septembrie, după etapa de observare a copiilor (evaluarea inițială) și după întocmirea caracterizării grupei, pe baza evaluării resurselor umane și materiale existente și după consultarea educatoarelor și a părinților, se va definitiva și aproba de către Consiliul director al unității de învățământ lista activităților opționale.
13. În programul zilnic este obligatoriu să existe cel puțin **o activitate sau un moment/secvență de mișcare** (*joc de mișcare cu text și cânt, activitate de educație fizică, moment de înviorare, întreceri sau trasee sportive, plimbare în aer liber etc.*). Totodată, educatoarea va avea în vedere expunerea copiilor la factorii de mediu, ca și condiție pentru menținerea stării de sănătate și de călire a organismului și va scoate copiii în aer liber, cel puțin o dată pe zi, indiferent de anotimp.
14. **Activitatea didactică a educatoarei** se compune din **5 ore** pe zi de activitate desfășurată cu grupa de minimum 10 și maximum 20 de copii și **3 ore** de activitate metodică (proiectarea și pregătirea activităților pentru a doua zi, studiul individual, confecționarea materialului didactic, conceperea și realizarea unor fișe de lucru, participarea la cursuri de formare, comisii metodice, cercuri pedagogice, întâlniri metodice, schimburi de experiență etc.). La nivelul Comisiei metodice, cel puțin o zi pe săptămână va fi dedicată efectuării celor 3 ore de activitate metodică în unitate. Întreaga activitate a educatoarei va fi înregistrată în documentul juridic *Caietul de evidență a activității cu copiii și a prezenței la grupă*⁵ și va fi ilustrată în **potofoliul profesional**, pe care îl întocmește în urma desfășurării activității metodice zilnice și în **portofoliile copiilor**, care dau măsura valorii sale profesionale.
15. Instrumentele recomandate pentru a fi utilizate de educatoare pentru a înregistra diferite aspecte privind activitatea zilnică cu copiii sunt: *Caietul de evidență a activităților cu copiii și a prezenței la grupă, Calendarul naturii, Catalogul grupei, Jurnalul grupei și portofoliile copiilor.*

⁴ Formatul orientativ pentru planificarea calendaristică se găsește în Anexa 2, iar baza legală a acestui document juridic se află în Anexa 5.

⁵ Vezi Anexa 3

**PRECIZĂRI
privind
organizarea programului anual de studiu pe teme**

Cine sunt/ suntem?

Descrierea temei

O explorare a naturii umane, a convingerilor și valorilor noastre, a corpului uman, a stării de sănătate proprii și a familiilor noastre, a prietenilor, comunităților și culturilor cu care venim în contact (materială, fizică, sufletească, culturală și spirituală), a drepturilor și a responsabilităților noastre, a ceea ce înseamnă să fii om.

Descrierea temei

O explorare a lumii fizice și materiale, a universului apropiat sau îndepărtat, a relației cauză-efect, a fenomenelor naturale și a celor produse de om, a anotimpurilor, a domeniului științei și tehnologiei.

**Când/cum și de ce
se întâmplă?**

**Cum este/
a fost și va fi aici
pe pământ?**

Descrierea temei

O explorare a Sistemului solar, a evoluției vieții pe Pământ, cu identificarea factorilor care întrețin viața, a problemelor lumii contemporane: poluarea, încălzirea globală, suprapopularea etc.

O explorare a orientării noastre în spațiu și timp, a istoriilor noastre personale, a istoriei și geografiei din perspectivă locală și globală, a căminelor și a călătoriilor noastre, a descoperirilor, explorărilor, a contribuției indivizilor și a civilizațiilor la evoluția noastră în timp și spațiu.

**Cine și cum planifică/
organizează o activitate?**

Descrierea temei

O explorare a modalităților în care comunitatea/individul își planifică și organizează activitățile, precum și a universului produselor muncii și, implicit, a drumului pe care acestea îl parcurg .

O incursiune în lumea sistemelor și a comunităților umane, a fenomenelor de utilizare/ neutilizare a forței de muncă și a impactului acestora asupra evoluției comunităților umane, în contextul formării unor capacități antreprenoriale.

Descrierea temei

O explorare a felurilor în care ne descoperim și ne exprimăm ideile, sentimentele, convingerile și valorile, îndeosebi prin limbaj și prin arte.
O incursiune în lumea patrimoniului cultural național și universal.

**Cu ce și cum exprimăm
ceea ce simțim?**

Ce și cum vreau să fiu?

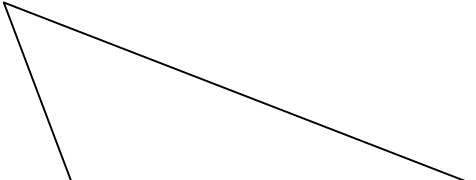
Descrierea temei

O explorare a drepturilor și a responsabilităților noastre, a gândurilor și năzuințelor noastre de dezvoltare personală.
O incursiune în universul muncii, a naturii și a valorii sociale a acesteia (*Munca - activitatea umană cea mai importantă, care transformă năzuințele în realizări*). O incursiune în lumea meseriilor, a activității umane în genere, în vederea descoperirii aptitudinilor și abilităților proprii, a propriei valori și a încurajării stimei de sine.

OBIECTIVE CADRU ȘI DE REFERINȚĂ

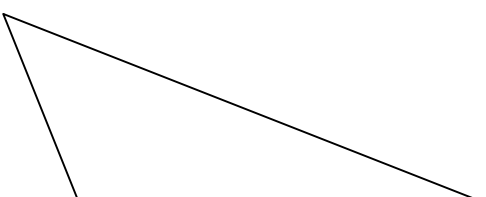
DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE

- **Dezvoltarea capacității de exprimare orală, de înțelegere și utilizare corectă a semnificațiilor structurilor verbale orale;**
- **Educarea unei exprimări verbale corecte din punct de vedere fonetic, lexical, sintactic;**
- **Dezvoltarea creativității și expresivității limbajului oral;**
- **Dezvoltarea capacității de a înțelege și transmite intenții, gânduri, semnificații mijlocite de limbajul scris.**

-
- Să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.
 - Să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.
 - Să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.
 - Să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect.
 - Să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.
 - Să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia.
 - Să fie capabil să creeze el însuși (cu ajutor) structuri verbale, rime, ghicitori, povestiri, mici dramatizări, utilizând intuitiv elementele expresive
 - Să recunoască existența scrisului oriunde îl întâlnește.
 - Să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).
 - Să găsească ideea unui text, urmărind indiciile oferite de imagini.
 - Să manifeste interes pentru citit.
 - Să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare.
 - Să recunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris
 - Să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date.
 - Să perceapă și să discrimineze între diferitele forme, mărimi, culori – obiecte, imagini, forme geometrice, tipuri de contururi etc.
 - Să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora
 - Să utilizeze desene, simboluri pentru a transmite semnificație
 - Să descopere că scrierea îndeplinește anumite scopuri, cerințe sociale și să se folosească de această descoperire (ex.: recunoaște și respectă simboluri care avertizează asupra prezenței/existenței unui pericol sau care arată direcția, destinația unei clădiri/unui loc etc.)
 - Să înțeleagă semnificația cuvintelor, literelor și cifrelor, învățând să le traseze.

DOMENIUL ȘTIINȚE

- ❖ Dezvoltarea operațiilor intelectuale prematematice;
- ❖ Dezvoltarea capacității de a înțelege și utiliza numere, cifre, unități de măsură, întrebuițând un vocabular adecvat;
- ❖ Dezvoltarea capacității de recunoaștere, denumire, construire și utilizare a formelor geometrice;
- ❖ Stimularea curiozității privind explicarea și înțelegerea lumii înconjurătoare
- ❖ Dezvoltarea capacității de rezolvare de situații problematice, prin achiziția de strategii adecvate;
- ❖ Dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a mediului înconjurător, precum și stimularea curiozității pentru investigarea acestuia;
- ❖ Dezvoltarea capacității de observare și stabilire de relații cauzale, spațiale, temporale
- ❖ Utilizarea unui limbaj adecvat în prezentarea unor fenomene din natură și din mediul înconjurător;
- ❖ Formarea și exersarea unor deprinderi de îngrijire și ocrotire a mediului înconjurător, în vederea educării unei atitudini pozitive față de acesta.

-
- Să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan;
 - Să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență.
 - Să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat.
 - Să înțeleagă raporturi cauzale între acțiuni, fenomene (dacă...atunci) prin observare și realizare de experimente
 - Să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri.
 - Să efectueze operații și deducții logice, în cadrul jocurilor cu piesele geometrice
 - Să numere de la 1 la 10 recunoscând grupele cu 1-10 obiecte și cifrele corespunzătoare.
 - Să efectueze operații de adunare și scădere cu 1-2 unități, în limitele 1-10.
 - Să identifice poziția unui obiect într-un șir utilizând numeralul ordinal.
 - Să realizeze serii de obiecte pe baza unor criterii date ori găsite de el însuși.
 - Să compună și să rezolve probleme simple, implicând adunarea/ scăderea în limitele 1-10
 - Să găsească soluții diverse pentru situații problematice reale sau imaginare întâlnite în viața de zi cu zi sau în povești, povestiri.
 - Să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.
 - Să recunoască și să descrie verbal și/sau grafic anumite schimbări și transformări din mediul apropiat.
 - Să cunoască elemente ale mediului social și cultural, poziționând elementul uman ca parte integrantă a mediului.
 - Să cunoască existența corpurilor cerești, a vehiculelor cosmice.
 - Să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate.
 - Să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite.
 - Să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii.

DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE

- **Cunoașterea și respectarea normelor de comportare în societate; educarea abilității de a intra în relație cu ceilalți;**
- **Educarea trăsăturilor pozitive de voință și caracter și formarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;**
- **Dezvoltarea comportamentelor de cooperare, prosociale, proactive (inițiativă)**
- **Dezvoltarea abilității de recunoaștere, acceptare și respect al diversității**
- **Cunoașterea unor elemente de istorie, geografie, religie care definesc portretul spiritual al poporului român;**
- **Formarea și consolidarea unor abilități practice specifice nivelului de dezvoltare motrică;**
- **Îmbogățirea cunoștințelor despre materiale și caracteristicile lor, precum și despre tehnici de lucru necesare prelucrării acestora în scopul realizării unor produse simple;**
- **Formarea deprinderilor practic-gospodărești și utilizarea vocabularului specific.**

-
- Să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală (ex.: importanța alimentelor sănătoase pentru organismul uman; reguli ale activității și ale jocului, în vederea evitării unor situații periculoase; reguli de minimă protecție a naturii și pericolul încălcării lor; reguli privind protecția vieții proprii și a celor din jur etc.)
 - Să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)
 - Să negocieze și să participe la decizii comune
 - Să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute.
 - Să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului.
 - Să descrie și să identifice elemente locale specifice țării noastre și zonei în care locuiește (elemente de relief, așezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice).
 - Să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.
 - Să cunoască diferite materiale de lucru, din natură ori sintetice
 - Să efectueze operații simple de lucru cu materiale din natură și sintetice
 - Să identifice, să proiecteze și să găsească cât mai multe soluții pentru realizarea temei propuse în cadrul activităților practice.
 - Să se raporteze la mediul apropiat, contribuind la îmbogățirea acestuia prin lucrările personale.
 - Să dobândească comportamente și atitudini igienice corecte față de propria persoană și față de alte ființe și obiecte.
 - Să capete abilitatea de a intra în relație cu cei din jur, respectând norme de comportament corect și util celorlalți.
 - Să-și formeze deprinderi practice și gospodărești.
 - Să se comporte adecvat în diferite contexte sociale.

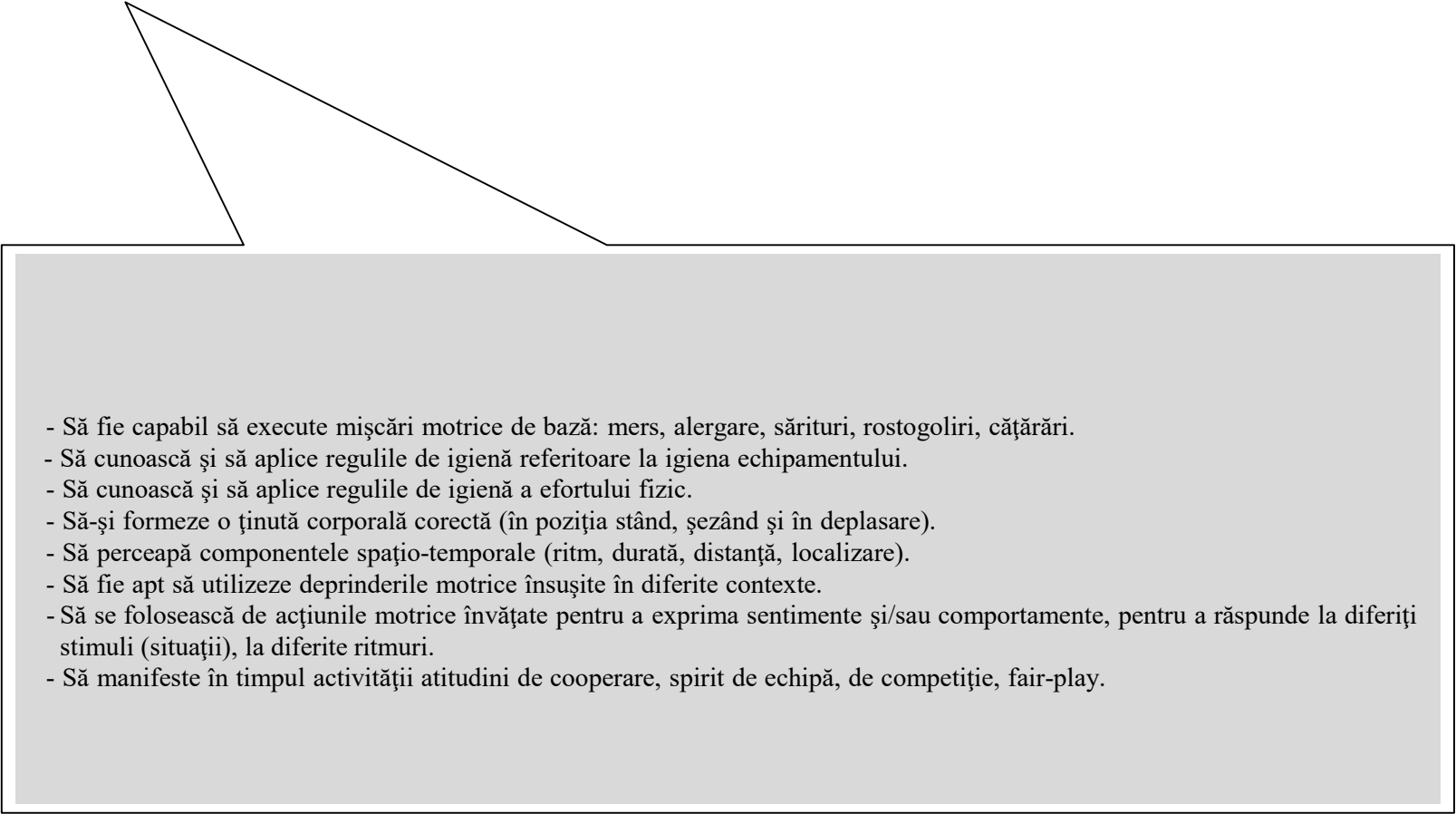
DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV

- **Formarea unor deprinderi de lucru pentru realizarea unor desene, picturi, modelaje;**
- **Realizarea unor corespondențe între diferitele elemente de limbaj plastic și forme, obiecte din mediul înconjurător (natură, artă și viața socială);**
- **Stimularea expresivității și a creativității prin desen, pictură, modelaj;**
- **Formarea capacității de receptare a lumii sonore și a muzicii;**
- **Formarea capacităților de exprimare prin muzică;**
- **Cunoașterea marilor valori ale creației muzicale naționale și universale.**

- Să redea teme plastice specifice desenului.
- Să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii.
- Să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice.
- Să recunoască elemente ale limbajului plastic și să diferențieze forme și culori în mediul înconjurător.
- Să cunoască și să diferențieze materiale și instrumente de lucru, să cunoască și să aplice reguli de utilizare a acestora
- Să utilizeze un limbaj adecvat cu privire la diferitele activități plastice concrete
- Să compună în mod original și personal spațiul plastic, utilizând materiale și tehnici diverse alese de el .
- Să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice.
- Să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)
- Să descopere lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.
- Să diferențieze auditiv timbrul sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale.
- Să diferențieze auditiv intensitatea sunetelor din mediul apropiat și a sunetelor muzicale.
- Să diferențieze auditiv durata determinată a sunetelor din mediul apropiat și a sunetelor muzicale
- Să diferențieze auditiv înălțimea sunetelor muzicale.
- Să intoneze cântece pentru copii.
- Să cânte acompaniați de educatoare
- Să acompanieze ritmic cântecele.
- Să cânte cântecele în aranjamente armonico-polifonice elementare.
- Să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia
- Să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată.
- Să exprime într-un joc impresia muzicală.
- Să improvizeze spontan, liber scurte motive sincretice: text onomatopeic + melodie, text onomatopeic + mișcare, text onomatopeic + melodie + mișcare;.
- Să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.

DOMENIUL PSIHOMOTRIC

- **Formarea și dezvoltarea deprinderilor motrice de bază și utilitar-aplicative;**
- **Stimularea calităților intelectuale, de voință și afective în vederea aplicării independente a deprinderilor însușite;**
- **Cunoașterea deprinderilor igienico-sanitare pentru menținerea stării de sănătate.**

-
- Să fie capabil să execute mișcări motrice de bază: mers, alergare, sărituri, rostogoliri, cățărări.
 - Să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului.
 - Să cunoască și să aplice regulile de igienă a efortului fizic.
 - Să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare).
 - Să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare).
 - Să fie apt să utilizeze deprinderile motrice însușite în diferite contexte.
 - Să se folosească de acțiunile motrice învățate pentru a exprima sentimente și/sau comportamente, pentru a răspunde la diferiți stimuli (situații), la diferite ritmuri.
 - Să manifeste în timpul activității atitudini de cooperare, spirit de echipă, de competiție, fair-play.

Cine sunt/suntem?

Nivel de studiu: 3-5 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - ia parte la activitățile de joc, de învățare în grup, sugerează ce este de făcut mai departe într-un joc, o activitate, continuând secvențe de acțiuni; - discută cu colegii și cu profesorul despre subiecte cunoscute, povestește întâmplări din viața personală (persoana proprie, familie, prieteni etc.); - întreabă și răspunde la întrebări; - știe să se prezinte; - învață cuvinte noi și le utilizează în cadrul jocurilor sau activităților de învățare.	- numele și prenumele - membrii familiei - comunitate (prieteni, vecini, colegi de grădiniță, personalul grădiniței) - casa familiei, camera personală, grădinița, sală de clasă, alte spații familiare - responsabilități proprii în familie/la grădiniță
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- transmite un mesaj simplu în cadrul jocului sau activităților de învățare (ex.: prin telefon de jucărie sau real); - primește mesaje, îndeplinește instrucțiuni simple; - compune, treptat, propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte; - răspunde adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se spune; - solicită ajutorul adultului atunci când nu înțelege un mesaj.	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor; - răspunde la întrebări privind conținutul unui text, a unei povestiri scurte.	
	să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod	- reține expresii ritmate și rimate; recită poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în	

	intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia.	concordanță cu mesajul transmis; - utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente; - realizează mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosind indicațiile sugerate de text.	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- își recunoaște numele propriu oriunde îl întâlnește și, eventual, îl scrie cu majuscule; - „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor; - învață să „citească” imaginile dintr-o pagină de la stânga la dreapta și de sus în jos.	
	să manifeste interes pentru citit.	- discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare.	- recunoaște („citește”) în viața zilnică și în cadrul jocurilor de rol - indicatoarele pentru „stație de metrou”, „stație de autobuz”, „ieșire”, „intrare”, numele diferitelor instituții: grădiniță, spital, școală etc; - recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, din catalog (prezent – P, absent – A), din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc.	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru copii informații despre tema dată (ex.: imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se potrivesc cu sarcinaprimită); - pune la un loc informația necesară (ex.: alcătuirea unui album despre familie sau despre el).	

	să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora.	- cunoaște modul corect de utilizare a hârtiei, creionului, creioanelor colorate, creioanelor cu mină ceramica, cretei etc.	
	să recunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris.	- execută elemente grafice elementare (trasare liberă, colorare); - urmărește perceptiv și motric anumite trasee (ex.: labirintul); - completează desene simple, începute, cu părțile care lipsesc; - respectă reguli/ condiții minime ale actului scrierii: poziția corectă a corpului, a mâinii și a instrumentului de scris în mână.	
	să descopere că scrierea îndeplinește anumite scopuri, cerințe sociale și să se folosească de această descoperire.	- utilizează propriul nume pentru a personaliza lucrurile care-i aparțin, creațiile proprii (ex.: copilul va fi încurajat să scrie fie o literă, fie întreg numele pe diferite desene, lucrări, scrisori etc.); - contribuie la scrieri colective (dicționare, jurnale, albume) folosindu-se de decupaje, de scrierea personală și de orice altă modalitate.	
ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- observă obiectele din sala de grupă, camera proprie etc.; - recunoaște/ numește obiectele indicate; - clasifică obiecte/ ființe după diverse criterii (culoare, formă, mărime) sau prin numirea unei proprietăți comune; - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - motivează apartenența unui obiect la o grupă dată; - compară grupele formate, apreciind global unde sunt mai multe/ mai puține	- diferențieri ale obiectelor după formă, mărime (mare, mic, mijlociu), culoare (2-3 culori), lungime (lung, scurt) - apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-5 (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi) - poziții spațiale: sus, jos, deasupra etc. - numărat în intervalul 1-5.
	să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat.	- spune care obiect este mai aproape sau mai departe, luându-se pe sine ca punct de reper; - spune unde se găsește el în raport cu un anumit obiect din spațiu (în cameră, în afara camerei, pe scaun, sub masă, lângă colegul său etc.);	

		- plasează obiectele peste, pe, deasupra, dedesubt, înăuntrul sau în afara unui spațiu/ obiect; - învață schema corporală, cu accent pe relația dreapta-stânga (după 4 ani).	
	să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	- recunoaște și denumește figuri geometrice în mediul ambiant sau cu ajutorul materialelor puse la dispoziție (cerc, pătrat, eventual triunghi – după 4 ani); - trasează figuri geometrice cunoscute trecând cu creionul peste o linie deja trasată.	
	să numere de la 1 la 5 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare.	- alcătuiește grupe de obiecte în limitele 1-3 (până la 4 ani) și 1-5 (după 4 ani); - numără corect aceste obiecte; - descoperă care cifră lipsește într-un șir dat; - recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-3 (până la 4 ani) și 1-5 (după 4 ani).	
	să realizeze serii de obiecte pe baza unor criterii date ori găsite de el însuși.	- execută serii de obiecte (mărgel, boabe, bucăți de hârtie) realizând structuri simple și folosindu-se de criteriile cunoscute sau date de educatoare; - deduce ce element urmează într-o serie, analizând elementele anterioare ale acesteia.	
	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	- descoperă elemente componente ale mediului înconjurător prin antrenarea organelor de simț; - enumeră și descrie părți componente ale corpului omenesc; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor; - pune întrebări legate de aspectele ce prezintă interes pentru el din tema abordată; - caută informații suplimentare despre tema studiată, antrenând părinții, educatoarea, alte surse de informare.	- corpul omenesc - familia în diferite ipostaze (la masa, în parc, în excursie, în livada sau pe ogor etc.) - diferențe de gen, rasă, cultură, limbă
	să cunoască elemente ale mediului social și cultural, poziționând	- denumește/identifică elemente locale (obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase, de	

	elementul uman ca parte integrantă a mediului	interculturalitate etc.); - analizează/compară diferențele de cultură, tradiții, specific, limbă dintre naționalități, popoare, rase; - vorbește despre semnificația unor evenimente naționale (tradiționale, religioase, culturale, istorice); - cunoaște tipurile de activități zilnice desfășurate în comunitatea în care trăiește (sănătate, educație, transporturi, agricultură, meșteșuguri etc).	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate.	- adresează întrebări în legătură cu aspectele studiate/observate; - interpretează date și simboluri din care să extragă informații (calendarul naturii, tabelul responsabilităților, jurnalul grupei); - relatează activități umane din mediile antropizate studiate (orașul, satul, cartierul); - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii.	- respectă regulile de igienă individuală și colectivă; - cunoaște existența unor comportamente excesive care pot afecta sănătatea (consumul de alcool, tutun, cafea etc.); - respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți).	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală.	- își prezintă membrii familiei, colegii, prietenii, vecinii; - se prezintă pe sine, se descrie; - interacționează în mod egal cu toți copiii din comunitate, indiferent de gen, limba vorbită, etnie sau performanțe (copii cu CES) - răspunde și formulează întrebări referitoare la identitatea personală (familie, etnie, limba vorbită,	- copilul în diferite ipostaze (la masa, la joaca, la plimbare, în vizita, în excursie etc.) - domiciliul - numele țării de origine - prieteni, vecini - responsabilități proprii în familie/la grădiniță

		cultura, caracteristicile fizice ale celorlalți).	- norme de conviețuire socială (norme de conduită, norme de circulație, norme igienice etc.) - diferențe individuale / diferențe determinate de etnie, mediu, religie etc. - drepturile copilului - valori individuale - valori naționale - valori internaționale - responsabilități proprii în familie/la grădiniță
să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- învață să aștepte într-o situație dată; - își cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin; - manifestă atitudini tolerante față de alți copii care aparțin diferitelor confesiuni/categorii minoritare; - dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică; - respectă normele de conviețuire socială.		
să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute.		
să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului.	- reacționează pozitiv la o promisiune făcută; - manifestă încredere, sinceritate, curaj în raport cu sine și cu ceilalți; - acceptă diversitatea de opinii și atitudini.		
să descrie și să identifice elemente locale specifice țării noastre și zonei în care locuiește (elemente de relief, așezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice).	- cunoaște numele țării de origine, domiciliul; - cunoaște însemnele țării (steag, stemă, imn) și manifestă respect față de acestea; - exprimă atitudini pozitive față de țară și popor; - cunoaște și respectă tradițiile culturale naționale și minoritare; participă afectiv la sărbătorile laice și religioase ale familiei și ale comunității; - face distincție între o zi obișnuită și o zi de sărbătoare; - descrie și recunoaște evenimente importante (Ziua Națională, Ziua Unirii, alte evenimente tradiționale, religioase, culturale, istorice etc.).		
să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.		
să fie capabil să realizeze lucrări practice inspirate din natură și viața	- execută individual sau în grup tema dată; - execută lucrări practice din materiale diferite,		- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suiteș, ac,

	cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite.	combinându-le între ele (mobiliu din deșeuri de lemn, colaje, jucării, machete, diorame).	ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
	să dobândească comportamente și atitudini igienice corecte față de propria persoană și față de alte ființe și obiecte.	- se autoservește în situații simple care impun acest lucru (masă, spălător, dormitor, activități); - ordonează jucăriile și obiectele din ambient, dezvoltându-și spiritul de ordine și curățenie; - spală fructele și legumele și participă la prepararea unor salate și produse de patiserie cu acestea; - participă la aranjarea și servirea mesei.	
	să se comporte adecvat în diferite contexte sociale.	- pregătește o masă festivă alături de adulți; - știe să facă o invitație, să răspundă la o invitație și cum să se comporte într-o vizită; - manifestă simpatie față de cei din jur (oameni și animale).	
ESTETIC ȘI CREATIV	să acompanieze ritmic cântecele.	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă, clopoțel, tamburină etc.).	
	să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia	- asociază mișcarea liberă cântecului(3 ani), mișcarea sugerată de timpii egali ai măsurii sau de text (după 3 ani).	
	să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	-exprimă prin mișcare liberă sau impusă de caracterul unor cântece pentru copii, a unor piese populare din zonă și a unor fragmente din muzica cultă, sugestive pentru specificul de vârstă al copiilor, starea sufletească creată.	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului.	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților artistico-plastice; - execută linii drepte sau curbe închise/deschise; - utilizează corect instrumentele de lucru (creion,	

		pensulă, carioca, cretă, ceracolor etc.) în exprimarea liberă a gestului grafic (chiar și prin mâzgălituri); - execută trasee utilizând diferite instrumente de lucru și diferite suporturi (hârtie, carton, sticlă, lemn etc.); - colorează diferite imagini, respectând conturul acestora; - completează lacune din desene; - dispune alternativ două sau mai multe elemente decorative; - redă prin desen obiecte/personaje reale sau imaginare; - trasează linii în duct continuu, în diferite poziții, pentru a reda imaginea unor obiecte (în desene individuale sau colective).	
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii.	- aplică, pe suprafețe date sau libere, culoarea (cu pensula, buretele, degetul, palma, ghemotocul de hârtie, ghemul de ață, țesături rare, ștampila, peria, tubul); - obține efecte plastice prin combinarea culorilor sau alte tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, plierea hârtiei); - realizează compoziții plastice, cu teme date sau la liberă alegere, prin prelucrarea formelor spontane (punct, adăugarea unor linii/puncte).	
	să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice.	- pregătește materialul de modelat (lut, plastilină, cocă) prin frământare, rupere; - modelează prin: mișcare translatorie a palmelor față de planșetă împreunarea capetelor prin lipire, adâncire, apăsare, mișcare circulară, aplatizare; - modelează forme de bază (minge, omulețul etc.)	

	să compună în mod original și personal spațiul plastic.	- elaborează creații individuale și colective cu și fără temă dată; - participă la crearea cadrului estetic specific ambiental; - respectă poziția de lucru față de suportul de lucru.	
	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice.	- descoperă semnificația lucrărilor proprii/ale altor copii prin analiza formelor, liniilor, culorilor etc. - propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversari, decorări, concursuri, tombole etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de arta naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului.	- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică; - respectă regulile de igienă individuală și colectivă.	- denumirea unor părți ale corpului implicate în mișcare (brațe, picioare, spate, cap, gât, genunchi, palme, coate etc.) - deprinderi motrice de bază: mers, alergare, săritura - deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe palme și genunchi, mers în echilibru între două linii trasate pe sol
	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare)	- cunoaște schema corporală; - răspunde motric la o comandă dată; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului.	
	să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare)	- se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii adecvate temei studiate.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Știu cine sunt?”, „Tu și eu”, „Am nevoie de o familie”, „Sănătoși și fericiți”, „O minune de copil...”, „Eu pot, eu vreau, eu trebuie”, „Eu și lumea mea”.

Cine sunt/suntem?

Nivel de studiu: 5 – 6/7 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - ia parte la activitățile de joc, de învățare în grup, sugerează ce este de făcut mai departe într-un joc, o activitate, continuând secvențe de acțiuni; - discută cu colegii și cu profesorul despre subiecte cunoscute (persoana proprie, familie, prieteni etc.); - întreabă și răspunde la întrebări; - știe să se prezinte; - știe să facă o invitație și să răspundă la o invitație; - învață cuvinte noi și le utilizează în cadrul jocurilor sau activităților de învățare; - întrebuințează regulile unui dialog; - folosește un ton moderat și empatic în convorbirile cu cei din jur; - folosește un limbaj adecvat, în special în situații neplăcute/ dificile pentru el;	- numele și prenumele - membrii familiei - comunitate (prieteni, vecini, colegi de grădiniță, personalul grădiniței) - casa familiei, camera personală, grădinița, sală de clasă, alte spații familiare - responsabilități proprii în familie/la grădiniță
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- transmite un mesaj simplu în cadrul jocului sau activităților de învățare (ex.: prin telefon de jucărie sau real); - primește mesaje, îndeplinește instrucțiuni simple; - compune, treptat, propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte și chiar fraze; - răspunde adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se spune; - se exprimă coerent pentru a se face înțeles; - solicită ajutorul adultului atunci când nu înțelege un mesaj (ex.: solicită explicarea unui cuvânt	

		necunoscut care să îl ajute să înțeleagă mai bine situația și să o soluționeze).	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor; - ascultă și reacționează adecvat la povești, poezii, alte tipuri de text (ghicitori, glume, informații) transmise fie prin citire sau povestire de către un adult, fie prin mijloace audio-vizuale (disc, casetă audio sau video, diafilm etc); - dobândește informații prin ascultarea cu atenție a mesajului.	
	să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia.	- primește mesaje și îndeplinește instrucțiuni simple. - reține expresii ritmate și rimate; recită poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în concordanță cu mesajul transmis; - descrie emoțiile și sentimentele trăite în anumite situații drepte/ nedrepte, reale sau din povești; - utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente; - realizează mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosind indicațiile sugerate de text.	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- își recunoaște numele propriu oriunde îl întâlnește și, eventual, îl scrie cu majuscule; - „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor; - înțelege și poate să spună că scrisul, cuvintele scrise dintr-o carte ne spun o poveste, cele din ziare ne povestesc despre lucruri care se petrec în lume,	

		cuvintele din revistele sportive ne vorbesc despre sportivi etc. - învață să „citească” imaginile dintr-o pagină de la stânga la dreapta și de sus în jos.	
	să recunoască existența scrisului oriunde îl întâlnește.	- înțelege diferența dintre desen (imagine) și scris - indică (arată unde este) scrisul în cărți, reviste, ziare, filme etc. - indică scrisul în mediul înconjurător (nume de străzi, indicatoare, plăcuțe cu numere de mașini etc.)	
	să găsească ideea unui text, urmărind indiciile oferite de imagini.	- face legătura între cuvintele pronunțate oral și imaginile la care acestea se referă; - leagă cuvântul oral de imagine și de cuvântul scris alăturat (format din cel mult 3 litere), înțelegând că acestea sunt nume ale obiectelor, fenomenelor sau persoanelor.	
	să manifeste interes pentru citit.	- discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”; - împrumută cărți din biblioteca clasei și le pune la loc; - știe să se descurce în biblioteca clasei; să aleagă cartea care dorește să îi fie citită ori o carte anume, la ale cărei imagini dorește să se uite sau una din cărțile elaborate de copii, în grupă; să fie capabil să îi aducă educatoarei o carte anume; - găsește locul unde sunt cărțile pentru copii în biblioteca clasei, dintr-o librărie etc.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare.	- recunoaște („citește”) în viața zilnică și în cadrul jocurilor de rol - indicatoarele pentru „stație de metrou”, „stație de autobuz”, „ieșire”, „intrare”, numele diferitelor instituții: grădiniță, spital, școală etc; - recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii,	

		din catalog (prezent – P, absent – A), din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc.	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru copii informații despre tema dată (ex.: imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se potrivesc cu sarcina primită); - pune la un loc informația necesară (ex.: alcătuirea unui album despre familie sau despre el).	
	să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora.	- cunoaște modul corect de utilizare a hârtiei, creionului, creioanelor colorate, creioanelor cu mină ceramică, cretei etc.; - execută elemente grafice elementare (trasare liberă, colorare); - urmărește perceptiv și motric anumite trasee (ex.: labirintul); - completează desene simple, începute, cu părțile care lipsesc; - respectă reguli/ condiții minime ale actului scrierii: poziția corectă a corpului, a mâinii și a instrumentului de scris în mână; - trasează semne grafice corect în ceea ce privește mărimea, spațierea, direcția de la stânga - la dreapta, de sus - în josul paginii, lăsând spațiu pentru „alineat”.	
	să recunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris.	- utilizează, încurajați de educatoare, săgeți, cerușe, cruciulițe, litere etc., în jocurile de rol ori în alte tipuri de jocuri (ex.: jocuri de mișcare), pentru a semnifica direcții, locuri ale participanților sau obiectelor într-un joc/context dat etc.; - „scriu” scrisori, invitații, felicitări, note, utilizând desene, diferite simboluri grafice, litere ori cuvinte disparate, învățând treptat să le ordoneze de la stânga la dreapta, cu respectarea spațiului, a mărimii etc.	
	să utilizeze desene, simboluri pentru a transmite semnificație	- utilizează propriul nume pentru a personaliza lucrurile care-i aparțin, creațiile proprii (ex.: copilul	

		va fi încurajat să scrie fie o literă, fie întreg numele pe diferite desene, lucrări, scrisori etc.); - contribuie la scrieri colective (dicționare, jurnale, albume) folosindu-se de decupaje.	
	să descopere că scrierea îndeplinește anumite scopuri, cerințe sociale și să se folosească de această descoperire.	- utilizează scrierea (măzgăleala, semnele ca: puncte, cerulețe, cruciulițe – tot ce crede copilul; mai târziu, literele izolate sau cuvintele pe care le știe) pentru a executa etichete cu nume de lucruri (ex.: numele unor produse alimentare, confecționarea de „bani” pentru jocurile de rol etc.), pentru a scrie numele colegilor, ale membrilor familiei, pentru a opera în catalogul grupei sau în calendarul naturii, pentru a scrie felicitări, scrisori, note, anunțuri simple.	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor, literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	- recunoaște și identifică după formă literele și cifrele și le denumește; - leagă sunetul de litera de corespondentă, cu ajutor acordat sau din proprie inițiativă; - trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei; - trasează independent litere și cifre în cadrul unor jocuri didactice, jocuri de rol sau activități de învățare (spontană sau dirijată).	
ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- observă obiectele din sala de grupă, camera proprie etc.; - recunoaște/ numește obiectele indicate; - clasifică obiecte/ ființe după diverse criterii (culoare, formă, mărime) sau prin numirea unei proprietăți comune; - selectează/ grupează obiectele de aceeași formă/ mărime/ culoare (la început ținând seama de un singur criteriu, apoi de mai multe simultan); - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - motivează apartenența unui obiect la o grupă dată; - compară grupele formate, apreciind global unde sunt mai multe/ mai puține.	- diferențieri ale obiectelor după formă, mărime (mare, mic, mijlociu), culoare (2-3 culori), lungime (lung, scurt), lățime - apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-10 (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi) - poziții spațiale: sus, jos, deasupra, sub, la dreapta, la stânga, lângă etc.

	să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat.	- spune care obiect este mai aproape sau mai departe, luându-se pe sine ca punct de reper; - spune unde se găsește el în raport cu un anumit obiect din spațiu (în cameră, în afara camerei, pe scaun, sub masă, lângă colegul său etc.); - plasează obiectele peste, pe, deasupra, dedesubt, înăuntrul sau în afara unui spațiu/ obiect; - utilizează limbajul adecvat relațiilor spațiale relative: pe, sub, în, peste, deasupra, dedesubt, înăuntru, afară, aproape, departe, mai aproape, mai departe, cel mai aproape, cel mai departe, lângă mine, aici, acolo; - utilizează corect gradele de comparație*: mai, cel mai, foarte, tot atât de..., la fel de...ca și.... - învață schema corporală, cu accent pe relația dreapta-stânga .	- numărat în intervalul 1-10 și cifrele de la 1 la 10.
	să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	- recunoaște și denumește figuri geometrice în mediul ambiant sau cu ajutorul materialelor puse la dispoziție (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi); - trasează figuri geometrice cunoscute trecând cu creionul peste o linie deja trasată.	
	să numere de la 1 la 10 recunoscând grupele cu 1-10 obiecte și cifrele corespunzătoare.	- alcătuieste grupe de obiecte în limitele 1-10 ; - numără corect aceste obiecte; - descoperă care cifră lipsește într-un șir dat; - recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-10; - construiește grupe de obiecte prin corespondență biunivocă (de unu la unu); - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta - alcătuieste șirul crescător 1-10, înțelegând „creșterea” cu câte un element de la o „treaptă” la alta; - numără crescător și în limitele 1-10; - numește vecinul din dreapta sau din stânga unui	

		număr (cifre) dat (ex.: pentru 3, să identifice pe 2 și pe 4).	
	să efectueze operații de adunare și scădere cu 1-2 unități, în limitele 1-10.	- efectuează operații de adunare cu 1-2 elemente, în limitele 1-10, prin manipulare de obiecte (ex.: 2 mașinuțe + 3 mașinuțe); - înțelege semnificația adunării (atunci când o grupă sporește numeric prin adăugarea de noi elemente de același fel.	
	să realizeze serii de obiecte pe baza unor criterii date ori găsite de el însuși.	- execută serii de obiecte (mărgel, boabe, bucăți de hârtie) realizând structuri simple și folosindu-se de criteriile cunoscute sau date de educatoare; - deduce ce element urmează într-o serie, analizând elementele anterioare ale acesteia.	
	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	- descoperă elemente componente ale mediului înconjurător prin antrenarea organelor de simț; - enumeră și descrie părți componente ale corpului omenesc; - descrie sumar și cu cuvinte proprii, dar respectând adevărul științific, caracteristici ale mediului natural și social; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor; - pune întrebări legate de aspectele ce prezintă interes pentru el din tema abordată; - caută informații suplimentare despre tema studiată, antrenând părinții, educatoarea, alte surse de informare; - aduce la grădiniță cărți, enciclopedii, CD-uri cu filme documentare, antrenând colegii/educatoarea la discuții.	- corpul omenesc - familia în diferite ipostaze (la masa, în parc, în excursie, în livada sau pe ogor etc.) - diferențe de gen, rasă, cultură, limbă, religie
	să cunoască elemente ale mediului social și cultural, poziționând elementul uman ca parte integrantă a mediului	- denumește/identifică elemente locale (obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase, de interculturalitate etc.); - analizează/compară diferențele de cultură, tradiții,	

		specific, limbă dintre naționalități, popoare, rase; - vorbește despre semnificația unor evenimente naționale (tradiționale, religioase, culturale, istorice); - cunoaște tipurile de activități zilnice desfășurate în comunitatea în care trăiește (sănătate, educație, transporturi, agricultură, meșteșuguri etc).	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate.	- adresează întrebări în legătură cu aspectele studiate/observate; - interpretează date și simboluri din care să extragă informații (calendarul naturii, tabelul responsabilităților, jurnalul grupei); - relatează activități umane din mediile antropizate studiate (orașul, satul, cartierul); - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii.	- respectă regulile de igienă individuală și colectivă; - cunoaște existența unor comportamente excesive care pot afecta sănătatea (consumul de alcool, tutun, cafea etc.); - respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți).	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală.	- își prezintă membrii familiei, colegii, prietenii, vecinii; - se prezintă pe sine, se descrie; - interacționează în mod egal cu toți copiii din comunitate, indiferent de gen, limba vorbită, etnie sau performanțe (copii cu CES); - cunoaște și aplică reguli privind protecția vieții proprii și a celor din jur (utilizarea gazelor în bucătărie, a prizelor, instalațiilor sanitare, a aparatelor electro-casnice etc., precum și interacțiunea cu persoane necunoscute); - cunoaște și folosește numărul de urgență 112; - răspunde și formulează întrebări referitoare la	- copilul în diferite ipostaze (la masa, la joaca, la plimbare, în vizita, în excursie etc.) - familia în diferite ipostaze - domiciliul - numele țării de origine - prietenii, vecinii - responsabilități proprii în familie/la grădiniță - norme de conviețuire socială - diferențe de gen - diferențe etnice - diferențe culturale

		identitatea personală (familie, etnie, limba vorbită, cultura, caracteristicile fizice ale celorlalți).	- diferențe religioase - drepturile copilului - valori individuale - valori naționale - valori internaționale - norme de conviețuire socială (norme de conduita, norme de circulație, norme igienice etc.) - diferențe individuale / diferențe determinate de etnie, mediu, religie etc.
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- învață să aștepte într-o situație dată; - își cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin; - manifestă atitudini tolerante față de alți copii care aparțin diferitelor confesiuni/categorii minoritare; - dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică; - respectă normele de conviețuire socială.	
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute; - își evaluează comportamentul, în raport cu normele de conviețuire socială; - conștientizează consecințele pozitive și negative ale actelor sale de comportament asupra sa și asupra celorlalți.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului.	- reacționează pozitiv la o promisiune făcută; - manifestă încredere, sinceritate, curaj în raport cu sine și cu ceilalți; - acceptă diversitatea de opinii și atitudini.	
	să descrie și să identifice elemente locale specifice țării noastre și zonei în care locuiește (elemente de relief, așezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice).	- cunoaște numele țării de origine, domiciliul; - cunoaște însemnele țării (steag, stemă, imn) și manifestă respect față de acestea; - exprimă atitudini pozitive față de țară și popor; - cunoaște și respectă tradițiile culturale naționale și minoritare; participă afectiv la sărbătorile laice și religioase ale familiei și ale comunității; - face distincție între o zi obișnuită și o zi de sărbătoare; - descrie și recunoaște evenimente importante (Ziua Națională, Ziua Unirii, alte evenimente tradiționale, religioase, culturale, istorice etc.); - memorează evenimente și le recunoaște după	

		anumite caracteristici.	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac, ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
	să fie capabil să realizeze lucrări practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite.	- execută individual sau în grup tema dată; - execută lucrări practice din materiale diferite, combinându-le între ele (mobiliu din deșeuri de lemn, colaje, jucării, machete, diorame).	
	să dobândească comportamente și atitudini igienice corecte față de propria persoană și fași de alte ființe și obiecte.	- se autoservește în situații simple care impun acest lucru (masă, spălător, dormitor, activități); - ordonează jucăriile și obiectele din ambient, dezvoltându-și spiritul de ordine și curățenie; - spală fructele și legumele și participă la prepararea unor salate și produse de patiserie cu acestea; - participă la aranjarea și servirea mesei.	
	să se comporte adecvat în diferite contexte sociale.	- pregătește o masă festivă alături de adulți; - știe să facă o invitație, să răspundă la o invitație și cum să se comporte într-o vizită; - manifestă simpatie față de cei din jur (oameni și animale).	
ESTETIC ȘI CREATIV	să descopere lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.	- ascultă și reproduce onomatopeic sunete din natură și din mediul înconjurător.	- sunete din natura, sunete ale obiectelor din mediul apropiat - sunete produse de diferite obiecte sonore - sunete produse de diferite instrumente muzicale (toba, vioara, pian etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - diferențieri de sunete după intensitate (tare, încet) - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, jocuri populare tradiționale, audiții adecvate temei studiate
	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază sunetul vorbit de cel cântat și sunete produse de diferite obiecte sonore; - diferențiază și reproduce sunete de intensități contrastante: tare-încet.	
	să intoneze cântece pentru copii.	- cântă în colectiv, în grupuri mici și individual împreună cu sau acompaniați de profesor.	
	să acompanieze ritmic cântecele.	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă, clopoțel, tamburină etc.).	
	să cânte cântecele în aranjamente	- cântă pe grupe alternative, în grup sau în lanț.	

	armonico-polifonice elementare		
	să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia	- asociază mișcarea liberă cântecului, mișcarea sugerată de timpii egali ai măsurii sau de text	
	să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	- exprimă prin mișcare liberă sau impusă de caracterul unor cântece pentru copii, a unor piese populare din zonă și a unor fragmente din muzica cultă, sugestive pentru specificul de vârstă al copiilor, starea sufletească creată.	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului.	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților artistico-plastice; - execută linii drepte sau curbe închise/deschise; - utilizează corect instrumentele de lucru (creion, pensulă, carioca, cretă, ceracolor etc.) în exprimarea liberă a gestului grafic (chiar și prin mâzgălituri); - execută trasee utilizând diferite instrumente de lucru și diferite suporturi (hârtie, carton, sticlă, lemn etc.); - colorează diferite imagini, respectând conturul acestora; - completează lacune din desene; - dispune alternativ două sau mai multe elemente decorative; - redă prin desen obiecte/personaje reale sau imaginare; - trasează linii în duct continuu, în diferite poziții, pentru a reda imaginea unor obiecte (în desene individuale sau colective).	- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșa, șevalet, plastilina, lut, planșeta etc. - denumiri ale culorilor de bază: roșu, galben, albastru, verde, ale non-culorilor: negru, alb și ale unor nuanțe ce rezultă din combinarea culorilor de bază cu non-culorile; - opere de arta adecvate vârstei și temei studiate.
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici	- aplică, pe suprafețe date sau libere, culoarea (cu pensula, buretele, degetul, palma, ghemotocul de	

	specifice picturii.	hârtie, ghemul de ață, țesături rare, ștampila, peria, tubul); - obține efecte plastice prin combinarea culorilor sau alte tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, plierea hârtiei); - realizează compoziții plastice, cu teme date sau la liberă alegere, prin prelucrarea formelor spontane (punct, adăugarea unor linii/puncte) prin intermediul cărora își exprimă sentimente și emoții trăite.	
	să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice.	- pregătește materialul de modelat (lut, plastilină, cocă) prin frământare, rupere; - modelează prin: mișcare translatorie a palmelor față de planșetă împreunarea capetelor prin lipire, adâncire, apăsare, mișcare circulară, aplatizare; - modelează forme de bază (minge, omulețul etc.)	
	să compună în mod original și personal spațiul plastic.	- elaborează creații individuale și colective cu și fără temă dată; - participă la crearea cadrului estetic specific ambiental; - respectă poziția de lucru față de suportul de lucru.	
	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice.	- descoperă semnificația lucrărilor proprii/ale altor copii prin analiza formelor, liniilor, culorilor etc. - propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversari, decorări, concursuri, tombole etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de arta naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului.	- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică; - respectă regulile de igienă individuală și colectivă.	- denumirea unor părți ale corpului implicate în mișcare (brațe, picioare, spate, cap, gât, genunchi, palme,

	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare).	- cunoaște schema corporală; - răspunde motric la o comandă dată; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului.	coate etc.) - deprinderi motrice de bază: mers și variante de mers, alergare și variante de alergare, săritură în lungime, săritură în adâncime - deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe coate și abdomen, mers în echilibru pe o suprafață înclinată și pe o linie trasată pe sol.
	să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare).	- se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte.	- se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii adecvate temei studiate.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Știu cine sunt?”, „Tu și eu”, „Cele cinci simțuri”, „Am nevoie de o familie”, „Noi credem că...”, „Sănătoși și fericiți”, „O minune de copil...”, „Eu sunt unic...”, „Eu pot, eu vreau, eu trebuie”, „Eu și lumea mea”.

Cum este/a fost și va fi aici pe pământ?

Nivel de studiu: 3-5 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - discută cu colegii și cu profesorul despre subiecte cunoscute (casa în care locuiește, grădinița la care este înscris, grupa din care face parte, tradiții, evenimente etc.); - știe să vorbească despre schimbările pe care le sesizează în natură ca urmare a trecerii	- mediul apropiat (casa/grupa, grădinița/școala noastră) - obiceiuri și tradiții locale/naționale; - îmbrăcăminte, încălțăminte, accesorii; - oamenii și locul lor de naștere; - strămoșii oamenilor, arborele

		anotimpurilor; - ia parte la activitățile de joc, de învățare în grup, să sugereze ce este de făcut mai departe într-un joc, o activitate, continuând secvențe de acțiuni.	genealogic al unei familii; - evenimente (istorice, personale etc.); - materiale (pământ, carton, lemn, plastic, fier etc.) - mijloace de transport.
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- transmite un mesaj simplu în cadrul jocului sau activităților de învățare; - se exprimă coerent pentru a se face înțeles.	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de educatoare; - ascultă și reacționează adecvat la povești, poezii, alte tipuri de text (ghicitori, glume, informații) transmise fie prin citire sau povestire de către un adult, fie prin mijloace audio-vizuale (disc, casetă audio sau video, diafilm etc).	
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect.	- pronunță corect sunetele limbii române; - recunoaște, numește sau marchează grafic sunetul inițial din cuvântul pronunțat oral.	
	să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.	- manifestă inițiativă în comunicarea orală și interes pentru semnificația cuvintelor; - învață cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților de învățare propriu-zisă; - intuiește sensul unui cuvânt în cadrul jocurilor, situațiilor de învățare; - pune și răspunde la întrebări de tipul: De ce?, Unde?, Când?, Ce înseamnă?	
	să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia.	-reține expresii ritmate și rimate, recită poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în concordanță cu mesajul transmis.	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- înțelege și știe să spună că scrisul, cuvintele scrise dintr-o carte ne spun o poveste, cele din ziare ne povestesc despre lucruri care se petrec în lume, cuvintele din revistele sportive ne vorbesc despre sportivi etc.;	

		- „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor.	
	să manifeste interes pentru citit.	- știe cum să se poarte cu o carte: cum să o deschidă, de unde începe, cum se întorc paginile, să nu îndoie foile, să nu o murdărească; - discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare.	- recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, din catalog (prezent – P, absent – A), din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc.	
	să recunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris	- asociază cu sprijin acordat sau din proprie inițiativă, sunetul cu litera (literele) corespondentă(e); - asociază litera cu imaginea unui obiect, a cărei denumire începe cu litera respectivă, într-un dicționar pentru copii (vocabular în imagini); - joacă <i>Loto</i> , <i>Domino</i> sau orice joc care implică recunoașterea și citirea unor semne, litere, cifre.	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru copii informații (imagini, litere sau text) despre tema dată; - pune la un loc informația necesară (ex.: alcătuirea unui album despre viața oamenilor în trecut, construirea unui afiș publicitar cu o expoziție despre <i>Pământul azi</i> etc.).	
	să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora.	- cunoaște modul corect de utilizare a hârtiei, creionului, creioanelor colorate, creioanelor cu mină ceramica, cretei etc.; - execută elemente grafice elementare: trasare liberă, colorare; - execută diferite tipuri de trasări peste modele date.	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor,	- leagă sunetul de litera de corespondentă, cu ajutor	

	literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	acordat sau din proprie inițiativă; - trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei.	
ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- selectează/grupează obiectele de aceeași formă/mărime/culoare (la început ținând seama de un singur criteriu, apoi de mai multe simultan); - motivează apartenența unui obiect la o grupă dată; - clasifică obiecte după criteriul culorii; - clasifică obiecte pe baza criteriului formei; - clasifică obiecte după criteriul mărimii; - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - execută serii de obiecte folosindu-se de criteriile cunoscute.	- diferențieri ale obiectelor după forma, mărime (mare, mic, mijlociu), culoare (2-3 culori), lungime (3 lungimi) - apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-5 (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi) - poziții spațiale: sus, jos, deasupra, sub, la dreapta, la stânga etc. - numărat în intervalul 1-5 și cifrele de la 1 la 5
	să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat.	- recunoaște și utilizează poziții spațiale plasând diferite obiecte într-un spațiu dat sau plasându-se pe sine în raport cu un reper dat; - utilizează repere cronologice comune clasei în funcție de activitățile din orar.	
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență.	-ordonează obiectele după culoare, de la culoarea/ nuanța cea mai deschisă la cea mai închisă și invers; -ordonează obiectele după sunetul pe care îl emit, de la cel mai tare la cel mai slab și invers; -ordonează obiecte după miros, de la cel mai pătrunzător la cel mai slab și invers; -compară grupele de obiecte prin punere în corespondență (formare de perechi); -observă raporturile cantitative între obiectele din grupele comparate.	
	să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	- desenează cercul (pătrat, triunghi, dreptunghi) după model sau după o comandă verbală; - execută desene decorative și artistice folosind formele geometrice; - execută construcții folosind formele geometrice.	
	să numere de la 1 la 5 recunoscând	- alcătuiește grupe de 1, 2, 3 obiecte (la 3 ani) și cu	

grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare	1, 2, 3, 4, 5 obiecte (după 3 ani); - numără corect aceste obiecte; - construiește grupe de obiecte prin corespondență biunivocă (de unu la unu); - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta.	- mediul apropiat (casa/grupa, grădinița/scoala noastră) - anotimpurile și transformările din natură; - oraș-sat, munte-vale, ape-mări - unelte, echipamente de-a lungul timpului; - invenții și inventatori; - tinerețe-bătrânețe, trecut-prezent-viitor - oamenii și activitățile lor de-a lungul istoriei
să efectueze operații de adunare și scădere cu 1-2 unități, în limitele 1-5.	- efectuează operații de adunare cu 1-2 elemente, în limitele 1-5, prin manipulare de obiecte (ex.: 2 mașinuțe + 3 mașinuțe). - înțelege semnificația adunării (atunci când o grupă sporește numeric prin adăugarea de noi elemente de același fel).	
să realizeze serii de obiecte pe baza unor criterii date ori găsite de el însuși.	- deduce ce element urmează într-o serie, analizând elementele anterioare ale acesteia; - deduce „regula” de alcătuire a unei serii.	
să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	- descoperă elemente componente ale lumii înconjurătoare prin antrenarea tuturor organelor de simț; - numește elementele structurale ale mediului apropiat: apă, aer, sol, plante, animale, oameni și a elementelor create de aceștia; - sesizează, cu sprijin acordat, legăturile directe și indirecte dintre elementele mediului (strânsa interdependență dintre acestea, leagă cauza de efect în natură și viața cotidiană etc.); - cere explicații legate de modul de producere a fenomenelor și efectele acestora asupra mediului; - pune întrebări legate de aspectele ce prezintă interes pentru el; - caută informații suplimentare, antrenând părinții, educatoarea, alte surse de informare.	
să recunoască și să descrie verbal și/sau grafic anumite schimbări și transformări din mediul apropiat.	- cere explicații legate de modul de producere a fenomenelor și efectele acestora asupra mediului; - observă și enumeră modificări apărute în viața	

		omului, plantelor, animalelor în funcție de anotimp; să le descrie și să le compare; - încearcă să lege cauza de efect în natură și viața cotidiană.	
	să cunoască elemente ale mediului social și cultural, poziționându-l elementul uman ca parte integrantă a mediului	- denumește/identifică elemente locale (obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase, de interculturalitate etc.); - analizează/compară diferențele de cultură, tradiții, specific, limbă dintre naționalități, popoare, rase; - vorbește despre semnificația unor evenimente naționale (tradiționale, religioase, culturale, istorice).	
	să cunoască existența corpurilor cerești, a vehiculelor cosmice.	- denumește/descrie vehicule cosmice pe baza datelor oferite de diverse materiale din sfera audio-vizualului și a cărților; - își imaginează/crează vehicule spațiale, orașe ale viitorului prin desen/pictură/modelaj/construcții; - redă prin jocuri de rol modul în care își imaginează viața într-o navetă spațială; - adresează întrebări legate de existența corpurilor cerești, a vehiculelor cosmice.	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate.	- adresează întrebări în legătură cu cele aspectele studiate/observate; - cunoaște existența mai multor medii de viață și factorii care le pot influența; - își exprimă descoperirile și ideile utilizând un limbaj adecvat în redarea cunoștințelor despre mediile studiate.	
	să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite.	- identifică unele probleme de mediu pe care le întâlnește în activitățile desfășurate în aer liber (excursii, vizite, plimbări); - participă, alături de adulți, la acțiuni practice de îngrijire, ocrotire și protejare a mediului; - participă la întreținerea și îngrijirea mediului	

		apropiat (plante, viețuitoare etc.); - selectează imagini, cărți, reviste după criterii date de educatoare, în legătură cu aspectele de mediu cunoscute.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii.	- utilizează, în acțiuni simple, unelte de curățare a mediului ambiant; -respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți); - manifestă atitudini de responsabilitate față de mediul în care trăiește (ex: construirea de adăposturi pentru păsări pe timp de iarnă, hrănirea acestora).	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală.	- acceptă și respectă regulile de conviețuire în grup; - manifestă spirit de echipă și să colaboreze la realizarea unei activități în comun; - cunoaște și aplică reguli privind protecția vieții proprii și a celor din jur, a mediului înconjurător (utilizarea gazelor în bucătărie, a prizelor, instalațiilor sanitare, a aparatelor electro-casnice etc., precum și interacțiunea cu persoane necunoscute) - cunoaște și folosește numărul de urgență 112.	- obiceiuri și tradiții locale/naționale; - tinerețe-bătrânețe, trecut-prezent-viitor - evenimente (istorice, personale etc.) - popor, locul natal - însemne specifice (steag) - război/pace - corpuri cerești, aparate de zbor etc. - reguli de conviețuire socială și de păstrare/menținere a vieții proprii și a vieții planetei.
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- își cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin; - manifestă grijă și toleranță față de persoane cu nevoi speciale.	
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- conștientizează consecințele pozitive și negative ale actelor sale de comportament asupra sa și asupra celorlalți; - manifestă un comportament de cooperare în grup pentru îndeplinirea unei activități comune.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie,	- își manifestă dezacordul față de atitudinile negative de distrugere, de dezordine, de neglijență; - manifestă încredere, sinceritate, curaj în raport cu	

	concomitent cu învățarea autocontrolului.	sine și cu ceilalți; - acceptă diversitatea de opinii și atitudini.	
	să descrie și să identifice elemente locale specifice țării noastre și zonei în care locuiește (elemente de relief, așezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice).	- cunoaște numele țării de origine și al localității natale și își cunoaște domiciliul; - cunoaște numele capitalei; - cunoaște însemnele țării (steag, stemă, imn) și manifestă respect față de acestea; - exprimă atitudini pozitive față de țară și popor.	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.	-denumește ustensile de lucru accesibile vârstei; -selectează în mod adecvat uneltele, în funcție de activitatea concretă.	
	să fie capabil să realizeze lucrări practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite.	- optează, în funcție de materialele puse la dispoziție, pentru o temă adecvată; - execută lucrări practice din materiale diferite, combinându-le între ele. - execută operații practice simple: taie cu foarfeca (cu/fără contur), îndoaie (pliază) hârtia, șnuruiește, așează masa etc.	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac,ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
	să se raporteze la mediul apropiat, contribuind la îmbogățirea acestuia prin lucrările personale.	- realizează lucrări originale, manifestând creativitate în alegerea subiectelor; - găsește utilitate tuturor obiectelor realizate (decor, expoziție, jucărie, mască etc.); - valorifică experiența dobândită în diferite situații.	
ESTETIC ȘI CREATIV	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază sunetul vorbit de cel cântat și sunete produse de diferite obiecte sonore; - diferențiază și reproduce sunete cu durată contrastantă: lungi-scurte.	- sunete din natura, sunete ale obiectelor din mediul apropiat - sunete produse de diferite obiecte sonore - sunete produse de diferite instrumente muzicale (toba, vioara, pian etc.) - sunetul vorbit si sunetul cântat
	să intoneze cântece pentru copii.	- cântă singuri, împreună sau acompaniați de educatoare cântece cu otematică adecvata posibilităților lor și temei.	- diferențieri de sunete după durată (lungi, scurte)
	să acompanieze ritmic cântecele.	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale.	- cântece, jocuri muzicale, jocuri cu
	să asculte și să recunoască fragmente	- ascultă cu plăcere fragmente din creații muzicale	

	din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	text și cânt, audiții adecvate vârstei și temei de studiu.
	să redea teme plastice specifice desenului.	- respectă poziția de lucru față de suportul de lucru; - execută linii drepte sau curbe închise/deschise.	- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșa, șevalet, plastilina, lut, planșeta etc.
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii.	- execută efecte plastice cu pensula sau folosind diferite alte tehnici de lucru (suprapunerea, decolorarea, pământul de vată, degetul etc.)	- denumiri ale culorilor de baza: roșu, galben, albastru, verde și ale non-culorilor: negru, alb
	să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice.	- execută lucrări colective/individuale prin combinarea diferitelor tehnici de lucru: colaje, desen grafic și pictura, modelaj și pictura/colaj etc.	- opere de artă adecvate temei și nivelului de vârstă
	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice.	- descoperă semnificația lucrărilor proprii/ale altor copii prin analiza formelor, liniilor, culorilor etc. - propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversari, decorări, concursuri, tombole etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de artă naționale și universale	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului.	- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică; - respectă regulile de igienă individuală și colectivă.	- deprinderi motrice de bază: mers, alergare, săritură
	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare).	- execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului; - se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de profesor; - execută corect acțiunile motrice învățate.	- deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe palme și genunchi, mers în echilibru între două linii trasate pe sol
	să perceapă componentele spațio-	- execută exerciții de dezvoltare fizică generală cu	

	temporale (ritm, durată, distanță, localizare).	măsurarea timpilor/cu repere spațiale.	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte.	- se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Anotimpuri și tradiții”, „Hainele/casele de-a lungul vremurilor”, „O istorie personală”, „Lumea...mereu în mișcare”, „Ce idei!”, „A fost odată...!”, „Tot ce e în jurul nostru...”, „Acasă”.

Cum este/a fost și va fi aici pe pământ?

Nivel de studiu: 5-6/7 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- discută cu colegii și cu educatoarea despre subiecte cunoscute (casa în care locuiește, grădinița la care este înscris, grupa din care face parte, planeta noastră, univers, tradiții, evenimente etc.); - ascultă ce i se spune și apoi își spune părerea; -întrebuințează regulile unui dialog; - vorbește pe un ton moderat.	- mediul apropiat (casa/grupa, grădinița/școala, planeta/universul nostru); - obiceiuri și tradiții locale/naționale; - însemne naționale (stema, steagul); -razboi/pace; dezastru/înflorire a unei localități/națiuni;
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- știe să vorbească despre schimbările pe care le sesizează în natură ca urmare a trecerii anotimpurilor; -se exprimă coerent pentru a se face înțeles; -solicită ajutorul adultului atunci când nu înțelege un mesaj.	- evoluția universului/evoluția omului - evenimente (istorice, personale etc.); - materie și materiale; - transformări ale materialelor în procesul muncii;
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă/citită de educatoare; sau înregistrate pe diferite suporturi magnetice; - dobândește informații prin ascultarea cu atenție a	- mijloace de transport (trecut, prezent și viitor).

		mesajului; - demonstrează înțelegerea textului apelând la diferite modalități de redare sau rememorare a acestuia (repovestire, dramatizare, desen etc.)	
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect.	- recunoaște, numește sau marchează grafic sunetul inițial din cuvântul pronunțat oral; - recunoaște, numește sau marchează grafic sunetul final din cuvântul pronunțat oral.	
	să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.	- învață cuvinte noi și le utilizează în cadrul jocurilor sau activităților de învățare; - utilizează treptat sinonime, antonime, omonime - utilizează cuvintele noi în contexte adecvate; - pune și răspunde la întrebări de tipul: De ce?, Unde?, Când?, Ce înseamnă? - înțelege felul în care propozițiile sunt alcătuite din cuvinte, cuvintele din silabe, iar silabele din sunete; - sesizează greșelile gramaticale, precum și situațiile create de utilizarea, cu bună știință, a acestora; - alcătuiește propoziții simple și dezvoltate (despre obiecte și ființe familiare, personaje din povești, aspecte ale vieții sociale etc.).	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor; - învață să „citească” imaginile dintr-o pagină de la stânga la dreapta și de sus în jos.	
	să găsească ideea unui text, urmărind indiciile oferite de imagini.	- face legătura între cuvintele pronunțate oral și imaginile la care acestea se referă; - leagă cuvântul oral de imagine și de cuvântul scris alăturat (format din cel mult 3 litere), înțelegând că acestea sunt numele obiectelor, fenomenelor sau persoanelor.	
	să manifeste interes pentru citit.	- cunoaște elemente importante, distinctive, ale unei cărți: copertă, foi, pagini; titlu, autor; text scris, imagine; numerotarea paginilor, prețul cărții etc; - discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit;	

		- spune dacă și de ce i-au plăcut sau nu cărți/povești/poezii cu care a venit în contact; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”; - împrumută cărți din biblioteca clasei și le pune la loc.	
	să recunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris	- discută despre diferite tipuri de scris (de mână, de tipar) și diferite lucrări tiparite (reviste, ziare, cărți cu povești, cărți de colorat, cărți cu poezii etc), sesizând diferența dintre ele; - recunoaște cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, catalog, din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc.	
	să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora.	- execută diferite tipuri de trasări peste modele date; - completează desene începute sau urmărește perceptiv anumite trasee (ex.: labirintul); - contribuie la scrieri colective (dicționare, albume, jurnale, scrisori, felicitări), folosindu-se de decupaje ale literelor sau cuvintelor.	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor, literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	- trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei; - trasează independent litere și cifre în cadrul unor jocuri didactice, jocuri de rol sau activități de învățare (spontană sau dirijată); - trasează peste cuvinte punctate; - utilizează corect caietul de „scriere” (tip matematică/geometrie sau dictando).	

ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- selectează/grupează obiectele de aceeași formă/mărime/culoare/lungime (la început ținând seama de un singur criteriu, apoi de mai multe simultan); - clasifică obiecte pe care există simboluri (ex.: toate cuburile pe care scrie „a”, ori cifra „3”; toate florile pe care se află scrise cifre sau toate florile pe care există semnul „X” – un semn oarecare); - motivează apartenența unui obiect la o grupă dată; - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - recunoaște obiectele care <u>nu</u> pot face parte din grupa formată; - execută serii de obiecte folosindu-se de criteriile cunoscute.	- diferențieri ale obiectelor după formă, mărime (3-5 dimensiuni), culoare (3-5 culori), lungime, lățime (3-5 dimensiuni) - apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-10 (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi) - repere cronologice: acum, atunci, mai târziu, mai devreme, zi, noapte etc.; - recunoaștere și trasare cifre de la 1 la 10; - numărat în intervalul 1-10; - operații de adunare cu 1 unitate în intervalul 1-10.
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență.	- ordonează obiectele unei grupe care au aceeași formă, dar dimensiuni diferite (mărime, lungime, grosime, lățime), de la cel mai mic, scurt, subțire, îngust, la cel mai mare, lung, gros, lat; realizarea completă a șirului crescător și apoi descrescător (pentru consolidarea reprezentărilor privitoare la raportul relativ de diferență dintre obiecte); - compară grupele de obiecte prin punere în corespondență (formare de perechi); - observă raporturile cantitative între obiectele din grupele comparate; - verbalizează constatările efectuate, folosind o terminologie corectă: „în cele 2 (sau mai multe) grupe sunt tot atâtea...câte sunt în grupa...(echivalența) sau „sunt mai multe/ mai puține...decât în grupa...”(nonechivalența); - motivează afirmațiile „pentru că toate...din grupa... au pereche în grupa..., sau „pentru că în grupa...a rămas un/ o...care nu are pereche în grupa...”	

		- reprezintă grafic grupe de obiecte/ ființe (puneri în corespondență).	
	să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat.	- utilizează repere cronologice în funcție de ritmurile naturale: zi/noapte, dimineață, prânz, seară, primăvară, vară, toamnă, iarnă etc.; - localizează și descrie un moment din activitatea lui, folosindu-se de repere temporale din orarul lor zilnic; - apreciază simultaneitatea evenimentelor (trei copii cântă în timp ce alți doi copii construiesc un pod); - numește ordinea activităților proprii și estimează durata lor; - recunoaște și utilizează poziții spațiale plasând diferite obiecte într-un spațiu dat sau plasându-se pe sine în raport cu un reper dat.	
	să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	- desenează cercul (pătrat, triunghi, dreptunghi) după model sau după o comandă verbală; - execută desene decorative și artistice folosind formele geometrice; - execută construcții folosind formele geometrice.	
	să efectueze operații și deducții logice, în cadrul jocurilor cu piesele geometrice	- realizează deducții simple logice: dacă nu este pătrat, nici cerc, nici triunghi, atunci este dreptunghi, etc, în funcție de sarcina didactică a jocului; - efectuează, sub forma jocului logic, operații logice: conjuncția, disjuncția, negația.	
	să numere de la 1 la 10 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare	- alcătuiește grupe de 1, 2...10 obiecte; - numără corect aceste obiecte în ordine crescătoare și descrescătoare; - alcătuiește șirul numeric crescător (1-10), înțelegând „creșterea” cu câte un element de la o „treaptă” la alta; - construiește grupe de obiecte prin corespondență biunivocă (de unu la unu); - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține	

		obiecte decât o alta; -recunoaște și indică cifrele - înțelege relația număr-cifră (cifra simbolizează un număr de obiecte/ ființe...de același fel, conform unui criteriu prestabilit, convenit).	
	să efectueze operații de adunare și scădere cu 1-2 unități, în limitele 1-10.	- efectuează operații de adunare și scădere cu 1-2 elemente, în limitele 1-10, prin manipulare de obiecte. - înțelege semnificația adunării și a scăderii, a semnului „=”: în urma unei modificări numerice aduse unei grupe (adunare sau scădere), rezultă (=) o altă grupă cu un număr mai mare sau mai mic de elemente; - utilizează corect limbajul matematic adecvat operației matematice de adunare sau scădere; - dovedește înțelegerea semnificației adunării și scăderii, prin aplicarea acestor cunoștințe în viața cotidiană.	
	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	- descoperă elemente componente ale mediului înconjurător prin antrenarea organelor de simț; - sesizează diferențe în mediul apropiat (tinerețe-bătrânețe; oraș-sat, munte-vale, ape-mări etc.); - recunoaște elemente componente ale spațiului despre care li se vorbește, cum ar fi: soare, lună, stele, planete, nave spațiale etc; - discută, în mici grupuri informale despre unele fenomene reale/de domeniul ficțiunii legate de timp și spațiu: îmbătrânirea, teleportarea, găurile negre, aurora boreală, mutații, glaciațiunea, tunelul timpului, aselenizarea etc. - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor; - sesizează, cu sprijin acordat, legăturile directe și indirecte dintre elementele mediului (strânsa	- mediul apropiat (casa/grupa, grădinița/școala noastră) - anotimpurile și transformările din natură; - oraș-sat, munte-vale, ape-mări - exploratori și mari descoperiri - tinerețe-bătrânețe, trecut-prezent-viitor - oamenii și activitățile lor de-a lungul istoriei - elemente din spațiu: lună, stele, nave spațiale etc.

		interdependență dintre acestea); - caută informații suplimentare, antrenând părinții, educatoarea, alte surse de informare.	
	să recunoască și să descrie verbal și/sau grafic anumite schimbări și transformări din mediul apropiat.	- cere explicații legate de modul de producere a fenomenelor și efectele acestora asupra mediului; - observă și enumeră modificări apărute în viața omului, plantelor, animalelor în funcție de anotimp; să le descrie și să le compare; - încearcă să lege cauza de efect în natură și viața cotidiană.	
	să cunoască elemente ale mediului social și cultural, poziționându-l elementul uman ca parte integrantă a mediului	- denumește/identifică elemente locale (obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase, de interculturalitate etc.); - analizează/compară diferențele de cultură, tradiții, specific, limbă dintre naționalități, popoare, rase; - vorbește despre semnificația unor evenimente naționale (tradiționale, religioase, culturale, istorice).	
	să cunoască existența corpurilor cerești, a vehiculelor cosmice.	- denumește/descrie vehicule cosmice pe baza datelor oferite de diverse materiale din sfera audio-vizualului și a cărților; - își imaginează/crează vehicule spațiale, orașe ale viitorului prin desen/pictură/modelaj/construcții; - redă prin jocuri de rol modul în care își imaginează viața într-o navetă spațială; - adresează întrebări legate de existența corpurilor cerești, a vehiculelor cosmice.	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate.	- adresează întrebări în legătură cu cele aspectele studiate/observate; - cunoaște existența mai multor medii de viață și factorii care le pot influența; - își exprimă descoperirile și ideile utilizând un limbaj adecvat în redarea cunoștințelor despre mediile studiate.	
	să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și	- identifică unele probleme de mediu pe care le întâlnește în activitățile desfășurate în aer liber	

	protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite.	(excursii, vizite, plimbări); - participă, alături de adulți, la acțiuni practice de îngrijire, ocrotire și protejare a mediului; - participă la întreținerea și îngrijirea mediului apropiat (plante, viețuitoare etc.); - construiește modele care simulează diferite medii (machete, diorame, colaje, albume); - motivează necesitatea protecției mediului de către om; - selectează imagini, cărți, reviste după criterii date de educatoare, în legătură cu aspectele de mediu cunoscute; - își exprimă impresiile și trăirile proprii despre natură și protejarea acesteia prin activități artistico-plastice, practice, muzicale.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii.	- utilizează, în acțiuni simple, unelte de curățare a mediului ambiant; - respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți); - manifestă atitudini de responsabilitate față de mediul în care trăiește (ex: construirea de adăposturi pentru păsări pe timp de iarnă, hrănirea acestora); - își imaginează soluții, acțiuni de remediere a unor probleme de mediu; - își manifestă creativitatea în lucrări destinate atenționării celor din jur asupra necesității unui comportament adecvat (ex: realizarea unor afișe, machete, postere, bannere, modele atractive de coșuri de gunoi etc).	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală.	- respectă normele de conviețuire socială; - prezintă mici istorioare/întâmplări legate de familia proprie, colegi, prieteni, vecini.	- obiceiuri și tradiții locale/naționale; - evenimente (istorice, personale etc.) - cum reacționăm la schimbare, la întâlnirea cu o altă formă de viață
	să trăiască în relațiile cu cei din jur	- manifestă atitudini tolerante față de alte	

	stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului.	entități/forme de viață cu care ar putea intra în contact sau care au existat și le sunt prezentate; - dobândește autonomie în activitatea zilnică.	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: ac, ață, foarfece, hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, vesela, tacâmuri, șervețel, etc.
	să descrie și să identifice elemente locale specifice țării noastre și zonei în care locuiește (elemente de relief, așezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice).	- cunoaște numele țării de origine, continentul, planeta, domiciliul cu detalii. - memorează evenimente și le recunoaște după anumite caracteristici, corelate cu repere temporale sau spațiale.	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	
	să fie capabil să realizeze lucrări practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite.	- execută individual sau în grup tema dată; - execută operații practice simple: taie cu foarfeca (cu/fără contur), îndoaie (pliază) hârtia, șnuruiește, bobinează, împletește, așează masa etc. - manifestă spirit cooperant în activitățile de grup; - manifestă stabilitate și perseverență în activitate, dovedind, treptat, că a dobândit încredere în forțele proprii.	
	să se raporteze la mediul apropiat, contribuind la îmbogățirea acestuia prin lucrările personale.	- realizează lucrări originale, manifestând creativitate în alegerea subiectelor; - valorifică experiența dobândită în diferite situații; - își exprimă opinia față de lucrarea proprie și/sau față de lucrarea celorlalți, motivându-și părerile.	
ESTETIC ȘI CREATIV	să descopere lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.	- descoperă lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.	- sunete din natură, sunete ale obiectelor din mediul apropiat - sunete produse de diferite obiecte sonore - sunete produse de diferite instrumente muzicale (tobă, vioară, chitară, pian, trompetă, fluier etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - diferențieri de sunete după: înălțime (înalte, joase), durată (lungi, scurte),
	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază și reproduce sunete de intensități contrastante: tare-încet; - diferențiază și reproduce sunete cu durată contrastantă: lungi-scurte; - diferențiază și reproduce sunete înalte și joase (intervalul Sol-Do).	
	să intoneze cântece pentru copii.	- cântă cântece pentru copii, singuri, împreună cu sau acompaniați de educatoare.	

	să acompanieze ritmic cântecele.	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă, clopoțel, tamburină etc.).	intensitate (tare, încet) - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, audiții adecvate vârstei și temei de studiu. - denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșă, șevalet, plastilina, lut, planșetă etc. - denumiri ale culorilor de bază: roșu, galben, albastru, verde, ale non-culorilor: negru, alb și ale unornuanțe ce rezultă din combinarea culorilor de bază cu non-culorile - opere de artă adecvate vârstei și temei de studiu.
	să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia	- improvizează spontan scurte motive sincretice (text onomatopeic și melodie, text onomatopeic și mișcare etc.).	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere și uneori chiar recunoaște fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului.	- execută linii drepte sau curbe închise și deschise, puncte.	
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii.	- execută efecte plastice cu pensula sau folosind diferite alte tehnici de lucru (suprapunerea, decolorarea, pământul de vată, degetul, firul de ață, stropirea etc.).	
	să compună în mod original și personal spațiul plastic.	- execută lucrări colective/individuale prin combinarea diferitelor tehnici de lucru: colaje, desen grafic și pictura, modelaj și pictura/colaj etc.	
	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice.	- descoperă semnificația lucrărilor proprii/ale altor copii prin analiza formelor, liniilor, culorilor etc. - propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversari, decorări, concursuri, tombole etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de artă naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului.	- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică; - respectă regulile de igienă individuală și colectivă.	- denumirea unor părți ale corpului implicate în mișcare (brațe, picioare, spate, cap, gât, genunchi, palme,

	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare).	- răspunde motric la o comandă dată; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului.	coate etc.) - deprinderi motrice de bază: mers și variante de mers, alergare și variante de alergare, săritură în lungime, săritură în adâncime - deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe coate și abdomen, mers în echilibru pe o suprafață înclinată și pe o linie trasată pe sol, cățărare; - dansuri tematice, euritmice; - mini-fotbal, mini-basket.
	să perceapă componentele spațio-temporale	- se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Anotimpuri și tradiții”, „Hainele/casele de-a lungul vremurilor”, „O istorie personală”, „Lumea...mereu în mișcare”, „Ce idei!”, „Exploratorii”, „A fost odată...!”, „Tot ce e în jurul nostru...”, „Munții - un miracol”, „Acasă”, „Mândru sunt că sunt român!”.

Când/cum și de ce se întâmplă?

Nivel de studiu: 3-5 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - discută cu colegii, cu educatoarea și cu alți adulți despre viețuitoare, plante, fenomene etc.	- viețuitoare (domestice: câine, pisică, vacă, oaie, găină, rață și sălbatice: vulpe, urs, lup etc.); - plante (ghiocel, lalea, crizantemă)
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea	- întreabă și răspunde la întrebări; - se exprimă coerent pentru a se face înțeles; - primește mesaje și îndeplinește instrucțiuni simple; - dobândește informații prin ascultarea cu atenție a	- legume și fructe (măr, portocală, căpșuni, cireșe și ceapă, morcov, ardei gras); - materiale și produse

ȘTIINȚE		mesajului.	- utilaje, mașini, echipamente - procesul de producție - despre economie și comerț - fenomene ale naturii - experimente
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de educatoare și povestește, la rândul său, o poveste ascultată.	
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect	- compune, treptat, propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte; - învață cuvinte noi și le utilizează în cadrul jocurilor sau activităților de învățare.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare	- recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, catalog, din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc.	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- completează desene simple începute sau urmărește perceptiv anumite trasee simple.	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor, literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	- trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei; - trasează independent litere și cifre în cadrul unor jocuri didactice, jocuri de rol sau activități de învățare (spontană sau dirijată).	
	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	- numește elementele structurale ale mediului apropiat: apă, aer, sol, plante, animale, oameni și a elementelor create de aceștia.	
	să enumere părțile componente ale corpului uman, plantelor, animalelor, arătând utilitatea acestora	- enumeră părți componente ale plantelor, animalelor; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor; - pune întrebări legate de aspectele ce prezintă interes pentru el.	
	să recunoască și să descrie verbal	- recunoaște fenomene ale naturii (vânt, briză,	

	și/sau grafic anumite schimbări și transformări din mediul apropiat	viscol, ploaie, ninsoare, îngheț, grindină, fulger, furtună, trăsnet, tunet) în momentul producerii lor; - cere explicații legate de modul de producere a fenomenelor și efectele acestora asupra mediului.	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor făcute	- adresează întrebări în legătură cu aspectele studiate/observate - vorbește despre plantele și animalele din mediile terestre, acvatice etc.	
	să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite	- își asumă responsabilități de îngrijire/ocrotire a mediului apropiat lui; - participă la întreținerea și îngrijirea mediului apropiat (plante, viețuitoare etc.); - motivează necesitatea protecției mediului de către om.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii	- respectă regulile de igienă individuală și colectivă; - utilizează în acțiuni simple unelte de curățare a mediului ambiant; -respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți); - ia atitudine față de cei care greșesc; - manifestă atitudini de responsabilitate față de mediul în care trăiește (ex: construirea de adăposturi pentru păsări pe timp de iarnă, hrănirea acestora.	
	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- observă obiectele din sala de grupă; - recunoaște și denumește obiectele indicate; - selectează și grupează obiectele de aceeași formă/ mărime/ culoare (la început ținând seama de un singur criteriu, apoi de mai multe simultan; - construiește spații închise (ex.: forme neregulate ori regulate, utilizând cuburi, șireturi, sârmă, sfoară).	- apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-5 (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi - numărat în intervalul 1-5 și cifrele de la 1 la 5 - adunare și scădere cu 1 unitate în limitele 1-5
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite	- execută serii de obiecte (3 dimensiuni) folosindu-se de criteriile cunoscute;	

	criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență	- compară două bețișoare și să identifice care este mai gros, mai lung etc.	
	să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	- recunoaște și denumește figuri geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi).	
	să numere de la 1 la 5 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare	- recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-5; alcatuiește grupe de 1, 2, 3, 4, 5 obiecte -construiește grupe de obiecte prin corespondență biunivocă (de unu la unu); - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta; - alcatuiește șirul numeric crescător și descrescător în limitele 1-5; -pune în corespondență cifra cu cantitatea de obiecte; - numește vecinul din dreapta sau din stânga unui număr (cifre) dat (ex.: pentru 3, să identifice pe 2 și pe 4); - trasează cifre în intervalul 1-5.	
	efectuează operații de adunare și scădere cu 1 unitate în limitele 1-5	- numără și efectuează operații de adunare și scădere cu o unitate în intervalul 1-5; - utilizează corect limbajul matematic adecvat operației matematice de adunare sau scădere (ex.: 1 mașinuță +2 mașinuțe = 3 mașinuțe).	
	să compună și să rezolve probleme simple, implicând adunarea/ scăderea în limitele 1-5	- compune probleme simple în limitele 1-3, prin adăugarea/ extragerea unui element; - compune probleme simple în limitele 1-5, prin adăugarea/extragerea unui element.	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială,	- respectă normele de conviețuire socială.	

	precum și reguli de securitate personală		
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului	- manifestă atitudini tolerante față de alți copii care aparțin diferitelor confesiuni/categorii minoritare.	
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- ascultă și respectă alte păreri; - cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin.	
	să descrie și să identifice elemente locale specifice țării noastre și zonei în care locuiește (elemente de relief, așezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice)	- identifică forme de relief. - cunoaște numele țării de origine și al localității natale și își cunoaște domiciliul; - cunoaște numele capitalei, al orașului natal, numele străzii etc; - cunoaște și respectă tradițiile populare, sărbătorile religioase ale familiei și ale comunității.	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac,ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
	să fie capabil să realizeze lucrări practice, valorificând deprinderile de lucru însușite	- execută individual sau în grup tema dată; - sesizează modificările produse în urma acțiunii cu/asupra unor materiale de lucru (mototolire, pliere, îndoire etc.); - selectează adecvat uneltele și materialele necesare, conform temei alese/date; - manifestă stabilitate și perseverență în activitate, dovedind, treptat, că a dobândit încredere în forțele proprii.	
ESTETIC ȘI CREATIV	să descopere lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.	- descoperă lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.	- sunete din natură, sunete ale obiectelor din mediul apropiat

să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază sunetul vorbit de cel cântat și sunete produse de diferite obiecte sonore.	- sunete produse de diferite obiecte sonore - sunete produse de diferite instrumente muzicale (toba, vioara, pian etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, audiții adecvate vârstei și temei de studiu.
să intoneze cântece pentru copii	- cântă cu dezinvoltură cântece pentru copii, singuri, împreună cu sau acompaniați de educatoare.	
să acompanieze ritmic cântecele	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale.	
să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia	- improvizează spontan scurte motive sincretice (text onomatopeic și melodie, text onomatopeic și mișcare etc.).	
să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	-se mișcă liber în concordanță cu caracterul unor cântece pentru copii, al unei piese populare din zonă și a unor fragmente din muzică cultă sugestive pentru specificul de vârstă al copiilor.	
să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere și uneori chiar recunoaște fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
să redea teme plastice specifice desenului	- utilizează corect instrumentele de lucru (creion, pensulă, carioca, cretă, ceracolor etc.) în exprimarea liberă a gestului grafic (chiar și prin mâzgălituri); - utilizează diferite imagini, respectând conturul acestora.	
să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii.	-aplică pe suprafețe date sau libere culoare (cu pensula, creionul, burete,etc.) - realizează compoziții plastice prin prelucrarea formelor spontane.	
să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice	- pregătește materialul de modelat (plastilina, lut, coca etc.); - modelează forme de bază (minge, șarpe, cornuțe etc.).	
să compună în mod original și personal spațiul plastic	- aplică tehnici de lucru învățate pentru redarea unei teme date sau din imaginație; - creează forme noi prin îmbinarea unor elemente	- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșa, șevalet, plastilina, lut, planșeta etc. - denumiri ale culorilor de bază: roșu, galben, albastru, verde, ale altorculori și nuanțe și ale non-culorilor: negru, alb - opere de artă adecvate vârstei și temei de studiu

	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	cunoscute. - recunosc lucrările lor și pe ale colegilor; - recunosc peisaje, imagini din filme, povești, eroi din povești etc.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului	- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică; - respectă regulile de igienă individuală și colectivă.	- deprinderi motrice de bază: mers, alergare, săritură - deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe palme și genunchi, mers în echilibru între două linii trasate pe sol, tragere și împingere - dansuri tematice, euritmice
	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare)	- respectă poziția corectă a corpului și a segmentelor acestuia pentru comenzile de mers și alergare (obișnuit și în diferite variante); - execută exerciții de mers, alergare și săritură păstrând poziția corectă; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului; - dovedește că și-a însușit corect schema corporală.	
	să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare)	- răspunde motric la o comandă dată; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- execută corect acțiunile motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situațiile reale; - se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii sau jocuri sportive.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Materiale”, „Lumini si umbre”, „Cum traieste...?”, „Cum se misca...?”, „La ce foloseste...?”, „Cine a facut...?”, „Forme si culori” etc.

Când/cum și de ce se întâmplă?

Nivel de studiu: 5 – 6/7 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor	- discută cu colegii și cu educatoarea despre viețuitoare, plante, fenomene ale naturii, materiale și produse, utilaje și echipamente cu care intră în contact sau care le sunt prezentate; - ia parte la activitățile de învățare în grup (sugerează ce este de făcut mai departe într-o activitate/intr-un joc etc.).	- viețuitoare (prin comparație: lupul și vulpea, câinele și pisica, cocoșul și găina, oaia și capra etc.) - plante (prin comparație: ghiocelul și zambila, lealea și narcisa, crizantema și tufănică) - legume și fructe (prin comparație: mărul și para, cireșele și vișinele, nuca și alunele, roșia și ardeiul, cartoful și morcovul, ceapa și usturoiul etc.)
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor și povestește, la rândul său, povești/istorioare cunoscute; - utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente; - realizează mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosind indicațiile sugerate de text.	- materiale și produse - materie vie, materie moartă, universul - combustibili mijloace de locomotie - fenomene ale naturii - experimente
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect	- pronunță corect sunetele limbii române; - recunoaște, numește și marchează grafic sunetul final, interior sau inițial din cuvântul pronunțat oral.	
	să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să	- învață cuvinte noi în cadrul jocurilor sau a activităților de învățare propriu-zisă; - prezintă colegilor cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților;	

utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical	- utilizează cuvinte noi în contexte adecvate; - pune întrebări și răspunde la cele adresate lui; - înțelege felul în care propozițiile sunt alcătuite din cuvinte, cuvintele din silabe, iar silabele din sunete; - alcătuieste propoziții simple și dezvoltate (despre obiecte, ființe familiare, personaje din povești ,aspecte ale vieții sociale; - solicită explicarea cuvintelor noi.	
să recunoască existența scrisului oriunde îl întâlnește	- înțelege diferența dintre desen (imagine) și scris - indică (arată unde este) scrisul în cărți, reviste, ziare, filme etc; - indică scrisul în mediul înconjurător (nume de străzi, indicatoare, plăcuțe cu numere de mașini, firme, nume de produse etc.).	
să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație)	- poate să înțeleagă și poate sa spună că o etichetă scrisă pe un sertar, dulap, o cutie etc. ne arată ce este înăuntru; - poate citi succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor.	
să găsească ideea unui text, urmărind indiciile oferite de imagini.	- leagă cuvântul oral de imagine si de cuvântul scris alăturat, înțelegând ca acestea sunt nume; - asociază, treptat, sunetul cu litera corespondentă și trasează litere sau cuvinte după un model dat sau peste modelul punctat.	
să manifeste interes pentru citit	- discută cu colegii, parintii, prietenii despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - poate spune dacă și de ce i-au plăcut sau nu (povești/poezii cu care a venit în contact); -discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”; - cunoaște cum se împrumută cărți din biblioteca clasei și obligatia de a le pune la loc .	
să recunoască literele alfabetului și	- asociază cu sprijin acordat sau din proprie	

	alte convenții ale limbajului scris	inițiativă, sunetul cu litera (literele) corespondentă(e); - asociază litera cu imaginea unui obiect, a cărei denumire începe cu litera respectivă, într-un dicționar pentru copii (vocabular în imagini); - găsește cât mai multe cuvinte care încep ori se termină cu aceeași literă; - compune cuvinte scurte, familiare (inițial după model și apoi independent); - să compună treptat propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte (inițial cu sprijin).	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru a capata informații (imagini, litere sau text) despre tema dată (ex.: tot ce găsește despre pisică, urs, soare etc., imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se potrivesc cu sarcina primită); - pune la un loc informația necesară (ex.: alcătuirea unui album despre viața animalelor și păsărilor dintr-o zonă, construirea unui afiș publicitar sau a unui anunț de vânzare/cumpărare a unui obiect etc.).	
	să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora	- execută diferite tipuri de trasări peste modele date (ex.:unirea de puncte pentru a construi diferite imagini – de la cele mai simple la cele mai complicate, litere, cifre etc.); - respectă reguli/ condiții minime ale actului scrierii: poziția corectă a corpului, a mâinii și a instrumentului de scris în mână; - trasează semne grafice corect în ceea ce privește mărimea, spațierea, direcția de la stânga - la dreapta, de sus - în josul paginii, lăsând spațiu pentru „alineat”; -seriază grupuri de semne grafice.	
	să utilizeze desene, simboluri pentru	-utilizează, încurajați de educatoare, săgeți,	

	a transmite semnificație	cerculețe, cruciulițe, litere etc., în jocurile de rol ori în alte tipuri de jocuri (ex.: jocuri de mișcare), pentru a semnifica direcții, locuri ale participanților sau obiectelor într-un joc/context.	
ȘTIINȚE	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	- enumeră părți componente ale plantelor, animalelor; - descrie caracteristici ale mediului natural și social; - analizează/compară reacții ale plantelor, animalelor și omului în diferite situații, sub influența factorilor de mediu; - observă, pe o anumită perioadă dată, un anumit proces (creșterea unei plante, dezvoltarea unui animal etc.) și înregistrează date în legătură cu această activitate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor; - își asumă responsabilități de îngrijire/ocrotire a mediului apropiat lui	
	să cunoască existența corpurilor cerești, a vehiculelor cosmice	- denumeste/descrie sumar corpuri cerești pe baza criteriilor perceptive; - compară corpurile cerești între ele sub aspectul mărimii, formei, culorii și a altor date accesibile vârstei; - denumeste/descrie vehicule cosmice pe baza datelor oferite de diverse materiale din sfera audio-vizualului și a cărților; - imaginează/crează vehicule spațiale, orașe ale viitorului prin desen/pictură/modelaj/construcții; - redă prin jocuri de rol modul în care își imaginează viața într-o navetă spațială; - adresează întrebări legate de existența corpurilor cerești, a vehiculelor cosmice.	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate	- adresează întrebări în legătură cu cele aspectele studiate/observate;	

		- cunoa-te existența mai multor medii de viață și factorii care le pot influența; - exprimă descoperirile și ideile sale utilizând un limbaj adecvat în redarea cunoștințelor despre mediile studiate; - vorbește despre plantele și animalele din mediile terestre, acvatice și antropice studiate; - interpretează date și simboluri din care extrage informații (calendarul naturii, tabelul responsabilităților, jurnalul grupei); - relatează activități umane din mediile antropizate studiate (orașul, satul, cartierul); -comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
	să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite	- identifică unele probleme de mediu pe care le întâlnește în activitățile desfășurate în aer liber (excursii, vizite, plimbări); - participă, alături de adulți, la acțiuni practice de îngrijire, ocrotire și protejare a mediului; - participă la întreținerea și îngrijirea mediului apropiat (plante, viețuitoare etc.); - selectează imagini, cărți, reviste după criterii date de educatoare, în legătură cu aspectele de mediu cunoscute; - construiește modele care simulează diferite medii (machete, diorame, colaje, albume); - motivează necesitatea protecției mediului de către om; - își exprimă impresiile și trăirile proprii despre natură și protejarea acesteia prin activități artistico-plastice, practice, muzicale.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii	- cunoaște existența unor comportamente excesive care pot afecta sănătatea (consumul de alcool, tutun, cafea etc.); - respectă regulile de conviețuire socială	

		manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți); - cunoaște regulile de minimă protecție a naturii și să anticipeze pericolele încălcării lor; - sesizează comportamente neconforme cu regulile de protecție a mediului învățate; - ia atitudine față de cei care greșesc; - manifestă atitudini de responsabilitate față de mediul în care trăiește (ex: construirea de adăposturi pentru păsări pe timp de iarnă, hrănirea acestora); - imaginează soluții, acțiuni de remediere a unor probleme de mediu; - manifestă creativitate în lucrări destinate atenționării celor din jur asupra necesității unui comportament adecvat (ex: realizarea unor afișe, machete, postere, bannere, modele atractive de coșuri de gunoi etc).	
	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- stabilește relații între obiecte și grupuri de obiecte după diferite criterii; -descoperă și alte însușiri (decât mărimea) după care pot fi grupate; - recunoaște/explică asemănările și deosebirile dintre grupuri. - recunoaște obiectele care <u>nu</u> pot face parte din grupa formată; - motivează apartenența unui obiect la o grupă dată; -clasifică obiecte după criteriul culorii,formeii,grosimii,latimii; - clasifică obiecte după criteriul utilizării lor; - clasifică obiecte pe care există simboluri (ex.: toate cuburile pe care scrie „a”, ori cifra „3”; toate florile pe care se află scrise cifre sau toate florile pe care există semnul „X” – un semn oarecare); - compară grupele formate, apreciind global unde	- diferențieri ale obiectelor după formă, mărime (3-5 dimensiuni), culoare (3-5 culori), lungime, lățime (3-5 dimensiuni) - utilizarea ceasului (orele fixe, jumătatea, sfertul de oră); - forme geometrice: pătrat, triunghi, dreptunghi, romb - recunoaștere și trasare cifre de la 1 la 10; - numărat în intervalul 1-20; - operații de adunare cu 1-2 unități în intervalul 1-10.

		sunt mai multe/ mai puține.	
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență.	- ordonează obiectele unei grupe care au aceeași formă, dar dimensiuni diferite (mărime, lungime, grosime, lățime), de la cel mai mic, scurt, subțire, îngust, la cel mai mare, lung, gros, lat; realizarea completă a șirului crescător și apoi descrescător (pentru consolidarea reprezentărilor privitoare la raportul relativ de diferență dintre obiecte); -compară grupele de obiecte prin punere în corespondență (formare de perechi); - observă raporturile cantitative între obiectele din grupele comparate; - verbalizează constatările efectuate, folosind o terminologie corectă: „în cele 2 (sau mai multe) grupe sunt tot atâtea...câte sunt în grupa...(echivalența) sau „sunt mai multe/ mai puține...decât în grupa...”(nonechivalența); - motivează afirmațiile „pentru că toate...din grupa... au pereche în grupa..., sau „pentru că în grupa...a rămas un/ o...care nu are pereche în grupa...; - reprezintă grafic grupe de obiecte/ ființe (puneri în corespondență); - găsește cele 2 modalități de stabilire a echipotenței (extragerea sau adăugarea unui element la una din cele 2 grupe comparate).	
	să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat	- spune unde se găsește el în raport cu un anumit obiect din spațiu (în cameră, în afara camerei, pe scaun, sub masă, lângă colegul său etc.); - numește un obiect care se găsește la dreapta sau la stânga altui obiect, deasupra sau dedesubtul lui, motivându-i poziția atunci când și atât cât este posibil; - utilizează limbajul adecvat relațiilor spațiale relative: pe, sub, în, peste, deasupra, dedesubt,	

		înăuntru, afară, aproape, departe, mai aproape, mai departe, cel mai aproape, cel mai departe, lângă mine, aici, acolo; - utilizează corect gradele de comparație: mai, cel mai, foarte, tot atât de..., la fel de...ca și....	
	să efectueze operații și deducții logice, în cadrul jocurilor cu piesele geometrice	- aranjează piesele geometrice în „tablouri”, după criterii date; - efectuează operații de ordonare/ clasificare a pieselor geometrice, după însușiri diferite; - realizează deducții simple logice: dacă nu este pătrat, nici cerc, nici triunghi, atunci este dreptunghi, etc, în funcție de sarcina didactică a jocului; - alcatuiește grupe cu tot atâtea elemente (echipotente), utilizând piesele geometrice în jocuri logice sau didactice. - efectuează, sub forma jocului logic, operații logice: conjuncția, disjuncția, negația; - efectuează corespondențe între elementele a 2 grupe (corespondența biunivocă).	
	să măsoare timpul prin intermediul ordonării evenimentelor, precum și cu ajutorul instrumentelor adecvate	- spune ce se întâmplă înainte și după un eveniment (activitate); - spune care activitate (eveniment) are loc: prima, a doua, ultima; - spune care activitate (eveniment) a durat: mai mult/mai puțin; - cunoaște utilizarea calendarului; - cunoaște utilizarea ceasului; - recunoaște orele fixe pe ceas.	
	să numere de la 1 la 10 recunoscând grupele cu 1-10 obiecte și cifrele corespunzătoare	- alcătuiește șirul numeric crescător (1-5 la grupa mijlocie și 1-10 la grupele mari și pregătitoare), înțelegând „creșterea” cu câte un element de la o „treaptă” la alta; - alcătuiește șirul descrescător 1-10, sesizând	

		descreșterea cu câte un element de la o treaptă la alta; - recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-10 și chiar 20; - pune în corespondență cifra cu cantitatea de obiecte; - numără crescător și descrescător, pornind de la un număr dat*; - descoperă care cifră lipsește într-un șir dat; - numește vecinul din dreapta sau din stânga unui număr (cifre) dat (ex.: pentru 3, să identifice pe 2 și pe 4); - compune/ descompune un număr, găsind cât mai multe soluții; - înțelege relația număr-cifră (cifra simbolizează un număr de obiecte/ ființe...de același fel,conform unui criteriu prestabilit, convenit); -repetă această relație în situații noi și variate; - aplică în viața cotidiană cunoștințele învățate.	
	să efectueze operații de adunare și scădere cu 1-2 unități, în limitele 1-10	- efectuează operații de adunare și de scădere cu 1-2 elemente, în limitele 1-10, prin manipulare de obiecte; - utilizează corect semnul + (plus), – (minus) și semnul = (egal), <u>doar</u> între cifre (niciodată între obiecte concrete sau imagini ale acestora); - utilizează corect limbajul matematic adecvat operației matematice de adunare sau scădere (ex.: 1 mașinuță +2 mașinuțe = 3 mașinuțe); - dovedește înțelegerea semnificației adunării și scăderii, prin aplicarea acestor cunoștințe în viața cotidiană.	
	să identifice poziția unui obiect într-un șir utilizând numeralul ordinal.	- identifică și numește primul și ultimul element dintr-un șir de 3, 5, 10 elemente; - identifică un obiect, utilizând numeralul ordinal, într-un șir de 3, 5, 7, 9 elemente (ex.: al doilea, al	

		treilea, al patrulea, al cincilea); - utilizează adecvat numele numeralelor ordinale numărând: primul, al doilea etc.; - face diferența între numeralul ordinal și cel cardinal (ex. <u>al doilea</u> obiect dintr-un șir poate avea înscris pe el cifra 4, aceasta neînsemnând că este al patrulea).	
	să compună și să rezolve probleme simple, implicând adunarea/scăderea în limitele 1-10	- rezolvă probleme prin desen (să deseneze conținutul problemei și astfel să o rezolve); - rezolva problema alegând operația corectă (adunare, scădere, împărțirea unui măr în jumătate); - rezolvă problema comparând prețuri în jocuri de rol (ex.: o minge de 5 lei este mai scumpă decât o minge de 3 lei); - rezolvă problema utilizând semne grafice (ex.: trasează pe caietul de matematică o linie pe patru pătrățele și o altă linie pe cinci pătrățele, pentru a reprezenta un șir de 4 bărci roșii și un șir de 5 bărci albastre. Care șir are mai multe bărci? (<i>rezolvarea problemei este deci grafică, perceptivă</i>)).	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală	- respectă normele de conviețuire socială; - își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute; - discută despre relația cauză-efect într-o interacțiune umană; - manifestă atitudini tolerante față de alți copii care aparțin diferitelor confesiuni/categorii minoritare - cunoaște și formează numărul de urgență 112.	
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- cunoaște și aplică reguli privind protecția vieții proprii și a celor din jur, a mediului înconjurător (utilizarea gazelor în bucătărie, a prizelor, instalațiilor sanitare, a aparatelor electro-casnice etc., precum și interacțiunea cu persoane	

		necunoscute) - dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică; - își cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin atunci când acest lucru i se cere .	
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își evaluează comportamentul, în raport cu normele de conviețuire socială; - își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute; - își adaptează comportamentul la diferite situații; - conștientizează consecințele pozitive și negative ale actelor sale de comportament asupra sa și asupra celorlalți; - manifestă un comportament de cooperare în grup pentru îndeplinirea unei activități comune	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.	- observă caracteristici ale materialelor din natură și a celor sintetice (formă, culoare, dimensiune, netezime etc.) - colectează materiale din natură, deșeuri (materiale refolosibile) și le găsește utilitatea; - alege materialele adecvate pentru a realiza o temă.	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac, ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
	să sesizeze modificările materialelor în urma prelucrării lor	- sesizează modificările produse în urma mototolirii hârtiei sau a unui material textil; - sesizează modificările produse în urma întinderii hârtiei mototolite; - sesizează modificările în urma udării hârtiei sau a unui material textil; - găsește o motivație pentru fiecare acțiune practică de acest gen.	
	să identifice, să proiecteze și să găsească cât mai multe soluții pentru realizarea temei propuse în	- selectează materialul necesar temei propuse; - verbalizează acțiunile întreprinse, folosind un limbaj adecvat	

	cadrul activităților practice	- execută, individual sau în grup, tema dată; - manifestă spirit cooperant în activitățile de grup; - utilizează unelte ușor de manevrat.	
ESTETIC ȘI CREATIV	să descopere lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului	- ascultă și reproduce onomatopeic sunete din natură și din mediul înconjurător.	- sunete produse de diferite instrumente muzicale (tobă, vioară, chitară, pian, trompetă, fluier etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cant, audiții adecvate vârstei și temei de studiu.
	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale		
	să diferențieze auditiv durata determinată a sunetelor din mediul apropiat și a sunetelor muzicale		
	să diferențieze auditiv înălțimea sunetelor muzicale		
	să întoneze cântece pentru copii.	- cântă în colectiv, în grupuri mici și individual	
	să cânte cântecele în aranjamente armonico-polifonice elementare	- cântă cu acompaniamentul unui instrument care îi permite educatoarei să cânte concomitent cu vocea.	
	să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia		
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia		
	să redea teme plastice specifice desenului.	- execută efecte plastice cu pensula sau folosind diferite alte tehnici de lucru (suprapunerea, decolorarea, pământul de vată, firul de ață, stropirea, degetul etc.)	
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii	- obține efecte plastice prin combinarea culorilor sau alte tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, pliarea hârtiei); - realizează compoziții plastice, cu teme date sau la liberă alegere, prin prelucrarea formelor spontane (punct, adăugarea unor linii/puncte).	- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșă, șevalet, plastilina, lut, planșetă etc. - denumiri ale culorilor de bază: roșu, galben, albastru, verde, ale non-culorilor: negru, alb și ale unor nuanțe ce rezultă din combinarea culorilor de bază cu non-culorile - elemente decorative (combinații, alternanțe)

			- opere de artă adecvate vârstei și temei de studiu.
	să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice.	- modelează prin: mișcare translativă a palmelor față de planșetă împreunarea capetelor prin lipire, adâncire, apăsare, mișcare circulară, aplatizare; - redă forme, concrete sau abstracte, de dimensiuni și culori diferite prin aplicarea unor tehnici complementare modelajului; - cooperează în realizarea unor lucrări plastice complexe.	
	să utilizeze un limbaj adecvat cu privire la diferitele activități plastice	- folosește cuvinte și expresii specifice activităților artistico-plastice (șablon, amprentă, colaj, stropire, șampilare, decolorare, hașurare, decorare, colorare, ștergere, suprapunere, apăsare, presare, îmbinare, rupere, frământare, adâncire, amestecul culorilor); - descrie acțiuni specifice tehnicilor folosite în cadrul activităților plastice.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă a efortului fizic	- nu aleargă cu gura deschisă; - își verifică ținuta vestimentară și starea fizică generală înainte de începerea activității; - nu bea apă imediat după efort; - inspiră pe nas și expiră pe gură; - recurge la exerciții de respirație după o perioadă de efort prelungit.	- denumirea unor părți ale corpului implicate în mișcare (brațe, picioare, spate, cap, gat, genunchi, palme, coate etc.) - deprinderi motrice de bază: mers și variante de mers, alergare și variante de alergare, săritură în lungime, săritură în adâncime - deprinderi utilitar - aplicative: transport de greutate, cățărare, tragere și împingere - mini-fotbal, mini-basket - dansuri tematice, euritmice.
	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare).	-respecta poziția corectă pentru comenzile: „Drepti!”, „Pe loc repaus!”, „La stânga!”, „La dreapta!”; -respecta poziția corectă a corpului și a segmentelor acestuia pentru comenzile de mers și alergare (obișnuit și în diferite variante).	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare; - execută corect acțiunile motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situațiile reale;	

		- se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii sau jocuri sportive. - parcurge o distanță scurtă din ce în ce mai repede; - manifestă progresiv capacitatea de a executa corect un exercițiu fizic în număr crescut de repetări; - execută acțiuni motrice cu grad de complexitate din ce în ce mai mare, cu și fără obiecte (minge, săculeț cu nisip, coardă etc.); - depune efort pe durată de timp din ce în ce mai mare.	
	să manifeste în timpul activității atitudini de cooperare, spirit de echipă, de competiție, fair-play	- respectă regulile stabilite de comun acord în cadrul grupului; - participă activ (în spiritul jocului) și să-și aducă contribuția la reușita echipei.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Materiale”, „Esentele vietii”, „Lumini si umbre”, „Cum traieste...?”, „Cum se misca...?”, „Forme de viata”, „La ce si cum se foloseste?”, „Cine a facut...?”, „Forme si culori” etc.

Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?

Nivel de studiu: 3-5 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - discută cu colegii și cu educatoarea despre sentimente, idei și modalitățile de exprimare ale acestora, despre rezolvarea unor conflicte în urma unei comunicări defectuoase etc.	- sentimente, gânduri, idei (definire de concepte); - modul de exprimare al sentimentelor, gândurilor, ideilor (convorbire/discuții libere);

		- întreabă și răspunde la întrebări; - știe să se prezinte și să facă prezentări.	- modalități artistice de exprimare a sentimentelor, ideilor, gândurilor; - valori umane-valori artistice.
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- transmite un mesaj simplu în cadrul jocului sau activităților de învățare; - răspunde adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se spune.	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor; - primește mesaje și îndeplinește instrucțiuni simple; - ascultă și să reacționează adecvat la povești, poezii, alte tipuri de text transmise fie prin citire sau povestire de către un adult, fie prin mijloace audio-vizuale.	
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect.	- pronunță corect sunetele limbii române; - recunoaște, numește sau marchează grafic sunetul inițial din cuvântul pronunțat oral.	
	să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.	- învață cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților de învățare propriu-zisă; - intuiește sensul unui cuvânt în cadrul jocurilor, situațiilor de învățare; - pune și răspunde la întrebări de tipul: De ce?, Unde?, Când?, Ce înseamnă?	
	să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia	- reține expresii ritmate și rimate, recită poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în concordanță cu mesajul transmis; - utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente.	
	să fie capabil să creeze el însuși (cu ajutor) structuri verbale, rime, ghicitori, povestiri, mici dramatizări, utilizând intuitiv elementele expresive	- creează, singur sau cu sprijin, structuri verbale, rime, ghicitori, mici povestiri, utilizând intuitiv elementele expresive ale limbajului	
	să recunoască existența scrisului	- înțelege diferența dintre desen (imagine) și scris	

	oriunde îl întâlnește.	- indică (arată unde este) scrisul în cărți, reviste, ziare, filme etc.	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- înțelege și spune că scrisul, cuvintele scrise dintr-o carte ne spun o poveste, cele din ziare ne povestesc despre lucruri care se petrec în lume, cuvintele din revistele sportive ne vorbesc despre sportivi etc.; - „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor.	
	să manifeste interes pentru citit	- știe cum să se poarte cu o carte: cum să o deschidă, de unde începe, cum se întorc paginile, să nu îndoie foile, să nu o murdărească; - discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - spune dacă și de ce i-au plăcut sau nu cărți/povești/poezii cu care a venit în contact; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare	- recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, din catalog (prezent – P, absent – A), din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc; - recunoaște global două cuvinte identice însoțite de imaginea corespunzătoare (ex.: să potrivească două jetoane pe care este desenat un ou, alături fiind scris „ou” sau două jetoane pe care scrie „mama” etc.).	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date.	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru copii informații (imagini, litere sau text) despre tema dată (ex.: tot ce găsește despre pisică, urs, soare etc., imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se potrivesc cu sarcina primită).	
	să utilizeze desene, simboluri pentru a transmite semnificație	- utilizează, încurajați de educatoare, săgeți, cerulețe, cruciulițe, litere etc., în jocurile de rol ori în alte tipuri de jocuri (ex.: jocuri de mișcare), pentru a semnifica direcții, locuri ale participanților	

		sau obiectelor într-un joc/context dat etc. - „serie” litere cunoscute cu ajutorul propriului corp sau a unor părți componente (ex.: litera C poate fi „scrisă” prin așezarea pe sol a corpului, răsucit pe o parte și curbat spre interior de la ambele extremități).	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor, literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	- recunoaște și identifică după formă literele și cifrele și să le denumească (litere familiare, din numele propriu/ușor de recunoscut: A, B, C, I, O, U etc. și cifrele 1-5); - leagă sunetul de litera de corespondentă, cu ajutor acordat sau din proprie inițiativă; - trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei.	
ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- clasifică obiecte/ființe după diverse criterii (culoare, formă, mărime, lungime) sau prin numirea unei proprietăți comune ; - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - compară grupele formate, apreciind global unde sunt mai multe/ mai puține.	- diferențieri ale obiectelor după forma, mărime (mare, mic, mijlociu), culoare (3-5 culori), lungime (3 lungimi) - apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-5 (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi) - numărat în intervalul 1-5 și cifrele de la 1 la 5 - adunare cu 1 unitate în intervalul 1-5.
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență	- ordonează obiectele după culoare, de la culoarea/ nuanța cea mai deschisă la cea mai închisă și invers; - ordonează obiectele după sunetul pe care îl emit, de la cel mai tare la cel mai slab și invers; - ordonează obiecte după miros, de la cel mai pătrunzător la cel mai slab și invers.	
	să numere de la 1 la 5 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare.	- alcătuiește grupe de 1, 2,...5 obiecte (la grupa mică); - numără corect aceste obiecte - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta;	

		- motivează de ce sunt mai multe/ mai puține obiecte și ce se poate face ca să fie „tot atâtea”; - recunoaște și indică cifrele (intervalul 1-5); - trasează cifrele 1, 2, 3...5 peste linii punctate deja trasate.	
	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (ex.:ființa umană ca parte integrantă a mediului), precum și interdependența dintre ele.	- descoperă modalități noi de exprimare a emoțiilor și sentimentelor prin antrenarea organelor de simț și a elementelor componente ale propriului corp;	- modul de exprimare a sentimentelor, gândurilor, ideilor (observare); - decoruri și costumație, regie (la teatru și la film); - despre măști și despre balul mascat; - despre mimi și mimă; - despre euritmie.
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate.	- discută despre diferitele tipuri de exprimare a sentimentelor și emoțiilor: bucurie, tristețe, furie etc.; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitatepersonală.	- învață să aștepte într-o situație dată; - respectă normele de conviețuire socială; - utilizează formulele de politețe în diferite situații; - prezintă în fața colegilor diferite modalități de exprimare a sentimentelor, ideilor, emoțiilor.	-modul de exprimare a sentimentelor, gândurilor, ideilor; - valori umane-valori artistice; - comportamente adecvate/inadecvate în raport cu exprimarea unui sentiment.
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului	- manifestă atitudini tolerante față de reacții emoționale care sunt exprimate în jurul lor, chiar dacă acestea sunt în opoziție cu trăirile proprii; - dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică.	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	
	să fie capabil să realizeze lucrări	- execută individual sau în grup tema dată;	
			- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac,ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel

	practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite	- manifestă spirit cooperant în activitățile de grup; - manifestă stabilitate și perseverență în activitate, dovedind, treptat, că a dobândit încredere în forțele proprii.	etc.
ESTETIC ȘI CREATIV	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază și reproduce sunete de intensități contrastante: tare-încet; - diferențiază și reproduce sunete înalte și joase (intervalul Sol-Do).	- sunete produse de diferite instrumente muzicale (toba, vioara, pian etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - diferențieri de sunete după intensitate (tare-încet), după înălțime (înalte-joase) - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, audiții adecvate vârstei și temei de studiu.
	să întoneze cântece pentru copii	- cântă cu dezinvoltură cântece pentru copii, singuri, împreună cu sau acompaniați de educatoare.	
	să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă, clopoțel, tamburină etc.); - improvizează spontan scurte motive sincretice (text onomatopeic și melodie, text onomatopeic și mișcare etc.).	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere și uneori chiar recunoaște fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului/picturii.	- execută linii drepte sau curbe închise/deschise; - execută efecte plastice cu pensula sau folosind diferite alte tehnici de lucru (suprapunerea, decolorarea, pământul de vată, degetul etc.)	
	să compună în mod original și personal spațiul plastic.	- execută lucrări colective/individuale prin combinarea diferitelor tehnici de lucru: colaje, desen grafic și pictura, modelaj și pictura/colaj etc.	
	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice	- propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversări, decorări, concursuri, tombole etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de artă naționale și universale, corespunzătoare	
			- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșa, șevalet, plastilina, lut, planșeta etc. - denumiri ale culorilor de bază: roșu, galben, albastru, verde, ale altorculori și nuanțe și ale non-culorilor: negru, alb - opere de artă adecvate vârstei și temei de studiu.

	de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	vârstei și preocupărilor sale.	
PSIHOMOTRIC	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare)	- răspunde motric la o comandă dată; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului.	- deprinderi motrice de bază: mers, alergare, săritură - deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe palme și genunchi, mers în echilibru între două linii trasate pe sol, tragere și împingere - dansuri populare, dansuri tematice, euritmice - mini-fotbal, mini-basket
	să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare)	- se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- execută corect acțiunile motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situațiile reale; - exprimă stări afective sau comportamente, folosindu-se de mișcare; - se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii sau jocuri sportive.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Spune ce simți”, „In pasi de dans, prin lumea largă”, „Hai la joacă!”, „In lumea povestilor/a teatrului”, „Cum transmiți...”, „Sentimente in lumea vie” etc.

Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?

Nivel de studiu: 5- 6/7ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - discută cu colegii și cu educatoarea despre sentimente, idei și modalitățile de exprimare ale acestora, despre rezolvarea unor conflicte în urma	- sentimente - comportamente - modul de exprimare al sentimentelor, gândurilor, ideilor

		unei comunicări defectuoase etc. - întreabă și răspunde la întrebări; - știe să se prezinte și să facă prezentări; - ia parte la activitățile de joc, de învățare în grup, sugerează ce este de făcut mai departe într-un joc, o activitate, continuând secvențe de acțiuni; - întrebuințează regulile unui dialog.	- modalități artistice de exprimare a sentimentelor, gândurilor, ideilor - valori umane-valori artistice
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- transmite un mesaj simplu în cadrul jocului sau activităților de învățare; - răspunde adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se spune; - se exprima coerent pentru a se face înțeles; - solicita ajutorul adultului atunci când nu înțelege un mesaj.	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor; - primește mesaje și îndeplinește instrucțiuni simple; - ascultă și să reacționează adecvat la povești, poezii, alte tipuri de text transmise fie prin citire sau povestire de către un adult, fie prin mijloace audio-vizuale; - dobândește informații prin ascultarea cu atenție a mesajului; - demonstrează înțelegerea textului apelând la diferite modalități de redare sau rememorare a acestuia (repovestire, dramatizare, desen etc.).	
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect.	- pronunță corect sunetele limbii române; - recunoaște, numește sau marchează grafic sunetul inițial, final sau median din cuvântul pronunțat oral.	
	să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.	- învață cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților de învățare propriu-zisă; - intuiește sensul unui cuvânt în cadrul jocurilor, situațiilor de învățare; - pune și răspunde la întrebări de tipul: De ce?,	

		Unde?, Când?, Ce înseamnă? - utilizeaza treptat sinonime, antonime, omonime; - înțelege felul în care propozițiile sunt alcătuite din cuvinte, cuvintele din silabe, iar silabele din sunete; - alcătuieste propoziții simple și dezvoltate (despre obiecte și ființe familiare, personaje din povești, aspecte ale vieții sociale etc.); - solicita explicarea unui cuvânt necunoscut.	
	să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia	- reține expresii ritmate și rimate, recită poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în concordanță cu mesajul transmis; - realizeaza mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosind indicațiile sugerate de text; - utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente.	
	să fie capabil să creeze el însuși (cu ajutor) structuri verbale, rime, ghicitori, povestiri, mici dramatizări, utilizând intuitiv elementele expresive	- creează, singur sau cu sprijin, structuri verbale, rime, ghicitori, mici povestiri, utilizând intuitiv elementele expresive ale limbajului	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- înțelege și spune că scrisul, cuvintele scrise dintr-o carte ne spun o poveste, cele din ziare ne povestesc despre lucruri care se petrec în lume, cuvintele din revistele sportive ne vorbesc despre sportivi etc.; - „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor.	
	să manifeste interes pentru citit	- știe cum să se poarte cu o carte: cum să o deschidă, de unde începe, cum se întorc paginile, să nu îndoiaie foile, să nu o murdărească; - discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - spune dacă și de ce i-au plăcut sau nu	

		cărți/povești/poezii cu care a venit în contact; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”; - știe să se descurce în biblioteca clasei; să aleagă cartea care dorește să îi fie citită ori o carte anume, la ale cărei imagini dorește să se uite sau una din cărțile elaborate de copii, în grupă; să fie capabil să îi aducă educatoarei o carte anume; - găsește locul unde sunt cărțile pentru copii în biblioteca clasei, dintr-o librărie etc.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare	- recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, din catalog (prezent – P, absent – A), din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc; - recunoaște global două cuvinte identice însoțite de imaginea corespunzătoare (ex.: să potrivească două jetoane pe care este desenat un ou, alături fiind scris „ou” sau două jetoane pe care scrie „mama” etc.).	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date.	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru copii informații (imagini, litere sau text) despre tema dată (ex.: tot ce găsește despre pisică, urs, soare etc., imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se potrivesc cu sarcina primită).	
	să utilizeze desene, simboluri pentru a transmite semnificație	- utilizează, încurajați de educatoare, săgeți, cerulețe, cruciulițe, litere etc., în jocurile de rol ori în alte tipuri de jocuri (ex.: jocuri de mișcare), pentru a semnifica direcții, locuri ale participanților sau obiectelor într-un joc/context dat etc. - „scrie” litere cunoscute cu ajutorul propriului corp sau a unor părți componente (ex.: litera C poate fi „scrisă” prin așezarea pe sol a corpului, răsucit pe o parte și curbat spre interior de la ambele extremități).	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor,	- recunoaște și identifică după formă literele și cifrele și	

	literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	să le denumească (litere familiare, din numele propriu/ușor de recunoscut: A, B, C, I, O, U etc. și cifrele 1-5); - leagă sunetul de litera de corespondentă, cu ajutor acordat sau din proprie inițiativă; - utilizează corect caietul de „scriere” (tip matematică/geometrie sau dictando); - contribuie la scrieri colective (dicționare, jurnale, albume) folosindu-se de decupaje ale literelor sau cuvintelor, de scrierea personală și de orice altă modalitate; - trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei.	
ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- clasifică obiecte/ființe după diverse criterii (culoare, formă, mărime, lungime) sau prin numirea unei proprietăți comune; - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - compară grupele formate, apreciind global unde sunt mai multe/ mai puține.	- diferențieri ale obiectelor după formă, mărime (3-5 dimensiuni), culoare (3-5 culori), lungime, lățime (3-5 dimensiuni) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi) - recunoaștere și trasare cifre de la 1 la 10; - numărare în intervalul 1-10; - operații de adunare cu 1-2 unități în intervalul 1-10.
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență	- ordonează obiectele după culoare, de la culoarea/ nuanța cea mai deschisă la cea mai închisă și invers; - ordonează obiectele după sunetul pe care îl emit, de la cel mai tare la cel mai slab și invers; - ordonează obiecte după miros, de la cel mai pătrunzător la cel mai slab și invers.	
	să numere de la 1 la 5 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare	- alcătuiește grupe de 1, 2,...5 obiecte (la grupa mică); - numără corect aceste obiecte; - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta; - motivează de ce sunt mai multe/ mai puține obiecte	

		și ce se poate face ca să fie „tot atâtea”; - recunoaște și indică cifrele (intervalul 1-5); - trasează cifrele 1, 2, 3...5 peste linii punctate deja trasate.	- modul de exprimare a sentimentelor, gândurilor, ideilor (observare); - decoruri și costumație, regie (la teatru și la film); - despre mimi și mimă; - despre euritmie.
	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (ex.: ființa umană ca parte integrantă a mediului, cu sentimente, gânduri, idei proprii; lumea teatrului, a filmului etc.), precum și interdependența dintre ele	- descoperă modalități noi de exprimare a emoțiilor și sentimentelor prin antrenarea organelor de simț și a elementelor componente ale propriului corp;	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate	- discută despre diferitele tipuri de exprimare a sentimentelor și emoțiilor: bucurie, tristețe, furie etc.; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală	- învață să aștepte într-o situație dată; - respectă normele de conviețuire socială; - utilizează formulele de politețe în diferite situații; - prezintă în fața colegilor diferite modalități de exprimare a sentimentelor, ideilor, emoțiilor.	- modul de exprimare a sentimentelor, gândurilor, ideilor; - valori umane-valori artistice; - comportamente adecvate/inadecvate în raport cu exprimarea unui sentiment.
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului	- manifestă atitudini tolerante față de reacții emoționale care sunt exprimate în jurul lor, chiar dacă acestea sunt în opoziție cu trăirile proprii; - conștientizează consecințele pozitive și negative ale actelor sale de comportament asupra sa și asupra celorlalți; - manifesta un comportament de cooperare în grup pentru îndeplinirea unei activități comune; - dobândește, treptat, autonomie în activitatea	

		zilnică.	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac,ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	
	să fie capabil să realizeze lucrări practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite	- execută individual sau în grup tema dată; - manifestă spirit cooperant în activitățile de grup; - manifestă stabilitate și perseverență în activitate, dovedind, treptat, că a dobândit încredere în forțele proprii.	
ESTETIC ȘI CREATIV	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază și reproduce sunete de intensități contrastante: tare-încet; - diferențiază și reproduce sunete înalte și joase (intervalul Sol-Do).	- sunete din natură, sunete ale obiectelor din mediul apropiat - sunete produse de diferite obiecte sonore - sunete produse de diferite instrumente muzicale (tobă, vioară, chitară, pian, trompetă, fluier etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - diferențieri de sunete după: înălțime (înalte, joase), intensitate (tare, încet), durată (lungi-scurte) - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text si cânt, audiții adecvate vârstei si temei de studiu.
	să intoneze cântece pentru copii	- cântă cu dezinvoltură cântece pentru copii, singuri, împreună cu sau acompaniați de educatoare.	
	să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă, clopoțel, tamburină etc.); - improvizează spontan scurte motive sincretice (text onomatopeic și melodie, text onomatopeic și mișcare etc.).	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere și uneori chiar recunoaște fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului/picturii.	- execută linii drepte sau curbe închise/deschise; - executa efecte plastice cu pensula sau folosind diferite alte tehnici de lucru (suprapunerea, decolorarea, pământul de vată, degetul etc.)	
	să compună în mod original și personal spațiul plastic.	- executa lucrări colective/individuale prin combinarea diferitelor tehnici de lucru: colaje, desen grafic si pictura, modelaj si pictura/colaj etc.	

		- participa la crearea cadrului estetic specific ambiental; - modifica modelul dat prin adăugare sau restructurare.	- culorilor de bază cu non-culorile - opere de artă adecvate vârstei și temei de studiu.
	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice	- descopera semnificația lucrărilor din analiza culorilor, formelor, liniilor; - descrie lucrările proprii sau ale celorlalți copii, ținând cont de aspectul lor și de sentimentele pe care acestea le trezesc în sufletul copilului; - propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversări, decorări, concursuri, tombola etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de artă naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
PSIHOMOTRIC	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare)	- răspunde motric la o comandă dată; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului.	- denumirea unor părți ale corpului implicate în mișcare (brațe, picioare, spate, cap, gât, genunchi, palme, coate etc.)
	să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare)	- se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	- deprinderi motrice de bază: mers și variante de mers, alergare și variante de alergare, săritură în lungime, săritură în adâncime
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- execută corect acțiunile motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situațiile reale; - exprimă stări afective sau comportamente, folosindu-se de mișcare; - se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii sau jocuri sportive.	- deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe coate și abdomen, mers în echilibru pe o suprafață înclinată și pe o linie trasată pe sol, tragere și împingere
	să se folosească de acțiunile motrice învățate pentru a exprima sentimente și/sau comportamente, pentru a răspunde la diferiți stimuli	- exprima stări afective sau comportamente, folosindu-se de mișcare; - se exprima într-un limbaj adecvat, atunci când se cere să relateze ce s-a întâmplat cu propriul corp în	- mini-fotbal, mini-basket - dansuri populare, dansuri tematice, euritmice.

	(situații), la diferite ritmuri.	timpul activității.	
--	----------------------------------	---------------------	--

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Spune ce simți”, „In pasi de dans, prin lumea larga”, „Scrișuri și scrieri”, „Idei și pareri”, „Hai la joacă!”, „In lumea povestilor/a teatrului”, „Cum transmiți...”, „Sentimente în lumea vie” etc.

Cine și cum planifică/organizează o activitate?

Nivel de studiu: 3-5 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - ia parte la activitățile de joc, de învățare în grup, sugerează ce este de făcut mai departe într-un joc, o activitate, continuând secvențe de acțiuni; - discută cu colegii și cu educatoarea despre subiecte cunoscute (activități desfășurate de ei, meserii sau profesii cunoscute, reguli de comportare și pași necesari în desfășurarea acestor activități/meserii, rezultate etc.); - întreabă și răspunde la întrebări; - știe să se prezinte; - învață cuvinte noi și le utilizează în cadrul jocurilor sau activităților de învățare.	- munca fizică/ munca intelectuală; - proces și planificare (pași într-un proces de planificare); - comunitate/individ; - rezultate ale activității; - reguli și comportamente; - răsplata muncii.
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- transmite un mesaj simplu în cadrul jocului sau activităților de învățare (ex.: prin telefon de jucărie sau real); - primește mesaje, îndeplinește instrucțiuni simple;	

		- compune, treptat, propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte; - răspunde adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se spune; - solicită ajutorul adultului atunci când nu înțelege un mesaj.	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor; - răspunde la întrebări privind conținutul unui text, a unei povestiri scurte.	
	să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia.	- reține expresii ritmate și rimate; recită poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în concordanță cu mesajul transmis; - realizează mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosind indicațiile sugerate de text.	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor; - învață să „citească” imaginile dintr-o pagină de la stânga la dreapta și de sus în jos.	
	să manifeste interes pentru citit.	- discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare.	- recunoaște („citește”) în viața zilnică și în cadrul jocurilor de rol - indicatoarele pentru „stație de metrou”, „stație de autobuz”, „ieșire”, „intrare”, numele diferitelor instituții: grădiniță, spital, școală etc; - recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, din catalog (prezent – P, absent – A), din	

		lista cu sarcini a copilului de serviciu etc.	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru copii informații despre tema dată (ex.: imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se potrivesc cu sarcinaprimită); - pune la un loc informația necesară (ex.: alcătuirea unui album despre familie sau despre el).	
	să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora.	- cunoaște modul corect de utilizare a hârtiei, creionului, creioanelor colorate, creioanelor cu mină ceramica, cretei etc.	
	să recunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris.	- execută elemente grafice elementare (trasare liberă, colorare); - urmărește perceptiv și motric anumite trasee (ex.: labirintul); - completează desene simple, începute, cu părțile care lipsesc; - respectă reguli/ condiții minime ale actului scrierii: poziția corectă a corpului, a mâinii și a instrumentului de scris în mână.	
	să descopere că scrierea îndeplinește anumite scopuri, cerințe sociale și să se folosească de această descoperire.	- contribuie la scrieri colective (dicționare, jurnale, albume) folosindu-se de decupaje, de scrierea personală și de orice altă modalitate.	
ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	-observă obiectele din sala de grupă, camera proprie etc.; - recunoaște/ numește obiectele indicate; - clasifică obiecte/ ființe după diverse criterii (culoare, formă, mărime) sau prin numirea unei proprietăți comune; - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - motivează apartenența unui obiect la o grupă dată; - compară grupele formate, apreciind global unde sunt mai multe/ mai puține	- diferențieri ale obiectelor după forma, mărime (mare, mic, mijlociu), culoare (2-3 culori), lungime (3 lungimi) - apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-5 (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi) - poziții spațiale: sus, jos, deasupra,

	să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat.	- spune care obiect este mai aproape sau mai departe, luându-se pe sine ca punct de reper; - spune unde se găsește el în raport cu un anumit obiect din spațiu (în cameră, în afara camerei, pe scaun, sub masă, lângă colegul său etc.); - plasează obiectele peste, pe, deasupra, dedesubt, înăuntrul sau în afara unui spațiu/ obiect; - învață schema corporală, cu accent pe relația dreapta-stânga (după 4 ani).	sub, la dreapta, la stânga etc. - numărat în intervalul 1-5 și cifrele de la 1 la 5 - adunare și scădere cu 1 unitate în intervalul 1-5
	să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	- recunoaște și denumește figuri geometrice în mediul ambiant sau cu ajutorul materialelor puse la dispoziție (cerc, pătrat, eventual triunghi – după 4 ani); - trasează figuri geometrice cunoscute trecând cu creionul peste o linie deja trasată.	
	să numere de la 1 la 5 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare.	- alcătuiește grupe de obiecte în limitele 1-3 (până la 4 ani) și 1-5 (după 4 ani); - numără corect aceste obiecte; - descoperă care cifră lipsește într-un șir dat; - recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-3 (până la 4 ani) și 1-5 (după 4 ani).	
	să realizeze serii de obiecte pe baza unor criterii date ori găsite de el însuși	- execută serii de obiecte (mărgel, boabe, bucăți de hârtie) realizând structuri simple și folosindu-se de criteriile cunoscute sau date de educatoare; - deduce ce element urmează într-o serie, analizând elementele anterioare ale acesteia.	
	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	- descoperă elemente componente ale mediului înconjurător prin antrenarea organelor de simț; - enumeră și descrie părți componente ale corpului omenesc; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor; - pune întrebări legate de aspectele ce prezintă interes pentru el din tema abordată;	

		- caută informații suplimentare despre tema studiată, antrenând părinții, educatoarea, alte surse de informare.	
	să cunoască elemente ale mediului social și cultural, poziționându-l elementul uman ca parte integrantă a mediului	- cunoaște tipurile de activități zilnice desfășurate în comunitatea în care trăiește (sănătate, educație, transporturi, agricultură, meșteșuguri etc).	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate.	- adresează întrebări în legătură cu aspectele studiate/observate; - interpretează date și simboluri din care să extragă informații (calendarul naturii, tabelul responsabilităților, jurnalul grupei); - relatează activități umane din mediile antropizate studiate (orașul, satul, cartierul); - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii.	- respectă regulile de igienă individuală și colectivă; - cunoaște existența unor comportamente excesive care pot afecta sănătatea (consumul de alcool, tutun, cafea etc.); - respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți).	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală.	- își prezintă membrii familiei, colegii, prietenii, vecinii cu activitățile lor zilnice; - se prezintă pe sine și activitățile zilnice; - răspunde și formulează întrebări referitoare la identitatea muncă și activități diverse, mod de planificare, rezultate.	
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- învață să aștepte într-o situație dată; - își cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin; - manifestă atitudini tolerante față de alți copii care	

		aparțin diferitelor confesiuni/categorii minoritare; - dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică; - respectă normele de conviețuire socială.	
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului.	- reacționează pozitiv la o promisiune făcută; - manifestă încredere, sinceritate, curaj în raport cu sine și cu ceilalți; - acceptă diversitatea de opinii și atitudini.	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	
	să fie capabil să realizeze lucrări practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite.	- execută individual sau în grup tema dată; - execută lucrări practice din materiale diferite, combinându-le între ele (mobilier din deșeuri de lemn, colaje, jucării, machete, diorame).	
	să dobândească comportamente și atitudini igienice corecte față de propria persoană și față de alte ființe și obiecte.	- se autoservește în situații simple care impun acest lucru (masă, spălător, dormitor, activități); - ordonează jucăriile și obiectele din ambient, dezvoltându-și spiritul de ordine și curățenie; - spală fructele și legumele și participă la prepararea unor salate și produse de patiserie cu acestea; - participă la aranjarea și servirea mesei.	
	să se comporte adecvat în diferite contexte sociale.	- pregătește o masă festivă alături de adulți; - știe să facă o invitație, să răspundă la o invitație și cum să se comporte într-o vizită; - manifestă simpatie față de cei din jur (oameni și animale).	
ESTETIC ȘI CREATIV	să acompanieze ritmic cântecele	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă,	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac, ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.

		clopoțel, tamburină etc.).	
	să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia	- asociază mișcarea liberă cântecului(3 ani), mișcarea sugerată de timpii egali ai măsurii sau de text (după 3 ani).	
	să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	-exprimă prin mișcare liberă sau impusă de caracterul unor cântece pentru copii, a unor piese populare din zonă și a unor fragmente din muzica cultă, sugestive pentru specificul de vârstă al copiilor, starea sufletească creată.	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului.	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților artistico-plastice; - execută linii drepte sau curbe închise/deschise; - utilizează corect instrumentele de lucru (creion, pensulă, carioca, cretă, ceracolor etc.) în exprimarea liberă a gestului grafic (chiar și prin mâzgălituri); - execută trasee utilizând diferite instrumente de lucru și diferite suporturi (hârtie, carton, sticlă, lemn etc.); - colorează diferite imagini, respectând conturul acestora; - completează lacune din desene; - dispune alternativ două sau mai multe elemente decorative; - redă prin desen obiecte/personaje reale sau imaginare; - trasează linii în duct continuu, în diferite poziții, pentru a reda imaginea unor obiecte (în desene individuale sau colective).	
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici	- aplică, pe suprafețe date sau libere, culoarea (cu pensula, buretele, degetul, palma, ghemotocul de	

	specifice picturii.	hârtie, ghemul de ață, țesături rare, ștampila, peria, tubul); - obține efecte plastice prin combinarea culorilor sau alte tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, plierea hârtiei); - realizează compoziții plastice, cu teme date sau la liberă alegere, prin prelucrarea formelor spontane (punct, adăugarea unor linii/puncte).	
	să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice.	- pregătește materialul de modelat (lut, plastilină, cocă) prin frământare, rupere; - modelează prin: mișcare translativă a palmelor față de planșetă împreunarea capetelor prin lipire, adâncire, apăsare, mișcare circulară, aplatizare; - modelează forme de bază (minge, omulețul etc.)	
	să compună în mod original și personal spațiul plastic.	- elaborează creații individuale și colective cu și fără temă dată; - participă la crearea cadrului estetic specific ambiental; - respectă poziția de lucru față de suportul de lucru.	
	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice.	- descoperă semnificația lucrărilor proprii/ale altor copii prin analiza formelor, liniilor, culorilor etc. - propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversări, decorări, concursuri, tombole etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de artă naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului.	- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică; - respectă regulile de igienă individuală și colectivă.	- deprinderi motrice de bază: mers cu variante de mers, alergare cu variante de alergare, săritură

să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare)	- cunoaște schema corporală; - răspunde motric la o comandă dată; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului.	- deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe palme și genunchi, mers în echilibru între două linii trasate pe sol, tragere și împingere, cățărare - dansuri tematice, euritmice - mini-fotbal, mini-basket
să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare)	- se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	
să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii adecvate temei studiate.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „La piață”, „În grădinița noastră...”, „Haideți în excursie!”, „Cine face asta?”, „Cum se construiesc casele?”, „De pe câmp, pe masa noastră”, „Artiști populari și meșteri făurari” etc.

Cine și cum planifică/organizează o activitate?

Nivel de studiu: 5 – 6/7 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBA ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor	- discută cu colegii și cu educatoarea despre viețuitoare, plante, fenomene ale naturii, materiale și produse, utilaje și echipamente cu care intră în contact sau care le sunt prezentate; - ia parte la activitățile de învățare în grup (sugerează ce este de făcut mai departe într-o activitate/intr-un joc etc.).	- munca fizică/ munca intelectuală; - proces și planificare (pași într-un proces de planificare); - organizare/haos; - comunitate/individ; - rezultate ale activității; - reguli și comportamente;
	să audieze cu atenție un text, să	- urmărește linia unei povești, concomitent cu	- răsplata muncii;

reține ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor și povestește, la rândul său, povești/istorioare cunoscute; - utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente; - realizează mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosind indicațiile sugerate de text.	- sentimentul de împlinire de după finalizarea unei activități cu succes.
să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect	- pronunță corect sunetele limbii române; - recunoaște, numește și marchează grafic sunetul final, interior sau inițial din cuvântul pronunțat oral.	
să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical	- învață cuvinte noi în cadrul jocurilor sau a activităților de învățare propriu-zisă; - prezintă colegilor cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților; - utilizează cuvinte noi în contexte adecvate; - pune întrebări și răspunde la cele adresate lui; - înțelege felul în care propozițiile sunt alcătuite din cuvinte, cuvintele din silabe, iar silabele din sunete; - alcătuește propoziții simple și dezvoltate (despre obiecte, ființe familiare, personaje din povești ,aspecte ale vieții sociale; - solicită explicarea cuvintelor noi.	
să recunoască existența scrisului oriunde îl întâlnește	- înțelege diferența dintre desen (imagine) și scris - indică (arată unde este) scrisul în cărți, reviste, ziare, filme etc; - indică scrisul în mediul înconjurător (nume de străzi, indicatoare, plăcuțe cu numere de mașini, firme, nume de produse etc.).	
să înțeleagă că tipăritura (scrisul)	- poate să înțeleagă și poate să spună că o etichetă	

	are înțeles (semnificație)	scrisă pe un sertar, dulap, o cutie etc. ne arată ce este înăuntru; - poate citi succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor.	
	să găsească ideea unui text, urmărind indiciile oferite de imagini.	- leagă cuvântul oral de imagine și de cuvântul scris alăturat, înțelegând ca acestea sunt nume; - asociază, treptat, sunetul cu litera corespondentă și trasează litere sau cuvinte după un model dat sau peste modelul punctat.	
	să manifeste interes pentru citit	- discută cu colegii, părinții, prietenii despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - poate spune dacă și de ce i-au plăcut sau nu (povești/poezii cu care a venit în contact); - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”; - cunoaște cum se împrumută cărți din biblioteca clasei și obligația de a le pune la loc .	
	să recunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris	- asociază cu sprijin acordat sau din proprie inițiativă, sunetul cu litera (literele) corespondentă(e); - asociază litera cu imaginea unui obiect, a cărei denumire începe cu litera respectivă, într-un dicționar pentru copii (vocabular în imagini); - găsește cât mai multe cuvinte care încep ori se termină cu aceeași literă; - compune cuvinte scurte, familiare (inițial după model și apoi independent); - să compună treptat propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte (inițial cu sprijin).	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru a capata informații (imagini, litere sau text) despre tema dată (ex.: tot ce găsește despre pisică, urs, soare etc., imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se	

		potrivesc cu sarcina primită); - pune la un loc informația necesară (ex.: alcătuirea unui album despre viața animalelor și păsărilor dintr-o zonă, construirea unui afiș publicitar sau a unui anunț de vânzare/cumpărare a unui obiect etc.).	
	să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora	- execută diferite tipuri de trasări peste modele date (ex.:unirea de puncte pentru a construi diferite imagini – de la cele mai simple la cele mai complicate, litere, cifre etc.); - respectă reguli/ condiții minime ale actului scrierii: poziția corectă a corpului, a mâinii și a instrumentului de scris în mână; - trasează semne grafice corect în ceea ce privește mărimea, spațierea, direcția de la stânga - la dreapta, de sus - în josul paginii, lăsând spațiu pentru „alineat”.	
	să utilizeze desene, simboluri pentru a transmite semnificație	-utilizează, încurajați de educatoare, săgeți, cerculețe, cruciulițe, litere etc., în jocurile de rol ori în alte tipuri de jocuri (ex.: jocuri de mișcare), pentru a semnifica direcții, locuri ale participanților sau obiectelor într-un joc/context.	
ȘTIINȚE	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate	- adresează întrebări în legătură cu cele aspectele studiate/observate; - exprimă descoperirile și ideile sale utilizând un limbaj adecvat în redarea cunoștințelor despre aspectele studiate;	

		- vorbește despre munca fizică și cea intelectuală, despre activități zilnice pe care le desfășoară ei sau persoanele din jurul lor, despre planificarea acestora și rezultatele lor etc.; - interpretează date și simboluri din care extrage informații (tabelul responsabilităților, jurnalul grupei); -comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
	să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite	- identifică unele probleme de mediu pe care le întâlnește în activitățile desfășurate în aer liber (excursii, vizite, plimbări); - participă, alături de adulți, la acțiuni practice de îngrijire, ocrotire și protejare a mediului; - participă la întreținerea și îngrijirea mediului apropiat (plante, viețuitoare etc.); - selectează imagini, cărți, reviste după criterii date de educatoare, în legătură cu aspectele de mediu cunoscute; - motivează necesitatea protecției mediului de către om; - își exprimă impresiile și trăirile proprii despre natură și protejarea acesteia prin activități artistico-plastice, practice, muzicale.	
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii	- respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți); - manifestă atitudini de responsabilitate față de mediul în care trăiește (ex: construirea de adăposturi pentru păsări pe timp de iarnă, hrănirea acestora); - imagineaza soluții, acțiuni de remediere a unor probleme de mediu; - manifestă creativitate în lucrări destinate atenționării celor din jur asupra necesității unui	

		comportament adecvat (ex: realizarea unor afișe, machete, postere, bannere, modele atractive de coșuri de gunoi etc).	
	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- recunoaște/explică asemănările și deosebirile dintre grupuri. - recunoaște obiectele care <u>nu</u> pot face parte din grupa formată; - motivează apartenența unui obiect la o grupă dată; -clasifică obiecte după criteriul culorii, formei, grosimii, latimii; - clasifică obiecte după criteriul utilizării lor; - clasifică obiecte pe care există simboluri (ex.: toate cuburile pe care scrie „a”, ori cifra „3”; toate florile pe care se află scrise cifre sau toate florile pe care există semnul „X” – un semn oarecare); - compară grupele formate, apreciind global unde sunt mai multe/ mai puține.	- înserieri ale obiectelor după formă, mărime, lungime, lățime, grosime, înălțime (mai multe dimensiuni), culoare (mămulte culori) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi, romb, oval) - poziții spațiale - recunoaștere și trasare cifre de la 1 la 10; - numărat în intervalul 1-20; - operații de adunare și scădere cu 1-2 unități în intervalul 1-10.
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență.	- ordonează obiectele unei grupe care au aceeași formă, dar dimensiuni diferite (mărime, lungime, grosime, lățime), de la cel mai mic, scurt, subțire, îngust, la cel mai mare, lung, gros, lat; realizarea completă a șirului crescător și apoi descrescător (pentru consolidarea reprezentărilor privitoare la raportul relativ de diferență dintre obiecte); -compară grupele de obiecte prin punere în corespondență (formare de perechi); - observă raporturile cantitative între obiectele din grupele comparate; - verbalizează constatările efectuate, folosind o terminologie corectă: „în cele 2 (sau mai multe) grupe sunt tot atâtea...câte sunt în grupa...(echivalența) sau „sunt mai multe/ mai puține...decât în grupa...”(nonechivalența); - motivează afirmațiile „pentru că toate...din grupa... au pereche în grupa..., sau „pentru că în	

		grupa...a rămas un/ o...care nu are pereche în grupa...; - reprezintă grafic grupe de obiecte/ ființe (puneri în corespondență); - găsește cele 2 modalități de stabilire a echipotenței (extragerea sau adăugarea unui element la una din cele 2 grupe comparate).	
	să înțeleagă și să numească relațiile spațiale relative, să plaseze obiecte într-un spațiu dat ori să se plaseze corect el însuși în raport cu un reper dat	- spune unde se găsește el în raport cu un anumit obiect din spațiu (în cameră, în afara camerei, pe scaun, sub masă, lângă colegul său etc.); - numește un obiect care se găsește la dreapta sau la stânga altui obiect, deasupra sau dedesubtul lui, motivându-i poziția atunci când și atât cât este posibil; - utilizează limbajul adecvat relațiilor spațiale relative: pe, sub, în, peste, deasupra, dedesubt, înăuntru, afară, aproape, departe, mai aproape, mai departe, cel mai aproape, cel mai departe, lângă mine, aici, acolo; - utilizează corect gradele de comparație: mai, cel mai, foarte, tot atât de..., la fel de...ca și....	
	să efectueze operații și deducții logice, în cadrul jocurilor cu piesele geometrice	- aranjează piesele geometrice în „tablouri”, după criterii date; - efectuează operații de ordonare/ clasificare a pieselor geometrice, după însușiri diferite; - realizează deducții simple logice: dacă nu este pătrat, nici cerc, nici triunghi, atunci este dreptunghi, etc, în funcție de sarcina didactică a jocului; - alcatuiește grupe cu tot atâtea elemente (echipotente), utilizând piesele geometrice în jocuri logice sau didactice. - efectuează, sub forma jocului logic, operații logice: conjuncția, disjuncția, negația; - efectuează corespondențe între elementele a 2	

		grupe (corespondența biunivocă).	
	să măsoare timpul prin intermediul ordonării evenimentelor, precum și cu ajutorul instrumentelor adecvate	- spune ce se întâmplă înainte și după un eveniment (activitate); - spune care activitate (eveniment) are loc: prima, a doua, ultima; - spune care activitate (eveniment) a durat: mai mult/mai puțin; - cunoaște utilizarea calendarului; - cunoaște utilizarea ceasului; - recunoaște orele fixe pe ceas.	
	să numere de la 1 la 10 recunoscând grupele cu 1-10 obiecte și cifrele corespunzătoare	- alcătuiește șirul numeric crescător (1-5 la grupa mijlocie și 1-10 la grupele mari și pregătitoare), înțelegând „creșterea” cu câte un element de la o „treaptă” la alta; - alcătuiește șirul descrescător 1-10, sesizând descreșterea cu câte un element de la o treaptă la alta; - recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-10 și chiar 20; - pune în corespondență cifra cu cantitatea de obiecte; - numără crescător și descrescător, pornind de la un număr dat*; - descoperă care cifră lipsește într-un șir dat; - numește vecinul din dreapta sau din stânga unui număr (cifre) dat (ex.: pentru 3, să identifice pe 2 și pe 4); - compune/ descompune un număr, găsind cât mai multe soluții; - înțelege relația număr-cifră (cifra simbolizează un număr de obiecte/ ființe...de același fel, conform unui criteriu prestabilit, convenit); -repetă această relație în situații noi și variate; - aplică în viața cotidiană cunoștințele învățate.	

să efectueze operații de adunare și scădere cu 1-2 unități, în limitele 1-10	- efectuează operații de adunare și de scădere cu 1-2 elemente, în limitele 1-10, prin manipulare de obiecte; - utilizează corect semnul + (plus), – (minus) și semnul = (egal), <u>doar</u> între cifre (niciodată între obiecte concrete sau imagini ale acestora); - utilizează corect limbajul matematic adecvat operației matematice de adunare sau scădere (ex.: 1 mașinuță +2 mașinuțe = 3 mașinuțe); - dovedește înțelegerea semnificației adunării și scăderii, prin aplicarea acestor cunoștințe în viața cotidiană.
să identifice poziția unui obiect într-un șir utilizând numeralul ordinal.	- identifică și numeste primul și ultimul element dintr-un șir de 3, 5, 10 elemente; - identifică un obiect, utilizând numeralul ordinal, într-un șir de 3, 5, 7, 9 elemente (ex.: al doilea, al treilea, al patrulea, al cincilea); - utilizează adecvat numele numeralelor ordinale numărând: primul, al doilea etc.; - face diferența între numeralul ordinal și cel cardinal (ex. <u>al doilea</u> obiect dintr-un șir poate avea înscris pe el cifra 4, aceasta neînsemnând că este al patrulea).
să compună și să rezolve probleme simple, implicând adunarea/scăderea în limitele 1-10	- rezolvă probleme prin desen (să deseneze conținutul problemei și astfel să o rezolve); - rezolva problema alegând operația corectă (adunare, scădere, împărțirea unui măr în jumătate); - rezolvă problema comparând prețuri în jocuri de rol (ex.: o minge de 5 lei este mai scumpă decât o minge de 3 lei); - rezolvă problema utilizând semne grafice (ex.: trasează pe caietul de matmatica o linie pe patru pătrățele și o altă linie pe cinci pătrățele, pentru a reprezenta un șir de 4 bărci roșii și un șir de 5

		bărci albastre. Care șir are mai multe bărci? (rezolvarea problemei este deci grafică, perceptivă).	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală	- respectă normele de conviețuire socială; - își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute; - discută despre relația cauză-efect într-o interacțiune umană; - manifestă atitudini tolerante față de alți copii care aparțin diferitelor confesiuni/categorii minoritare - cunoaște și formează numărul de urgență 112.	
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică; - își cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin atunci când acest lucru i se cere .	
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își evaluează comportamentul, în raport cu normele de conviețuire socială; - își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute; - își adaptează comportamentul la diferite situații; - conștientizează consecințele pozitive și negative ale actelor sale de comportament asupra sa și asupra celorlalți; - manifestă un comportament de cooperare în grup pentru îndeplinirea unei activități comune	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.	- observă caracteristici ale materialelor din natură și a celor sintetice (formă, culoare, dimensiune, netezime etc.) - colectează materiale din natură, deșeuri (materiale refolosibile) și le găsește utilitatea; - alege materialele adecvate pentru a realiza o temă.	
	să sesizeze modificările materialelor	- sesizează modificările produse în urma	
			- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac, ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.

	în urma prelucrării lor	mototolirii hârtiei sau a unui material textil; - sesizează modificările produse în urma întinderii hârtiei mototolite; - sesizează modificările în urma udării hârtiei sau a unui material textil; - găsește o motivație pentru fiecare acțiune practică de acest gen.	
	să identifice, să proiecteze și să găsească cât mai multe soluții pentru realizarea temei propuse în cadrul activităților practice	- selectează materialul necesar temei propuse; - verbalizează acțiunile întreprinse, folosind un limbaj adecvat - execută, individual sau în grup, tema dată; - manifestă spirit cooperant în activitățile de grup; - utilizează unelte ușor de manevrat.	
ESTETIC ȘI CREATIV	să descopere lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului	- ascultă și reproduce onomatopeic sunete din natură și din mediul înconjurător.	- sunete produse de diferite instrumente muzicale (tobă, vioară, chitară, pian, trompetă, fluier etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cant, audiții adecvate vârstei și temei de studiu.
	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale		
	să diferențieze auditiv durata determinată a sunetelor din mediul apropiat și a sunetelor muzicale		
	să diferențieze auditiv înălțimea sunetelor muzicale		
	să intoneze cântece pentru copii.	- cântă în colectiv, în grupuri mici și individual	
	să cânte cântecele în aranjamente armonico-polifonice elementare	- cântă cu acompaniamentul unui instrument care îi permite educatoarei să cânte concomitent cu vocea.	
	să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia		
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia		

	să redea teme plastice specifice desenului.	- execută efecte plastice cu pensula sau folosind diferite alte tehnici de lucru (suprapunerea, decolorarea, pământul de vată, firul de ață, stropirea, degetul etc.)	- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșă, șevalet, plastilina, lut, planșetă etc. - denumiri ale culorilor de bază: roșu, galben, albastru, verde, ale non-culorilor: negru, alb și ale unor nuanțe ce rezultă din combinarea culorilor de bază cu non-culorile - elemente decorative (combinații, alternanțe) - opere de artă adecvate vârstei și temei de studiu.
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii	- obține efecte plastice prin combinarea culorilor sau alte tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, plierea hârtiei); - realizează compoziții plastice, cu teme date sau la liberă alegere, prin prelucrarea formelor spontane (punct, adăugarea unor linii/puncte).	
	să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice.	- modelează prin: mișcare translativă a palmelor față de planșetă împreunarea capetelor prin lipire, adâncire, apăsare, mișcare circulară, aplatizare; - redă forme, concrete sau abstracte, de dimensiuni și culori diferite prin aplicarea unor tehnici complementare modelajului; - cooperează în realizarea unor lucrări plastice complexe.	
	să utilizeze un limbaj adecvat cu privire la diferitele activități plastice	- folosește cuvinte și expresii specifice activităților artistico-plastice (șablon, amprentă, colaj, stropire, ștampilare, decolorare, hașurare, decorare, colorare, ștergere, suprapunere, apăsare, presare, îmbinare, rupere, frământare, adâncire, amestecul culorilor); - descrie acțiuni specifice tehnicilor folosite în cadrul activităților plastice.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă a efortului fizic	- nu aleargă cu gura deschisă; - își verifică ținuta vestimentară și starea fizică generală înainte de începerea activității; - nu bea apă imediat după efort; - inspiră pe nas și expiră pe gură; - recurge la exerciții de respirație după o perioadă de efort prelungit.	- denumirea unor părți ale corpului implicate în mișcare (brațe, picioare, spate, cap, gat, genunchi, palme, coate etc.) - deprinderi motrice de bază: mers și variante de mers, alergare și variante de alergare, săritură în lungime, săritură în adâncime

	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare).	-respecta poziția corectă pentru comenzile: „Drepti!”, „Pe loc repaus!”, „La stânga!”, „La dreapta!”; -respecta poziția corectă a corpului și a segmentelor acestuia pentru comenzile de mers și alergare (obișnuit și în diferite variante).	- deprinderi utilitar - aplicative: transport de greutate, cățărare, tragere și împingere - mini-fotbal, mini-basket - dansuri tematice, euritmice.
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare; - execută corect acțiunile motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situațiile reale; - se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii sau jocuri sportive. - parcurge o distanță scurtă din ce în ce mai repede; - manifestă progresiv capacitatea de a executa corect un exercițiu fizic în număr crescut de repetări; - execută acțiuni motrice cu grad de complexitate din ce în ce mai mare, cu și fără obiecte (minge, săculeț cu nisip, coardă etc.); - depune efort pe durată de timp din ce în ce mai mare.	
	să manifeste în timpul activității atitudini de cooperare, spirit de echipă, de competiție, fair-play	- respectă regulile stabilite de comun acord în cadrul grupului; - participă activ (în spiritul jocului) și să-și aducă contribuția la reușita echipei.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „La piață”, „În grădinița noastră...”, „Haideți în excursie!”, „Cine face asta?”, „Arhitectura orașului/parcului nostru”, „Cum se construiesc casele?”, „De pe câmp, pe masa noastră”, „Artiști populari și meșteri făurari” etc.

Ce și cum vreau să fiu?

Nivel de studiu: 3-5 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - discută cu colegii, cu educatoarea și cu alți adulți despre viețuitoare, plante, fenomene etc.	- grupa/casa/comunitatea noastră și regulile ei; - meserii/profesii; - unelte/instrumente/aparatură specifice (însușiri, reguli de folosire); - munca în calitate de angajat/munca în familie sau în propria gospodărie; - muncă și învățătură (delimitări, interferențe etc.); - responsabilități și comportamente în legătură cu procesul muncii.
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea	- întreabă și răspunde la întrebări; - se exprimă coerent pentru a se face înțeles; - primește mesaje și îndeplinește instrucțiuni simple; - dobandește informații prin ascultarea cu atenție a mesajului.	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de educatoare și povestește, la rândul său, o poveste ascultată.	
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect	- compune, treptat, propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte; - învață cuvinte noi și le utilizează în cadrul jocurilor sau activităților de învățare.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare	- recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, catalog, din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc.	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date	- completează desene simple începute sau urmărește perceptiv anumite trasee simple.	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor, literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	- trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei; - trasează independent litere și cifre în cadrul unor jocuri didactice, jocuri de rol sau activități de învățare (spontană sau dirijată).	

ȘTIINȚE	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (obiecte, aerul, apa, solul, vegetația, fauna, ființa umană ca parte integrantă a mediului, fenomene ale naturii), precum și interdependența dintre ele.	-numește elementele structurale ale mediului apropiat: apă, aer, sol, plante, animale, oameni și a elementelor create de aceștia.
	să enumere părțile componente ale corpului uman, plantelor, animalelor, arătând utilitatea acestora	- enumără părți componente ale plantelor, animalelor; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor; - pune întrebări legate de aspectele ce prezintă interes pentru el.
	să recunoască și să descrie verbal și/sau grafic anumite schimbări și transformări din mediul apropiat	- recunoaște fenomene ale naturii (vânt, briză, viscol, ploaie, ninsoare, îngheț, grindină, fulger, furtună, trăsnet, tunet) în momentul producerii lor; - cere explicații legate de modul de producere a fenomenelor și efectele acestora asupra mediului.
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor făcute	- adresează întrebări în legătură cu aspectele studiate/observate - vorbește despre plantele și animalele din mediile terestre, acvatice etc.
	să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite	- își asumă responsabilități de îngrijire/ocrotire a mediului apropiat lui; - participă la întreținerea și îngrijirea mediului apropiat (plante, viețuitoare etc.); - motivează necesitatea protecției mediului de către om.
	să aplice norme de comportare specifice asigurării sănătății și protecției omului și naturii	- respectă regulile de igienă individuală și colectivă; - utilizează în acțiuni simple unelte de curățare a mediului ambiant; -respectă regulile de conviețuire socială manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur (copii, adulți); - ia atitudine față de cei care greșesc;

		- manifestă atitudini de responsabilitate față de mediul în care trăiește (ex: construirea de adăposturi pentru păsări pe timp de iarnă, hrănirea acestora).	
	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- observă obiectele din sala de grupă; - recunoaște și denumește obiectele indicate; - selectează și grupează obiectele de aceeași formă/ mărime/ culoare (la început ținând seama de un singur criteriu, apoi de mai multe simultan; - construiește spații închise (ex.: forme neregulate ori regulate, utilizând cuburi, șireturi, sârmă, sfoară).	- diferențieri ale obiectelor după forma, mărime, lungime, lățime (mare/mic -3 – 4 ani și mijlociu – 4-5 ani, culoare (3-5 culori) - apreciere globală a cantității și apreciere prin punere în perechi în limitele 1-5 (1-3 la 3-4 ani și 1-5 la 4-5 ani) (multe, puține, mai mult decât..., mai puțin decât..., tot atâtea) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi) - poziții spațiale: sus, jos, deasupra, sub, la dreapta, la stânga etc. - numărat în intervalul 1-5 și cifrele de la 1 la 5 (1-3 la 3-4 ani și 1-5 la 4-5 ani) - adunare și scădere cu 1 unitate în intervalul 1-5 (4-5 ani)
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență	- execută serii de obiecte (3 dimensiuni) folosindu-se de criteriile cunoscute; - compară două bețișoare și să identifice care este mai gros, mai lung etc.	
	să recunoască, să denumească, să construiască și să utilizeze forma geometrică cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi în jocuri	- recunoaște și denumește figuri geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi).	
	să numere de la 1 la 5 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare	- recunoaște și denumește cifre în intervalul 1-5; alcatuiește grupe de 1, 2, 3, 4, 5 obiecte -construiește grupe de obiecte prin corespondență biunivocă (de unu la unu); - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta; - alcatuiește șirul numeric crescător și descrescător în limitele 1-5; - pune în corespondență cifra cu cantitatea de obiecte; - numește vecinul din dreapta sau din stânga unui număr (cifre) dat (ex.: pentru 3, să identifice pe 2 și	

		pe 4); - trasează cifre în intervalul 1-5.	
	efectuează operații de adunare și scădere cu 1 unitate în limitele 1-5	- numără și efectuează operații de adunare și scădere cu o unitate în intervalul 1-5; - utilizează corect limbajul matematic adecvat operației matematice de adunare sau scădere (ex.: 1 mașinuță + 2 mașinuțe = 3 mașinuțe).	
	să compună și să rezolve probleme simple, implicând adunarea/ scăderea în limitele 1-5	- compune probleme simple în limitele 1-3, prin adăugarea/ extragerea unui element; - compune probleme simple în limitele 1-5, prin adăugarea/extragerea unui element.	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală	- respectă normele de conviețuire socială.	
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului	- manifestă atitudini tolerante față de alți copii care aparțin diferitelor confesiuni/categorii minoritare.	
	să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește (familie, grădiniță, grupul de joacă)	- ascultă și respectă alte păreri; - cunoaște responsabilitățile în microgrupul din care face parte; - acceptă și oferă sprijin.	
	să descrie și să identifice elemente locale specifice țării noastre și zonei în care locuiește (elemente de relief, așezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice)	- identifică forme de relief. - cunoaște numele țării de origine și al localității natale și își cunoaște domiciliul; - cunoaște numele capitalei, al orașului natal, numele străzii etc; - cunoaște și respectă tradițiile populare, sărbătorile religioase ale familiei și ale comunității.	

	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac, ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
	să fie capabil să realizeze lucrări practice, valorificând deprinderile de lucru însușite	- execută individual sau în grup tema dată; - sesizează modificările produse în urma acțiunii cu/asupra unor materiale de lucru (mototolire, pliere, îndoire etc.); - selectează adecvat uneltele și materialele necesare, conform temei alese/date; - manifestă stabilitate și perseverență în activitate, dovedind, treptat, că a dobândit încredere în forțele proprii.	
ESTETIC ȘI CREATIV	să descopere lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.	- descoperă lumea înconjurătoare cu ajutorul auzului.	- sunete din natura, sunete ale obiectelor din mediul apropiat
	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază sunetul vorbit de cel cântat și sunete produse de diferite obiecte sonore.	- sunete produse de diferite obiecte sonore
	să intoneze cântece pentru copii	- cântă cu dezinvoltură cântece pentru copii, singuri, împreună cu sau acompaniați de educatoare.	- sunete produse de diferite instrumente muzicale (toba, vioara, pian etc.)
	să acompanieze ritmic cântecele	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale.	- cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, audiții adecvate vârstei și temei studiate.
	să asocieze mișcările sugerate de textul cântecului cu ritmul acestuia	- improvizează spontan scurte motive sincretice (text onomatopeic și melodie, text onomatopeic și mișcare etc.).	
	să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	- se mișcă liber în concordanță cu caracterul unor cântece pentru copii, al unei piese populare din zonă și a unor fragmente din muzică cultă sugestive pentru specificul de vârstă al copiilor.	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere și uneori chiar recunoaște fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului	- utilizează corect instrumentele de lucru (creion, pensulă, carioca, cretă, ceracolor etc.) în exprimarea	- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșa,

		liberă a gestului grafic (chiar și prin mâzgălituri); - utilizează diferite imagini, respectând conturul acestora.	șevalet, plastilina, lut, planșeta etc. - denumiri ale culorilor de baza: roșu, galben, albastru, verde, ale altorculori și nuanțe și ale non-culorilor: negru, alb - opere de artă adecvate vârstei și temei studiate.
	să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii.	-aplică pe suprafețe date sau libere culoare (cu pensula, creionul, burete,etc.) - realizează compoziții plastice prin prelucrarea formelor spontane.	
	să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului în redarea unor teme plastice	- pregătește materialul de modelat (plastilina, lut, coca etc.); - modelează forme de bază (minge, șarpe, cornulețe etc.).	
	să compună în mod original și personal spațiul plastic	- aplică tehnici de lucru învățate pentru redarea unei teme date sau din imaginație; - creează forme noi prin îmbinarea unor elemente cunoscute.	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- recunosc lucrările lor și pe ale colegilor; - recunosc peisaje, imagini din filme, povești, eroi din povești etc.	
PSIHOMOTRIC	să cunoască și să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului	- cunoaște și folosește echipamentul specific la activitățile de educație fizică; - respectă regulile de igienă individuală și colectivă.	- deprinderi motrice de bază: mers și variante de mers, alergare și variante de alergare, săritură - deprinderi utilitar - aplicative: târâre pe palme și genunchi, mers în echilibru între două linii trasate pesol, tragere și împingere, cățărare - dansuri populare, dansuri tematice, euritmice
	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare)	- respectă poziția corectă a corpului și a segmentelor acestuia pentru comenzile de mers și alergare (obișnuit și în diferite variante); - execută exerciții de mers, alergare și săritură păstrând poziția corectă; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului; - dovedește că și-a însușit corect schema corporală.	
	să perceapă componentele spațio-	- răspunde motric la o comandă dată;	

	temporale (ritm, durată, distanță, localizare)	- își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- execută corect acțiunile motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situațiile reale; - se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii sau jocuri sportive.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Pe șantier”, „La fabrica de pâine”, „Harnic, cinstit și bun”, „Vreau să fiu de folos...” , „Și eu muncesc...” etc.

Ce și cum vreau să fiu?

Nivel de studiu: 5 – 6/7 ani

Domenii experiențiale	Obiective de referință	Comportamente	Sugestii de conținuturi
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.	- ia parte la discuții în mici grupuri informale; - întreabă și răspunde la întrebări; - știe să se prezinte și să facă prezentări; - ia parte la activitățile de joc, de învățare în grup, sugerează ce este de făcut mai departe într-un joc, o	- grupa/casa/comunitatea noastră și regulile ei; - meserii/profesii; - unelte/instrumente/aparatură specifice (însușiri, reguli de folosire);

		activitate, continuând secvențe de acțiuni; - întrebuințează regulile unui dialog.	- munca în calitate de angajat/munca în familie sau în propria gospodărie; - muncă și învățatură (delimitări, interferențe etc.); - patron/angajat; - resurse naturale/resurse umane; - responsabilități și comportamente în legătură cu procesul muncii; - responsabilități și comportamente în legătură cu educația/dezvoltarea personală; - educația pentru dezvoltare durabilă
	să înțeleagă și să transmită mesaje simple; să reacționeze la acestea.	- transmite un mesaj simplu în cadrul jocului sau activităților de învățare; - răspunde adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se spune; - se exprima coerent pentru a se face înțeles; - solicita ajutorul adultului atunci când nu înțelege un mesaj.	
	să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles.	- urmărește linia unei povești, concomitent cu imaginile din carte, ori ascultând povestea spusă de profesor; - primește mesaje și îndeplinește instrucțiuni simple; - ascultă și să reacționează adecvat la povești, poezii, alte tipuri de text transmise fie prin citire sau povestire de către un adult, fie prin mijloace audio-vizuale; - dobândește informații prin ascultarea cu atenție a mesajului; - demonstrează înțelegerea textului apelând la diferite modalități de redare sau rememorare a acestuia (repovestire, dramatizare, desen etc.).	
	să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect.	- pronunță corect sunetele limbii române; - recunoaște, numește sau marchează grafic sunetul inițial, final sau median din cuvântul pronunțat oral.	
	să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.	- învață cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților de învățare propriu-zisă; - intuiește sensul unui cuvânt în cadrul jocurilor, situațiilor de învățare; - pune și răspunde la întrebări de tipul: De ce?, Unde?, Când?, Ce înseamnă? - utilizează treptat sinonime, antonime, omonime; - înțelege felul în care propozițiile sunt alcătuite din cuvinte, cuvintele din silabe, iar silabele din sunete; - alcătuieste propoziții simple și dezvoltate (despre	

		obiecte și ființe familiare, personaje din povești, aspecte ale vieții sociale etc.); - solicita explicarea unui cuvânt necunoscut.	
	să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia	- reține expresii ritmate și rimate, recită poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în concordanță cu mesajul transmis; - realizează mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosind indicațiile sugerate de text; - utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente.	
	să fie capabil să creeze el însuși (cu ajutor) structuri verbale, rime, ghicitori, povestiri, mici dramatizări, utilizând intuitiv elementele expresive	- creează, singur sau cu sprijin, structuri verbale, rime, ghicitori, mici povestiri, utilizând intuitiv elementele expresive ale limbajului	
	să înțeleagă că tipăritura (scrisul) are înțeles (semnificație).	- înțelege și spune că scrisul, cuvintele scrise dintr-o carte ne spun o poveste, cele din ziare ne povestesc despre lucruri care se petrec în lume, cuvintele din revistele sportive ne vorbesc despre sportivi etc.; - „citește” succesiuni de imagini alcătuind o narațiune pe baza lor.	
	să manifeste interes pentru citit	- știe cum să se poarte cu o carte: cum să o deschidă, de unde începe, cum se întorc paginile, să nu îndoie foile, să nu o murdărească; - discută despre cărți (povești, poezii) care i s-au citit ori la ale căror ilustrații au privit; - spune dacă și de ce i-au plăcut sau nu cărți/povești/poezii cu care a venit în contact; - discută despre personaje din povești; - povestește ceea ce a „citit”; - știe să se descurce în biblioteca clasei; să aleagă cartea care dorește să îi fie citită ori o carte anume, la	

		ale cărei imagini dorește să se uite sau una din cărțile elaborate de copii, în grupă; să fie capabil să îi aducă educatoarei o carte anume; - găsește locul unde sunt cărțile pentru copii în biblioteca clasei, dintr-o librărie etc.	
	să recunoască cuvinte simple și litere în contexte familiare	- recunoaște global și contextual (ajutându-se de imagini) cuvinte sau simboluri din calendarul naturii, din catalog (prezent – P, absent – A), din lista cu sarcini a copilului de serviciu etc; - recunoaște global două cuvinte identice însoțite de imaginea corespunzătoare (ex.: să potrivească două jetoane pe care este desenat un ou, alături fiind scris „ou” sau două jetoane pe care scrie „mama” etc.).	
	să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date.	- caută în dicționare, cărți, reviste pentru copii informații (imagini, litere sau text) despre tema dată (ex.: tot ce găsește despre pisică, urs, soare etc., imagini și eventuale cuvinte sau texte pe care adultul i le citește; copilul va hotărî dacă se potrivesc cu sarcina primită).	
	să utilizeze desene, simboluri pentru a transmite semnificație	- utilizează, încurajați de educatoare, săgeți, cerulețe, cruciulițe, litere etc., în jocurile de rol ori în alte tipuri de jocuri (ex.: jocuri de mișcare), pentru a semnifica direcții, locuri ale participanților sau obiectelor într-un joc/context dat etc. - „scrie” litere cunoscute cu ajutorul propriului corp sau a unor părți componente (ex.: litera C poate fi „scrisă” prin așezarea pe sol a corpului, răsucit pe o parte și curbat spre interior de la ambele extremități).	
	să înțeleagă semnificația cuvintelor, literelor și cifrelor, învățând să le traseze.	- recunoaște și identifică după formă literele și cifrele și să le denumească (litere familiare, din numele propriu/ușor de recunoscut: A, B, C, I, O, U etc. și cifrele 1-5); - leagă sunetul de litera de corespondentă, cu ajutor acordat sau din proprie inițiativă;	

		- utilizeaza corect caietul de „scriere” (tip matematică/geometrie sau dictando); - contribuie la scrieri colective (dicționare, jurnale, albume) folosindu-se de decupaje ale literelor sau cuvintelor, de scrierea personală și de orice altă modalitate; - trasează peste modelul punctat al literei de tipar sau cifrei.	
ȘTIINȚE	să-și îmbogățească experiența senzorială, ca bază a cunoștințelor matematice referitoare la recunoașterea, denumirea obiectelor, cantitatea lor, clasificarea, constituirea de grupuri/ mulțimi, pe baza unor însușiri comune (formă, mărime, culoare) luate în considerare separat sau mai multe simultan	- clasifică obiecte/ființe după diverse criterii (culoare, formă, mărime, lungime) sau prin numirea unei proprietăți comune; - recunoaște asemănările și deosebirile dintre grupuri; - compară grupele formate, apreciind global unde sunt mai multe/ mai puține.	- diferențieri ale obiectelor după formă, mărime, lungime, lățime, înălțime (mai multe dimensiuni), culoare (mai multe culori) - forme geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi, romb, oval) - recunoaștere și trasare cifre de la 1 la 10; - numărat în intervalul 1-20; - operații de adunare cu 1-2 unități în intervalul 1-10.
	să efectueze operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date ori găsite de el însuși: triere, grupare/regrupare, comparare, clasificare, ordonare, apreciere a cantității prin punere în corespondență să numere de la 1 la 5 recunoscând grupele cu 1-5 obiecte și cifrele corespunzătoare	- ordonează obiectele după culoare, de la culoarea/ nuanța cea mai deschisă la cea mai închisă și invers; - ordonează obiectele după sunetul pe care îl emit, de la cel mai tare la cel mai slab și invers; - ordonează obiecte după miros, de la cel mai pătrunzător la cel mai slab și invers. - alcătuieste grupe de 1, 2,...5 obiecte (la grupa mică); - numără corect aceste obiecte; - realizează corespondența de unu la unu pentru a arăta că o grupă are mai multe sau mai puține obiecte decât o alta; - motivează de ce sunt mai multe/ mai puține obiecte și ce se poate face ca să fie „tot atâtea”; - recunoaște și indică cifrele (intervalul 1-5); - trasează cifrele 1, 2, 3...5 peste linii punctate deja trasate.	

	să cunoască unele elemente componente ale lumii înconjurătoare (ex.: ființa umană ca parte integrantă a mediului, cu sentimente, gânduri, idei proprii; lumea teatrului, a filmului etc.), precum și interdependența dintre ele	- descoperă modalități noi de exprimare a emoțiilor și sentimentelor prin antrenarea organelor de simț și a elementelor componente ale propriului corp;	
	să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate	- discută despre profesii, instrumente și unelte utilizate, despre reguli și principii de bază în raporturile de serviciu, despre comunități și activitatea lor etc.; - adresează întrebări în legătură cu cele observate; - comunică în cadrul grupului rezultatele investigațiilor.	
OM ȘI SOCIETATE	să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială, precum și reguli de securitate personală	- învață să aștepte într-o situație dată; - respectă normele de conviețuire socială; - utilizează formulele de politețe în diferite situații;	
	să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute	- își apreciază propriul comportament în raport cu persoane, personaje și situații cunoscute.	
	să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului	- manifestă atitudini tolerante față de reacții emoționale care sunt exprimate în jurul lor, chiar dacă acestea sunt în opoziție cu trăirile proprii; - conștientizează consecințele pozitive și negative ale actelor sale de comportament asupra sa și asupra celorlalți; - manifestă un comportament de cooperare în grup pentru îndeplinirea unei activități comune; - dobândește, treptat, autonomie în activitatea zilnică.	
	să cunoască și să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice	- cunoaște materialele de lucru specifice activităților practice și verbalizează acțiunile specifice întreprinse, folosind un limbaj adecvat.	
	să fie capabil să realizeze lucrări	- execută individual sau în grup tema dată;	- denumiri ale obiectelor specifice activităților practice și practic-

	practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite	- manifestă spirit cooperant în activitățile de grup; - manifestă stabilitate și perseverență în activitate, dovedind, treptat, că a dobândit încredere în forțele proprii.	gospodărești: hârtie glasată, hârtie creponată, lipici, sârmă, suitaș, ac, ață, foarfece vesela, tacâmuri, șervețel etc.
ESTETIC ȘI CREATIV	să diferențieze auditiv timbrul și intensitatea sunetelor din mediul apropiat și al sunetelor muzicale	- diferențiază și reproduce sunete de intensități contrastante: tare-încet; - diferențiază și reproduce sunete înalte și joase (intervalul Sol-Do).	- sunete produse de diferite obiecte sonore - sunete produse de diferite instrumente muzicale (tobă, vioară, chitară, pian, trompetă, fluier etc.) - sunetul vorbit și sunetul cântat - diferențieri de sunete după: înălțime (înalte, joase), intensitate (tare, încet) - cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, audiții adecvate vârstei și temei studiate.
	să intoneze cântece pentru copii	- cântă cu dezinvoltură cântece pentru copii, singuri, împreună cu sau acompaniați de educatoare.	
	să exprime prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată	- acompaniază cântecele cunoscute cu mișcări corporale, obiecte sonore sau jucării muzicale (tobă, clopoțel, tamburină etc.); - improvizează spontan scurte motive sincretice (text onomatopeic și melodie, text onomatopeic și mișcare etc.).	
	să asculte și să recunoască fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia.	- ascultă cu plăcere și uneori chiar recunoaște fragmente din creații muzicale naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
	să redea teme plastice specifice desenului/picturii.	- execută linii drepte sau curbe închise/deschise; - execută efecte plastice cu pensula sau folosind diferite alte tehnici de lucru (suprapunerea, decolorarea, pământul de vată, degetul etc.)	
	să compună în mod original și personal spațiul plastic.	- execută lucrări colective/individuale prin combinarea diferitelor tehnici de lucru: colaje, desen grafic și pictura, modelaj și pictura/colaj etc. - participă la crearea cadrului estetic specific ambiental; - modifică modelul dat prin adăugare sau restructurare.	
			- denumiri ale obiectelor specifice: creion, pensula, acuarele, planșă, șevalet, plastilina, lut, planșetă etc. - denumiri ale culorilor de bază: roșu, galben, albastru, verde, ale non-culorilor: negru, alb și ale unor nuanțe ce rezultă din combinarea culorilor de bază cu non-culorile - opere de artă adecvate vârstei și temei studiate.

	să interpreteze liber, creativ lucrări plastice exprimând sentimente estetice	-descopera semnificația lucrărilor din analiza culorilor, formelor, liniilor; - descrie lucrările proprii sau ale celorlalți copii, ținând cont de aspectul lor și de sentimentele pe care acestea le trezesc în sufletul copilului; - propune posibilități de valorificare a lucrărilor (expoziții, aniversari, decorări, concursuri, tombale etc.)	
	să privească și să recunoască creații artistice corespunzătoare specificului de vârstă al copilului preșcolar și preocupărilor acestuia (portrete de copii, jocuri ale copiilor, scene de familie, peisaje, activități cotidiene ale oamenilor)	- privește cu interes și uneori chiar recunoaște opere de artă naționale și universale, corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale.	
PSIHOMOTRIC	să-și formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, șezând și în deplasare)	- răspunde motric la o comandă dată; - execută corect mișcările diferitelor segmente ale corpului.	- deprinderi motrice de bază: mers și variante de mers, alergare și variante de alergare, săritură în lungime, săritură în adâncime - deprinderi utilitar - aplicative: trasee cu combinații de deprinderi - mini-fotbal, mini-basket - dansuri populare, dansuri tematice, euritmice.
	să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare)	- se raportează la un reper dat; - își coordonează mișcările cu ritmul solicitat de educatoare.	
	să fie apt să utilizeze deprinderile însușite în diferite contexte	- execută corect acțiunile motrice învățate, în condiții variate, cât mai aproape de situațiile reale; - exprimă stări afective sau comportamente, folosindu-se de mișcare; - se joacă (utilizând corect mișcările și regulile) jocuri de mișcare pentru copii sau jocuri sportive.	
	să se folosească de acțiunile motrice învățate pentru a exprima sentimente și/sau comportamente, pentru a răspunde la diferiți stimuli (situații), la diferite ritmuri.	- exprima stări afective sau comportamente, folosindu-se de mișcare; - se exprima într-un limbaj adecvat, atunci când se cere să relateze ce s-a întâmplat cu propriul corp în timpul activității.	

Sugestii de teme pentru proiecte sau teme care pot fi abordate în afara proiectelor: „Pe șantier”, „La fabrica de pâine”, „Munca e brățară de aur”, „Harnic, cinstit și bun”, „Vreau să fiu de folos...”, „Și eu muncesc...”, „Patron și angajat” etc.

ANEXA 1

Proiect: CÂNTECUL CURCUBEULUI

(în cadrul temei *Când/cum se întâmplă?* – focalizare pe culori)

- grupa mică -

Să facem un album cu culorile preferate ale membrilor familiei noastre.

- Educatoarea pregătește scheletul albumului împreună cu copiii (dimensiunea albumului, culoarea și designul lui, materialul folosit pentru copertă și în interior etc.).
- Albumul este trimis familiei cu rugămintea de a declara și ilustra, pe cât posibil, culoarea preferată – fiecare pe foaia dedicată special lui.
- Copilul nu va fi implicat în activitatea de acasă, iar părinții vor retrimite „lucrarea” înapoi la grădiniță într-un plic sigilat.

- La grădiniță, copilul va purta o discuție cu educatoarea și colegii despre culorile preferate ale mamei și ale tatălui. Educatoarea va verifica dacă ceea ce a declarat mama și tata corespunde cu ceea ce a intuit sau declară că știe copilul despre culorile preferate ale părinților.
- Copilul lucrează la album adăugând culoarea preferată pe pagina dedicată părerii lui.
- Copiii își prezintă unii altora albumele și se găsesc corelații, asemănări, deosebiri între familii, între copii etc.

Tabloul culorilor vesele/Tabloul culorilor înrudite/Tabloul culorilor triste etc.

- Educatoarea aduce în clasă un tablou al unui pictor consacrat care să răspundă cerinței (cu culori vesele, cu culori înrudite – nuanțe de..., degradeuri - , cu culori triste).
- Se discută cu copiii despre tema tabloului și despre culorile folosite de pictor (ce exprimă ele, le cunoaștem sau nu, unde le întâlnim/le-am întâlnit etc.).
- Se strâng bucăți de materiale textile sau din hârtie de diferite dimensiuni, forme, consistențe etc. în diferite culori. Fiecare spune ce a adus și îl prezintă în fața colegilor, dimineața, la întâlnirea de grup. Se pun în cutii diferite, cu însemne specifice (decizia asupra semnului se ia împreună cu copiii).
- Se numără bucățile de materiale adunate sau, dacă sunt foarte multe și noi nu știm să numărăm până la cifra respectivă, apreciem global (unde sunt mai multe, unde sunt mai puține, dacă sunt tot atâtea etc.). Se alcătuiesc 2-3 grupe de lucru. Fiecare grupă primește o coală mare de carton duplex și o anume categorie de materiale, într-un anume număr, pentru a realiza: Tabloul culorilor vesele, Tabloul culorilor triste, Tabloul culorilor înrudite (acest lucru se poate stabili prin tragere la sorți, prin solicitarea părerii copiilor sau prin nominalizare directă).
- Tablourilor li se vor asocia melodii cunoscute sau melodii în primă audiție din care se ascultă un fragment. Tablourilor li se vor asocia mirosuri sau comportamente umane cunoscute (culorile din tabloul vesel au mirosuri dulci, melodia asociată lor e veselă, zglobie și comportamentu potrivit cu acestea poate fi cel de bunăătate, prietenie etc.)

Ce e frumos, e la modă?

- Se aduc la grădiniță reviste cu tot felul de reclame. Se alege reclama preferată și este prezentată copiilor. Se grupează revistele după culoarea dominantă a reclamei prezentate.
- Este invitat un părinte (dacă avem așa ceva, dacă nu, găsim o persoană resursă) să le vorbească despre tendințele în domeniul publicitar, despre meseria de designer etc. Li se dă un test de minime cunoștințe pentru a putea accede la cursuri pentru designeri (recunoașterea culorilor din revistele aduse de ei, exprimarea prin mimică a sentimentului transmis de acestea, gruparea copiilor câte doi – prin asocierea a două culori care „se potrivesc”).

- Alegem 2-5 culori cunoscute și le asociem cu: momente ale zilei, zile ale săptămânii, vârste diferite ale oamenilor, rase umane, sexe, sărbători cunoscute etc.
- Pregătesc o expoziție de modă – desenează/colorează costume; vin îmbrăcați frumos și defilează pe podium în fața colegilor, prezentându-și ținuta (culoare, cum se numesc piesele, când este potrivită această ținută – vârstă, ora din zi, evenimentul etc.).
- Aduc legume și fructe de acasă (sau le primesc de la bucătărie). Urmăresc un film cu decorațiuni culinare. Identifică ingredientele și culorile lor – le asociază cu gustul cunoscut. Modelează din plastilină „delicatesuri culinare”. Pregătesc mici sandwichuri „decorate” frumos de ei și apoi le mănâncă. Inventează câte un mic cântec sau o mică poezie/ghicitoare despre produsul modelat sau pregătit.
- Aduc flori de acasă (cât mai multe specii). Li se prezintă 2-3 imagini cu aranjamente Ikebana. Discută despre culorile florilor din imagini, despre florile pe care le recunosc, despre modul cum sunt ele combinate, despre forma aranjamentului, despre florile pe care ei le-au adus (cum arată, ce miros au, ce culoare, cu cine s-ar putea combina). Se împart în 2-3 echipe și fac aranjamente pentru mame (eventual, în săptămâna când le serbăm – 8 martie), în așa fel încât să aibă posibilitatea ca zilnic sau la două zile să le așeze în locuri diferite în clasă și decorul pentru primirea mamelor să fie mereu altul.

Proiect: MÂNCARE PENTRU TOȚI PĂMÂNTENII

(în cadrul temei *Ce și cum vreau să fiu?* – focalizare pe hrană)

- grupa mijlocie -

Să ne facem jocuri cu animale cunoscute și cu hrana lor

- Educatoarea pregătește bucăți de carton (de mărimea unui jeton sau de mărimea unei coli de carton pentru jocul tip Piticot), ștampile, șabloane cu animale cunoscute, creioane colorate sau tempera, hârtie glasată sau creponată etc. De asemenea, solicită copiii să aducă de acasă reviste, cărți, imagini, informații scrise despre animale cunoscute și hrana acestora.
- După ce se strâng materialele se pun la dispoziția copiilor diferite tipuri de jocuri (jocuri cu jetoane de diferite tipuri : corespondență față- verso cu imagini potrivite; corespondență față-verso aceeași imagine, dar în variante colorat-necolorat sau colorat-umbră; corespondență jetoane colorate-carton cu umbre, tip Piticot, tip Puzzle etc.) și se discută despre regulile acestora și despre materialele din care sunt

făcute. Totodată, se decide împreună cu copiii asupra jocului/jocurilor pe care vor să le gândească și să le elaboreze, în funcție de materialele avute la dispoziție și de tema mare: *Animalele și hrana lor*.

- Se aleg echipele și ele își aleg singure materialele pe care urmează să le folosească. Apoi, discută cu colegii despre regulile jocului și își împart sarcinile pentru faza de elaborare a jocului. Lucrează.
- După execuția lor, într-una din zile, se va da timp echipelor să-și prezinte jocul și, ulterior, timp pentru a se juca pe grupuri diferitele jocuri. Jocurile vor fi lăsate la dispoziția lor în clasă pe tot parcursul unității.

Coșul surpriză

- Educatoarea aduce în clasă un coș la colțul tematic din clasă și le spune copiilor că acela este *coșul-surpriză* în care în fiecare dimineață vor descoperi un produs sau un aliment.
- Educatoarea va alege alimente sau produse de bază pentru hrana omului și le va pune în coșul-surpriză zilnic, timp de o săptămână (ex.: LUNI – pâine, MARȚI – lapte, MIERCURI – șuncă, JOI – mere, VINERI – morcovi). Copiii, zilnic vor controla coșul la venirea la grădiniță și, în funcție de ce vor găsi, vor fi dirijați să execute sarcini de tipul: să descrie alimentul/produsul, să-i descopere proveniența, să-l încadreze într-o categorie (lactate, făinoase, fructe etc.), să descopere și alte alimente/produse care fac parte din aceeași categorie, să despartă în silabe cuvântul care îl denumește, să numere silabele care îl compun, să descopere sunetul cu care începe cuvântul care îl denumește, să împartă produsul în două părți egale sau în patru părți și să îl dea la doi sau la patru copii, să-l redea prin desen/pictură sau prin modelaj/colaj.
- La sfârșitul fiecărei zile, educatoarea îi va ruga pe copii să discute cu părinții și cu frații mai mari despre alimentul/produsul respectiv și să aducă în ziua următoare la grădiniță cât mai multe informații în plus despre acesta pentru a le prezenta la discuția în cerc de dimineață. De asemenea, vor aduce imagini, povestioare sau mici texte cu conținut științific care să le susțină ideile prezentate și vor alcătui cu acestea câte o planșă de prezentare pentru fiecare produs în parte.
- Nu este exclus ca în următoarea săptămână sau în aceeași, dacă este posibil, să se alcătuiască o cărticică a alimentelor preferate. Fiecare copil va putea să și-o realizeze după cum dorește (fie cu alimente preferate desenate, fie cu alimente preferate lipite în urma decupării imaginilor lor din reviste, cărți etc., fie cu alimente preferate – selecție de alimente care pot fi depozitate în mici punguțe care se pot prinde cu capsă de foi, fie cu poze ale acestora făcute cu aparatul de fotografiat etc.) Copiii pot fi încurajați să producă singuri sau cu sprijin mici texte de apreciere sau de prezentare ale respectivelor alimente/produse, iar adulții să le scrie.

Căsuța Dărnicii

- Educatoarea pregătește Căsuța Dărnicii (căsuța de lemn cu animale pe care o aveți deja la grupă). În ea se pun animale cunoscute de ei (în fiecare zi 2-3 animale) și se pregătesc jetoane cu mâncarea pentru ele. În ziua în care apare căsuța la colțul tematic al clasei,

educatoarea îi va strânge pe copii în jurul ei și le va spune o scurtă povestioară (care este, de fapt, studiu de caz): *Aceasta este Căsuța Dărniceii. Știți de ce se numește ea așa? Să vă spun cum s-au întâmplat lucrurile și cum a ajuns această căsuță să se numească astfel. Era odată, la marginea unei păduri, un om tare gospodar (harnic, care muncește toată ziua pentru el și familia lui). El avea multe animale și niciodată nu uita să le îngrijească. Ele stăteau într-o căsuță ca aceasta, alături de casa lui. Într-o bună zi omul se îmbolnăvi și timp de 3 zile nu a putut să iasă din casă. În vremea aceasta, toți ai casei erau plecați la oraș după cumpărături. După primă zi, animalele, când au văzut că omul nu mai vine, au ținut un sfat (o adunare, a ședință în care vorbesc și se sfătuiesc, găsesc soluții la problemele lor). Prin urmare, au hotărât că, dacă nu vor să moară, trebuie să împartă mâncarea rămasă prin căsuță, în porții mici, zilnic, în așa fel încât să le ajungă până se va face bine stăpânul. Și așa au făcut. Iar în ziua când omul nostru se simți mai bine și mersela ele, cu o strângere de inimă parcă, nu mare i-a fost mirarea când le-a găsit tefere (întregi, sănătoase) și parcă mai prietene decât înainte. Să fi fost oare mâncarea vrăjită? Nici noi nu știm, dar de atunci casa lor se numește Căsuța Dărniceii și a devenit faimoasă (vestită, cunoscută de toți) în întreaga lume.*

- Timp de 3-4 zile se schimbă animalele în căsuță, se discută cu copiii despre acestea, sunt hrănite cu o mâncare potrivită, dar întotdeauna împărțită în mod egal între ele, se discută despre ce înseamnă dărnicie, faimă, om gospodar, sfat, a fi teafăr etc. și despre motivul care le-a determinat să devină prietene.
- Se pot numi și copii de serviciu care să răspundă de îngrijirea animalelor din căsuță și care să noteze într-un jurnal comun al grupei ce animale au avut în grijă, ce au primit ele de mâncare, cum le-au împărțit mâncarea și, la final, o părere despre motivul care le-a determinat pe animalele din poveste să fie mai bune prietene la final. Jurnalul va fi „citit” de educatoare, ajutată de copii, în ultima zi la momentul cercului de dimineață și toate animalele vor sta în căsuță, mulțumite de munca copiilor din grupă.
- În zilele cât vraja Căsuței Dărniceii acționează în grupa lor, copiii pot fi încurajați să compună cântece pentru animalele din căsuță sau ghicitori/mici poezii. De asemenea, pot fi solicitați să le pregătească hrană potrivită și în porții corespunzătoare cu numărul lor, apelând la abilități practice (din hârtie creponată, glasă, din paste, din fire textile, din sârmulițe, din plastilină etc. sugerând astfel culori, proprietăți ale hranei la care ei s-au gândit). Sau, pentru activitățile de mișcare și matematice (pe grupuri sau frontale), pot fi încurajați să măsoare cu pasul distanța de la ușă până la căsuță (căsuța așezând-o în diferite locuri din clasă) sau de la căsuță până la masa educatoarei etc., să imite mersul unora dintre acestea și să așeze animalele în căsuță la distanță de un pai una de alta, să numere câte silabe are numele unui animal din căsuță și să sară într-un picior de tot atâtea ori etc.

Proiect: CELE CINCI SIMȚURI

(în cadrul temei *Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?* – focalizare pe simțuri)

Camera surprizelor

- Educatoarea pregătește grupa în așa fel încât numele de ***Cameră a surprizelor*** să i se potrivească (cel puțin pentru 2-3 zile). Astfel, la colțurile/zonele/ariile pe care ea le are în grupă va pune materiale care pot fi studiate/folosite ca urmare a intervenției numai unuia dintre simțuri (unul pentru fiecare arie: ex.: la bibliotecă vom folosi numai ochii – văzul așadar; la construcții vom folosi numai mâinile – pipăitul așadar; la știință vom folosi numai nasul - mirosul așadar, la arte vom folosi numai urechea – auzul așadar). În plus, fiecare colț va avea o tăbliță sau un jurnal lipit pe perete unde să poată fi afișate/împărtășite impresiile lor în legătură cu analizatorul implicat (ce lucruri frumoase au descoperit cu el, ce au învățat nou ca urmare a implicării acestuia cu predilecție, ce piedici le-a ridicat folosirea exclusivă a acestuia etc.).
- În prima zi a săptămânii copiii vin la grădiniță și găsesc pe ușă afișul cu Camera surprizelor (ceva caraghios care să îi trimită cu gândul la ceea ce vor găsi înăuntru). Când intră, descoperă colțurile cu materialele pregătite și cu câte un plic sigilat în care se află regulile pentru colțul respectiv. Educatoarea îi invită pe trei dintre ei să devină detectivi pentru 5 minute și, în timp ce ceilalți se strâng pentru cercul de dimineață, să afle ce materiale sunt la colțuri pregătite și ce reguli sunt formulate în plicul sigilat de la fiecare colț în parte.
- Copiii și educatoarea discută despre colțuri și despre regulile care trebuie respectate la ele (la colțul bibliotecii nu vom vorbi, nu vom duce cartea la nas sau la gură și ne vom concentra atât de tare încât nici gălăgia nu o vom auzi – pentru că ne vom folosi doar de ochii noștri care vor privi cu mare atenție imaginile cărților). Prezentarea regulilor se poate face în cuvinte și imagini, doar în imagini sau combinat.
- Zilnic, pe durata micului proiect, vor accesa colțurile timp de 15 minute și vor respecta regulile impuse. Ulterior, timp de 10 minute vor discuta și vor împărtăși în grupuri oral și într-o variantă scrisă (poate o reprezentare combinată desen și scris realizată chiar de ei sau doar scris de către educatoare ca urmare a îndrumărilor primite de la ei) ceea ce au simțit, experimentat etc. la colțul respectiv în ziua de...
- Camera surprizelor poate să fie îmbogățită cu etichete pentru colțuri, pe care ei le pot face și în alte activități (scrise de ei singuri după model sau fără model, scrise de educatoare urmărită de copii în timpul scrierii acestora). Etichetele vor conține denumiri ale simțurilor, ale materialelor de la colțuri, ale acțiunilor care se întreprind acolo.
- De asemenea, materialele de la colțuri vor fi numărate, cântărite, măsurate cu diferite obiecte etalon și datele vor fi trecute pe fișe separate, atașate jurnalelor/tăblițelor de la colțurile respective.
- Totodată, copiii vor fi încurajați să asocieze fiecărui simț care face obiectul unui colț din clasă o melodie sau o culoare și acest lucru va fi dezvoltat la finalul proiectului, când fiecare copil va merge la colțul de care s-a legat mai tare sau colțul pe care l-a frecventat mai des și va spune numele unei culori sau va interpreta un fragment muzical pe care el le consideră potrivite cu acesta. Aici le vom da timp

suficient să își împărtășească și să își motiveze părerile, opiniile, impresiile și educatoarele pot face o reprezentare a acestora pe o planșă mare (după imaginația lor !).

Totul despre noi

- Educatoarea, în prezența copiilor, desenează pe un carton mare (A2) conturul corpului unui copil (poate face lucrul acesta și folosindu-se de un copil din grupă care să joace rol de șablon). Cu acest prilej îi va anunța că în următoarele zile vor afla tot ce doresc ei să știe despre propriul lor corp. Se face o listă cu tot ce vor să știe despre corpul lor. Conturul va fi afișat la nivelul copiilor pe unul dintre pereți, relativ aproape de sursa de informații de la centrul de interes creat.
- Apoi, tot împreună cu copiii, se alege din biblioteca grupei și de la biblioteca școlii cărțile care îi interesează pentru a cunoaște tot ce vor despre corpul lor. Totodată, se solicită ajutorul părinților pentru a suplimenta colțul tematic cu diferite materiale pe care le consideră folositoare pentru tema aceasta (imagini, cărți, articole din reviste, de pe internet, mulaje etc.).
- În fiecare zi a săptămânii, educatoarea va trezi interesul copiilor pentru un simț anume (ex.: în prima zi va da cu spray parfumat în sala de grupă sau le va da cu un parfum pentru copii etc. lăsându-i să se întrebe ce este acel miros sau de ce au fost parfumați...de aici declanșându-se discuțiile despre miros: cu ce simțim mirosul, ce mirosuri cunoaștem, cum ne influențează ele dispoziția, cum se transmite informația de la nas la creier etc.) și, ulterior, la cercul de dimineață va dezbate câteva lucruri importante despre acesta. La sfârșitul discuției de dimineață va fi localizată pe cartonul cu conturul corpului partea care răspunde de simțul respectiv și marcată (colorată, menționată în scris ca în machete etc.). Sunt anunțați că până la sfârșitul zilei, când pleacă acasă, trebuie să găsească o modalitate (un joculeț, o glumă, un bilețel, o rimă, un cântecel inventat etc.) prin care să transmită părinților ce au aflat astăzi despre simțul respectiv și despre partea corpului vizată în activități.
- În timpul activităților de peste zi, copiii pot fi puși să numere cât de mult pot inspira aerul acela cu miros frumos (până la cât pot inspira și să expire tot atâta timp), să marcheze cu bețișoare numărul de inspirații/expirații, să găsească vecinii timpului 5 al expirației lor etc. De asemenea, copiii pot fi invitați în timpul activităților de peste zi să scrie cuvântul nas, să găsească numărul de sunete al acestui cuvânt, cu ce sunet începe și cu ce sunet se termină, să găsească și alte cuvinte care încep cu același sunet, să îl despartă în silabe. La fel se poate proceda și cu cuvintele miros sau simț. La activitățile artistico-plastice și practice pot să își deseneze nasul lucrând în pereche (unul se întoarce în profil și celălalt încearcă să îi contureze nasul pe o foaie de hârtie – apoi își înmânează lucrarea unul altuia și îl colorează), pot să își facă nasuri de clown sau de Pinocchio din hârtie glasă, pot să își picteze nasurile pentru petrecere (diferite modele) etc.
- La fel se va proceda și cu celelalte părți ale corpului și simțuri (ochii – văzul, urechile – auzul, gura – gustul, mâinile, picioarele, pielea – pipăitul). Aspectele pe care ei le-au listat în prima zi și care nu se încadrează strict în categoria simțuri (pot fi lucruri despre inimă sau alte organe interne, despre sânge și circulație, despre naștere sau moarte, despre copii cu nevoi speciale - deficiențe etc.) pot fi discutate cu ei

în activitățile de după amiaza, pe grupuri mici, în funcție de interesul lor și informațiile se trec tot pe cartonul cu conturul corpului (copiii care s-au informat vor împărtăși și celorlalți cunoștințele acumulate în contexte informale).

Proiect: SPECII ÎN PERICOL

(în cadrul temei *Cum a fost/este aici pe pământ?* – focalizare pe animale rare)

- grupa pregătitoare -

Colonia cu rarități

- Educatoarea aduce la colțul tematic câteva imagini cu diverse colonii de viețuitoare. Astfel, se incită atenția copiilor cu privire la subiectul propus și se definește termenul de colonie – cu următorul înțeles: grup de animale din aceeași specie, care duce viața în comun. Sunt anunțați copiii că urmează să facă în grupa lor ceva deosebit: o colonie cu viețuitoare rare. Se face inventarul viețuitoarelor rare pe care le cunosc (numele lor sunt scrise în prezența copiilor; se folosește aceeași culoare pentru toate numele) și se afișează la colțul tematic (pe măsură ce sunt cunoscute și altele, numele lor este trecut pe inventar, dar cu o altă culoare).
- Se alege locul pentru așezarea coloniei și se delimitează: cu cuburi, cu o panglică colorată sau oricum altfel (sugestiile vin de la copii și se votează). Colonia cu rarități va avea alături un panou din carton mare A2 pe care vor înregistra informațiile despre fiecare specie rară în parte, pe măsură ce aceasta este așezată în colonie. Educatoarea stabilește împreună cu copiii formatul tabelului: ce informații vrem să trecem aici (numele, locul unde trăiește, culoarea, hrana, numele puilor etc.).
- Copiii sunt solicitați să aducă de acasă imagini și alte informații scrise despre colonii de viețuitoare, urmând ca la grădiniță să le prezinte colegilor și să stabilească dacă este vorba despre o specie rară (în pericol) și, în acest caz, să modeleze din plastilină corpul unui exemplar al acestei specii și să îl pună la colonia cu rarități.
- Prezentarea informațiilor aduse de acasă se va face zilnic la cercul de dimineață. Tot la cercul de dimineață sunt numărate zilnic viețuitoarele din colonie și se inventează situații-problemă de genul: dacă X din această colonie s-ar îmbolnăvi cum ar fi ajutat de

ceilalți?, dacă X ar fi înfometat pentru că nu a găsit nimic de mâncare peste zi, cine l-ar ajuta și ce i-ar oferi? dacă puii lui X ar rămâne fără mamă, cine i-ar îngriji?)

- Corpul exemplarului se modelează de către un grup de 2-3 copii (în fiecare zi se numesc alții – se pot stabili criterii și pentru alegerea grupului: copii al căror nume începe cu sunetul cu care începe numele viețuitoarei respective, copii care sunt îmbrăcați cu aceeași culoare ca și corpul..., copii care au arătat că știu cât mai multe lucruri despre...etc.), la colțul Artă, în timpul activităților liber-alese.
- Completarea informațiilor pe panou se face în timpul zilei, într-un moment fix pe care îl dedicați acestei activități (ora 11 - înainte de activ.X, ora 12,30 - înainte de masa de prânz etc.).
- În timpul unității se pot citi povestioare despre viețuitoarele în discuție, se pot face puzzleuri cu scene în care acestea sunt reprezentate, se pot face exerciții de mișcare, jocuri în care copiii pot imita mersul sau unele gesturi specifice ale speciilor în pericol identificate.
- După o săptămână se face bilanțul: Se face inventarul viețuitoarelor rare (corelăm numele de pe inventar cu corpul modelat și așezat în colonie și citim informațiile de pe panou). Fiecare viețuitoare din colonie va avea dedicată o ghicitoare sau un mic cântecel (inventate de copii pe loc – adică în timpul acestei activități tip evaluare).
- Tot în ultima zi, se va face transferul și extinderea cunoștințelor acumulate, solicitându-le să găsească și alte sensuri ale cuvântului colonie și să le dezbată (colonie = tabără de copii, colonie = comunitate de oameni, colonie = așezare etc.).

Arca lui Noe

- Li se prezintă copiilor povestirea biblică *Arca lui Noe*.
- Își fac costume potrivite cu personajele (Noe, soția lui, copiii și nurorile, viețuitoarele salvate) și își împart rolurile
- Construiesc *Arca lui Noe* din carton și alte accesorii (Noe, soția, copiii și nurorile), în timp ce ceilalți copii vor pregăti hrană pentru animalele care vor porni în călătorie (activitate practică sau artistico-plastică: modelaj, colaj, îndoire sârmă, mototolire etc.).
- Se audiază mai multe fragmente muzicale din sfera muzicii clasice (adecvate, totuși, nivelului de vârstă al copiilor preșcolari) și, împreună cu copiii, se alege fragmentul folosit pentru scena euristică „Arca lui Noe”. Tot cu copiii se va stabili scenariul și mișcarile.
- Se pregătește sceneta euristică, în momentele libere de după-amiaza sau atunci când copiii, la activitățile liber-alese de dimineața, vor să o facă.
- Sunt consultați copiii cu privire la momentul (data – se poate sugera o dată aproape de Paște) când urmează a fi prezentată sceneta și care va fi publicul țintă.
- Se fac invitații pentru copiii de la alte grupe sau de la o altă grădiniță pentru reprezentația ce va urma.
- Se prezintă sceneta în fața invitaților.

ANEXA 2

PERIOADA:

TEMA:

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ VIZATE:

CENTRE DE INTERES DESCHISE și MATERIALELE puse la dispoziția copiilor:

--	--	--

--	--	--

INVENTAR DE PROBLEME:

<i>Ce știm?</i>	<i>Ce nu știm și vrem să aflăm ?</i>
-----------------	--------------------------------------

ACTIVITATE METODICĂ:

Tura I	Tura a II-a
<i>Săptămâna 1</i>	
<i>Săptămâna 2</i>	
<i>Săptămâna 3</i>	
<i>Săptămâna 4</i>	
<i>Săptămâna 5</i>	

SĂPTĂMÂNA:

SUBTEMA:

DATA/ ZIUA	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	SEMNĂTURA

ANEXA 3

PROGRAMUL ZILNIC

- grupe cu orar normal -

Repere orare	Jocuri și activități didactice alese	Activități pe domenii experiențiale	Activități de dezvoltare personală
8,00 – 9,00	Jocuri și activități alese	-	Rutină: <i>Primirea copiilor</i> (deprinderi specifice)
9,00 – 11,30		Activitate pe domenii experiențiale	Rutină: <i>Întâlnirea de dimineață</i> (15 min.) Rutină și tranziție: <i>Ne pregătim pentru activități</i> (deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de autoservire) Rutină : <i>Gustarea</i> (deprinderi specifice)

11,30 – 13,00	Jocuri și activități recreative	-	Activitate opțională (singura de acest tip la nivel I și ambele – în zile diferite - , la nivel II) Rutină și tranziție: <i>În aer liber !</i> (deprinderi igienă individuală și colectivă, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de autoservire).
13,00	-	-	Rutină: <i>Plecarea acasă</i> (deprinderi specifice).

PROGRAMUL ZILNIC

- grupe cu orar prelungit -

Repere orare	Jocuri și activități didactice alese	Activități pe domenii experiențiale	Activități de dezvoltare personală
8,00 – 8,30	Jocuri și activități alese	-	Rutină: <i>Primirea copiilor</i> (deprinderi specifice)
8,30 – 9,00	-	-	Rutină: <i>Micul dejun</i> (deprinderi specifice)
9,00 – 11,00	Jocuri și activități alese	Activitate pe domenii de experiențiale	Rutină: <i>Întâlnirea de dimineață</i> (15 min.) Rutină și tranziție: <i>Ne pregătim pentru activități!</i> (deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de autoservire)
11,00 – 13,30	Jocuri și activități recreative	-	Activitate opțională (prima activitate de acest tip la nivel II) Rutină și tranziție: <i>În aer liber !</i> (deprinderi igienă individuală și colectivă, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de autoservire) Rutină : <i>Masa de prânz</i> (deprinderi specifice)

13,30 – 15,30	Activități de relaxare Jocuri și activități alese	-	Rutină și tranziție: <i>Ne pregătim să ne relaxăm!</i> (deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de autoservire)
15,30 - 16,00	-	-	Rutină: <i>Gustarea</i> (deprinderi specifice)
16,00 – 17,30	Jocuri de dezvoltare a aptitudinilor individuale	Activități recuperatorii pe domenii de experiențiale	Rutină și tranziție: <i>Din nou la joacă!</i> (deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de autoservire) Activitate opțională (singura activitate de acest tip la nivel I sau a doua, la nivel II)
17,30	-	-	Rutină: <i>Plecarea copiilor acasă</i> (deprinderi specifice)

ANEXA 4

NOTIFICARE nr.41945/18.10.2000

cu privire la organizarea activităților opționale în unitățile de învățământ preșcolar

Având în vedere OM nr.4481/08.09.2000 cu privire la aplicarea noului plan de învățământ și a programei pentru nivelul preșcolar (3-6/7 ani), precum și Metodologia de aplicare a planului pentru învățământul preșcolar, parte componentă a prezentului ordin (anexa 2),

Considerând prevederile Legii 128/1997, art.42(1), art.43 lit.a) și art.44 (1), (3) și (4), relativă la norma didactică și condițiile de salarizare a personalului didactic,

Pentru organizarea corespunzătoare și buna desfășurare a activităților opționale în învățământul preșcolar, începând cu anul școlar 2000-2001,

Se vor lua toate măsurile în vederea respectării prevederilor legale în procesul de organizare și desfășurare a activităților opționale:

1. În cazul în care activitatea opțională este desfășurată de către educatoare, în timpul programului, ea face parte din norma cadrului didactic. Pentru activitățile opționale de limba modernă sau de inițiere în utilizarea calculatorului educatoarea va face dovada calificării în domeniul respectiv.
2. Pentru cazurile în care educatoarea (sau un alt cadru didactic) dispune de timpul necesar pentru desfășurarea unei activități opționale la grădiniță și, în același timp, are calificarea necesară, opționalul va fi considerat ca activitate didactică desfășurată în afara programului. **Plata** pentru această activitate **se va face în regim de plata cu ora sau cumul din veniturile proprii ale unității de învățământ** (donații sau sponsorizări), cu respectarea prevederilor legale.
3. Dacă se recurge la colaborarea cu fundații, asociații, agenți economici, persoane fizice autorizate (fie că sunt sau nu cadre didactice) **plata** pentru activitatea opțională **se va face tot din veniturile proprii ale unității** (donații sau sponsorizări). Și în acest caz, se va solicita persoanei care desfășoară activitatea opțională să facă dovada calificării.
4. Direcția Generală Învățământ Preuniversitar, Inspectoratele școlare județene (și Inspectoratul școlar al municipiului București), conducerile unităților de învățământ preșcolar vor îndeplini prevederile prezentei Notificări.

ANEXA 5

NOTA nr.28.259/09.03.2000

privind documentele de evidență a activității educatoarelor din învățământul preuniversitar

Învățământul preșcolar, componentă a sistemului național de învățământ, prezintă câteva aspecte diferite de restul sistemului în ceea ce privește documentele de evidență a activității educatoarei.

Din această perspectivă, remarcăm faptul că educatoarea, care lucrează efectiv c la grupă cu copiii 5 ore pe zi (fiecare tură în parte), se confruntă cu următoarele probleme:

- Activitatea didactică este planificată săptămânal, în acord cu planul de învățământ și cu schema orară;
- Aceeași activitate didactică trebuie consemnată zilnic în condica de activități, operându-se în două documente distincte practic același lucru, singura diferență fiind aceea că în condică trebuie să se și semneze;
- În unele unități există, în paralel, și o condică de prezență, unde educatoarele se semnează la începutul programului și la sfârșitul acestuia.

Având în vedere faptul că în învățământul preșcolar este foarte prețios timpul pe care educatoarea îl acordă lucrului efectiv cu copiii, precum și pregătirii pentru activități, care este mult mai meticuloasă decât în restul sistemului și că la acest nivel educatoarea nu își efectuează programul mutându-se de la o grupă la alta, ci la aceeași grupă pe toată perioada zilei, date fiind argumentele de mai sus, se recomandă:

- Planificarea activității instructiv-educative, pe care educatoarea o completează să constituie document juridic justificativ atât al prezenței efective la grupă, cât și al parcurgerii programului zilnic cu copiii. Pentru aceasta, în planificare se va introduce o rubrică pentru semnătura de confirmare a realizării activităților propuse.
- Condica de activități, completată până în prezent, să fie înlocuită cu condica de prezență în care educatoarea să se semneze la începutul și la sfârșitul programului.

ADRESA nr.40.377/2.09.2000

privind documentele de evidență a activității educatoarelor din învățământul preuniversitar care lucrează la grupele cu predare în limba minorităților naționale

În învățământul preșcolar, timpul pe care educatoarea îl acordă lucrului efectiv cu copiii și pregătirii pentru activități este foarte prețios. Pentru eliminarea paralelismului inutil în documente și ținând cont de faptul că la acest nivel educatoarea nu își efectuează programul mutându-se de la o grupă la alta, ci la aceeași grupă pe toată perioada zilei, ministerul a transmis Nota nr.28.259/09.03.2000 cu privire la documentul juridic „Condica de prezență și evidență a activității educatoarei” prin care s-a realizat comasarea Condiții de activitate cu Planificarea activității instructiv-educative.

Menționăm faptul că, pentru grupele de preșcolari cu predare în limba minorităților naționale, acest document va fi completat în limba română. Pentru toate celelalte documente ale educatoarei (inclusiv proiectele de activitate), cadrele didactice de la aceste grupe au libertatea de a folosi limba maternă.

Inspectoratele școlare vor urmări aplicarea corectă a prevederilor cuprinse în nora menționată și în prezenta adresă.

**Programa școlară
pentru disciplina**

COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 3418/19.03.2013

București, 2013

Notă de prezentare

Programa disciplinei *Comunicare în limba română* este elaborată potrivit unui nou **model de proiectare curriculară, centrat pe competențe**. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea *profilului de formare* al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Comunicare în limba română* jalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacțiune)
- Citire/ lectură
- Scriere/ redactare
- Elemente de construcție a comunicării

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

Prezenta programă școlară propune o *ofertă flexibilă*, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui *demers didactic personalizat*, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev. Includerea clasei pregătitoare în învățământul general și obligatoriu implică o perspectivă nuanțată a curriculumului la acest nivel de vârstă. Este necesară o abordare specifică educației timpurii bazată, în esență, pe *stimularea învățării prin joc*, care să ofere în același timp o plajă largă de diferențiere a demersului didactic, în funcție de nivelul de achiziții variate ale elevilor.

Curriculumul disciplinei are în vedere modelul comunicativ-funcțional, axându-se pe comunicare ca domeniu complex ce înglobează procesele de receptare a mesajului oral și scris precum și cele de exprimare orală și scrisă. Actuala programă școlară situează în centrul preocupării sale învățarea activă, centrată pe elev. Învățarea nu este un proces pasiv, care li se întâmplă elevilor, ci o experiență personală, la care ei trebuie să participe.

Studiul disciplinei *Comunicare în limba română*, început în clasa pregătitoare, se continuă până în clasa a II-a și asigură o dezvoltare progresivă a competențelor, prin valorificarea experienței specifice vârstei elevilor și prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Competențe generale

- 1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute**
- 2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare**
- 3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute**
- 4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Identificarea semnificației unui mesaj scurt, pe teme familiare, rostit clar și rar - selectarea unei imagini dintr-un set, pentru a indica despre ce este vorba în mesaj - realizarea unui desen pentru a indica despre ce este vorba în mesaj - oferirea de răspunsuri la întrebarea: „Despre ce este vorba (în acest fragment de poveste)?” - aprecierea ca adevărate sau false a unor enunțuri scurte care testează înțelegerea textului audiat - formularea unor răspunsuri la întrebări despre conținutul unui mesaj/ text scurt audiat - reformularea unor mesaje - repovestirea unor secvențe preferate dintr-un text audiat - observarea, recunoașterea, executarea unor comenzi simple (privește, ascultă, fii atent) - audierea unor povești sau a unei descrieri și manifestarea reacțiilor corespunzătoare - decodificarea mesajului încifrat în ghicitori	1.1. Identificarea semnificației unui mesaj oral, pe teme accesibile, rostit cu claritate - utilizarea imaginilor pentru indicarea semnificației unui mesaj audiat - realizarea unui desen care corespunde subiectului textului audiat - oferirea de răspunsuri la întrebarea: „Despre ce este vorba... (în acest fragment de poveste/ în acest text) ?” - selectarea unor enunțuri simple, scrise, care exprimă mesajul textului audiat, dintr-o pereche de enunțuri date - formularea unor titluri potrivite textului audiat - executarea unor comenzi/ instrucțiuni/ reguli de joc prezentate de adulți sau copii - jocuri de tipul: „Basmе și culoare”, „Scrisori desenate”, „Ce nu se potrivește?” etc. - audierea unor povești, descrieri, instrucțiuni și indicații și manifestarea unor reacții corespunzătoare - decodificarea mesajului încifrat în ghicitori - audierea unor povestiri simple, ilustrate, despre istoria scrisului	1.1. Identificarea semnificației unui mesaj oral din texte accesibile variate - selectarea unor enunțuri/ imagini corespunzătoare subiectului unui text audiat - formularea unor întrebări și răspunsuri orale la întrebări legate de tema și mesajul textului audiat - alegerea răspunsurilor corecte la întrebări legate de mesajul textului audiat, dintr-o pereche/ serie de variante date - selectarea/ formularea unor titluri potrivite textelor scurte audiate - povestirea orală, cu întrebări de sprijin, a unui fragment audiat - executarea unor instrucțiuni în diferite tipuri de activități - audierea unor scurte emisiuni informative accesibile copiilor (proгноza meteo, spoturi publicitare, anunțuri, emisiuni de tipul „Cum se fabrică” etc.) - audierea unor povești, descrieri, instrucțiuni și indicații și manifestarea reacțiilor corespunzătoare la acestea - ilustrarea printr-o imagine/ serii de imagini/ bandă desenată a mesajului transmis de un text audiat
1.2. Identificarea unor informații variate dintr-un mesaj scurt, rostit clar și rar - numirea personajului/ personajelor dintr-un fragment de poveste audiat - oferirea unor răspunsuri la cererea elementară de informații: „Cine? Ce? Unde? Cum?”	1.2. Identificarea unor informații variate dintr-un mesaj rostit cu claritate - identificarea personajelor/ personajului unui text audiat - oferirea unor răspunsuri la întrebări de genul: „Cine? Ce? Când? Unde? Cum? De ce?”	1.2. Identificarea unor informații variate dintr-un text audiat - identificarea personajelor dintr-un text audiat - precizarea locului și timpului acțiunii prezentate într-un text audiat - identificarea enunțurilor adevărate/ false referitoare la textul audiat

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- oferirea de replici afirmative/ negative la enunțuri scurte care vizează diverse informații din text – Exemplu: numele greșit al personajului, locul corect în care se petrece acțiunea - recunoașterea unor enunțuri care nu se potrivesc ca sens cu un mesaj audiat anterior - indicarea prin semne (ridicarea unui deget/ a creionului etc.) pentru a selecta detaliul corect dintr-un set de enunțuri/ cuvinte - îndeplinirea unei instrucțiuni simple - participarea la jocuri de grup, ca urmare a înțelegerii regulilor jocului	- formularea unor întrebări și răspunsuri referitoare la conținutul unui mesaj/ text audiat - identificarea enunțurilor adevărate/ false referitoare la textul audiat - completarea orală a unor enunțuri cu elemente din textul audiat - identificarea elementelor dintr-un text audiat care se regăsesc într-o ilustrație corespunzătoare textului - sesizarea unor elemente omise din ilustrațiile corespunzătoare unor texte audiate - asocierea unor imagini/ enunțuri cu informațiile desprinse din discuțiile cu colegii - stabilirea de asemănări/ deosebiri între personaje și/ sau întâmplările prezentate în povestirile audiate - jocuri de tipul: „Recunoaște povestea și personajul”, „Ce s-ar fi întâmplat dacă...” etc.	- formularea de răspunsuri la întrebări referitoare la textul audiat („Cine?, Ce?, Cu cine?, Cum?, Unde?, De ce?, Din ce cauză?, Cu ce scop?” etc.) - ordonarea cronologică a imaginilor care reprezintă momente ale acțiunii textului audiat - relatarea, în succesiune logică, a întâmplărilor din textul audiat - precizarea evenimentelor din textul audiat, folosind expresiile: la început, mai întâi, prima dată, apoi, după aceea, până la urmă etc. - recunoașterea personajelor unui text după descrierea înfățișării lor sau după prezentarea acțiunilor acestora - ilustrarea prin desen a unor fragmente de text, cu respectarea unor informații - completarea unor enunțuri lacunare cu informații dintr-un text audiat - intuirea structurilor corecte sau incorecte dintr-un enunț oral
1.3. Identificarea sunetului inițial și/ sau final dintr-un cuvânt, a silabelor și a cuvintelor dinpropoziții rostite clar și rar - indicarea sunetelor/ silabelor/ cuvintelor percepute prin diferite semne: bătăi din palme, ridicarea unui deget, a unui obiect, jetoane puse pe bancă, săritură etc. – Exemplu: „Pune pe masă atâtea jetoane câte cuvinte ai auzit” - numărarea cuvintelor dintr-un enunț scurt - stabilirea poziției sau succesiunii cuvintelor din propoziții orale de 3-4 cuvinte - punerea în corespondență a unui cuvânt rostit cu imaginea potrivită - identificarea sensului unui cuvânt rostit de cadrul didactic/ colegi	1.3. Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte în enunțuri rostite cu claritate - jocuri de pronunție a cuvintelor care încep/ se termină/ conțin un anumit sunet - jocuri de tipul: „Telefonul fără fir”, „Fazan”, „Sunetul care se repetă”, „Nume cu silabă repetată”, „Completează silaba”, „Grupează după numărul de silabe” etc. - numărători melodice însoțite de mișcare - analiza și sinteza fonetică a cuvintelor și silabelor - despărțirea cuvintelor în silabe, numărarea silabelor unui cuvânt și reprezentarea lor prin simboluri/ semne/ jetoane/ gesturi/ bătăi din palme - rostirea cuvintelor pe silabe în numărători sau jocuri - stabilirea poziției unui sunet în silabă/ cuvânt	1.3. Identificarea sunetelor și silabelor în cuvinte și a cuvintelor în enunțuri rostite cu claritate - analiza și sinteza fonetică a cuvintelor - identificarea vocalelor și consoanelor în silabe și cuvinte - ordonarea alfabetică a unor cuvinte date - formarea unor cuvinte din silabe date - formarea unor cuvinte prin derivare cu prefixe sau sufixe (fără terminologie) - jocuri de tip „Fazan” „Cuvinte alintate” - despărțirea cuvintelor în silabe - stabilirea poziției unui sunet în silabă/ cuvânt - schimbarea sensului unui cuvânt prin schimbarea unei silabe/ unui sunet

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- rostirea cuvintelor pe silabe, în jocuri, cântece sau numărători ritmate - audierea unor înregistrări cu sunete din mediul înconjurător - discriminarea sunetelor din natură și a sunetelor din cuvinte - interpretarea unor cântece care conțin onomatopee - construirea de rime pornind de la cuvinte date - identificarea, dintr-un șir, a cuvintelor care încep/ se termină cu un anumit sunet - sortarea jetoanelor care reprezintă obiecte din mediul familiar, după diferite criterii (sunet inițial/ final, număr de silabe etc.) - desenarea unor obiecte/ ființe cu relevanță pentru copii, a căror denumire conține (în poziție inițială sau finală) sunetul specificat	- schimbarea sensului unui cuvânt prin schimbarea unui sunet - identificarea unor cuvinte date după criterii precum: număr de sunete, sunet inițial, sunet final etc. - numărarea cuvintelor din propoziții de 3-5 cuvinte - identificarea anumitor cuvinte în propoziții audiate, prin convenții prestabilite: băți din palme, poziționarea de jetoane, simboluri grafice etc. - stabilirea poziției și a ordinii cuvintelor din propoziții de 3-5 cuvinte - dezvoltarea sau simplificarea unei propoziții prin adăugarea/ eliminarea unor cuvinte - schimbarea ordinii cuvintelor în propoziție, fără a schimba mesajul transmis - punerea în corespondență a unui cuvânt dintr-o propoziție cu imaginea potrivită/ corespunzătoare	- identificarea unor cuvinte date după criterii precum: număr de sunete, sunet inițial, sunet final etc. - stabilirea poziției și a ordinii cuvintelor din propoziții de 4-6 cuvinte - dezvoltarea sau simplificarea unei propoziții prin adăugarea/ eliminarea unor cuvinte - schimbarea ordinii cuvintelor în propoziție, fără a schimba mesajul transmis - jocuri de tipul: „Continuă propoziția”, „Cuvinte dintr-un cuvânt”, „Cum poate fi?”, „Obiecte mari, obiecte mici”, „Propoziția crescătoare” etc.
1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute - participarea la jocuri de rol de tipul vorbitor–ascultător, folosind păpuși pe deget, pe mână, marionete, măști etc. - audierea unor povești citite/ înregistrate/ povestite de adulți/ copii - participarea la activități de tipul „Știrile zilei”, în care copiii ascultă întâmplări/ evenimente povestite de colegi sau adulți invitați - vizionarea unor scurte secvențe din emisiuni pentru copii - rezolvarea unor probleme întâlnite în jocurile pe computer (unde instrucțiunile sunt oferite verbal)	1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute - formularea orală a unor întrebări sau solicitări cu scopul înțelegerii unui mesaj oral - jocuri de rol de tipul vorbitor–ascultător, folosind păpuși pe deget, pe mână, marionete, măști etc. - formularea unor întrebări de lămurire în urma audierii poveștilor și povestirilor citite, înregistrate sau povestite de adulți/ copii - emiterea unor predicții asupra derulării evenimentelor dintr-un text audiat - activități de tipul „Știrile zilei” („Ce am făcut ieri”), în care copiii ascultă întâmplări/ evenimente povestite de copii sau adulți - vizionarea unor scurte secvențe din emisiuni și filme pentru copii și discutarea lor - conversații pe teme de interes pentru copii	1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute - jocuri de rol/ dramatizări ale unor lecturi cunoscute, folosind păpuși pe deget, pe mână, marionete, măști etc. - participarea la activități de tipul „ce e nou în lumea poveștilor”, în care copiii ascultă întâmplări/ evenimente/ secvențe din povești/ basme povestite/ citite de copii sau adulți - conversații pe teme de interes pentru copii - formularea orală a unor întrebări sau solicitări cu scopul înțelegerii unui mesaj oral - vizionarea unor scurte secvențe din emisiuni sau a unor filme românești/ dublate în limba română pentru copii și discutarea lor - aplicații interactive în jocurile pe computer cu tematică adecvată, în care instrucțiunile sunt

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	- rezolvarea unor probleme la jocurile pe computer, în care instrucțiunile sunt oferite verbal - discuții pe marginea unor spectacole de teatru pentru copii, emisiuni radio-tv, filme etc.	oferite verbal - folosirea dicționarului pentru înțelegerea unor termeni/ expresii din mesajele orale în care contextul nu a oferit sensul noțiunilor - vizitarea unor librării/ biblioteci și observarea organizării spațiului/ standurilor de carte - participarea la activități dedicate unor scriitori, Zilei Mondiale a Cărții etc.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Pronunțarea clară a sunetelor și a cuvintelor în enunțuri simple - jocuri de mișcare pentru exersarea corectă a actului respirator, cu accent pe pronunția corectă - exerciții-joc de dicție, cântece, numărători ritmate - formulare de răspunsuri la ghicitori - participarea la activități de tipul „Tu ești ecoul meu” (reproducerea unor mesaje formulate de adult sau copii) - rostirea cuvintelor cu prelungirea unor sunete stabilite anterior - reglarea tonului, volumului și vitezei vorbirii, prin rostirea repetată a aceluiași enunț, cu schimbarea tonului, volumului sau vitezei vorbirii - asocierea unor imagini sau obiecte, cu onomatopeele corespunzătoare; - jocuri de pronunțare a onomatopeelor, însoțite de mișcare - reproducerea unui mesaj scurt cu schimbarea intonației, în funcție de intenția de comunicare (asertiune, întrebare, exclamație, supărare, bucurie etc.)	2.1. Formularea unor enunțuri proprii în diverse situații de comunicare - utilizarea formulelor specifice în situații concrete de tipul: invitație, urare, solicitare, prezentarea unor scuze etc. - jocuri de rol - oferirea unor informații despre sine, despre familie, colegi, despre activitățile preferate etc., folosind enunțuri simple - formularea unor întrebări și răspunsuri prin care se solicită lămuriri sau informații referitoare la diverse teme din sfera de interes a copiilor - exersarea unor formule de adresare, de solicitare, de mulțumire, adaptate interlocutorului - relatarea unor evenimente semnificative din viața proprie sau din activitatea școlară/ a clasei - enumerarea unor reguli de joc, a unor norme ale clasei - formularea de enunțuri pe baza unei imagini/ suite de imagini sau folosind cuvinte date - dialoguri în pereche sau în grupuri mici pe teme familiare reale sau imaginate	2.1. Formularea unor enunțuri proprii în situații concrete de comunicare - alcătuirea unor propoziții prin care se formulează o solicitare, o întrebare, o mulțumire, o rugămintă, un îndemn, un salut etc. - oferirea unor informații despre sine, despre familie, colegi, despre activitățile preferate etc., folosind enunțuri - jocuri de rol - reformularea unor propoziții prin schimbarea intonației sau a accentului, în funcție de scopul comunicării - schimbarea topicii propoziției, cu accentuarea unor detalii ale mesajului transmis - transformarea/ completarea unor enunțuri după modele date - identificarea și corectarea greșelilor de exprimare - formularea de enunțuri după ilustrații sau folosind cuvinte date - dramatizări ale unor fragmente din texte narative cunoscute

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- simularea unor situații care presupun verbalizarea unor trăiri diferite - jocuri de rol - repovestirea unor fragmente din povești audiate, cu reproducerea intonației interpreților (cadrul didactic, actori etc.) - dramatizări ale poveștilor/ fragmentelor din basme audiate - sesizarea utilizării formulelor specifice în situații concrete de tipul: invitație, urare, prezentarea unor scuze etc. pentru a transmite intenții, gânduri, sentimente etc.	- exersarea exprimării, clare și corecte, și conștientizarea importanței acesteia în reușita comunicării - conștientizarea existenței unor reguli simple de desfășurare a schimburilor verbale (salutul, prezentarea scuzelor, transmiterea mulțumirilor, formularea unei cereri, formularea unor întrebări etc.) care pot determina reușita comunicării	- recitarea unor poezii pe teme familiare - combinarea unor propoziții care au legătură între ele, pentru a explora formarea textului - povestirea unor vise, povești etc.
2.2. Transmiterea unor informații referitoare la sine și la universul apropiat, prin mesaje scurte - formularea de mesaje despre sine (nume, vârstă, adresă), despre familie, colegi, animalul preferat, culoarea preferată, mâncarea preferată etc. - formularea unor răspunsuri la întrebări adresate de colegi, pe teme de interes pentru copii - prezentarea unor evenimente semnificative din viața proprie - discuții privind comportamentul unor personaje; evidențierea unor modele de comportament - formularea/ completarea unor enunțuri orale care să conțină comparații între obiecte familiare - alegerea cuvintelor potrivite pentru numirea și descrierea unor lucruri și evenimente familiare - exprimarea îngrijorării sau aprecierii față de evenimente, persoane, lucruri cunoscute - identificarea a cel puțin două trăsături ale unor personaje de desene animate/ benzi desenate/ povești cunoscute - formularea unor descrieri/ prezentări elementare ale unor activități/ jocuri preferate	2.2. Transmiterea unor informații prin intermediul mesajelor simple - formularea unor enunțuri simple, corecte, coerente, referitoare la activități desfășurate - repovestirea clară și cu intonație a unui text audiat - exprimarea propriei păreri în legătură cu fapte sau situații familiare - discuții privind comportamentul personajelor - evidențierea unor modele de comportament, formularea unor judecăți de valoare față de faptele personajelor - discuții de grup, pe subiecte familiare - completarea unor enunțuri care solicită realizarea acordului gramatical, menținerea timpului verbului - formularea, completarea unor enunțuri orale care să conțină comparații între obiecte familiare - scurte descrieri (cel puțin trei trăsături) referitoare la personaje de desene animate/ benzi desenate/ persoane cunoscute (părinți, frați, surori, colegi) - descrieri/ prezentări elementare ale unor activități, jocuri cunoscute	2.2 Transmiterea unor informații printr-o suită de enunțuri înlănțuite logic - dialoguri despre sine, despre familie, colegi, despre animalul preferat, activitățile preferate/ desfășurate etc. - povestirea unor evenimente semnificative din viața proprie sau din activitatea școlară/ a clasei, cu folosirea verbelor la timpurile potrivite - completarea unor mesaje orale scurte, în cadrul unor discuții în grup - construirea unor enunțuri pe baza unui set de cuvinte date și/ sau a unui șir de imagini - dezvoltarea unor enunțuri simple prin folosirea de conectori elementari: și, atunci, însă, deoarece, dacă, atunci etc. - formularea unor răspunsuri la întrebări printr-o suită de enunțuri - crearea unor scurte povestiri orale după o imagine/ o suită de imagini și după un șir de întrebări - identificarea trăsăturilor unui personaj, descrierea unui loc, a unui fruct, a unei flori etc.

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	- jocuri de tipul: „Ce s-ar întâmpla dacă...”, „Dacă aş fi...”, „Personajul preferat”, „Cine are dreptate?”, „Continuă povestea” etc.	- realizarea acordului dintre subiect şi predicat, dintre substantiv şi adjectiv (fără menţionarea terminologiei) - jocuri de rol: „La secretariatul şcolii”, „La casa de bilete”, „La bibliotecă” etc., cu respectarea normelor de adresare civilizată - prezentarea unor proiecte realizate individual sau în echipă
2.3. Participarea cu interes la dialoguri scurte, în situaţii de comunicare uzuală - exersarea unor formule de salut, de adresare, prezentare şi solicitare, adecvate contextului - dialoguri în diferite contexte, reale sau simulate, pe teme de interes - jocuri de exersare a unor reguli de comunicare eficientă, civilizată: vorbire pe rând, ascultarea interlocutorului, păstrarea ideii – Exemplu: „Spune şi dă mai departe”, „Repetă şi continuă”, „Statuile vorbitoare” etc. - jocuri de rol: „La doctor”, „La telefon”, „În parc”, „La cumpărături”, „O zi în familie”, „Aniversări” etc. - formularea de sarcini/ instrucţiuni adresate colegilor - jocuri de tipul: „Să ne imaginăm”, „Ce s-ar întâmpla dacă ...” - povestirea unor experienţe trecute sau prezente - planificări, preziceri şi presupuneri realizate pe baza unor experienţe posibile sau a unora imaginare	2.3. Participarea cu interes la dialoguri simple, în diferite contexte de comunicare - dialoguri în contexte reale sau simulate, pe teme familiare - formularea unei opinii personale referitoare la un personaj/ conduita unei persoane/ o întâmplare etc. - jocuri de rol în contexte familiare: „La telefon”, „Pregătim o serbare”, „În vizită” etc. - concentrarea atenţiei pe subiectul discuţiei şi menţinerea unei conversaţii pe diferite teme de interes - exerciţii de primire sau de oferire a unor complimente - jocuri de tipul: „Să ne imaginăm”, „Ce s-ar întâmpla dacă ...” - formularea întrebărilor corespunzătoare în vederea obţinerii unor informaţii sau pentru satisfacerea curiozităţii (Cine? Unde? Ce? Când? De ce? Cum? Ce s-ar fi întâmplat dacă...?)	2.3. Participarea cu interes la dialoguri, în diferite contexte de comunicare - participarea la discuţii în perechi/ în grup pe teme de interes (timpul liber, animalul preferat, cartea preferată, prezentarea produselor activităţii şcolare etc.) - formularea unor întrebări referitoare la subiecte de interes - formularea unor mesaje în care să-şi exprime intenţia de a primi informaţii/ lămuriri în legătură cu un aspect/ o problemă din spaţiul familiar - formularea unor enunţuri scurte, clare, prin care să solicite sprijin în condiţiile neînţelegerii unui mesaj oral - utilizarea formulelor de adresare, de solicitare, de mulţumire, corespunzătoare unui anumit context - jocuri de rol: întâlniri cu personaje fantastice, întâmplări petrecute în vis, călătorii în lumi imaginare - identificarea unor obiecte/ fiinţe prin descoperirea caracteristicilor acestora pe baza unor întrebări şi răspunsuri, în cadrul unor jocuri de grup - realizarea unor postere care să ilustreze reguli de comunicare eficientă (vorbirea pe rând, ascultarea, păstrarea ideii)

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
		- formularea unei opinii referitoare la un personaj/ o întâmplare/ un mod de comportament etc. - dramatizări
2.4. Exprimarea propriilor idei în contexte cunoscute, manifestând interes pentru comunicare - combinarea unor propoziții simple prin folosirea unor cuvinte de legătură - folosirea unor cuvinte descriptive pentru a îmbogăți o descriere - utilizarea și interpretarea tonului folosit în vederea exprimării unor emoții variate - inițierea și menținerea unei discuții pe o temă de interes - recunoașterea unui obiect, prin formularea de întrebări despre caracteristicile acestuia - joc de tipul „Cutiuța fermecată” - conversații scurte în grup, pe baza unui text audiat sau a unei imagini - jocuri de modificare a poveștilor audiate: schimbarea succesiunii evenimentelor, modificarea finalului - crearea unor povești orale pornind de la idei/ imagini date sau desene create de copii - povești despre istoria scrisului de-a lungul timpului	2.4. Exprimarea propriilor idei referitoare la contexte familiare, manifestând interes și încredere în sine - jocuri de recunoaștere a unor personaje, a unor povești după indicii date - concursuri de ghicitori - dramatizări ale unor povești cunoscute - improvizarea unor povestiri plecând de la cuvinte alese aleatoriu, de la teme familiare copiilor - formularea unor ipoteze privind posibilitățile de continuare ale unei întâmplări, în vederea stimulării spontaneității și a dezvoltării creativității - realizarea și prezentarea unei „colecții” de povești audiate (album cu desene realizate de copil în urma audierii textelor, însoțite sau nu de enunțuri scrise) - conversații în grup, pe baza unui text audiat sau a unei imagini - jocuri de modificare a poveștilor audiate: schimbarea succesiunii evenimentelor, modificarea finalului, introducerea unor personaje etc. - alcătuirea unor enunțuri orale și/ sau crearea de povești orale pornind de la idei/ imagini date sau desene create de copii - jocuri de tipul: „Spune mai departe”, „Cine este personajul?”, „Continuă versul/ strofa”, „Spune după mine” etc. - crearea unor povestiri în grup, scrise apoi cu ajutorul adultului și ilustrate de copii	2.4. Exprimarea expresivă a ideilor în contexte familiare manifestând interes și încredere în sine - crearea propriilor, povești, poezii, jocuri, cântece și prezentarea acestora - utilizarea limbajului verbal și nonverbal corespunzător, în vederea asigurării/ menținerii atenției interlocutorului (contact vizual, expresie facială, claritate în exprimare, ton) - utilizarea unor gesturi și mișcări cu scopul de a-și susține afirmațiile - exprimarea prin mimare a diferitelor emoții și reacții - interpretarea emoțiilor și reacțiilor celorlalți - jocuri de recunoaștere a unor personaje, a unor povești după indicii date - prezentarea unor lucrări personale - repovestirea unor povești citite sau audiate - concursuri de ghicitori, povestiri, recitări etc. - dramatizări ale unor povești cunoscute/ texte citite - participarea la serbări școlare

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Recunoașterea unor cuvinte uzuale, din universul apropiat, scrise cu litere mari și mici de tipar - recunoașterea și numirea literelor mari și mici de tipar pe diferite suporturi (tablouri, cuburi, truse de jucării, asocierea formei unui nor cu o literă) - asocierea unor litere și sunete - observarea etichetelor din clasă, plasate pe dulapuri, sertare, deasupra cuierelor, pe coșulețe de plastic, nuiele sau carton (în care se depozitează diferite lucruri) etc.; etichetarea se realizează împreună cu copiii - citirea globală a numelui scris cu litere de tipar pe dulăpior, la cuier, la colțul de prezentare al clasei, la panoul „Responsabilități” etc. - jocuri care au cuvinte scrise sub imagine: „Loto”, „Domino”, „Bingo” - punerea în corespondență a unor cuvinte formate din 1-2 silabe cu imagini potrivite, reprezentând obiecte din universul apropiat - jocuri folosind carduri cu imagini ale unor obiecte și denumirea acestora - răsfoirea unor cărți care conțin doar imagini și „citirea” acestora în grup/ cu ajutorul cadrului didactic	3.1. Citirea unor cuvinte și propoziții scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână - intuirea unor cuvinte însoțite de imagini corespunzătoare - recunoașterea literelor mari și mici, de tipar și de mână - realizarea literelor mari de tipar din figuri tangram - compunerea, la alfabetarul mobil, a unor silabe, cuvinte, propoziții din 3-5 cuvinte - marcarea prin colorare, subliniere, decupare, încercuire, a unor cuvinte din propoziții solicitate de cadrul didactic sau de elevi - completarea unor silabe date pentru a obține cuvinte - ordonarea unor silabe dintr-o serie dată, pentru a obține cuvinte - citirea pe silabe/ integrală a cuvintelor scrise cu litere de tipar sau de mână - citirea în ritm propriu a unor enunțuri sau texte scurte care conțin cuvinte cu structură fonetică simplă, scrise cu litere de tipar sau de mână - marcarea cuvintelor care se repetă într-un text - citirea unor cărți de grup (Big-books) - citirea în perechi, citirea în lanț, citirea ștafetă, citirea ghidată și/ sau selectivă a unor cuvinte și propoziții - realizarea unor colaje, afișe publicitare utilizând cuvinte decupate din ziare și reviste - jocuri de tip „Loto”, „Domino”, „Bingo”, cu imagini, cuvinte sau simboluri	3.1. Citirea unor mesaje scrise, întâlnite în mediul cunoscut - citirea în forme variate a enunțurilor și textelor scurte (citire cu voce tare/ în șoaptă/ în gând; citire în lanț, pe roluri, citire ștafetă etc.) - citirea unor mesaje din mediul cunoscut: reclame, afișe, anunțuri, enunțuri, texte scurte etc. - citirea în ritm propriu a unui text scurt, cu adaptarea intonației impusă de semnele de punctuație - citirea selectivă în funcție de anumite repere (alineatul, linia de dialog) sau respectând un detaliu/ o idee din text (joc: „Găsește și citește”) - identificarea alineatelor, paragrafelor, titlului și autorului unui text - auto-corectarea greșelilor de citire atunci când cuvântul/ propoziția citit(ă) nu are sens - adaptarea stilului de a citi în funcție de scopul urmărit (de căutare a unui cuvânt, a unei idei) - exerciții de utilizare a cuprinsului unei cărți - citirea unor cărți, povești, poezii, reviste, articole din reviste electronice, enciclopedii etc. din inițiativa copilului - căutarea unei anumite cărți la colțul de lectură sau la bibliotecă - jocuri de tip „Loto”, „Domino”, „Bingo”, cu imagini, cuvinte sau simboluri

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.2. Identificarea semnificației unei/ unor imagini care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare - formularea unor răspunsuri ce presupun alegere duală/ multiplă – Exemplu: „În prima imagine este Cenușăreasa sau Frumoasa din pădurea adormită?” - lectură după una sau mai multe ilustrații/ benzi desenate - prezentarea unor albume personale cu fotografii sau imagini - „citirea”/ povestirea creațiilor proprii sau de grup (desene, șir de imagini) - citirea orarului clasei (activitățile sunt reprezentate prin imagini corespunzătoare fiecărei discipline) - audierea unui fragment dintr-o poveste și selectarea imaginilor corespunzătoare acesteia; - continuarea unei povești pe baza imaginilor selectate, cu sprijin din partea cadrului didactic sau al colegilor	3.2. Identificarea mesajului unui scurt text care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare - identificarea personajelor, locului și timpului unei întâmplări prezentate în textul citit - citirea unor „cuvinte cheie” - recunoașterea în ilustrații a personajelor, locului, timpului și momentului evocat - formularea unor răspunsuri orale la întrebări despre conținutul textului citit - asocierea unor cuvinte/ enunțuri, scrise cu litere de tipar și de mână, cu imaginile potrivite - citirea selectivă a unor cuvinte și enunțuri dintr-un text scurt - ilustrarea unor enunțuri/ fragmente de text citite - analiza legăturii dintre text și imaginea care îl însoțește - identificarea titlurilor potrivite unui text scurt/ unor fragmente de text - stabilirea valorii de adevăr a unor afirmații despre conținutul unor enunțuri sau al unui text scurt	3.2. Identificarea mesajului unui text în care se relatează întâmplări, fenomene din universul cunoscut - formularea orală a mesajului/ învățăturii desprinse dintr-un text citit - discutarea textelor scurte, frază cu frază, relevând nume, cuvinte familiare și expresii elementare - formularea unor întrebări și răspunsuri pe baza textului citit - identificarea și analizarea ilustrațiilor care însoțesc textul citit - redarea prin cuvinte proprii, cu sprijin, a unui fragment dintr-un text citit - formularea unor răspunsuri la întrebări, în legătură cu un scurt text citit - aranjarea unei suite de propoziții după ordinea logică de desfășurare a evenimentelor din mesajul audiat - emiterea unor predicții asupra firului narativ al textului citit - identificarea unor informații previzibile în diverse materiale cotidiene (reclame, prospecte, orare etc.)
3.3. Identificarea semnificației unor simboluri care transmit mesaje de necesitate imediată, din universul familiar - identificarea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: M – metrou, H - spital, I - informații, intrare, ieșire, farmacie, trecere de pietoni, semafor etc. - sortarea unor semne, simboluri grafice identice - „citirea” simbolurilor pentru vreme și a calendarului naturii, a orarului și/ sau a jurnalului ilustrat	3.3. Identificarea semnificației unor simboluri din universul familiar, care transmit mesaje simple - recunoașterea unor simboluri întâlnite în situații cotidiene: M – metrou, P- parcare, I - informații, intrare, ieșire, farmacie, trecere de pietoni, semafor etc. - punerea în corespondență a imaginilor cu mesajele orale/ scrise indicate - plasarea în spațiul clasei a unor jetoane sau afișe care transmit mesaje (reguli de conduită, aniversări ale copiilor, mesaje ale copiilor sau ale profesorului etc.)	3.3. Identificarea semnificației unor simboluri, în contexte cunoscute - asocierea unor fapte/ evenimente/ lucruri din universul apropiat cu fragmente de text/ simboluri/ desene/ gesturi - decodarea unor informații din manual (viniete, cuprins etc.), a simbolurilor întâlnite în drumul spre școală, în pliante/ reclame/ reviste pentru copii etc. - parcurgerea unor trasee semnalizate cu ajutorul unor simboluri convenționale sau inventate („In căutarea comorii”, „Drumurile viitorului” etc.)

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- punerea în corespondență a imaginilor cu mesajele orale indicate - codarea sau decodarea unor mesaje scrise – Exemplu: expunerea în clasă a unor panouri care prezintă reguli de comportament, aniversări ale copiilor, mesaje ale copiilor sau ale cadrului didactic etc.	- realizarea unor mesaje, utilizând simboluri din mediul apropiat - exerciții de completare a unor rebusuri în care definițiile sunt date prin desene/ simboluri - exerciții-joc de decodare a unor felicitări, invitații, scrisori, în care sunt utilizate cuvinte și simboluri	- transmiterea unor mesaje prin intermediul unor simboluri sau coduri date/ proprii
3.4. Exprimarea în cuvinte proprii a mesajelor redactate pe suport vizual sau auditiv, manifestând interes pentru lucrul cu cartea - observarea (intuitivă) a cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi, cu sau fără imagini etc. - răsfoirea unor cărți în colțul amenajat cu o mini-bibliotecă, în biblioteca școlii etc. - observarea și stabilirea unor asemănări și diferențe între suporturi de lectură variate – Exemplu: carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text etc. - observarea amplasării imaginilor în raport cu textul - audierea unei povești, însoțită/ urmată de răsfoirea cărții ce conține textul și observarea imaginilor - jocuri de rol: „La librărie”; „Toneta cu reviste” etc.	3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor texte simple, susținute de suport imagistic - citirea unor cărți de grup (cărți uriașe) - citirea individuală și din proprie inițiativă a unor povești, povestiri etc. - memorare unor poezii și ghicitori din proprie inițiativă - confecționarea unor minicărți pe teme familiare (individual și în grup); realizarea „Abecedarului clasei”, folosind planșe de colorat - exerciții de anticipare a evenimentelor sau a finalului unei povești din care a fost citit, cu voce tare, un fragment - activități în biblioteca școlii - completarea unui jurnal de lectură al clasei, folosind desene și enunțuri scurte - amenajarea și reactualizarea unui „colț al cărții” în sala de clasă - completarea unor grafice, panouri cu titluri, personaje ale textelor citite - observarea intuitivă a cărților de diverse forme, dimensiuni, grosimi, cu sau fără imagini - observarea și stabilirea unor asemănări și diferențe între suporturi de lectură variate (carte de colorat, carte de povești cu ilustrații, carte ce conține doar text, carte electronică etc.) - jocuri de rol: „La librărie”; „Toneta cu reviste” etc. - citirea unor reviste pentru copii	3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei - realizarea unui jurnal personal de lectură în care să fie înregistrate titlul și personajele din basmele/ poveștile/ povestirile citite sau transcrieri/ copieri de glume, ghicitori, poezii etc. - realizarea unei „Colecții de povești” individuală sau comună (album cu desene realizate de elevi în urma citirii/ audierii textelor, însoțite de scurte prezentări scrise de mână sau la computer) - prezentarea orală a unor cărți/ povești citite individual sau în grup - memorare, din proprie inițiativă, a unor poezii și ghicitori - autodictări cu autoevaluare sau evaluare în pereche - realizarea unor minicărți pe teme de interes comun sau personal - amenajarea unui „colț al cărții” în sala de clasă - completarea unor grafice/ panouri cu titluri/ autori/ personaje ale textelor citite de elevi - recomandarea unor cărți/ povești/ povestiri colegilor - citirea unor texte în urma recomandărilor făcute de părinți, cadre didactice, bibliotecar, colegi - repovestirea unui text citit, cu accent pe anumite evenimente și informații - vizite la muzee și case memoriale

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1. Trasarea elementelor grafice și a conturilor literelor, folosind resurse variate - exersarea musculaturii fine a mâinii și a coordonării mișcărilor prin colorare, hașurare în interiorul unui contur, înșirare de mărgel - coaserea unor puncte pe etamină, în vederea pregătirii copilului pentru respectarea liniaturii - modelarea plastilinei, ruperea hârtiei după un contur etc. - poziționarea corectă a suportului de scriere, în raport cu propriul corp - orientarea în spațiul scrierii, prin joc: sus, jos, dreapta, stânga etc. - exersarea poziției corecte la scris - utilizarea corectă a instrumentelor de trasare/ de scris - jocuri de tip labirint - observarea literelor din plastic/ din alfabetarul magnetic sau tipărite în relief pe diferite suporturi - construirea literelor din plastilină, pastă de modelaj, „fir” de hârtie creponată sau hârtie reciclată răsucită etc. - scrierea pe diferite suporturi (pe etamină, pe tablă, pe nisip, pe geamuri aburite etc.) și cu diferite instrumente, a unor modele liniare, simboluri etc. - decorarea literelor mari și mici de tipar prin desene sau prin colare, folosind semințe, hârtie, fire etc. - scrierea elementelor grafice de dimensiuni și culori variate (mari/ mici, groase/ subțiri), pe foaie velină sau pe spații de 1-2 cm	4.1. Scrierea literelor de mână - exerciții de dezvoltare a musculaturii fine a mâinii - modelarea din plastilină a conturilor unor litere; decorarea literelor de mână și de tipar; - trasarea în duct continuu a literelor de mână (începând prin unirea punctelor care le compun) - executarea conturului unor litere, silabe, cuvinte cu degetul pe blatul mesei, în aer, pe spatele colegului, pe hârtie, cu pensula și acuarela, cu creta pe tablă, cu markerul pe coli mari - scrierea literelor de mână, folosind diverse instrumente de scris (creion, carioca, stilou, pensulă, cretă) pe variate suporturi (foaie velină, foaie liniată, tablă etc.) - copierea, transcrierea literelor, silabelor, cuvintelor, enunțurilor din 3-5 cuvinte menținând distanța dintre elementele grafice, dintre litere și dintre cuvinte - completarea după model, cu litere de mână, a unor enunțuri din cuprinsul unor bilete, invitații, felicitări, scurte scrisori - exerciții de așezare în pagină a datei, a titlului, a alineatelor, de păstrare a distanței dintre cuvinte - scrierea după dictare a literelor, silabelor, cuvintelor, propozițiilor din 3-5 cuvinte; - selectarea unor silabe dintr-o serie de silabe date, scrise cu litere de tipar sau de mână, pentru a obține cuvinte - realizarea unor afișe, etichete cuprinzând reguli de conduită, norme de lucru, îndemnuri, încurajări etc. - realizarea unor postere, pe diferite teme, în cadrul proiectelor, folosind imagini, cuvinte și propoziții preluate după modele	4.1. Scrierea unor mesaje, în diverse contexte de comunicare - copieri și transcrieri de litere, silabe, cuvinte, propoziții - autocorectarea literelor, silabelor, cuvintelor scrise, prin compararea cu un model - copierea unor texte scurte, exersând încadrarea în spațiul paginii, respectarea proporției între litere și a spațiului între cuvinte - transcrieri selective de cuvinte și fraze dintr-un scurt text pe teme cunoscute - transcrierea sau copierea unor mesaje în cadrul unor activități individuale sau comune - scrierea corectă a unor propoziții/ fraze/ a unui text scurt pe foaie tip II, dictando, velină, respectând încadrarea în pagina de caiet (tip II, dictando sau cu foaie velină), aprecierea spațiilor dintre litere și cuvinte - realizarea unor planșe/ etichete/ postere/ afișe pe teme familiare, după modele date - realizarea unor lucrări de tip proiect, cu sprijin din partea cadrului didactic

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- realizarea unor lucrări plastice, decorative (folosind linia și punctul), utilizând instrumente diferite - realizarea unor desene cu litere personificate		
4.2. Redactarea unor mesaje simple, în contexte uzuale de comunicare - confecționarea unor felicitări și bilețele cu litere de tipar rupte sau decupate din reviste, ziare etc. (învățătoarea va comunica/ va arăta mesajul care trebuie scris – Exemplu: „Pe felicitare vom scrie 1 Martie”) - decorarea unor obiecte/ desene folosind semne grafice - „scrierea” unor bilețele folosind diferite semne, linii curbe, linii frânte și „citirea” mesajului	4.2. Redactarea unor mesaje scurte, formate din cuvinte scrise cu litere de mână, folosind materiale diverse - alcătuirea și scrierea unor enunțuri scurte, având suport vizual - adăugarea unor cuvinte/ semne de punctuație în enunțuri eliptice - ordonarea cuvintelor care formează un enunț și scrierea acestuia - scrierea unor cuvinte, propoziții cu ajutorul computerului - confecționarea unor etichete, afișe, materiale necesare în activitatea zilnică - organizarea în clasă a unui colț/ panou, destinat transmiterii unor mesaje și informații (prin desene, cuvinte/ enunțuri simple și simboluri) pe o temă aleasă de copii sau referitoare la subiectul unui proiect - personalizarea unor modele predefinite de invitații, felicitări, scrisori (de exemplu, scrisoare către Moș Crăciun) - jocuri care solicită schimbul unor mesaje scrise	4.2. Redactarea unor mesaje simple, cu respectarea convențiilor de bază - scrierea cuvintelor obținute prin completarea sau combinarea unor silabe - folosirea convențiilor limbajului scris (scrierea cu majusculă/ cu alineat, utilizarea corectă a semnelor de punctuație) - plasarea semnelor de punctuație într-un text - scrierea unor bilete de mulțumire, de informare, de solicitare, cu respectarea convențiilor - confecționarea unor felicitări cu diverse ocazii (Crăciun, Paște, 8 Martie) și scrierea mesajelor corespunzătoare folosind diverse instrumente (stilou, creioane cerate, carioca, marker etc.) - confecționarea unor fișe, etichete, afișe, materiale necesare în activitatea zilnică - marcarea prin chenare sugestive/ elemente grafice a unor definiții, motouri, formule, mesaje, anunțuri importante etc., cu scopul de a le pune în evidență - formularea, în scris, a răspunsurilor la întrebări pe teme familiare/ care prezintă interes - compunerea unor texte scurte (3-7 enunțuri) pe teme din sfera de interes a copiilor, cu ajutorul unor imagini sau întrebări - scrierea unor dorințe, vise (de ex., „Aș dori să...”, „Visul meu este să...”), rime, povești etc. pe propriul caiet, pe un caiet al clasei sau într-un spațiu special amenajat (de ex.: Colțul de creație) - activități care implică folosirea calculatorului pentru redactarea unor enunțuri/ texte scurte

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
		- confecționarea unei cărți a clasei cu povești, legende etc. scrise/ transcrise și ilustrate de copii - realizarea unui ziar/ a unei reviste a clasei - jocuri care solicită schimbul unor mesaje scrise - crearea și completarea unor rebusuri
4.3. Exprimarea unor idei, trăiri personale și informații prin intermediul limbajelor neconvenționale - „scrierea” unor bilețele cu mesaje diverse, folosind desene, simboluri (inventate spontan sau stabilite anterior) - exprimarea răspunsului la anumite întrebări cu ajutorul desenului sau prin simboluri – Exemplu: „Cum putem arăta prin „scris” ce frumoasă e primăvara?” - etichetarea originală a unor obiecte personale - confecționarea unor minicărți pe teme familiare, în care se vor folosi limbaje neconvenționale - organizarea în clasă a unui colț/ panou intitulat „Peretele vorbitor”, în care copiii să-și poată lăsa mesaje și informații pe o temă aleasă de ei, în cadrul unui proiect (prin desene, cuvinte și simboluri) - organizarea unor concursuri – Exemplu: „Cine realizează cel mai interesant colaj/ puzzle/ desen/ poster din desene/ cuvinte/ alte simboluri?” - crearea unor ecusoane personalizate (cu simboluri, cuvinte sau imagini) - crearea unui orar pe un cod de culori sau simboluri - completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri	4.3. Exprimarea unor idei și sentimente prin intermediul limbajelor convenționale și neconvenționale - scrierea propriei versiuni a unei povești spuse de cadrul didactic - scrierea unor mesaje diverse, utilizând cuvinte (propoziții) și simboluri/ desene - redactarea, din proprie inițiativă, a unor povești, jurnale, poezii etc., prin care copilul să își exprime bucuria, tristețea, încântarea, mândria etc. - realizarea unor scrisori desenate, jurnale, invitații la evenimente personale ori ale clasei, documente cu valoare utilitară în cadrul clasei (orar, traseul unor excursii, hărți simple care să marcheze obiective culturale din jurul școlii etc.) - confecționarea unor minicărți pe teme familiare, în care se vor folosi limbaje convenționale și neconvenționale - prezentarea, în scris, a unor experiențe plăcute, amuzante, surprinzătoare, a unor fapte bune	4.3. Exprimarea unor idei, sentimente, păreri prin intermediul limbajelor convenționale - organizarea unui colț în clasă/ panou unde copiii pot lăsa mesaje, invitații, pot lansa dezbateri, își pot exprima în scris și cu ajutorul simbolurilor, păreri și impresii despre anumite evenimente, dar și informații pe o temă aleasă de ei (proiecte) - completarea unui jurnal personal sau al clasei, folosind desene, decupaje și enunțuri scurte - crearea unor liste de cuvinte/ idei legate de o temă propusă - ascultarea unor experiențe ale colegilor de clasă și exprimarea, în scris, a părerilor și a reacțiilor personale - realizarea unor desene și a unor povești pornind de la experiențe senzoriale (ceva ce a văzut și i-a atras atenția, sunete, gusturi, mirosuri, atingerea unei suprafețe) - redactarea unor idei despre o melodie ascultată - realizarea portretelor anotimpurilor în cuvinte, formă și culoare

CONȚINUTURI

Domenii	CP	CLASA I	CLASA a II-a
Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacțiune)	Acte de vorbire: a saluta persoane cunoscute, a se prezenta, a identifica un obiect, o persoană, a formula o rugămintă Cuvântul. Propoziția/ Enunțul Utilizarea cuvintelor noi în enunțuri adecvate Dialogul Formularea de întrebări și răspunsuri despre: jocuri și jucării, membrii familiei, prieteni, animale, reguli de igienă alimentară și personală Forme ale discursului oral Povestirea după imagini	Acte de vorbire: a saluta, a se prezenta, a formula o rugămintă, o idee/ o părere, o cerere Cuvântul. Propoziția/ Enunțul Utilizarea cuvintelor noi în contexte adecvate Intonarea propozițiilor enunțiative și interogative Dialogul Oferirea unor informații despre: identitatea proprie, desene animate, filme pentru copii, viața de școlar, familie, prieteni, colegi de clasă, reguli de circulație, mediul social și natural apropiat, igiena personală Reguli de vorbire eficientă: vorbirea pe rând, ascultarea interlocutorului, păstrarea ideii Forme ale discursului oral Povestirea unor întâmplări trăite Repovestirea unor întâmplări auzite Descrierea unui obiect/ a unei persoane	Acte de vorbire: a se prezenta și a prezenta pe cineva, a identifica un obiect/ o persoană/ un loc, a cere și a da informații, a formula o idee/ o părere/ o opinie/ o solicitare Cuvântul. Propoziția/ Enunțul Introducerea cuvintelor noi în vocabularul propriu Intonarea propozițiilor exclamative Dialogul Inițierea, menținerea și încheierea unui dialog despre: școală, familie și locuință, prieteni, colegi, mediul înconjurător, igiena clasei și a locuinței, conduita în mijloacele de transport în comun, în sala de spectacol Reguli de vorbire eficientă: elemente de politețe verbală asociate actelor de limbaj utilizate (salutul, prezentarea, formularea unei cereri, ascultarea și respectarea opiniei celuilalt) Forme ale discursului oral Povestirea unor întâmplări trăite sau observate Repovestirea unor întâmplări citite Descrierea unui obiect, fenomen sau a unei persoane Reguli ale discursului oral Pronunție clară și corectă Acord de număr și gen, fără terminologie Intonație adecvată
Citire/ lectură	Cartea Coperte, foaie, pagină, text, ilustrații Literele mici și mari de tipar Simboluri uzuale din universul apropiat: metrou, intrare, ieșire, spital, trecere de pietoni etc.	Cartea Numerotarea paginilor, direcții de orientare în pagină Literele mici și mari de tipar și de mână Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi Alfabetul limbii române Citirea cuvintelor mono și plurisilabice	Cartea Cuprinsul unei cărți Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi Alfabetul limbii române Citirea cuvintelor, enunțurilor, textelor scurte

	Citirea cuvintelor pe etichete asociate unor imagini sau obiecte Propoziția/ enunțul (fără teoretizări) Formularea de propoziții cu suport intuitiv Ordonarea propozițiilor pe baza unui suport intuitiv	(introduce progresiv) Cuvinte care conțin diftongii: oa, ea, ia, ie, ua, uă (fără terminologie) Citirea propozițiilor/ enunțurilor Citirea textelor scurte (de maxim 75 de cuvinte, introduse progresiv) Așezarea textului în pagină Titlu. Autor. Alineate	Propoziția/ enunțul (fără teoretizări) Textul (de maxim 120 de cuvinte) Titlu. Autor. Alineate Așezarea textului în pagină Textul literar Textul narativ Recunoașterea personajelor. Povestirea orală Textul liric Poezii despre universul copilăriei Textul nonliterar/ informativ
Scriere/ redactare	Elemente grafice care intră în componența literelor de mână: linii, puncte, bastonașe, zale, bucle, semiovale, ovale, nodulețe Desenarea literelor de tipar Simboluri neconvenționale folosite în exprimarea scrisă Scrierea funcțională folosind desene, simboluri Felicitarea Biletul	Alfabetul limbii române Literele mici și mari de mână Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi Ortografia Scrierea ortografică a cuvintelor Scrierea cu majusculă la începutul propoziției și al titlului Scrierea cu majusculă a substantivelor proprii (fără terminologie) Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi Punctuația Punctul Semnul întrebării Linia de dialog Organizarea textului scris Scrierea caligrafică pe liniatură tip I Plasarea datei, a titlului, folosirea alineatelor Scrierea funcțională Copieri. Transcrieri (litere, silabe, cuvinte, propoziții, texte de maxim 30 de cuvinte). Dictări Biletul Invitația. Felicitarea Scrisoarea. Jurnalul (text și desene)	Alfabetul limbii române Literele mici și mari de mână Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi Ortografia Scrierea corectă a cuvintelor care conțin consoana m înainte de b și p Scrierea corectă a cuvintelor care conțin diftongii oa, ea, ia, ie, ua, uă (fără terminologie), Scrierea corectă a cuvintelor care conțin literele â sau î, x Scrierea corectă a cuvintelor într-un/ într-o, dintr-un/ dintr-o, sau/ s-au, sa/ s-a Punctuația Semnul exclamării Virgula (în vocativ și enumerare) Două puncte Organizarea textului scris Scrierea pe liniatură tip II și dictando Așezarea textului în pagina caietului: plasarea titlului, a autorului, folosirea alineatelor, respectarea spațiului dintre cuvinte Scrierea funcțională Copieri (texte de maxim 50 de cuvinte) Transcrieri (texte de maxim 50 de cuvinte) Dictări (texte de maxim 40 de cuvinte) Biletul de mulțumire, de informare, de solicitare Felicitarea Afișul

		Scrierea imaginativă (texte de 3-5 enunțuri), pornind de la experiențe trăite	Scrierea imaginativă (texte de 3-7 enunțuri), pe baza unui suport vizual (imagini, benzi desenate) sau a unui șir de întrebări Cartea, ziarul sau revista clasei
Elemente de construcție a comunicării	Vocabular Cuvântul Cuvinte cu sens asemănător Cuvinte cu sens opus Fonetică Sunete specifice limbii române Despărțirea cuvintelor în silabe Cuvinte alcătuite din una, două sau trei silabe, care nu conțin diftongi, triftongi sau consoane redactate în scris prin grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi	Vocabular Cuvântul - grup de sunete asociat cu un înțeles Cuvinte cu sens asemănător Cuvinte cu sens opus Cuvinte care au aceeași formă și înțeles diferit Fonetică Sunetele limbii române. Articularea vocalelor și consoanelor (fără denumire) Silaba Cuvântul Despărțirea cuvintelor în silabe intuitiv, fără cunoașterea regulilor Propoziția/ enunțul (fără teoretizări)	Vocabular Cuvântul Cuvinte cu sens asemănător Cuvinte cu sens opus Cuvinte care au aceeași formă și înțeles diferit Fonetică Sunetele limbii române. Vocale și consoane Despărțirea cuvintelor în silabe la capăt de rând Propoziția/ enunțul (fără teoretizări)

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare.

La acest nivel de vârstă, cadrul didactic va urmări sistematic realizarea unor conexiuni între toate disciplinele prevăzute în schema orară a clasei respective, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului.

În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic va predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. Tot ceea ce se întâmplă la „ora” de *Comunicare în limba română* ar trebui să se deruleze sub forma unei suite de jocuri sau antrenamente amuzante, atât în cazul clasei pregătitoare, cât și în cazul claselor I și a II-a. Din spațiul clasei nu trebuie să lipsească jucăriile. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea răspunsurilor și nu pe rigurozitatea științifică a acestora. Prin reluări succesive și prin utilizarea obiectelor, copilul ajunge să se corecteze singur, pe măsură ce noțiunile devin înțelese și interiorizate. Scrierea se va consolida treptat, pe măsură ce se dezvoltă musculatura mâinii. În clasa pregătitoare, scrierea semnelor grafice va începe cu exerciții de desenare a unor elemente preluate din mediul înconjurător (bețișoare, cârcei de viță-de-vie, bastoane, buline etc.), continuându-se apoi cu scrierea lor pe foaie velină și pe liniatură tip I.

Activitatea didactică se va desfășura într-o interacțiune permanentă cu copiii, astfel încât să răspundă intereselor acestora. Copiii vor fi stimulați să întrebe, să intervină, să aibă inițiativă, să exprime idei și sentimente despre ceea ce învață.

O altă sugestie metodologică se referă la folosirea nonverbalului pentru intuirea conceptelor, fie că e vorba de nume de obiecte sau de acțiuni, fie că e vorba de filtre de comunicare de tipul funcțiilor limbii/actelor de vorbire. Dacă profesorul mimează acțiunea de a se ridica/sta jos atunci când enunță aceste activități, pentru elev va fi mult mai clar despre ce este vorba. În același context, învățarea va fi facilitată dacă elevii sunt stimulați să combine verbalul (ceea ce au receptat sau ceea ce exprimă) cu limbajul corporal, vizual sau muzical.

Foarte importantă este și învățarea în context. Dezvoltarea competențelor de comunicare are loc în contexte de comunicare și, bineînțeles, cu un scop inteligibil copiilor. În absența contextului, elevii ajung să recite doar cuvinte și fraze memorate fără să poată să le transfere apoi în alte situații. De altfel, oricine învață mult mai bine dacă înțelege de ce învață ceea ce învață.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățământ. Se recomandă cu prioritate metode moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. Este recomandabil ca evaluarea să se realizeze prin raportare la competențele specifice, evitându-se comparațiile între elevi. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare valorifică și experiențele de învățare / competențele dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Rezultatele elevilor vor fi înregistrate, comunicate și discutate cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prezentăm în continuare un exemplu de abordare integrată, în cadrul căruia activitățile de învățare au fost structurate astfel încât să concure la dezvoltarea de competențe specifice, rămânând totodată circumscrise unei teme accesibile școlarului mic.

Exemplu de abordare integrată la clasa pregătitoare

TEMA: Jucării

Ce urmărim? - competențe specifice -	Cum procedăm?
Ordinea realizării activităților nu coincide cu ordinea prezentării competențelor. Activitățile se vor desfășura pe parcursul unei săptămâni. Se recomandă proiectarea în manieră integrată: comunicare în limba română + matematică și explorarea mediului + arte vizuale și abilități practice + muzică și mișcare	
Comunicare în limba română	
1.1.	✓ selectarea unei imagini dintr-un set, pentru a indica despre ce este vorba în textul audiat – Exemplu: „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil” ✓ realizarea unui desen pentru a indica despre ce este vorba în mesaj oferirea de răspunsuri scurte la întrebarea: „Despre ce este vorba poveste?” ✓ aprecierea cu adevărat/ fals a unor enunțuri scurte care testează înțelegerea global ✓ formularea unor răspunsuri la întrebări despre conținutul textului audiat – Exemplu: „Ce jucării avea Petrișor?” „Ce au făcut ele?” „Din ce motiv au plecat?” ✓ repovestirea secvenței preferate din povestea audiată
1.2.	✓ numirea personajelor din poveste ✓ oferirea unor răspunsuri la cererea elementară de informații – Exemplu: „Cum arătau ✓ jucăriile lui Petrișor?”, „Care sunt jucăriile tale preferate?”, „Cum le îngrijești?”
1.3.	✓ indicarea cuvintelor percepute prin diferite semne: bătaie din palme/ jetoane puse pe bancă – Exemplu: „Pune pe masă atâtea jetoane câte cuvinte ai auzit în propoziția <i>Jucăriile au fugit.</i>” ✓ numărarea cuvintelor dintr-un enunț ✓ punerea în corespondență a unui cuvânt rostit cu imaginea potrivită – Exemplu: minge, ursuleț, jucării, mașină etc. ✓ despărțirea cuvintelor în silabe ✓ indicarea prin mimică a silabelor (prima silabă din cuvintele mașină, jucării, minge) ✓ indicarea sunetelor percepute prin diferite semne (ridicați un deget când auziți sunetul j – jucărie, jar, cenușă, curaj, jumătate, minge etc.) ✓ sortarea unor jetoane reprezentând obiecte din mediul familiar, după criteriul: „Încep cu sunetul j” (se dau jetoane care reprezintă: jucării, jaluzele, minge, joc etc.) ✓ colorarea unor imagini care reprezintă obiecte/ ființe a căror denumire începe cu sunetul j (jucării, jder, jădineră)
1.4.	✓ audierea unor povești citite, înregistrate sau povestite de adulți sau copii ✓ participarea la activități de tipul „Tu ești ecoul meu” (reproducerea unor mesaje formulate de adult sau copii)
2.1.	✓ jocuri de cuvinte – Exemplu: „Spuneți cuvinte în care sunetul j se aude la început” (jumătate, jucărie, jumălit, japonez etc.) ✓ reproducerea unui mesaj scurt cu schimbarea intonației, în funcție de intenția de comunicare (asertiune, întrebare, exclamație, supărare, bucurie etc.) ✓ ridicarea unui jeton-simbol, în funcție de intenția de comunicare – Exemplu: „Ridică jetonul roșu atunci când auzi o întrebare.”
2.2.	✓ prezentarea jucăriei preferate
1.1.	✓ repovestirea textului audiat, respectând succesiunea momentelor prezentate
1.2.	✓ participarea la jocuri de grup
3.1.	✓ punerea în corespondență a unor cuvinte formate din 1-2 silabe cu imaginile potrivite – Exemplu: minge, urs, copil, robot
3.2.	✓ lectură după una sau mai multe ilustrații
3.3.	✓ punerea în corespondență a imaginilor cu mesaje orale indicate

3.4.	✓ observarea unor pliante despre jucării ✓ observarea cutiilor jocurilor din sala de clasă (identificarea unor specificații referitoare la vârsta participanților la joc, la regulile jocului etc.)
4.1.	✓ decorarea unor jucării realizate din hârtie sau carton ✓ construirea literei J din plastilină, pastă de modelaj, „fir” de hârtie creponată sau hârtie reciclată răsucită etc. ✓ trasarea literelor de tipar J și j după contur dat sau prin unirea punctelor, folosind instrumente diferite de scris (pensulă, carioca, creioane colorate, stilouetc.) ✓ colorarea conturului literei, pe o fișă de dimensiuni A4
4.3.	✓ etichetarea originală a jucăriilor din clasă/ din camera personală ✓ realizarea unor „prezentări” ale jucăriilor preferate, utilizând desene, simboluri și cuvinte, care vor fi afișate în spațiul denumit „Peretele/ Panoul vorbitor”) ✓ completarea jurnalului clasei folosind desene, fotografii, simboluri (la finalul săptămânii)
2.4.	✓ crearea unei povestiri în grup despre jucăriile fericite ale unui copil; povestea va fi scrisă de către profesor și ilustrată de copii
Matematică și explorarea mediului	
1.1.	✓ numărarea jucăriilor și distribuirea lor ✓ construirea unor mulțimi din jucării
1.2.	✓ compararea mulțimilor de jucării
2.2.	✓ construcții cu ajutorul figurilor geometrice ✓ confecționarea unor jucării utilizând cutii, cilindri, sfere ✓ jocuri de construcții cu cuburi
2.1.	✓ jocuri de orientare și de poziționare a jucăriilor în funcție de diferite repere
1.6.	✓ jocuri care presupun rezolvarea unor situații practice: „la din coș cu două jucării mai mult decât are colegul tău.”
3.1.	✓ crearea/ completarea unor modele repetitive de cel mult 10 jucării ✓ recunoașterea efectelor unor tipuri de forțe în jocuri cu obiecte (lovirea/ lansarea mingii; lansarea/ împingerea mașinuțelor etc.) ✓ utilizarea jucăriilor muzicale pentru identificarea relației vibrație-sunet
4.2.	✓ jocuri cu jucării de tipul „Ce s-ar întâmpla dacă...”
5.1.	✓ organizarea și întreținerea colțului cu jucării ✓ gruparea jucăriilor după un anumit criteriu
5.2.	✓ jocuri care necesită rezolvarea de adunări și scăderi cu 1–5 unități în centrul 0–31
6.1.	✓ ordonarea jucăriilor după înălțime; comparări succesive și exprimarea rezultatului
6.3.	✓ joc de rol: „La magazinul/ raionul de jucării”
Arte vizuale și abilități practice	
1.3.	✓ vizionarea unui fragment din filmul pentru copii „Toy story/ Povestea jucăriilor” și discutarea mesajului transmis
2.1.	✓ enumerarea unor caracteristici ale jucăriei/ jucăriilor preferate
2.3.	✓ realizarea unor construcții libere, spontane ✓ realizarea unor construcții libere cu materiale puse la dispoziție ✓ confecționarea unor jocuri și jucării simple
Muzică și mișcare	
2.1; 2.2.	✓ însușirea și interpretarea unor cântece în colectiv („Cutia cu jucării” – www.gradinitaonline.wordpress.com sau www.trilulilu.ro/ muzica-diverse/ cutia-cujucarii-melodii-gradinita)

**Programa școlară
pentru**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 3418/19.03.2013

București, 2013

Notă de prezentare

Programa disciplinei *Muzică și mișcare* este elaborată potrivit unui nou **model de proiectare curriculară, centrat pe competențe**. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Disciplina *Muzică și mișcare* reprezintă o ofertă curriculară pentru învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare **Arte** și **Educație fizică, sport și sănătate**, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 2 ore /săptămână, la clasele pregătitoare, I, a II-a și 1 oră /săptămână la clasele III-IV.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru familiarizarea cu elemente de bază ale muzicii și mișcării. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică.

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Prezenta programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev. Includerea clasei pregătitoare în învățământul general și obligatoriu implică o perspectivă nuanțată a curriculumului la acest nivel de vârstă. Este necesară o abordare specifică educației timpurii, bazată în esență pe stimularea învățării prin joc, care să ofere în același timp o plajă largă de diferențiere a demersului didactic, în funcție de nivelul de achiziții variate ale elevilor.

Disciplina *Muzică și mișcare* are un caracter de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;

- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și dezvoltării intelectuale.

În clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, disciplina *Muzică și mișcare* vizează un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale. Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos.

- *Stimulează manifestarea expresivă a elevului.* De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audiției și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- *Reduce diferența contraproductivă între școală și viață.* Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- *Pune bazele învățării conceptelor muzicale* la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Studiul disciplinei *Muzică și mișcare*, început în clasa pregătitoare, se continuă până în clasa a IV-a, urmărind o dezvoltare progresivă a competențelor prin valorificarea experienței specifice vârstei elevilor și prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Receptarea unor sunete din mediul înconjurător, cu durate și intensități contrastante - jocuri de ascultare și comparare intuitivă a unor sunete emise de obiecte cunoscute, cu sonorități distincte - jocuri de ascultare a unor sunete lungi sau scurte, emise tare sau încet de obiecte cunoscute 1.2. Diferențierea sunetelor vorbite sau cântate - jocuri de audiere alternativă și comparată a sunetelor vorbite și cântate – Exemplu: ascultarea unei poezii, în comparație cu audierea unui cântec - exerciții alternative în colectiv – Exemplu: o parte din copii prezintă poezia sau cântecul, iar ceilalți recunosc auditiv 1.3. Receptarea sunetelor emise de jucăriile muzicale și percuția corporală - observarea/familiarizarea cu aspectul jucăriilor muzicale - mânguirea liberă a jucăriilor muzicale, respectiv executarea percuției corporale, detașat de cântec, în colectiv și individual - audiție: Leopold Mozart – „Simfonia Jucăriilor”	1.1. Receptarea unor sunete din mediul înconjurător și din natură, cu durate, intensități și viteză de succesiune contrastante - joc de recunoaștere a sunetelor străzii și ale clasei, a sunetelor din natură (ciripitul păsărelelor, lătratul câinelui etc.) 1.2. Diferențierea sunetelor cântate vocal sau instrumental - jocul „Recunoaște interpretul!” (bărbat, femeie, copil sau un instrument) 1.3. Recunoașterea sunetelor emise de jucăriile muzicale și percuția corporală - jocul: „Perechile jucăriilor” - recunoașterea auditivă a jucăriilor muzicale și asocierea lor în perechi - jocul „Ploaia și vântul”: alegerea și mânguirea jucăriilor potrivite (sau a percuției corporale) pentru imitarea diferitelor sonorități din natură	1.1. Receptarea unor sunete emise de surse diferite, cu durate, intensități, înălțime și viteză de succesiune contrastante - audiția – joc pentru diferențierea intuitivă a duratelor, a intensităților, a înălțimii și a tempoului; asocierea acestora cu mișcări sugestive ale brațelor - jocul „Mergi cum se cântă!” - jocul „Ghici de unde se aude sunetul?” - mișcarea brațelor sus-jos la sunetele de înălțimi diferite (exemplu - cântecul Coroana de Gr. Teodosiu) 1.2. Receptarea sunetelor emise de anumite instrumente muzicale și identificarea direcției de propagare a sunetului - jocul „Ghicește instrumentul!” (percuție, pian, vioară) - exersarea acuității auditive de diferențiere spațială a sunetelor (exemplu - jocul „De unde se aude?”) 1.3. Recunoașterea sunetelor emise de jucăriile muzicale, în corelarea lor auditivă cu anumite calități ale sunetelor muzicale - marcarea intuitivă a unor elemente de limbaj muzical din cântece, cu ajutorul anumitor jucării muzicale cu sonorități potrivite sau folosind percuția corporală - sunete egale, pauza de pătrime, intensități diferite

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.4. Receptarea cântecelor cu un ambitus cuprins între DO₁-La, cu o structură ritmico-melodică asemănătoare cântecelor din folclorul copiilor - audierea cântecului demonstrat de propunător sau redat cu ajutorul mijloacelor tehnice - observarea unor ilustrații pe textul cântecului care ușurează receptarea - implicarea activă și dirijată în receptarea cântecelor	1.4. Receptarea cântecelor cu un ambitus cuprins între DO₁-DO₂, alcătuite din formule ritmico-melodice simple și repetate - însușirea după auz a cântecelor, prin demonstrarea lor de către cadrul didactic sau cu ajutorul mijloacelor tehnice, urmată de preluarea intuitivă / receptarea lor de către copii - crearea unei atmosfere propice însușirii cântecului, prin prezentarea unor materiale muzicale sau ilustrative potrivite - însușirea cântecelor pe traseul: colectiv – grupuri mici – colectiv	1.4. Receptarea cântecelor cu un ambitus cuprins între c - crearea unei atmosfere propice însușirii cântecului, prin prezentarea unor materiale muzicale sau ilustrative potrivite - însușirea cântecelor pe traseul: colectiv – grupuri mici - colectiv

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Cântarea în colectiv, asociind mișcarea sugerată de text - exersarea asimilării integrale a cântecului – Exemplu: „Căldărușă plină” (din folclorul copiilor), „Huța, huța” (din folclorul copiilor), sau pe strofe; indiferent de procedeul abordat, cântecul se însușește ca un tot unitar - text și melodie, care nu se despart - reproducerea în colectiv a cântecelor însușite intuitiv, pronunțând corect cuvintele - jocuri pe cântec cu executarea unor mișcări potrivite conținutului de idei al textului (acțiuni, personaje) – Exemplu: „La moară” (din folclorul copiilor), „Moș Cioc-Boc” de L. Comes etc.	2.1. Cântarea individuală sau în grup, asociind mișcarea sugerată de text și de ritm - reproducerea în grup a cântecelor însușite intuitiv, respectând sincronizarea - dialog între grupe, sugerat de textul cântecului - executarea unor mișcări sugerate de text (de exemplu, deplasarea pe cântecele „Codobelcul” de L. Comes, „Voiniceii” de A. Ivășcanu	2.1. Cântarea în colectiv, în grupuri mici și individual, asociind dirijatul intuitiv - interpretarea cântecelor însoțită de dirijarea cu ambele brațe, urmând o mișcare egală jos-sus; - interpretarea cu solist și cor a cântecelor cu refren (exemplu: În poiană***, Floarea mea***) - audiție interioară (un vers cântat cu vocea, un vers – în gând) însoțite de dirijat intuitiv sau cu acompaniamentul jucăriilor muzicale - reproducerea unor structuri ritmice din cântece, însoțite de dirijat intuitiv

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.2. Cântarea în colectiv, asociind acompaniamentul liber - <i>acompanierea cântecelor cu jucării muzicale (tobe, lemne etc.)</i> - <i>acompanierea cântecelor cu percuție corporală (bătăi din palme, bătăi cu degetul în bancă etc.)</i> 2.3. Emiterea unor onomatopee asemănătoare cu sunetele din mediul înconjurător, cu durate și intensități diferite - <i>jocuri de recunoaștere auditivă a unor sonorități din mediul înconjurător și imitarea lor folosind onomatopee</i>	2.2. Cântarea, individual sau în grup, asociind acompaniamentul sugerat de ritm - <i>marcarea structurii ritmice a cântecului, prin acompaniamentul cu jucării muzicale (tobițe, triangu, maracas, clopoțel, tamburină, lemne) sau a percuției corporale (bătăi din palme, bătăi ale degetului în bancă, cu bătăi pe genunchi)</i> - <i>alegerea instrumentului potrivit sau a percuției corporale pentru fiecare cântec</i> 2.3. Emiterea unor onomatopee asemănătoare cu sunetele din mediul înconjurător, cu durate, intensități și viteză de succesiune diferite - <i>imitarea unor animale sau a unor fenomene ale naturii cu onomatopee lungi-scurte, cântate tare-încet, repede-lent (exemplu : „Jocul animalelor” - imitarea unor animale; sonorități și acțiuni specifice, jocul „Ploaia și vântul”, jocul silabelor muzicale - ma, me, mi, mo, mu, jocul „Cântă ca mine!” etc.)</i> - <i>emiterea unor onomatopee cu rol de exerciții de dicție și de sincronizare; numărători</i> - <i>„Mergi cum îți spun!” - joc de mișcare cu deplasare: tare-încet, repede-lent</i>	2.2. Cântarea în colectiv, asociind acompaniamentul sugerat de ritm și de măsură - <i>acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale sau cu percuție corporală diversă, care să marcheze fie ritmul, fie timpii egali</i> - <i>acompanierea melodiilor populare audiate</i> 2.3. Reprezentarea unor calități ale sunetelor prin semne convenționale - <i>joc pentru diferențierea în cântecele simple a duratelor și a înălțimilor sunetelor muzicale (jetoane – ca simboluri convenționale de structurare a melodiilor simple)</i>

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Manifestarea liberă, adecvată, pe muzică, apelând la diverse forme de exprimare - exersarea mișcării spontane pe cântec - Exemplu: „Fluturaș, fluturaș” (din folclorul copiilor), însoțit de imitarea zborului; „Huța, huța” (din folclorul copiilor), cu balansul brațelor, „Căldărușă plină”, „Umblă ursul”, „Ariciul” (din folclorul copiilor) - desenarea unor imagini sugerate de textele cântecelor - audierea unor creații muzicale care declanșează mișcarea liberă, spontană - Exemplu: J. Haydn - Simfonia „Ceasornicul” Partea a II-a (fragment incipient), Partea a IV-a (fragment) - organizarea unor jocuri inspirate de muzica audiată - Exemple de audiții: W.A. Mozart – „Mica serenadă”, Partea I; George Enescu - „Impresii din copilărie” (fragment) 3.2. Executarea unui dans cu mișcare repetată, pe un cântec simplu, din folclorul copiilor - jocuri pe cântece cu caracter de dans, prin asocierea cu o mișcare simplă (pași, ridicări pe vârfuri etc.)	3.1. Manifestarea liberă, adecvată, pe muzică, apelând la diverse forme de exprimare, în funcție de conținutul și caracterul muzicii - jocuri inspirate de cântece: joc liber „Barza și broaștele”, inspirat de personajele cântecului „Brotăceii și broscioiul” de L. Comes, joc inspirat de scenariul acțiunii desprinse din cântece - desenarea unor imagini sugerate de textul diferitelor strofe ale unui cântec (de exemplu, cântecul leoparului Țup, de Gh. Ciorănescu) - jocul perechilor – joc cu personaje care se mișcă în perechi pe muzica audiată (exemplu: J. Strauss – „Marșul persan”) - mișcare liberă pe muzică de facturi diferite (de exemplu: W.A. Mozart – „Flautul fermecat” (uvertura), „Rondo à la Turc”) 3.2. Executarea unui dans cu mișcare repetată, pe un cântec simplu sau pe audiție - dans cu pași egali pe cântec - dans liber pe muzică populară din zonă 3.3. Confectionarea de jucării muzicale din	3.1. Manifestarea adecvată pe muzică, sugerată de anumite elemente de limbaj muzical - organizarea unui joc de mișcare, utilizând onomatopeele din cântecele învățate, sugestive pentru anumite elemente de limbaj muzical (intensitate, durată, înălțime) - stabilirea unor mișcări speciale pentru fiecare cântec; recunoașterea cântecelor după mișcarea caracteristică - marșul – pas egal pe muzică - joc pe audiție: mișcarea diferențiată, la alegerea copiilor, funcție de nuanță sau tempo - desenarea unui personaj din cântec – Exemplu: cântecul „Leneșul”, de Al. Hrisanide, cântecul „Azi Grivei e mâniaș”, de L. Comes 3.2. Executarea unui dans / joc pe muzică, inițiat și organizat în colectiv - desfășurarea unui dans popular liber pe cântecul „Hora” (din folclorul copiilor), valorificând elementele de mișcare deja asimilate - dans popular pe un cântec de joc din zonă - dans liber, cu obiect portabil - joc pe audiție: sincronizarea mișcărilor în perechi, pe o muzică audiată - desfășurarea unui joc cu personaje pe muzica audiată sau pe cântec

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.3. Descoperirea și selectarea unor sonorități din mediul înconjurător, pentru acompanierea cântecelor - <i>acompanierea liberă a cântecelor, cu sonorități emise de obiecte din clasă (creioane, bețișoare, masă, podea, dulap etc.)</i> 3.4. Improvizarea a unei combinații ritmice asemănătoare celor din folclorul copiilor și asocierea acestora cu mișcări adecvate - <i>crearea spontană a unor combinații ritmice de silabe onomatopeice, însoțite de mișcare</i> - <i>asocierea unor mișcări ritmice sau sunete în relație cu povești, poezii, cântece</i> - <i>discuții despre propriile creații, analiza și aprecierea lor</i>	materiale și obiecte refolosibile - <i>utilizarea unor mariale și obiecte refolosibile pentru confecționarea unor jucării muzicale simple (cutii/sticle cu pietricele, nisip sau nasturi; linguri de lemn decorate de copii etc.)</i> - <i>acompanierea cântecelor cu jucării muzicale de tipul: linguri de lemn decorate în prealabil de către copii, pahare de sticlă și plastic cu diferite tipuri de boabe, cutii din lemn/ plastic/ metal cu boabe/ pietricele</i> 3.4. Crearea unor linii melodice simple sau a unor combinații ritmice și asocierea acestora cu mișcări adecvate - <i>crearea spontană a unei linii melodice simple sau a unor combinații ritmice de silabe onomatopeice, însoțite de mișcare</i> - <i>gruparea unor mișcări sau sunete astfel încât să genereze un dans liber pe linii melodice proprii, simple</i> - <i>asocierea unor mișcări ritmice sau sunete în relație cu povești, poezii, cântece</i> - <i>discuții despre propriile creații, analiza și aprecierea lor</i>	3.3. Confecționarea de jucării muzicale din materiale naturale - <i>utilizarea unor mariale naturale pentru confecționarea de jucării muzicale simple (exemplu: șiragul de nuci, castanieta)</i> - <i>alegerea cântecelor potrivite pentru acompaniamentul cu aceste jucării</i> - <i>acompanierea cântecelor cu jucăriile muzicale confecționate de copii</i> 3.4. Crearea unor linii melodice simple și a unor combinații ritmice, asociate cu mișcări adecvate - <i>selectarea și organizarea unor sunete pentru crearea unei idei muzicale proprii;</i> - <i>gruparea unor mișcări sau sunete astfel încât să genereze un dans liber pe linii melodice proprii, simple</i> - <i>discuții despre propriile creații, analiza și aprecierea lor</i>

CONȚINUTURI

Domenii	CP	CLASA I	CLASA a II-a
Cântare vocală	Cântarea vocală în grup și individual Poziția, emisia naturală, tonul, semnalul de început, dicția, sincronizarea	Cântarea vocală în grup și individual Poziția, emisia naturală, tonul, semnalul de început, dicția, sincronizarea	Cântarea vocală în colectiv, în grupuri mici și individual Poziția, emisia naturală, tonul, semnalul de început, dicția, sincronizarea
Cântare instrumentală	Percuția corporală (bătăi din palme, cu degetul pe bancă etc.) Jucării muzicale improvizate Mânuierea jucăriilor muzicale (tobe, lemne) Cântarea cu acompaniament Acompaniament instrumental realizat de cadrul didactic Acompaniament de jucării muzicale realizat de copii	Percuția corporală (bătăi din palme, cu degetul în bancă, cu palmele pe genunchi) Jucării muzicale din materiale și obiecte re folosibile Cântarea cu acompaniament Acompaniament instrumental realizat de cadrul didactic Acompaniament de jucării muzicale realizat de copii (trianglu, maracas, clopoțel, tamburină)	Percuția corporală diversă Jucării muzicale din materiale naturale Orchestra de jucării Cântarea cu acompaniament Acompaniament instrumental realizat de cadrul didactic Acompaniament de jucării muzicale realizat de copii
Elemente de limbaj muzical	Timbrul Sunete din mediul înconjurător Sunete vocale (vorbite sau cântate) Sunete muzicale instrumentale Ritmul Sunete lungi/scurte Melodia Genuri muzicale: folclorul copiilor; colinde Interpretarea Nuanțe - Tare/ încet/ mediu Cântec vesel/trist	Timbrul Sunete din mediul înconjurător Sunete muzicale vocale Sunete muzicale instrumentale Ritmul Sunete lungi/scurte Tempo-ul în audiții? Improvizația spontană colectivă Melodia Sunete înalte/joase Genuri muzicale: folclorul copiilor; colinde Interpretarea Nuanțe - Tare, încet, mediu Cântec vesel/ trist Procedee armonico-polifonice (solist-cor, grupe alternative)	Timbrul Sunete din mediul înconjurător Sunete muzicale vocale Sunete muzicale instrumentale (toba, pianul, vioara) Ritmul Sunet lung/scurt Marcarea structurilor ritmice Audiția interioară Improvizația ritmică spontană Melodia Sunete înalte/joase Mersul melodiei Legătura dintre text și melodie (strofa și refrenul) Genuri muzicale: folclorul copiilor; colinde Interpretarea Nuanțe - Tare, încet, mediu Cântec vesel/ trist Procedee armonico-polifonice (solist-cor, lanț, dialog, grupe alternative)

Mișcare pe muzică	Mișcări libere pe muzică Mișcări sugerate de textul cântecului	Mișcări libere Mișcări sugerate de text Mișcări sugerate de ritm Dansul	Dirijatul intuitiv Mișcări sugerate de text Pasul cadențat/ Marșul Mișcări sugerate de ritm Dansul
--------------------------	---	--	--

Sugestii pentru repertoriul de cântece și pentru audiții

	CP	CLASA I	CLASA a II-a
Repertoriu de cântece	<i>Moș Cioc-Boc</i> - Liviu Comes <i>Soldații</i> - G.Breazul, N.Sacsu <i>Degețelele</i> - D.D.Stancu <i>Trenulețul</i> - D.Voiculescu <i>Cu ciocan și cleștișor</i> - Harry Brauner <i>Voinicii</i> - N.Ionescu <i>Moara</i> - C.Mereș Cântece din folclorul copiilor <i>Numărători</i> <i>Huța, huța</i> <i>Melc, melc</i> <i>Mama</i> <i>Căldărușă plină</i> <i>Fluturaș, fluturaș</i> <i>La moară</i> <i>Fluture roșu</i> <i>Umblă ursul</i> <i>Ariciul</i> <i>Trompeta</i> <i>Ninge, ninge</i> <i>Baba Oarba</i>	<i>Codobelcul</i> - L.Comes <i>Ciocănele, ciocănele</i> - L.Comes <i>Voiniceii</i> - A.Ivășcanu <i>Brotăceii și broscoiul</i> - L.Comes <i>Iepurașul Țup</i> - Gh.Ciorănescu <i>Cinci voinici</i> - L.Comes <i>Piticii și ariciul</i> - G.Cucu <i>Noi acum suntem școlari</i> - A.Ivășcanu <i>Rățoiul</i> - D.D.Stancu <i>Cântec de primăvară</i> - L.Comes <i>Toamna</i> - N.Buicliu <i>Joc</i> - popular <i>Trenul</i> - C.Mereș <i>Fluturaș</i> - C.Romașcanu <i>Săniuța</i> - L.Comes <i>Moara</i> - C. Mareș <i>Șade rața</i> - Al. Pașcanu <i>Melodia</i> - Mozart Cântece din folclorul copiilor <i>Numărători</i> <i>Împreună să jucăm</i> <i>Martie, mărtișor</i> <i>Furnicile</i>	<i>Cărticica mea</i> *** <i>Sprinteoara</i> - L.Comes <i>În poiană</i> *** <i>Joc în cerc</i> - A. Ivășcanu <i>Fluture de nea</i> - Costică Andrei <i>Leneșul</i> - Al.Hrisanide <i>Azi Grivei e mânios</i> - L.Comes <i>Avionul</i> - D.Voiculescu <i>Floarea mea</i> *** <i>Ghicitori</i> - A.Ivășcanu <i>Vulpea și găștele</i> - A.M.Ionescu <i>Păsărelele</i> - T.Popovici <i>Zidarii</i> - L.Comes <i>Iarna veselă</i> - Gr.Teodosiu <i>Tot ce e pe lume</i> - D.D.Stancu <i>Mișcă vântul frunzele</i> - D.Cuclin <i>Albinița mea</i> - după Delcasso <i>Copilul călăreț</i> - T.Popovici <i>Ploaia</i> - C.Mereș <i>Cucule, pasăre sură</i> - I.D.Chirescu <i>Coroana</i> - Gr.Teodosiu Cântece din folclorul copiilor <i>Hora</i>
Audiții	Jocuri populare din zonă A. Vivaldi: <i>Anotimpurile</i> Leopold Mozart: <i>Simfonia jucăriilor</i> W. A. Mozart: <i>Mica serenadă</i>	Cântece și jocuri populare din zonă Cântece pentru copii George Enescu: <i>Rapsodia I</i> W.A.Mozart: <i>Mica serenadă – Allegro, Flautul</i>	Cântece și jocuri populare din zonă Ion Chirescu: <i>Mama</i> D.D.Stancu: <i>Ciobănașul</i> G.Enescu: <i>Impresii din copilărie</i>

	J. Haydn: <i>Simfonia "Ceasornicul"</i> R. Schumann: <i>Scene pentru copii (pian)</i> F. Mendelssohn - Bartholdy: <i>Uvertura la Visul unei nopți de vară</i> G. Enescu: <i>Suița Impresii din copilărie</i>	<i>fermecat – Uvertura, Rondo à la Turc</i> P.I.Ceaikovski: <i>Lacul lebedelor – Vals, Scenă</i> R.Korsakov: <i>Zborul cărăbușului</i> J.Strauss: <i>Marșul persan</i>	W.A.Mozart: <i>Contradans, Mica serenadă – Rondo</i> L.van Beethoven: <i>Concertul pentru vioară în Re major – Rondo</i> R.Schumann: <i>Cavalerul căluțului de lemn</i> J.Strauss: <i>Radetzky Marsch</i> A.Dvořak: <i>Dans slovac, nr.8</i> A.Vivaldi: <i>Anotimpurile - Primăvara</i>
--	---	---	--

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic va predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătăi din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;
- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;
- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânăuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat intuitiv.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica. O altă cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Însușirea intuitivă a cântecului reprezintă o preluare *prin imitație* ca un tot unitar (text-melodie) a acestuia, respectând traseul de la colectiv spre individual și înapoi la colectiv, asigurând mereu percepția întregului. În reluările repetate ale cântecului (în vederea însușirii lui) este bine să se aducă mereu procedee noi, atractive pentru copii, care să transforme acest proces mecanic într-unul viu și eficient.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării ca activitate de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. Este recomandabil ca evaluarea să se realizeze prin raportare la standarde generale și nu la nivelul clasei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

**Programa școlară
pentru**

EDUCAȚIE FIZICĂ

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr.3418/19.03.2013

București, 2013

Notă de prezentare

Programa disciplinei *Educație fizică* este elaborată potrivit unui nou **model de proiectare curriculară, centrat pe competențe**. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea *profilului de formare* al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață, precum și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Educație fizică* jalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclu primar. Acestea concură la dezvoltarea motricității elevului, la familiarizarea acestuia cu deprinderile necesare unei vieți sănătoase și unei dezvoltări fizice armonioase.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării sunt grupate pe următoarele domenii:

- Elemente de organizare a activităților motrice
- Elemente ale dezvoltării fizice armonioase
- Capacități motrice
- Deprinderi motrice de bază, aplicativ-utilitare
- Deprinderi de locomoție, de manipulare și de stabilitate
- Igienă și protecție individuală
- Deprinderi motrice specifice disciplinelor sportive
- Dezvoltarea trăsăturilor de personalitate

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

Prezenta programă școlară propune o *ofertă flexibilă*, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui *demers didactic personalizat*, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev. Includerea clasei pregătitoare în învățământul general și obligatoriu implică o perspectivă nuanțată a curriculumului la acest nivel de vârstă. Este necesară o abordare specifică educației timpurii, bazată în esență pe *stimularea învățării prin joc*, care să ofere în același timp o plajă largă de diferențiere a demersului didactic, în funcție de nivelul de achiziții variate ale elevilor.

Aria curriculară ***Educație fizică, sport și sănătate*** face referire directă la finalitățile învățământului concretizate în menținerea sănătății elevilor prin utilizarea activităților motrice de cele mai diferite tipuri. Disciplina *Educație fizică* este cea prin care se influențează în școală dezvoltarea fizică, se realizează învățarea deprinderilor motrice, dezvoltarea capacității de efort și favorizarea integrării în mediul natural și social. În planul-cadru de învățământ, disciplina *Educație fizică* are alocate 2 ore pe săptămână. Disciplina *Educație fizică* urmărește o dezvoltare progresivă a competențelor, precum și a celorlalte achiziții dobândite de elevi, prin valorificarea experienței specifice vârstei elevilor, prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor. Programă școlară pentru disciplina *Educație fizică* urmărește competențele cheie și, în același timp, oferă posibilitatea asigurării transdisciplinarității în interiorul disciplinei, dar și cu celelalte discipline de studiu.

Competențe generale

- 1. Valorificarea achizițiilor psiho-motrice în menținerea sănătății și a dezvoltării fizice armonioase**
- 2. Exersarea deprinderilor și a capacităților motrice în funcție de capacitatea psiho-motrică individuală**
- 3. Participarea la jocurile și activitățile motrice organizate sau spontane**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Valorificarea achizițiilor psiho-motrice în menținerea sănătății și a dezvoltării fizice armonioase

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea influenței soarelui și a temperaturii asupra sănătății - exersarea tipului de respirație specific efortului în diferite anotimpuri - expunerea organismului la factorii naturali benefici pentru sănătate: aer, soare - utilizarea echipamentului adecvat diferitelor anotimpuri	1.1. Recunoașterea influențelor aerului și apei asupra sănătății - „băi” de soare, de aer și, după caz, de apă - aplicarea regulilor de expunere la factorii de mediu - aplicarea regulilor de echipare (utilizarea echipamentului sportiv) în funcție de anotimp/condiții atmosferice	1.1. Aplicarea unor reguli de bază în folosirea factorilor naturali pentru călirea corpului - exersarea tipurilor de respirație specifice diferitelor eforturi, în condiții atmosferice variate - aplicarea măsurilor de protecție față de radiațiile solare - echiparea corespunzătoare și, după caz, dezechiparea parțială pe parcursul desfășurării lecției
1.2. Identificarea principalelor caracteristici ale posturii corporale corecte - adoptarea posturii corecte în pozițiile de bază și derivate - adoptarea diferitelor poziții (stând, așezat, pe genunchi, culcat)	1.2. Demonstrarea principalelor caracteristici ale posturii corporale corect adoptate - exersarea atitudinilor corecte ale corpului în diferite poziții și mișcări - menținerea posturii corecte în acțiuni motrice dinamice - autocontrol asupra posturii corpului în activitățile cotidiene	1.2. Menținerea posturii corecte a corpului în acțiuni statice și dinamice - adoptarea posturii corecte în toate împrejurările - hipercorectarea, la atenționare, a abaterilor de la atitudinea corporală corectă - sesizarea diferențelor dintre posturile corecte și abaterile de la acestea
1.3. Utilizarea cu interes a variantelor de mișcări specifice segmentelor corpului - exersarea grupelor de mișcări specifice segmentelor corpului - efectuarea exercițiilor de mobilitate în limitele anatomice - efectuarea acțiunilor motrice în condițiile stabilității articulare - exersarea actelor motrice de expresivitate corporală pe fond muzical	1.3. Utilizarea cu interes a variantelor de mișcări specifice principalelor segmente corporale - exersarea parțială a componentelor complexului de dezvoltare fizică - exersarea integrală a complexului de dezvoltare fizică, respectând ordinea și volumul exercițiilor - exersarea actelor motrice de expresivitate corporală pe fond muzical	1.3. Efectuarea zilnică a complexului de dezvoltare fizică însușit - exersarea exercițiilor selective de prelucrare a aparatului locomotor, libere și cu obiecte portative - utilizarea complexului de dezvoltare fizică însușit ca „gimnastică de înviorare” zilnică - exersarea actelor motrice de expresivitate corporală pe fond muzical
1.4. Respectarea regulilor de igienă personală - efectuarea procedurilor minimale de igienă după efort	1.4. Respectarea regulilor de igienă personală - aplicarea sistematică a măsurilor imediate (spălare pe mâini, ștergere transpirație,	1.4. Respectarea regulilor de igienă personală - aplicarea măsurilor de igienă în timpul și după activitățile motrice

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- întreținerea, depozitarea și transportul în condiții de igienă a echipamentului sportiv	<i>schimbare echipament etc.) de igienă după efort</i> - prezentarea constantă în echipament adecvat, curat și estetic	- autoverificări și verificări reciproce a stării de igienă a echipamentului - aplicarea regulilor de igienă personală

2. Exersarea deprinderilor și a capacităților motrice în funcție de capacitatea psiho-motrică individuală

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Aplicarea deprinderilor motrice în condiții de joc - exersarea săriturilor prin jocuri dinamice - exersarea aruncărilor și a prinderilor prin manipularea obiectelor - ștafete simple 2.2. Participarea la jocuri dinamice care antrenează capacitățile motrice individuale - întreceri și jocuri dinamice cuprinzând alergare, ocolire de obstacole, trecere peste și pe sub obstacole, aruncări la țintă etc. - exersarea vitezei de reacție și de execuție, cu ajutorul semnalelor vizuale și auditive - organizarea de jocuri dinamice de alergare, urmărire, schimbări de direcție, adoptări de poziții – Exemplu: „Ogarul și iepurele”, „Rațele și vânătorul” etc. 2.3. Redarea prin limbaj corporal a unor acțiuni/trăiri personale - utilizarea elementelor simple din gimnastica de bază: echilibru pe un picior; exerciții cu obiecte (cerc, minge, eșarfă, steaguri etc.) - pantomimă	2.1. Efectuarea de acțiuni motrice specifice unor forme de manifestare a capacităților motrice - exersarea unor structuri motrice - întreceri și jocuri dinamice cu caracter de viteză - exersarea individuală și în perechi a exercițiilor de dezvoltare a forței dinamice a musculaturii spatelui, abdomenului și a picioarelor 2.2. Aplicarea deprinderilor motrice în condiții de joc și de întrecere - exersarea fiecărei deprinderi (global) - integrarea deprinderilor noi în fondul motric existent - ștafete și jocuri cuprinzând înlănțuiri variate de deprinderi motrice 2.3. Aplicarea deprinderilor de expresivitate corporală și a celor adaptate din diferite discipline sportive - jocuri dinamice și jocuri pregătitoare pentru jocurile sportive	2.1. Efectuarea de acțiuni motrice specifice capacităților motrice combinate - exersarea de acțiuni motrice singulare și repetate - exersarea variantelor de manevrare a obiectelor ce pot fi apucate - exersarea de acțiuni motrice complexe (2-3 deprinderi) 2.2. Aplicarea combinată a deprinderilor motrice în activitatea școlară și în afara școlii - participarea la activități motrice complexe, organizate în lecție (trasee tematice, ștafete, jocuri dinamice și pregătitoare) - inițierea în timpul liber a unor activități motrice atractive și integrarea în cele inițiate de alți copii 2.3. Integrarea activă în activitățile motrice cu componente estetice (dans, euritmie, gimnastică ritmică etc.) - exersarea în lecții și în afara acestora a complexelor de exerciții (individual și în grup) de gimnastică acrobatică/ ritmică/

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- <i>utilizarea elementelor simple din gimnastica ritmică și aerobică și a combinațiilor acestora pe fond muzical</i> - <i>participarea la dansuri tematice și ansambluri sportive</i>	- <i>exersarea elementelor de gimnastică acrobatică, ritmică sportivă, aerobică, dans folcloric sau sportiv, pe fond muzical</i>	<i>sportivă/ aerobică, euritmie și a dansurilor însușite</i> - <i>integrarea în formațiile cultural-artistice și sportive care vor reprezenta clasa/unitatea de învățământ la diferite evenimente</i>

3. Participarea la jocurile și activitățile motrice organizate sau spontane

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Sesizarea regulilor necesare desfășurării jocurilor - <i>acceptarea și respectarea unui sistem de reguli simple</i> - <i>adoptarea unui comportament adecvat în cadrul relațiilor interpersonale și de grup</i> - <i>participarea la ștafete simple, cu respectarea regulilor stabilite</i> 3.2. Participarea la activități motrice organizate în grup - <i>exersări în perechi și pe grupe</i> - <i>participarea la ștafete și parcurhuri combinate sub formă de întrecere</i> - <i>încurajarea colegilor pentru participare activă</i> - <i>manifestarea empatiei cu propria echipă/grup</i> 3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întraajutorare și fair-play în timpul jocurilor - <i>acordarea și primirea ajutorului/sprijinului partenerului</i> - <i>evidențierea comportamentelor lăudabile – Exemplu: fair-play</i>	3.1. Sesizarea regulilor necesare desfășurării jocurilor și altor activități motrice - <i>aplicarea regulilor stabilite în toate activitățile motrice desfășurate</i> - <i>îndeplinirea, prin rotație, a rolurilor de responsabil de grup, căpitan de echipă, arbitru, scorer etc.</i> 3.2. Participarea la activități specifice educației fizice, organizate în grup - <i>participarea la activități de grup</i> - <i>întreceri pe echipe</i> 3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întraajutorare și fair-play în timpul activităților motrice - <i>acordare și primire de ajutor și sprijin în exersare</i> - <i>stimularea coechipierilor prin aprecieri și încurajări</i> - <i>dezvoltarea spiritului de echipă, prin evidențierea rolului fiecărui membru și a beneficiilor lucrului în echipă</i>	3.1. Aplicarea regulilor necesare desfășurării activităților motrice organizate sau spontane - <i>încredințarea urmării respectării regulilor stabilite pentru fiecare activitate, prin rotație, tuturor elevilor</i> - <i>implicarea elevilor în stabilirea unor reguli „ad-hoc” de desfășurare a întrecerilor</i> 3.2. Participarea la activități specifice educației fizice organizate în grup - <i>organizarea formațiilor de exersare și a grupelor/echipelor pentru întreceri pe criterii variabile (mini-fotbal/ baschet etc.)</i> - <i>extinderea formelor de organizare a exersării</i> - <i>implicarea tuturor elevilor prin repartizarea de sarcini motrice și organizatorice corespunzătoare particularităților individuale</i> 3.3. Manifestarea atitudinii de cooperare, întraajutorare și fair-play în timpul activităților motrice - <i>recunoașterea meritelor învingătorilor</i> - <i>trecerea elevilor prin roluri de conducere și subordonare</i>

CONȚINUTURI

Domenii	CP	CLASA I	CLASA a II-a
1. Elemente de organizare a activităților motrice	- Poziții: drepti, pe loc repaus, șezând - Formații de adunare: în cerc, în semicerc, în linie pe un rând - Formații de deplasare: în cerc, în coloană câte unul - Întoarceri prin săritură la stânga și la dreapta	- Formații de adunare (în linie pe un rând și pe două rânduri) - Formațiile de deplasare în coloană câte unul - Pozițiile drepti și pe loc repaus - Întoarceri prin săritură, la stânga și la dreapta	- Formații de adunare în linie pe unul și pe două rânduri; - Formații de deplasare în coloană câte unul și câte doi - Alinierea în linie și în coloană - Pozițiile drepti și pe loc repaus - Întoarceri la stânga și la dreapta - Pornire cu mers pe loc și oprire
2. Elemente ale dezvoltării fizice armonioase	- Cerințele specifice și regulile participării la activitățile de educație psiho-motrică, în interior și în aer liber - Băi de aer și de soare - Exerciții de influențare selectivă a aparatului locomotor - Educarea actului respirator	- Postura corectă - Pozițiile: stând, stând depărtat, stând pe genunchi, așezat și culcat. - Exerciții de prelucrare selectivă a segmentelor corpului - Complexe de exerciții pentru dezvoltare fizică - Exerciții corective pentru atitudini deficiente.	- Postura corectă în poziții și acțiuni motrice variate - Pozițiile: stând, stând depărtat, stând pe genunchi, așezat, culcat - Educarea actului respirator (inspirații profunde, expirații forțate, fazele actului respirator) - Exerciții de prelucrare selectivă a segmentelor corpului - Complexe de dezvoltare fizică, cu/fără fond muzical
3. Capacități motrice	- Forța dinamică a membrelor inferioare, a spatelui și a abdomenului - Dezvoltarea rezistenței la eforturi aerobe - Viteza de reacție și de execuție a mișcărilor singulare, la semnale acustice, vizuale și tactile - Viteza de deplasare pe distanțe scurte (10-15m) - Viteza de execuție a unor mișcări repetate și cunoscute - Mobilitate și stabilitate articulară	- Viteza de reacție la stimuli vizuali, auditivi și tactili - Viteza de execuție în acțiuni motrice singulare - Viteza de deplasare pe direcție rectilinie - Coordonarea acțiunilor motrice realizate individual - Forța dinamică segmentară - Rezistența generală la eforturi aerobe - Mobilitate și stabilitate articulară	- Viteza de reacție la stimuli vizuali, auditivi și tactili - Viteza de execuție în acțiuni motrice singulare - Viteza de deplasare pe direcție rectilinie - Coordonarea acțiunilor motrice realizate individual - Forța dinamică segmentară - Rezistența generală la eforturi aerobe - Mobilitate și stabilitate articulară

Domenii	CP	CLASA I	CLASA a II-a
4. Deprinderi motrice (clasa pregătitoare) Deprinderi de locomoție, de manipulare și de stabilitate (clasele I și a II-a)	- Variante de mers: obișnuit, pe vârfuri, ghemuit - Variante de alergare: în tempo uniform moderat, accelerată, cu ocolire de obstacole, cu schimbare de direcție - Sărituri: pe loc, de pe loc în lungime, peste obstacole - Deplasări în echilibru pe banca de gimnastică - Tracțiuni pe banca de gimnastică, cu ajutorul brațelor și picioarelor - Târâre pe genunchi și coate - Manevrarea obiectelor (mingi de tenis, volei, fotbal etc.) - Prindere cu două mâini la piept, din autoaruncări și de la partener - Specifice atletismului: startul de sus, alergarea de viteză - Specifice jocurilor sportive: unu-două procedee de prindere și pasare a mingii - Ștafete simple și jocuri dinamice	- Mersul: pe vârfuri, ghemuit, cu pas fandat - Alergarea: în tempo uniform moderat, accelerată, cu ocolire de obstacole, cu schimbare de direcție, cu purtare de obiecte - Săritura cu desprindere de pe unul și de pe ambele picioare: de pe loc, din deplasare - Deplasări în echilibru pe banca de gimnastică, cu purtare și pășire peste obiecte - Escaladarea: prin apucare, sprijin și pășire pe obstacol - Tracțiunea: pe banca de gimnastică, pe perechi - Cățărarea - coborârea: la scara fixă, pe plan înclinat - Târârea: pe genunchi și pe coate - Deprinderi de manipulare de tip propulsie: lansare, rostogolire și aruncare; lovire cu mâna și cu piciorul; lovire cu obiecte: racheta, paleta etc. (manevrarea obiectelor) - Deprinderi de manipulare de tip absorbție: prindere cu două mâinide pe loc, din autoaruncări și de la partener - Deprinderi de stabilitate de tip axial: îndoire, întindere, răsucire, întoarcere, balansare - Posturi statice sau dinamice: posturi ortostatice, rostogoliri, starturi din poziții diferite - Ștafete și parcurhuri aplicative	- Mersul: pe vârfuri, ghemuit, cu pas adăugat - Alergarea: șerpuită, cu ocoliri de obstacole, cu purtare de obiecte, cu trecere peste obstacole - Săritura: cu desprindere de pe un picior și de pe de pe ambele picioare (pe și de pe loc și cu deplasare), la coardă - Deplasări în echilibru pe suprafețe înguste și înălțate, orizontale și înclinate - Escaladarea: prin apucare și pășire pe aparat, prin apucare și rulare pe partea anterioară a corpului - Tracțiunea - împingerea: deplasarea unui obiect sau partener prin tractare și împingere cu brațele, realizată individual și în perechi - Cățărarea - coborârea: la scara fixă, pe banca de gimnastică înclinată - Târârea: pe palme și pe genunchi, pe antebrațe și pe genunchi - Transport de obiecte ușoare, apucate cu una/ambele mâini, sprijinite la piept, individual și în perechi - Deprinderi de manipulare de tip propulsie: aruncare, voleibolare și ricoșare; lovire cu mâna și cu piciorul; lovire cu obiecte: racheta, paleta, crosă etc. - Deprinderi de manipulare de tip

Domenii	CP	CLASA I	CLASA a II-a
		conținând deprinderile de locomoție, de manipulare și de stabilitate formate	absorbție: prindere cu o mână și cu două mâini, de pe loc și din deplasare, din autoaruncări și de la partener - Deprinderi de stabilitate de tip axial: îndoire, întindere, răsucire, întoarcere, balansare - Posturi statice sau dinamice: posturi ortostatice, rostogoliri, starturi - Parcurhuri aplicative și ștafete, conținând deprinderile de locomoție, de manipulare și de stabilitate formate
5. Igienă și protecție individuală	- Măsuri igienice minimale după lecția de educație fizică și sport - Măsuri de protejare individuală și a colegilor/partenerilor	- Igiena echipamentului - Importanța pregătirii organismului pentru efort (încălzirea) - Măsuri de prevenire a accidentelor	- Igiena efortului - raportul funcțional între activitate și repaus; odihna activă - Importanța pregătirii organismului pentru efort (încălzire) - Rolul respirației în efort și refacere - Tehnicile de acordare reciprocă a ajutorului/ sprijinului în execuții
6. Deprinderi motrice specifice disciplinelor sportive		- Specifice atletismului: alergarea de rezistență; alergarea de viteză cu start din picioare; aruncarea mingii de oină de pe loc, la distanță - Specifice gimnasticii acrobatice: cumpănă pe un genunchi; semisfoara; podul de jos; rulare: laterală, dorsală, pe piept și abdomen; rostogolire înainte din ghemuit în ghemuit - Specifice gimnasticii ritmice: balansări de brațe; variații de pași; întoarceri pe loc	- Specifice atletismului: alergarea de rezistență; alergarea de viteză cu start din picioare; aruncarea mingii de oină de pe loc, la distanță - Specifice gimnasticii acrobatice: cumpănă pe un genunchi; semisfoara; podul de jos; rulări; rostogolire înainte din ghemuit în ghemuit - Specifice gimnasticii ritmice: balansări de brațe; variații de pași; întoarceri pe loc - Specifice gimnasticii aerobice: pași

Domenii	CP	CLASA I	CLASA a II-a
		- Specifice gimnasticii aerobice: pași aerobici de bază - Specifice jocurilor sportive - jocuri dinamice și pregătitoare, specifice fiecărui joc sportiv predat: minibaschet; minifotbal; minihandbal; badminton; tenis de masă; tenis de câmp - Specifice sporturilor sezoniere: schi; patinaj role/ gheață; înot; șah; sanie - Regulile de bază ale sporturilor predate - Informații sportive	de bază din gimnastica aerobică - Specifice jocurilor sportive - jocuri dinamice și pregătitoare, specifice fiecărui joc sportiv predat: minibaschet; minifotbal; minihandbal; badminton; tenis de masă; tenis de câmp - Specifice sporturilor sezoniere: schi; patinaj role/ gheață; înot; șah; sanie - Regulile de bază ale sporturilor predate - Informații sportive
7. Dezvoltarea trăsăturilor de personalitate		- Rolurile care se atribuie elevilor în lecțiile de educație fizică și sport - Cerințele comportamentului în întreceri; agresivitate versus combativitate - Relațiile dintre componenții unei grupe/echipe, în cadrul lecției de educație fizică și sport	- Rolurile care se atribuie elevilor în lecțiile de educație fizică și sport - Capacitatea de decizie corectă - Comunicarea între colegi (norme de comunicare, conștientizarea importanței comunicării, calitatea comunicării) - Cunoașterea și explicarea stărilor și a reacțiilor emoționale - Cerințele comportamentului în întreceri - Relațiile dintre componenții unei grupe/echipe, în cadrul lecției de educație fizică și sport

Sugestii metodologice

Programa școlară se adresează profesorilor care predau disciplina *Educație fizică*. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare. Pentru o lectură aprofundată, este necesar să se răspundă la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Lectura se realizează în succesiunea următoare: de la competențe generale, la competențe specifice, la activități de învățare și de la acestea din urmă la conținuturi. Profesorii vor proiecta demersul de învățare în funcție de particularitățile clasei de elevi, de baza materială de care dispun și de opțiunile elevilor.

Strategii didactice

Programa școlară valorifică exemplele de activități de învățare care să permită trecerea de la centrarea pe conținuturi, la centrarea pe experiențe de învățare. În vederea formării competențelor, se recomandă ca strategiile didactice utilizate în predarea disciplinei *Educație fizică* să pună accent pe: construcția progresivă a cunoașterii, flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat.

Ținând seama de particularitățile copiilor cuprinși în clasa pregătitoare, profesorii vor folosi demersuri care să facă accesibil și atractiv conținutul orei de educație fizică. Jocul devine metodă, mijloc și formă de organizare, efectuat sub formă de întrecere, adaptat capacităților motrice și psihice ale elevilor.

La începutul anului școlar se va urmări organizarea claselor și a grupelor de lucru în spiritul educației incluzive. În prima lună de școală se va acorda atenție formelor de deplasare individuală și în grup, precum și formațiilor de lucru (cerc, coloană, linie, semicerc etc.).

În paralel cu activitatea motrică se va folosi limbajul de specialitate, din care să nu lipsească metafora ca mijloc de formare a imaginii mentale și de valorificare a cunoștințelor însușite.

La toate clasele ciclului primar, cu deosebire la clasa pregătitoare, se va pune accentul pe lucrul în perechi și în grup, favorizând integrarea, ajutorarea și stimularea reciprocă.

Se va asigura utilizarea unor mijloace (mingi, cercuri, steaguri, dispozitive, instalații, sisteme de protecție etc.) care să asigure protejarea copiilor, înlăturându-se orice posibilitate de a se produce accidente. Se recomandă ca resursele să fie estetice, atractive și ușor de manevrat.

În perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea continuă a evaluării cu accent pe valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev. Profesorii pot elabora și alte forme de învățare și conținuturi în funcție de particularitățile clasei de elevi, baza materială de care dispune școala și opțiunile elevilor.

În vederea valorizării competențelor cheie și a asigurării transferabilității la nivelul activității educaționale, se recomandă ca strategiile didactice utilizate în predarea disciplinei **educație fizică** și să pună accent pe: construcția progresivă a cunoașterii, flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat, coerență și abordări inter- și transdisciplinare.

**EVALUAREA COMPETENȚELOR FUNDAMENTALE
LA FINALUL CLASEI a II-a
2020**

**MODEL
TEST 1**

CITIT

Județul / sectorul.....

Localitatea.....

Școala.....

Numele și prenumele elevei / elevului.....

.....

Clasa a II-a.....

Băiat ☐

Fată ☐

Citește textul de mai jos cu atenție, pentru a răspunde la întrebări.

Zânele nu bat la ușă

adaptare după Silvia Kerim

Bunica veni să-i aducă nepoatei o cană cu lapte.

Văzând dezordinea din cameră, spuse:

- Știi? Astăzi, Zâna Zânelor va trece dintr-o poveste în alta chiar prin camera ta. Zânele nu bat niciodată la ușă... așa că trebuie să fii oricând pregătită pentru o vizită!

Fetița știa să cumpere pâine, să pună masa și să ude florile, dar i se părea complicat să facă ordine în cameră.

Gândindu-se la spusele bunicii, începu să facă ordine. Când tocmai terminase, o văzu pe Zâna Zânelor străbătând, grațioasă, cameră. Era înaltă, cu părul auriu, ochii albaștri și obrajii trandafirii. Privi în jur, admiră camera și porni spre o altă poveste.

Fetița se așeză emoționată pe marginea patului. Tocmai o văzuse pe Zâna Zânelor...

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Care este titlul textului citit?

- a) „Fetița cea harnică”;
- b) „Fetița și bunica”;
- c) „Zânele nu bat la ușă”;
- d) „Zâna Zânelor”.

Nu se completează de către elev
COD

1.

2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Pentru ce a venit bunica în camera nepoatei?

- a) ca să îi aducă o cană cu lapte;
- b) ca să o ajute să facă ordine în cameră;
- c) ca să o ajute să pună masa;
- d) ca să o roage să cumpere pâine.

Nu se completează de către elev
COD

2.

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Ce a văzut bunica în camera fetei?

- a) cană;
- b) dezordine;
- c) flori;
- d) ordine.

Nu se completează de către elev
COD

3.

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Din ce cauză bunica i-a spus fetei că trebuie să fie oricând pregătită pentru o vizită?

- a) pentru că știa să pună masa;
- b) pentru că îi adusese o cană cu lapte;
- c) pentru că știa să pună masa;
- d) pentru că zânele nu bat niciodată la ușă.

Nu se completează de către elev
COD

4.

5. Scrie, pe spațiul de mai jos, două acțiuni pe care fetea știa să le facă.

- a) _____
- b) _____

Nu se completează de către elev
COD

5.

6. Scrie răspunsul tău pe spațiul dat.

Ce a început fetea să facă, gândindu-se la ce îi spusese bunica?

Nu se completează de către elev
COD

6.

7. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Cine avea părul auriu, ochii albaștri și obrajii trandafirii?

- a) bunica;
- b) fetița;
- c) mama;
- d) zâna.

Nu se completează de către elev

COD

7.

8. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Ce a făcut Zâna Zânelor în camera fetiței?

- a) a făcut ordine;
- b) a admirat camera;
- c) a pus masa;
- d) a udat florile.

Nu se completează de către elev

COD

8.

9. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

De ce a trecut Zâna Zânelor prin camera fetiței?

- a) ca să facă ordine în camera fetiței;
- b) ca să bea din cana cu lapte;
- c) ca să pornească spre o altă poveste;
- d) ca să ude florile și să pună masa.

Nu se completează de către elev

COD

9.

10. **Completează spațiile libere cu informațiile care lipsesc!**

Fetița se așază _____ pe marginea patului. Tocmai o văzuse pe

_____.

Nu se completează de către elev
COD

10.

11. Consideri că trebuie să ai tot timpul ordine în cameră? De ce?

Scrive, pe spațiul dat, răspunsul tău. Explică alegerea ta.

Nu se completează de către elev
COD

11.

FELICITĂRI, AI AJUNS LA SFÂRȘITUL TESTULUI!!
MULȚUMIM PENTRU PARTICIPARE!

**EVALUAREA COMPETENȚELOR FUNDAMENTALE
LA FINALUL CLASEI a II-a
2020**

**MODEL
TEST 2**

CITIT

Județul / sectorul.....

Localitatea.....

Școala.....

Numele și prenumele elevei / elevului.....

.....

Clasa a II-a.....

Băiat ☐

Fată ☐

Citește textul de mai jos cu atenție, pentru a răspunde la întrebări.

Făt-Frumos iese din poveste

adaptare după Silvia Kerim

Bunicul veni să-i aducă nepotului o farfuriuță cu fructe.

Văzând dezordinea din cameră, spuse:

– Știu că astăzi Făt-Frumos va ieși dintr-o poveste și cred că va trece prin camera ta. El nu bate niciodată la ușă... așa că trebuie să fii oricând pregătit pentru o vizită!

Băiatului îi plăcea să cumpere lapte, să strângă masa și să șteargă praful, dar i se părea complicat să facă ordine.

Gândindu-se la spusele bunicului, începu să facă ordine. Chiar înainte să termine, îl văzu pe Făt-Frumos străbătând, cu eleganță, cameră. Era înalt, purta o pelerină roșie și o coroană aurie pe cap. Admiră ordinea din cameră și porni spre altă poveste.

Băiatul se așeză impresionat pe scaun. Tocmai îl văzuse pe Făt-Frumos ...

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Care este titlul textului citit?

- a) „A venit Făt-Frumos”;
- b) „Băiatul cel harnic și ordonat”;
- c) „Bunicul și nepotul”;
- d) „Făt-Frumos iese din poveste”.

Nu se completează de către elev
COD

1.

2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Pentru ce a venit bunicul în camera nepotului?

- a) ca să îl ajute să facă ordine în cameră;
- b) ca să îi aducă o farfuriuță de fructe;
- c) ca să îl ajute să strângă masa;
- d) ca să îl roage să șteargă praful.

Nu se completează de către elev
COD

2.

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Ce a văzut bunicul în camera băiatului?

- a) dezordine;
- b) farfuriuța;
- c) fructe;
- d) ordine.

Nu se completează de către elev
COD

3.

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Din ce cauză bunicul i-a spus băiatului că trebuie să fie oricând pregătit pentru o vizită?

- a) pentru că îi plăcea să șteargă praful;
- b) pentru că Făt-Frumos nu bate niciodată la ușă;
- c) pentru că lui Făt-Frumos îi place să strângă masa;
- d) pentru că îi adusese o farfurioară cu fructe.

Nu se completează de către elev
COD

4.

5. Scrie, pe spațiul de mai jos, două acțiuni care îi plăceau băiatului.

- a) _____
- b) _____

Nu se completează de către elev
COD

5.

6. Scrie răspunsul tău pe spațiul dat.

Ce a început băiatul să facă, gândindu-se la ce îi spusese bunicul?

Nu se completează de către elev
COD

6.

7. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Cine purta o pelerină roșie și o coroană aurie pe cap?

- a) bunicul;
- b) băiatul;
- c) Făt-Frumos;
- d) nepotul.

Nu se completează de către elev

COD

7.

8. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Ce a făcut Făt-Frumos în camera băiatului?

- a) a făcut ordine;
- b) a strâns masa;
- c) a admirat camera;
- d) a șters praful.

Nu se completează de către elev

COD

8.

9. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

De ce a trecut Făt-Frumos prin camera băiatului?

- a) ca să facă ordine în cameră;
- b) ca să mănânce fructele;
- c) ca să pornească spre o altă poveste;
- d) ca să șteargă praful și să strângă masa.

Nu se completează de către elev

COD

9.

10. Completează spațiile libere cu informațiile care lipsesc!

Băiatul se așeză _____ pe scaun. Tocmai îl văzuse pe

_____.

Nu se completează de către elev
COD

10.

11. Consideri că trebuie să ai tot timpul ordine în cameră? De ce?

Scrive, pe spațiul dat, răspunsul tău. Explică alegerea ta.

Nu se completează de către elev
COD

11.

FELICITĂRI, AI AJUNS LA SFÂRȘITUL TESTULUI!

MULȚUMIM PENTRU PARTICIPARE!

**Programa școlară
pentru disciplina**

MATEMATICĂ ȘI EXPLORAREA MEDIULUI

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 3418/19.03.2013

București, 2013

Notă de prezentare

Programa disciplinei *Matematică și explorarea mediului* este elaborată potrivit unui nou **model de proiectare curriculară, centrat pe competențe**. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea *profilului de formare* al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Matematică și explorarea mediului* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru alfabetizarea cu elemente de bază ale celor două domenii integrate. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Numere
- Figuri și corpuri geometrice
- Măsurări
- Date
- Științele vieții
- Științele Pământului
- Științe fizice

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

Prezentă programă școlară propune o *ofertă flexibilă*, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare exemplificate. Se urmărește astfel realizarea unui *demers didactic personalizat*, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă, în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev. Includerea clasei pregătitoare în învățământul general și obligatoriu implică o perspectivă nuanțată a curriculumului la acest nivel de vârstă. Este necesară o abordare specifică educației timpurii, bazată în esență pe *stimularea învățării prin joc*, care să ofere în același timp o plajă largă de diferențiere a demersului didactic, în funcție de nivelul de achiziții variate ale elevilor.

Disciplina *Matematică și explorarea mediului* are un caracter de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în clasele I și a II-a din învățământul primar. În planul-cadru de învățământ, disciplina *Matematică și explorarea mediului* face parte din aria curriculară *Matematică și Științe ale naturii*, realizând o abordare integrată a conceptelor specifice domeniilor *Matematică și Științe ale naturii*, pentru care sunt alocate, la clasa pregătitoare și clasa I, 4 ore pe săptămână, iar la clasa a II-a, 5 ore.

Principalele motive care au determinat abordarea integrată a matematicii și a unor elemente de științe ale naturii în cadrul aceleiași programe sunt următoarele:

- O învățare holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere.
- Contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate.
- Armonizarea celor două domenii: matematică și științe permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor.

Studiul disciplinei *Matematică și explorarea mediului*, început în clasa pregătitoare, se continuă până în clasa a II-a, urmărind o dezvoltare progresivă a competențelor, precum și a celorlalte

achiziții dobândite de elevi, prin valorificarea experienței specifice vârstei elevilor, prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor. Programa de *Matematică și explorarea mediului* pentru clasa pregătitoare a fost structurată astfel încât să promoveze un demers didactic centrat pe dezvoltarea unor competențe incipiente ale elevului de vârstă mică, în scopul construirii bazei pentru învățări aprofundate ulterioare.

Competențe generale

- 1. Utilizarea numerelor în calcule elementare**
- 2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător**
- 3. Identificarea unor fenomene/relații/ regularități/structuri din mediul apropiat**
- 4. Generarea unor explicații simple prin folosirea unor elemente de logică**
- 5. Rezolvarea de probleme pornind de la sortarea și reprezentarea unor date**
- 6. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea numerelor în calcule elementare

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Recunoașterea și scrierea numerelor în concentrul 0-31 - numărarea elementelor unei mulțimi, pentru evidențierea faptului că numărul de elemente ale acesteia este dat de ultimul număr din succesiunea 1, 2, ..., x, unde $x \leq 31$; - recunoașterea cifrelor de la 0 la 9, ca simboluri convenționale ale numerelor mai mici decât 10; - recunoașterea cifrelor pe tastele unui calculator sau ale altor resurse digitale; - reprezentarea numerelor de la 1 la 31 cu ajutorul unor obiecte (jetoane, creioane, mărgel etc.) sau semne (cerculețe, linii etc.); - citirea numerelor de la 0 la 31; - scrierea numerelor de la 0 la 31; - numărarea înainte și înapoi, în variante complete sau de la un punct al seriei, din 1 în 1, cu/fără manipularea obiectelor; - explorarea mediului înconjurător pentru a identifica și număra ființe și lucruri; - gruparea unor jetoane reprezentând animale, mijloace de transport etc. după numărul unor elemente specifice; - colorarea unor planșe în care codul culorilor este dat de numere; - joc: Zilele de naștere „Găsește colegul născut în aceeași zi cu tine”;	1.1. Scrierea, citirea și formarea numerelor până la 100 - reprezentarea numerelor de două cifre cu ajutorul numărătorii de poziționare; - reprezentarea prin obiecte (bețișoare, bile etc) a numerelor din intervalul 0 -100; - reprezentarea zecilor prin mănunchiuri de câte 10 bețișoare; - citirea numerelor de la 0 la 100; - scrierea numerelor de la 0 la 100, pe rețeaua caietului de matematică; - evidențierea cifrei unităților/zecilor dintr-un număr; - numărarea obiectelor/ființelor din mediul apropiat - numărare din 1 în 1, din 2 în 2, din 3 în 3 etc., în ordine crescătoare și descrescătoare, cu precizarea limitelor intervalului (de la ...până la) - evidențierea cifrei unităților sau a zecilor dintr-un număr (ex.: Colorați cifra zecilor cu roșu; Scrieți cu verde cifra unităților); - generarea de numere mai mici decât 100, ale căror cifre îndeplinesc condiții date (ex.: precizarea cifrei unităților/zecilor); - aflarea unui număr/a unor numere respectând anumite condiții (ex. „scrie cel mai mare număr mai mic decât 80”, „scrie toate numerele naturale de două cifre identice” etc.);	1.1. Scrierea, citirea și formarea numerelor până la 1000 - reprezentarea numerelor de trei cifre cu ajutorul numărătorii de poziționare; - citirea și scrierea numerelor de la 0 la 1000; - transcrierea cu cifre a unor numere din intervalul 0 – 1000, scrise în cuvinte; - jocuri de asociere a numerelor mai mici decât 1000 cu reprezentarea lor prin desen; - identificarea ordinelor și claselor; - evidențierea cifrei unităților/zecilor/sutelor dintr-un număr; - numărare din 1 în 1, din 2 în 2, din 3 în 3 etc., în ordine crescătoare și descrescătoare, cu precizarea limitelor intervalului (de la ...până la) - reprezentarea zecilor, a sutelor și a mieii prin simboluri (forme geometrice, liniuțe, bile colorate, etc.) - generarea de numere mai mici decât 1000, ale căror cifre îndeplinesc condiții date (ex.: precizarea cifrei unităților/ zecilor/sutelor); - aflarea unui număr/a unor numere, respectând anumite condiții;

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.2. Compararea numerelor în concentrul 0-31 - compararea grupurilor de obiecte (bile, bețișoare, puncte etc.) prin figurarea lor unele sub altele, încercuirea părților comune ale grupurilor, punerea în corespondență 1 la 1 a elementelor grupurilor; - colorarea elementelor unei mulțimi după criterii date (ex.: „Colorează mulțimea care are cele mai multe/cele mai puține ...”; „Construiește/ desenează o mulțime cu tot atâtea/ cu mai multe/ cu mai puține ...” etc.); - identificarea „vecinilor” unui număr; - selectarea unor numere după un criteriu dat (ex.: „Încercuieți cu verde numerele mai mari decât 3 și mai mici decât 15”);	1.2. Compararea numerelor în concentrul 0-100 - compararea unor grupuri de obiecte prin punerea elementelor unele sub altele, încercuirea părților comune, punerea în corespondență; - scrierea rezultatelor obținute prin comparare, utilizând semnele $<$, $>$, $=$; - compararea a două numere naturale mai mici decât 100, atunci când acestea au același număr de zeci/de unități, cu ajutorul mulțimilor de obiecte sau al numărătorii de poziționare; - identificarea numerelor pare și impare dintr-un șir (ex.: numerotarea clădirilor pe o stradă); - identificarea „vecinilor” unui număr de la 0 la 100; - identificarea numerelor pare/impare dintr-un șir dat; - selectarea unor numere după un criteriu dat (ex.: „Încercuieți cu verde numerele mai mari decât 39 și mai mici decât 45”); - identificarea numărului mai mic/mai mare pe baza algoritmului de comparare a două numere mai mici decât 100;	1.2. Compararea numerelor în concentrul 0-1000 - compararea unor grupuri de obiecte prin punerea elementelor unele sub altele, încercuirea părților comune, punerea în corespondență; - scrierea rezultatelor obținute prin comparare, utilizând semnele $<$, $>$, $=$; - compararea a două numere naturale mai mici decât 1000, atunci când acestea au același număr de sute/de zeci/de unități, cu ajutorul numărătorii de poziționare; - așezarea în ordine crescătoare/descrescătoare a unor numere date; - identificarea „vecinilor” unui număr de la 0 la 1000; - identificarea numerelor pare și impare dintr-un șir dat; - selectarea unor numere după un criteriu dat (ex.: „Transcrieți numerele mai mari decât 395 și mai mici decât 405”); - identificarea numărului mai mic/mai mare pe baza algoritmului de comparare a două numere mai mici decât 1000;
1.3. Ordonarea numerelor în concentrul 0-31, folosind poziționarea pe axa numerelor - ordonarea unor numere date, crescător sau descrescător; - completarea unor serii numerice; - identificarea numerelor lipsă de pe axa numerelor, în situația în care se dau două numere;	1.3. Ordonarea numerelor în concentrul 0 -100, folosind poziționarea pe axa numerelor, estimări, aproximări - ordonarea crescătoare/descrescătoare a unor numere naturale prin compararea acestora două câte două; - identificarea unor numere, situate într-un interval dat (ex.: „Scrie trei numere mai mici decât 25”); - estimarea ordinului de mărime a unor grupuri de	1.3. Ordonarea numerelor în concentrul 0-1000, folosind poziționarea pe axa numerelor, estimări, aproximări - ordonarea crescătoare/descrescătoare a unor numere naturale de trei cifre prin compararea acestora două câte două; - identificarea unor numere mai mici decât 1000 în condiții precizate; - estimarea ordinului de mărime a unor grupuri de

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	obiecte; - rotunjirea la zeci a unui număr dat, prin adăugarea sau eliminarea unui număr de unități; - scrierea unui șir de numere pare/impare, având date limitele intervalului; - citirea și scrierea relației de ordine între cardinalele a două mulțimi; - poziționarea pe axă a unor numere date;	obiecte/reprezentări simbolice/numere; - aproximarea unor valori numerice: sume cheltuite pentru un obiect/serviciu, vârsta unor arbori/animale; - rotunjirea la zeci și /sau sute a unui număr dat; - estimarea rezultatului unui calcul fără efectuarea calculului; - scrierea unui șir de numere pare/impare, având date limitele intervalului; - identificarea, scrierea și citirea relației de ordine între numere date;
1.4. Efectuarea de adunări și scăderi în concentrul 0-31, prin adăugarea /extragerea a 1-5 elemente dintr-o mulțime dată - numărare cu pas dat (ex. din 2 în 2, din 3 în 3), cu suport intuitiv (ex. pietre/frunze pe care sare o broscuță, flori din care culege albina polen); - compunerea și descompunerea unor mulțimi de obiecte având drept cardinal un număr de elemente mai mic decât 10; mai mic decât 31; - adăugarea și extragerea de elemente dintr-o mulțime de obiecte, fiecare operație fiind însoțită de numărarea obiectelor; - adăugarea/extragerea de elemente dintr-o mulțime dată, pentru a obține mulțimi „cu tot atâtea elemente”; - rezolvarea de exerciții de adunare și scădere cu 1-5 unități în concentrul 0-31 și verificarea operațiilor efectuate prin numărare de obiecte/prindesene;	1.4. Efectuarea de adunări și scăderi, mental și în scris, în concentrul 0-100, recurgând frecvent la numărare - numărare cu pas dat (ex. din 2 în 2, din 10 în 10), folosind ca suport intuitiv obiecte sau desene; - compunerea și descompunerea numerelor în concentrul 0 – 100, folosind obiecte, desene și numere; - jocuri de rol care solicită compunerea/ descompunerea numerelor din concentrul 0-100 (ex.: La piață, Facem ordine în bibliotecă etc.); - adăugarea/extragerea de elemente dintr-o mulțime de obiecte, fiecare operație fiind însoțită de numărarea obiectelor; - adăugarea/extragerea de elemente dintr-o mulțime dată, pentru a obține mulțimi „cu tot atâtea elemente”; - efectuarea de adunări și scăderi și verificarea cu obiecte sau prin operația inversă;	1.4. Efectuarea de adunări și scăderi, mental și în scris, în concentrul 0-1000, recurgând la numărare și/sau grupare ori de câte ori este necesar - numărare cu pas dat (din 2 în 2, din 20 în 20, din 100 în 100 etc.) cu sau fără suport intuitiv; - compunerea și descompunerea numerelor în concentrul 0 – 1000, folosind obiecte, desene și numere; - jocuri de rol care solicită compunerea/ descompunerea numerelor din concentrul 0-100 (ex.: La cumpărături, În parcare etc.); - efectuarea de adunări/scăderi cu numere mai mici decât 1000, fără și cu trecere peste ordin și verificarea prin operația inversă; - evidențierea proprietăților adunării (comutativitate, asociativitate, element neutru), fără precizarea terminologiei;

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- folosirea unui calculator pentru operații simple de adunare și verificarea rezultatelor cu ajutorul obiectelor;	- evidențierea proprietăților adunării (comutativitate, asociativitate, element neutru), fără precizarea terminologiei; - găsirea "regulii" pentru o corespondență de următorul tip: $3 \rightarrow 7$; $4 \rightarrow 8$; $5 \rightarrow 9$ - rezolvarea de adunări și scăderi, mental și în scris, cu și fără trecere peste ordin, respectând algoritmul și așezarea corectă a unităților și zecilor;	- identificarea elementelor unei a doua mulțimi, fiind date elementele primei mulțimi și regula de corespondență; - identificarea "regulii" pentru o corespondență de următorul tip: $62 \rightarrow 68$; $63 \rightarrow 69$; $64 \rightarrow 70$ - rezolvarea de adunări și scăderi, mental și în scris, cu și fără trecere peste ordin, respectând algoritmul și așezarea corectă a unităților, zecilor și sutelor;
1.5. Efectuarea de adunări repetate/ scăderi repetate prin numărare și reprezentări obiectuale în concentrul 0-31 - jocuri de extragere repetată a unui anumit număr de elemente dintr-o mulțime dată (ex.: „Câți copii pot primi de la tine câte 2 baloane dacă tu ai 10 baloane?” „Un băiețel dă câte 10 jetoane celor 3 colegi ai săi. Câte a dat în total?”); - numărare cu pas indicat prin desen sau obiecte, crescător și descrescător;	1.5. Efectuarea de adunări repetate/ scăderi repetate prin numărare și reprezentări obiectuale în concentrul 0-100 - adunarea cardinalelor unor mulțimi care au același număr de elemente; - evidențierea mai multor modalități de grupare a elementelor unei mulțimi pentru determinarea cardinalului acesteia; - jocuri de extragere repetată a unui anumit număr de elemente dintr-o mulțime dată (ex.: „De câte ori pot extrage câte 3 bile dintr-un grup de 9 bile”; „Un băiețel împarte în mod egal 10 bomboane celor 5 colegi ai săi. Câte bomboane primește fiecare coleg?”); - rezolvarea unor situații practice de aflare a unei sume/diferențe de termeni egali (ex.: „4 frați primesc câte 2 mere. Câte mere au primit frații?”);	1.5. Efectuarea de înmulțiri și împărțiri în concentrul 0-1000 prin adunări/scăderi repetate - adunarea cardinalelor unor mulțimi care au același număr de elemente; - jocuri de extragere repetată a unui anumit număr de elemente dintr-o mulțime dată; - evidențierea mai multor modalități de grupare a elementelor unei mulțimi pentru determinarea cardinalului acesteia; - aflarea unei sume de termeni egali prin rezolvarea unor probleme practice; - efectuarea de înmulțiri în concentrul 0-100 , prin adunări repetate sau utilizând proprietăți ale înmulțirii; - evidențierea unor proprietăți ale înmulțirii (comutativitate, asociativitate, element neutru), fără precizarea terminologiei; - rezolvarea unor situații practice de aflare a unei sume/ diferențe de termeni egali; - efectuarea de împărțiri cu rest 0, în concentrul 0-100 prin scăderi repetate sau recurgând la înmulțire; - rezolvarea de exerciții cu ordinea efectuării

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
		operațiilor; - jocuri de tip LOTO cu numere; - rezolvarea de probleme în care sunt necesare operații de același ordin/ de ordine diferite;
1.6. Utilizarea unor denumiri și simboluri matematice (sumă, total, diferență, =, +, -) în rezolvarea și/sau compunerea de probleme - aflarea sumei/diferenței a două numere mai mici decât 31; - aflarea unui termen necunoscut, folosind metoda balanței; - jocuri de rol care necesită gruparea/regruparea de obiecte și relația întreg-parte (ex.: „La ora de sport”, „La bibliotecă” etc.); - crearea unor probleme simple după imagini date; - formularea și rezolvarea unor probleme pornind de la o tematică dată, prin schimbarea numerelor/ acțiunilor/ întrebării dintr-o problemă rezolvată; - schimbarea componentelor unei probleme (date numerice, tematică, acțiuni), fără ca tipul de problemă să se schimbe; - transformarea unei probleme de adunare în problemă de scădere și invers; transformarea unei probleme prin extinderea/ reducerea numărului de operații;	1.6. Utilizarea unor denumiri și simboluri matematice (termen, sumă, total, diferență, <, >, =, +, -) în rezolvarea și/sau compunerea de probleme - aflarea sumei/diferenței a două numere mai mici decât 100; - aflarea unui termen necunoscut, folosind metoda balanței; - identificarea numărului mai mic/mai mare pe baza comparării a două numere mai mici decât 100 și scrierea relației; - compararea a două sume, două diferențe sau a unei sume cu o diferență sau cu un număr (de exemplu, „$24 + 13 \square 45 - 40$ sau $99 \square 34 - 30$” etc.); - transformarea unei probleme rezolvate prin schimbarea numerelor/ întrebării, prin înlocuirea cuvintelor care sugerează operația; - crearea unor probleme simple după imagini/ desene/ scheme date; - formularea și rezolvarea unor probleme pornind de la o tematică dată/de la numere date, de la imagini; - modificarea unei probleme fără ca tipul de problemă să se schimbe; - transformarea problemelor de adunare în probleme de scădere și invers;	1.6. Utilizarea unor denumiri și simboluri matematice (sumă, total, termenii unei sume, diferență, rest, descăzut, scăzător, produs, factorii unui produs, cât, deîmpărțit, împărțitor, <, >, =, +, -, ·, :) în rezolvarea și/sau compunerea de probleme - rezolvarea de exerciții de tipul: „Află suma/ diferența/ produsul/ câtul/ jumătatea/ sfertul/ dublul etc.”; - utilizarea fracțiilor jumătate, respectiv sfert, utilizând suport concret sau desene (pizza, tort, măr, pâine, cutie de bomboane, caiet etc.); - aflarea unui termen necunoscut, folosind metoda balanței, proba adunării/scăderii sau prin încercării; - identificarea numărului mai mic/mai mare pe baza comparării a două numere mai mici decât 100 și scrierea relației; - realizarea unor modalități diferite de grupare a termenilor/factorilor, folosind semne grafice cu semnificația parantezei; - compararea rezultatelor obținute la exerciții cu operații de același ordin sau de ordine diferite; - transformarea unei probleme rezolvate prin schimbarea numerelor sau a întrebării, prin înlocuirea cuvintelor care sugerează operația, prin adăugarea unei întrebări etc.; - crearea unor probleme după imagini/ desene/

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	- transformarea unei probleme prin extinderea/ reducerea numărului de operații;	scheme/ exerciții/ formule; - formularea și rezolvarea unor probleme pornind de la o tematică dată/de la numere date/de la verbe/expresii care sugerează operații; - modificarea unei probleme fără ca tipul de problemă să se schimbe; - transformarea problemelor de adunare în probleme de scădere și invers, a problemelor de înmulțire în probleme de împărțire și invers;

2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Orientarea și mișcarea în spațiu în raport cu repere/direcții precizate, folosind sintagme de tipul: în, pe, deasupra, dedesubt, lângă, în fața, în spatele, sus, jos, stânga, dreapta, orizontal, vertical, oblic - jocuri de poziționare a obiectelor în spațiu, în raport cu alte obiecte precizate; - identificarea poziției pe care o ocupă diverse obiecte în spațiu în raport cu alte obiecte precizate; - jocuri de identificare a obiectelor din realitatea imediată sau din imagini, în funcție de poziția pe care o au față de un reper; - prezentarea propriei persoane în funcție de poziția din clasă și prin raportarea la ceilalți colegi; - utilizarea unui program simplu de calculator pentru vizualizarea unor deplasări în plan; - scrierea de elemente grafice: liniiuțe verticale,	2.1. Orientarea și mișcarea în spațiu în raport cu repere/direcții date folosind sintagme de tipul: în, pe, deasupra, dedesubt, lângă, în fața, în spate, stânga, dreapta, orizontal, vertical, oblic, interior, exterior, - identificarea poziției pe care o ocupă diverse obiecte în desene/realitatea imediată, în raport cu alte obiecte precizate; - jocuri de poziționare a obiectelor în spațiu, în raport cu alte obiecte precizate (ex.: așază creionul galben în stânga creionului roșu); - identificarea unor obiecte/persoane în funcție de poziția lor spațială (Cine se află în fața ta?) - realizarea unor desene simple, pe baza unor condiții date (ex.: desenați un triunghi; la stânga acestuia desenați o steluță; sub el desenați o linie orizontală); - identificarea poziției verticală, orizontală sau oblică a unor obiecte din realitatea imediată sau în	2.1. Localizarea unor obiecte prin stabilirea unor coordonate în raport cu un sistem de referință dat, folosind sintagmele învățate - identificarea poziției pe care o ocupă diverse obiecte în desene/realitatea imediată, în raport cu alte obiecte precizate; - poziționarea obiectelor în spațiu, în raport cu alte obiecte precizate; - descrierea structurii unui ansamblu de obiecte/persoane în raport cu poziția lor spațială; - realizarea unor desene, respectând condiții date; - recunoașterea poziției verticală, orizontală sau oblică a unor obiecte din realitatea imediată sau în cadrul unor desene; - compararea poziției a două obiecte din mediul apropiat; - sesizarea intuitivă a simetriei la figurile geometrice

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
orizontale, oblice, separat și în combinații; - reprezentarea prin desene a unor modele decorative simple, folosind linii orizontale, verticale, oblice; - colorarea unor elemente în funcție de poziția pe care o ocupă față de un anumit reper într-un desen;	cadrul unor desene (ex.: încercuiește obiectele desenate în poziție orizontală; colorează obiectele desenate în poziție oblică;) - scrierea pe rețeaua de pătrățele a caietului de matematică a liniuțelor orizontale, verticale, oblice; - compunerea/asocierea elementelor grafice pentru obținerea unor forme stilizate ale unor elemente din viața reală; - observarea simetriei la figurile geometrice plane, la obiecte și ființe din mediul apropiat; - jocuri care necesită orientarea în tabele și folosirea cuvintelor „rând” și „coloană”; - identificarea interiorului și exteriorului unei figuri; - construirea unor obiecte uzuale, folosind corpuri geometrice, fără utilizarea terminologiei; - jocuri de construcții cu obiecte cu formă geometrică, din diferite materiale;	plane, la obiecte și ființe din mediul apropiat; - realizarea unor desene simple, respectând o axă de simetrie dată; - realizarea și completarea unor tabele respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană” - stabilirea coordonatelor unui obiect într-un plan în raport cu un sistem de referință dat (ex.: este situat pe peretele cu ușa, în stânga dulapului) - identificarea interiorului și exteriorului unei figuri; - identificarea apartenenței unui punct interiorului unei figuri geometrice; - jocuri de construcții cu obiecte cu formă geometrică, din diferite materiale;
2.2. Identificarea unor forme geometrice plane (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc) și a unor corpuri geometrice (cub, cuboid, sferă) în obiecte manipulate de copii și în mediul înconjurător - descrierea unor figuri și corpuri geometrice din mediul apropiat; - recunoașterea unor figuri și corpuri geometrice: pătrat, dreptunghi, cerc, triunghi, cub, sferă, în mediul înconjurător și în materiale tipărite; - reproducerea, prin desen, a formelor geometrice plane (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc) cu ajutorul unor șabloane sau cu mâna liberă pe	2.2. Recunoașterea unor figuri și corpuri geometrice în mediul apropiat și în reprezentări plane accesibile (incluzând desene, reproduceri de artă, reprezentări schematice) - conturarea pe foaie velină a unor forme geometrice plane (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc), cu ajutorul unor șabloanelor; - desenarea formelor geometrice (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc), pe rețeaua de pătrate din caietul de matematică; - decorarea unor obiecte cu motive geometrice prin desen sau colaj;	2.2. Evidențierea unor caracteristici simple specifice formelor geometrice plane și corpurilor geometrice identificate în diferite contexte - identificarea și denumirea formelor plane: pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc - recunoașterea și descrierea formei obiectelor/fețelor unor corpuri din mediul apropiat - recunoașterea unor corpuri geometrice în mediul apropiat (cub, cuboid, sferă, cilindru, con); - conturarea formelor geometrice plane (pătrat, triunghi, dreptunghi, cerc), cu ajutorul instrumentelor de geometrie/șabloanelor;

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
foaie cu pătrățele; - folosirea formelor geometrice (pătrat, dreptunghi, cerc, triunghi,) în realizarea unor desene (casă, robot, vapor etc.) pe foaie velină sau cu pătrățele; - recunoașterea Soarelui, a Lunii și a Pământului folosind imagini sau modele; - construirea unor obiecte uzuale folosind suportul desfășurat al unui cub (ex.: suport de creioane, cutia pentru cadouri); - jocuri de construcții folosind piese din lemn sau plastic;	- realizarea unor colaje cu ajutorul formelor geometrice învățate (case, castele, pomi, gărdulețe, roboți etc.); - compunerea unui spațiu plastic folosind ca forme doar pătrate sau doar cercuri etc. (ex.: un copac stilizat, doar din cercuri – mari, mici, medii); - decuparea pe contur a formelor geometrice plane de diferite dimensiuni, realizate pe diverse suporturi (hârtie glasă, carton); - descrierea corpurilor geometrice: cub, cuboid, sferă, cilindru- fețe (formă, număr);	- identificarea numărului de forme geometrice plane dintr-un desen dat/ dintr-o figură geometrică „fragmentată”; - gruparea unor forme/corpuri geometrice după criterii date; - decuparea pe contur a desfășurării unui corp geometric dat: cub, cuboid, cilindru, con; - identificarea axei/axelor de simetrie ale figurilor geometrice; - marcarea jumătății/ sfertului de suprafață a unei figuri geometrice cu fracția corespunzătoare: $\frac{1}{2}$, respectiv $\frac{1}{4}$; - identificarea fracțiilor echivalente: $\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$; - realizarea unor desene/ colaje cu ajutorul formelor geometrice învățate;

3. Identificarea unor fenomene/relații/ regularități/structuri din mediul apropiat

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Descrierea unor fenomene/procese/ structuri repetitive simple din mediul apropiat, în scopul identificării unor regularități - continuarea unor modele repetitive reprezentate prin obiecte, desene sau numere; - descoperirea „intrusului” în cadrul unui model repetitiv; - găsirea elementelor unei mulțimi, fiind date elementele celeilalte mulțimi și regula de corespondență dintre acestea; - exerciții variate de asocieri și corespondențe (ex.: păpușă-rochie, pantof-picior, mașină-șofer, ploaie-umbrelă, pătrat-linie etc.);	3.1. Rezolvarea de probleme prin observarea unor regularități din mediul apropiat - completarea de șiruri de numere/obiecte ordonate mai mici decât 100, respectând reguli precizate; - realizarea/transcrierea unor modele repetitive - înșirarea mărgelilor, jucăriilor etc. respectând o anumită regulă; - identificarea unei zile/luni care lipsește dintr-o serie dată (ex.: ianuarie,....., martie; joi,...sâmbătă); - descoperirea algoritmului de rezolvare a unor exerciții; - verbalizarea modului de rezolvare a unor	3.1. Rezolvarea de probleme în cadrul unor investigații, prin observarea și generalizarea unor modele sau regularități din mediul apropiat - completarea de șiruri de numere mai mici decât 1000 sau de obiecte ordonate, respectând reguli precizate; - realizarea unor modele repetitive (prin desen sau cu obiecte), respectând o anumită regulă; - completarea unor spații lacunare dintr-un șir de obiecte/simboluri/numere; - identificarea algoritmului de rezolvare a unor exerciții; - verbalizarea modului de rezolvare a unor exerciții

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- identificarea regulii de corespondență în cazul unor mașinării funcționale (care presupun intrare – ieșire); - jocuri de tipul: „Ce anotimp este?” pentru recunoașterea fenomenelor naturii în situații reale sau în imagini (ploaie, ninsoare, vânt etc.); - diferențierea anotimpurilor, două câte două, în funcție de caracteristicile specifice observate - completarea unui calendar pe o săptămână/ lună cu starea vremii, prin lipirea/desenarea unor simboluri - nori, soare, vânt etc.; - observarea unor modificări apărute în viața omului, animalelor, plantelor, în funcție de anotimp; - observarea părților componente ale viețuitoarelor (plante, animale) pentru identificarea structurii lor comune; - numărarea florilor/frunzelor unei plante care apar în interval de o săptămână, în scopul evidențierii creșterii acesteia; - marcarea înălțimii personale, din 2 în 2 luni, cu ajutorul fâșiilor de hârtie colorată, fixate pe tocul ușii/dulap/perete; - urmărirea creșterii unei plantule ținând sub observație unul dintre factorii care întrețin viața; - identificarea simțurilor și utilizarea acestora în explorarea mediului înconjurător; - observarea directă în mediul natural a unor plante, insecte etc.; - identificarea și denumirea corectă a părților componente ale corpului omenesc, pentru evidențierea rolului acestora;	- probleme; - inventarea unor reguli de operare și aplicarea lor în jocuri; - identificarea regulii de construire a unui șir de numere; - realizarea unor colaje/desene care reprezintă corpul omenesc cu principalele organe; - recunoașterea organelor și localizarea acestora folosind imagini din atlase sau mulaje; - identificarea pe propriul corp a zonelor unde sunt amplasate anumite organe; - stabilirea, prin observare, a principalelor structuri ale animalelor și plantelor; - reprezentarea în desen a componentelor principale ale plantei; - relaționarea principalelor structuri ale organismului uman și animal cu rolurile acestora; - relaționarea principalelor structuri ale plantelor cu rolurile acestora; - realizarea unor experiențe care să pună în evidență transformările de stare ale apei (solidificare, topirea gheții, evaporare, fierbere, condensare); - utilizarea unei lupe pentru evidențierea căldurii primite de la Soare; - desenarea poziției Soarelui dimineața și la prânz, la aceeași oră și în raport cu același reper, timp de o săptămână și evidențierea regularităților; - realizarea unor experiențe în scopul punerii în evidență a forței gravitaționale: căderea liberă a diferitelor obiecte; - realizarea unor experiențe care să pună în	- și probleme; - inventarea unor reguli de operare și aplicarea lor în jocuri; - recunoașterea în desene/ imagini/ machete/ filme documentare/ prezentări a unor forme de relief (munți, câmpii) sau medii de viață; - realizarea unor albume/colaje/puzzle-uri cu formele de relief sau cu mediile de viață, individual sau la nivelul clasei; - compunerea unui spațiu plastic, utilizând forme geometrice, astfel încât să evidențieze caracteristici observabile ale formelor de relief și utilizarea unui set de „culori convenționale” pentru acestea; - realizarea unor colecții de plante din diferite medii de viață, la nivelul clasei; - realizarea unor investigații referitoare la aer: umflarea unui balon; scufundarea unui pahar înclinat într-un vas cu apă; realizarea unei moriști, arderea unei lumânări sub un vas de sticlă etc. plecând de la întrebarea „Cum putem vedea aerul?”; - realizarea unor experiențe simple care evidențiază mișcarea aerului (ex.: modificarea direcției flăcării unei lumânări la poziționarea acesteia la diferite înălțimi în cadrul unei uși); - realizarea de experimente care să evidențieze intensitatea/tăria sunetului; - investigarea unui mediu de viață natural sau artificial (balta/acvariul, pădurea/parcul etc.) pentru a identifica plantele și animalele care îl populează, condițiile de viață și adaptările la mediu; - investigarea apariției zilei și nopții prin modelare – un

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- compararea propriilor fotografii cu cele ale colegului de bancă, în scopul identificării caracteristicilor comune oamenilor; - compararea fotografiilor personale cu acelea ale părinților, în scopul identificării asemănărilor (transmiterea moștenirii genetice de la generație la generație); - enumerarea unor aparate electrocasnice, electronice care funcționează cu ajutorul electricității; - identificarea activităților zilnice în care intervine electricitatea; - identificarea unor surse de electricitate (baterii, acumulatori) care asigură funcționarea unor obiecte; - utilizarea jucăriilor muzicale pentru producerea sunetelor (identificarea relației vibrație – sunet); - explorarea unor softuri educaționale adecvate vârstei;	evidență propagarea sunetului prin diverse medii care-i alterează tăria: un radio care se va acoperi cu diferite materiale - hârtie, țesătură, material izolator, vată etc.; - producerea de sunete specifice ploii – picături de apă care cad, tunetul, mersul prin apă etc.; - identificarea surselor convenționale de energie și a unor surse alternative de energie; - evidențierea formelor de energie prin experimente simple; - evidențierea forței vântului și a apei, ca surse de energie, prin utilizarea unor modele (ex.: morișcă, roată pusă în mișcare de o apă curgătoare/ apa de la robinet);	glob se rotește în sens invers acelor de ceasornic și este luminat cu o lanternă; - realizarea unor experiențe care evidențiază mișcarea Lunii în jurul Pământului/unui satelit în jurul unei planete; - recunoașterea planetelor Sistemului Solar pe planșe/modele simple/ în filme documentare; - discutarea unor articole care prezintă Sistemul Solar; - investigarea nevoilor unor organisme vii folosind secvențe de film în scopul generalizării caracteristicilor viețuitoarelor; - investigarea cauzelor posibile pentru anumite boli (ex. gripa); - investigarea forțelor exercitate de magneți asupra altor magneți sau materiale magnetice cu evidențierea polilor N și S și a atracției/repingerii dintre polii opuși/identici; - investigarea materialelor conductoare și izolatoare în cadrul unui circuit electric simplu;
3.2. Manifestarea grijii pentru comportarea corectă în relație cu mediul familial - realizarea unor desene având ca tematică locuința, camera proprie; - participarea la acțiuni care implică un mediu curat și prietenos în cadrul clasei; - identificarea efectelor pozitive și negative ale acțiunilor proprii asupra mediului apropiat; - realizarea unor desene/afișe/colaje care să prezinte norme de comportare civilizată; - realizarea unor postere referitoare la regulile de	3.2. Manifestarea grijii pentru comportarea corectă în relație cu mediul natural - activități practice de întreținere a spațiului verde din curtea școlii sau a colțului verde din clasă; - utilizarea unor unelte și materiale de curățare a mediului (greblă, mănuși de protecție etc.); - refolosirea unor materiale în cadrul unor activități (ex.: paharul de la iaurt pentru decorare și utilizarea ca ghiveci pentru plante, folosirea unor imagini din pliantele publicitare pentru crearea unor șiruri, pentru ilustrarea anotimpurilor etc.); - identificarea importanței energiei în viața omului,	3.2. Manifestarea grijii pentru comportarea corectă în relație cu mediul natural și social - efectuarea de drumeții în scopul de a observa medii de viață naturale; - identificarea consecințelor unor acțiuni ale omului asupra mediilor de viață explorate; - exprimarea unor opinii (acord/dezacord) cu privire la anumite atitudini și comportamente observate în mediile de viață explorate; - realizarea unor postere referitoare la regulile ce trebuie respectate în pădure/la locul de picnic/ pe stradă etc.; - realizarea de proiecte tematice individuale și în

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
igienă colectivă;	a modalităților de economisire a energie; - exprimarea unor opinii (acord / dezacord) cu privire la anumite atitudini și comportamente observate în mediul înconjurător; - identificarea propriilor greșeli de comportament față de mediul înconjurător;	grup; - plantarea unor arbori/arbuști; - inițierea și participarea la programe/proiecte eco;

4. Generarea unor explicații simple prin folosirea unor elemente de logică

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1. Formularea unor observații asupra mediului apropiat folosind limbajul comun, reprezentări prin desene și operatorii logici „și”, „nu” - jocuri de mișcare în care se folosesc operatorii logici „și”, „nu” (ex.: „Copiii care au ochi verzi și păr blond să ridice mâna.”); - executarea unor instrucțiuni care folosesc operatorii logici (ex.: „Copiii care nu au șosete verzi să facă 2 pași în față.”); - transmiterea unor instrucțiuni simple, de tipul celor de mai sus, în cadrul unor jocuri în perechi/de grup; - exerciții care implică atenție concentrată pe detalii: observă elemente de detaliu dintr-un desen, componente ale unei scheme simple, componente de mici dimensiuni ale unei plante etc.; - jocuri logico-matematice referitoare la intersecția a două mulțimi;	4.1. Formularea rezultatelor unor observații, folosind câțiva termeni științifici, reprezentări prin desene și operatorii logici „și”, „sau”, „nu” - jocuri logico-matematice referitoare la reuniunea a două mulțimi disjuncte; - punerea în scenă a unor probleme/situații problematice care folosesc operatorii logici „și”, „sau”, „nu”; - prezentarea, într-un jurnal, a propriilor observații referitoare la transformările apei (solidificare, topirea gheții, evaporare, fierbere, condensare); - realizarea unui jurnal desenat referitor la viața unei plante/animal; - prezentarea unor fotografii/desene ale unor plante în diferite etape de dezvoltare ale acestora; - prezentarea înregistrărilor din calendarul naturii, realizat pe o perioadă determinată de timp; - formularea unei concluzii în urma unor observații repetate: „Și creionul, și cartea, și cățelul de pluș cad pe Pământ/sunt atrase de Pământ” sau „Planta are nevoie de apă ca să trăiască” sau „Sunetul încă se aude (deși trece prin diferite	4.1. Descrierea unui plan de lucru folosind câțiva termeni științifici, reprezentări prin desene și operatorii logici „și”, „sau”, „nu” - jocuri logico-matematice; - punerea în scenă a unor probleme/situații problematice care folosesc operatorii logici „și”, „sau”, „nu”; - realizarea unui plan de lucru pentru explorarea unui mediu de viață ; - prezentarea unor fotografii/desene ale unor plante/animale din mediile de viață explorate; - prezentarea planului de înregistrare a schimbărilor meteo și de prezentare a calendarului naturii, realizat pe o perioadă determinată de timp (ex.: prezentarea unui „buletin meteo retrospectiv” pe o perioadă scurtă); - descrierea etapelor parcurse în realizarea unei investigații/ experiment; - comunicarea prin desen sau verbal a unor efecte pe care le au fenomene ale naturii asupra mediului înconjurător;

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	materiale)” etc.; - reprezentarea rezultatelor prin desene;	- realizarea unui plan pentru micșorarea șanselor de îmbolnăvire cu boli provocate de germenii; - realizarea planului individual de menținere a stării de sănătate prin indicarea unei diete, a programului de exerciții fizice etc.; - alcătuirea unor postere care cuprind planul individual de menținere a stării de sănătate; - realizarea unui plan pentru construirea unui joc cu magneti; - descrierea planului de lucru pentru investigarea materialelor conductoare și izolatoare;
4.2. Identificarea relațiilor de tipul „dacă... atunci...” între două evenimente succesive - identificarea consecințelor unor acțiuni asupra propriului corp; - jocuri de mișcare pentru evidențierea forțelor și a efectelor acestora: deformarea/ ruperea/ spargerea; - analiza consecințelor acțiunilor unor personaje din povești; - organizarea unor jocuri de tip „Ce s-ar întâmpla dacă...?”; - vizionarea unor filme/prezentări pentru identificarea efectelor pozitive/negative ale unor alimente, a necesității hranei pentru creștere și dezvoltare etc.;	4.2. Identificarea unor consecințe ale unor acțiuni, fenomene, procese simple - realizarea de asociații între fenomene și cauzele posibile - recunoașterea cauzei care a determinat uscarea unei plante verzi ca urmare a explorării fenomenului (lipsa de apă, lipsa luminii etc.); - recunoașterea efectului forței gravitaționale asupra corpurilor de pe Pământ – căderea liberă; - realizarea unor discuții: „Ce credeți că se întâmplă într-o navetă spațială?” etc.; - recunoașterea rolului Soarelui ca sursă de lumină și căldură și importanța acestuia în menținerea vieții; - identificarea unui șir de efecte ale unei pene de curent și recunoașterea nevoii de surse alternative de energie; - identificarea căilor de economisire a energiei electrice și recunoașterea caracterului limitat al energiilor convenționale;	4.2. Formularea unor consecințe rezultate în urma observării unor relații, fenomene, procese simple - realizarea de asociații între fenomene și cauzele posibile; - explicarea apariției zilei și nopții ca urmare a rotației Pământului în jurul axei sale, prin modele; - identificarea și explicarea unor schimbări/evenimente din viața plantelor, a animalelor și a omului, ca urmare a ciclului zi-noapte; - explicarea rolului aerului/oxigenului pentru supraviețuirea speciei umane, a plantelor și animalelor; - descrierea condițiilor pentru supraviețuirea oamenilor, animalelor, plantelor; - realizarea unor colaje pentru evidențierea caracteristicilor unor medii de viață: lac/iaz/baltă; pădure; deltă; mare etc. ; - asocierea unor caracteristici speciale ale plantelor și animalelor cu anumite caracteristici ale mediului

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	- identificarea efectelor pozitive/negative ale Soarelui asupra Pământului; - identificarea efectelor pozitive și negative produse de precipitații; - organizarea unor jocuri de tip „Ce s-ar întâmpla dacă...?”;	în care trăiesc, în scopul recunoașterii adaptărilor la mediu; - realizarea unor jocuri de rol "La doctor" pentru recunoașterea unor simptome ale unor boli frecvente; - identificarea efectelor intensității și tăriei sunetelor asupra viețuitoarelor; - stabilirea efectelor lipsei de igienă asupra propriei persoane și a celor din jur; - organizarea unor jocuri de tip „Ce s-ar întâmpla dacă...?”

5. Rezolvarea de probleme pornind de la sortarea și reprezentarea unor date

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
5.1. Sortarea/clasificarea unor obiecte/ materiale etc., pe baza unui criteriu dat - gruparea obiectelor/corpurilor după un anumit criteriu (formă, culoare, mărime, grosime, gust, utilitate, naturale/prelucrate etc.); - gruparea materialelor după caracteristici observate: transparență, duritate, flexibilitate, utilizare etc.; - sortarea pe diverse categorii: legume/fructe; cu gust dulce/acru etc.; - identificarea unor elemente/prototipuri din diverse categorii (plante, animale, figuri geometrice, mulțimi etc.); - identificarea categoriei căreia îi aparține un anumit element; - clasificarea animalelor în funcție de numărul de picioare, de mediul de viață, de modul de hrănire	5.1. Sortarea și clasificarea unor date din mediul apropiat pe baza a două criterii - identificarea dintr-un șir de imagini a celor care întrunesc simultan două condiții (ex.: animale cu schelet intern și cu două picioare; cu patru picioare și se hrănesc doar cu iarbă etc.); - gruparea fotografiilor elevilor clasei după luna în care s-au născut și zodie, gen etc. și realizarea unui grafic cu bare pe baza datelor colectate; - înregistrarea observațiilor realizate în timpul experimentelor prin desen/ prin marcarea cu diverse simboluri a momentului în care a avut loc o anumită modificare; - înregistrarea schimbărilor meteorologice în calendarul naturii utilizând simboluri-desene – soare, nori, precipitații, vânt;	5.1. Sortarea, clasificarea și înregistrarea prin desene și tabele a unor date din mediul cunoscut - selectarea/gruparea unor figuri geometrice după mai multe criterii date; - selectarea materialelor de lucru după mai multe criterii date (ex.: Alegem materiale tari, aspre și colorate.) ; - realizarea unor colecții de materiale/ obiecte după criteriul conductivității electrice și utilizarea lor în activitățile curente (pietricele, dopuri de sticlă, nasturi etc.); - clasificarea corpurilor dintr-un mediu, în vii și nevii și înregistrarea concluziilor într-o diagramă Venn; - gruparea unei varietăți de plante și animale pe criteriul apartenenței la un mediu de viață și înregistrarea rezultatelor într-un organizator grafic;

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
etc.;	- înregistrarea vremii și a temperaturii (la prânz) timp de o săptămână; - înregistrarea într-o diagramă T a resurselor convenționale și neconvenționale de energie dintr-un set de resurse; - înregistrarea „calificativelor” personale, pentru o activitate specifică desfășurată într-o zi; - ordonarea anotimpurilor pe o scală a preferințelor (îmi place cel mai mult, îmi place mult, îmi place, îmi place puțin);	- gruparea unor animale după mediul de viață (terestru/acvatic) și adaptările la mediu etc; - selectarea unor imagini care reprezintă anumite forme de relief (munți, dealuri, câmpii) dintr-o serie de imagini date; - sortarea unui set de fotografii cu oameni de pe diferite continente și de rase diferite pentru evidențierea varietății speciei umane; - realizarea unui album cu fotografii personale și ale membrilor familiei, grupate pe mai multe criterii (vârstă - până la 1 an, până la 5 ani, până în clasa a II-a, la liceu, în prezent; gen; grade de rudenie – bunici, frați și părinți, mătuși, unchi și verișori) pentru a evidenția asemănările dintre aceștia; - alcătuirea unor postere care cuprind planul individual de menținere a stării de sănătate; - înregistrarea observațiilor din investigații în tabele; - construirea unor grafice simple (cu bare) pe baza unor informații date/culese; - clasificarea materialelor investigate în conductori, izolatori, cu proprietăți magnetice;
5.2. Rezolvarea de probleme în care intervin operații de adunare sau scădere cu 1-5 unități în centrul 0-31, cu ajutorul obiectelor - jocuri de rol în care intervin operații de adunare sau scădere cu 1-5 unități în centrul 0-31 – (ex.: „La cumpărături”, „În parc” etc.) - rezolvarea de probleme în care numerele sunt date obiectual sau figurate prin semne simple: puncte, cerulețe, linii etc. - identificarea situațiilor contextuale care impun rezolvarea unor probleme prin adunare/scădere:	5.2. Rezolvarea de probleme simple în care intervin operații de adunare sau scădere în centrul 0-100, cu sprijin în obiecte, imagini sau reprezentări schematice - identificarea semnificației datelor unei probleme - identificarea cuvintelor care sugerează operații aritmetice (a dat, a primit, s-a spart) - rezolvarea de probleme folosind obiecte concrete sau reprezentări simbolice - rezolvarea unor probleme după imagini date	5.2. Rezolvarea de probleme de tipul $a \pm b = x$; $a \pm b \pm c = x$ în centrul 0-1000; $a \cdot b = x$; $a : b = x$, în centrul 0-100, cu sprijin în obiecte, imagini sau reprezentări schematice - identificarea semnificației datelor unei probleme - identificarea cuvintelor care sugerează operații aritmetice (a dat, a primit, s-a spart, a distribuit în mod egal, pentru fiecare etc) - rezolvarea de probleme folosind obiecte concrete, desene sau reprezentări simbolice

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<i>am primit, a adus, au venit, au urcat, a spart, a dat, pleacă, zboară, s-au oșilit, au coborât etc. și asocierea lor cu operația corespunzătoare</i> - folosirea unor reprezentări simbolice simple pentru a reda înțelegerea enunțului unei probleme - rezolvarea unor probleme cu sprijin în imagini date - recunoașterea reprezentării prin desen a rezolvării unei probleme	- asocierea rezolvării unei probleme cu o reprezentare grafică/desen - rezolvarea unor situații problematice reale prin utilizarea operațiilor de adunare și scădere în concentrul 0-100 - organizarea datelor unei probleme în tabel - compunerea și rezolvarea unor probleme, utilizând date scrise într-un tabel - rezolvarea de probleme în mai multe moduri	- asocierea rezolvării unei probleme cu o reprezentare grafică/desen; marcarea jumătății/sfertului cu fracția corespunzătoare: $\frac{1}{2}$, respectiv $\frac{1}{4}$; - rezolvarea unor situații problematice reale prin utilizarea operațiilor de adunare și scădere în concentrul 0-1000, respectiv de înmulțire și împărțire în concentrul 0-100 - organizarea datelor unei probleme în tabel sau în grafice simple în scopul rezolvării - rezolvarea de probleme în mai multe moduri

6. Utilizarea unor etaloane convenționale pentru măsurări și estimări

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
6.1. Utilizarea unor măsuri neconvenționale pentru determinarea și compararea lungimilor - alegerea potrivită a unor unități neconvenționale (palma, creionul etc.) pentru măsurarea lungimii; - precizarea dimensiunii unui obiect cu ajutorul unor unități de măsură neconvenționale; - exerciții-joc de comparare a unor lungimi; - ordonarea unor obiecte după lungime, comparări succesive și exprimarea rezultatelor („mai lung”, „mai înalt”, „cel mai lung” etc.); - colorarea selectivă a elementelor unui desen, pe baza unui criteriu precizat (ex.: cel mai scurt/lung); - completarea unui desen prin realizarea unui element asemănător cu unul dat, dar mai lung/mai scurt; mai înalt/mai scund;	6.1. Utilizarea unor măsuri neconvenționale pentru determinarea și compararea capacităților și a lungimilor - alegerea potrivită a unor unități neconvenționale (pahare/sticlute de plastic etc.) pentru măsurarea capacității; - măsurarea capacității unor vase folosind etaloane de forme și mărimi diferite, urmată de consemnarea și discutarea rezultatelor, cu folosirea expresiilor „mai mult”, „mai puțin”, „plin”, „gol” etc.; - realizarea unei rețete culinare simple; - comparări de capacități de obiecte (de exemplu, de câte ori se cuprinde conținutul unui recipient într-altul mai mare); - ordonarea unor obiecte date, pe baza comparării	6.1. Utilizarea unor măsuri neconvenționale pentru determinarea și compararea maselor, lungimilor și capacităților - alegerea potrivită a unor unități neconvenționale pentru măsurarea masei; - măsurarea masei unor obiecte folosind etaloane de forme și mărimi diferite; consemnarea rezultatelor și discutarea lor; - modificarea unei rețete culinare simple în vederea realizării unui număr mai mare/mai mic de porții; - aprecierea maselor unor obiecte, „cântărite” în propriile mâini ; - compararea maselor unor obiecte dintre care masa unuia se cuprinde de un număr întreg de ori în masa celui alt; - ordonarea unor obiecte date, pe baza comparării

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- estimarea unor lungimi pe baza unor unități neconvenționale date;	successive (două câte două) a capacității lor; - identificarea unor obiecte pe baza unor caracteristici privind capacitatea acestora ("plin", "gol" etc.); - estimarea unor mărimi (Cam câți pași sunt de la ușă până la banca ta; În câte pahare pot vărsa suc dintr-o sticlă de 2l?)	successive (două câte două) a lungimii / capacității / masei lor; - identificarea unor obiecte pe baza unor caracteristici privind lungimea/capacitatea/ masa acestora ("mai lung", "mai scurt", "plin", "gol", "mai ușor", "mai greu" etc.); - estimarea unor dimensiuni (Care copii sunt aproximativ la fel de înalți?; Care copii cântăresc aproape la fel?; În câte pahare pot vărsa suc dintr-o sticlă de 2l?); - echilibrarea leagănului-balansoar de către copii cu mase asemănătoare/ diferite; - cântărirea unor obiecte folosind metoda balanței;
6.2. Utilizarea unor unități de măsură pentru determinarea/ estimarea duratelor unor evenimente familiare - marcarea unei săptămâni pe calendar; - ordonarea cronologică a anotimpurilor/zilelor săptămânii; - realizarea unui orar săptămânal, cu ajutorul desenelor și simbolurilor; - așezarea unor imagini în ordinea derulării evenimentelor dintr-o zi; - plasarea unui eveniment în timp, utilizând repere cronologice (ieri, azi, mâine); - jocuri de evidențiere a duratelor, de tipul „Cine ajunge mai repede la...?” „A cui activitate a durat mai mult?”;	6.2. Utilizarea unor unități de măsură pentru determinarea și compararea duratelor unor activități cotidiene - așezarea unor cartonașe reprezentând zilele săptămânii, în ordinea succesiunii lor în săptămână; - precizarea lunilor specifice unui anotimp; - identificarea datei unor evenimente din viața personală a copilului (ziua de naștere, prima zi de școală, prima zi a vacanței de vară, Ziua Internațională a copilului, Mărțișorul etc); - găsirea corespondenței dintre un eveniment și anotimpul în care acesta are loc (01.03.- Mărțișorul-primăvara; 25.12-Crăciunul-iarna etc.); - completarea calendarului personal/ al clasei cu evenimente care au importanță pentru copii; - prezentarea unor evenimente/întâmplări personale, utilizând denumirile zilelor săptămânii	6.2. Utilizarea unor unități de măsură pentru determinarea, compararea și ordonarea duratelor unor evenimente variate - ordonarea unor jetoane cu numele zilelor săptămânii sau ale lunilor anului; - identificarea datei unor evenimente din viața personală a copilului; - găsirea corespondenței dintre un eveniment și anotimpul în care acesta are loc; - completarea calendarului personal/ calendarului clasei cu evenimente care au importanță pentru copii/ activități extrașcolare; - prezentarea unor evenimente/întâmplări personale și ordonarea acestora; - planificarea /repartizarea unor responsabilități personale/de grup pe o perioadă determinată de timp; - identificarea unor instrumente de măsurare a timpului: ceas de perete, ceasul electronic, ceasul

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	și ale lunilor anului; - realizarea unui calendar personal, privind activitățile extrașcolare (luni-tenis, marți-vizitarea unui muzeu, miercuri-efectuarea unui experiment: plantarea unei flori într-un ghiveci); - planificarea unei activități în cadrul unui orar; - planificarea /repartizarea unor responsabilități personale/de grup pe o perioadă determinată de timp; - identificarea mai multor tipuri de ceas (de perete, ceasul electronic, ceasul de mână); - evidențierea asemănărilor și deosebirilor dintre diferitele tipuri de ceasuri (ex.: ceasul electronic nu are ace indicatoare); - poziționarea acelor ceasului pe baza unei cerințe date: "Ceasul arată ora 9 fix/ 9 și jumătate"; - realizarea unei corespondențe între ora indicată de ceasul cu ace indicatoare și cel electronic;	de mână, clepsidră, nisiparniță, cadran solar; - poziționarea acelor ceasului pe baza unei cerințe date și citirea orei indicate, folosind pasul de 5 minute (ora 8 fix, ora 9 și un sfert/15 minute, ora 10 și jumătate/30 de minute, ora 7 și 20 de minute etc.); - marcarea pe cadrane de ceas desenate a jumătății și sfertului de oră; - realizarea unei corespondențe între ora indicată de ceasul cu ace indicatoare și cel electronic; - înregistrarea duratei unor activități și ordonarea lor după criterii variate (durată, momentul începerii etc.); - calcularea numărului de ore/ zile / săptămâni dintr-un interval dat;
6.3. Realizarea unor schimburi echivalente valoric folosind reprezentări neconvenționale în probleme-joc simple de tip venituri-cheltuieli, cu numere din concentrul 0-31 - recunoașterea bancnotelor de 1 leu, 5 lei, 10 lei - confecționarea „banilor” necesari pentru o activitate-joc - jocuri de utilizare a banilor (ex.: „La magazin”, „În parcul de distracții” etc.); - jocuri de gestionare a unui mic buget – pentru excursie, vizită la muzeu, plimbare în parc, vizionarea unui film etc.;	6.3. Realizarea unor schimburi echivalente valoric folosind reprezentări convenționale standard și nonstandard în probleme-joc simple de tip venituri-cheltuieli, cu numere din concentrul 0-100 - recunoașterea bancnotelor de 1 leu, 5 lei, 10 lei, 50 lei, 100 lei - recunoașterea monedelor de 1 ban, 5 bani, 10 bani, 50 de bani; - schimbarea unui grup de monede/bancnote cu altul având aceeași valoare; - punerea în corespondență: 1 leu → o pâine; 1 leu → o acadea etc; 5 lei → 1 suc; 5 lei → o revistă	6.3. Realizarea unor schimburi echivalente valoric prin reprezentări convenționale standard și nonstandard și prin utilizarea banilor în probleme-joc simple de tip venituri-cheltuieli, cu numere din concentrul 0-1000 - recunoașterea bancnotelor de 1 leu, 5 lei, 10 lei, 50 lei, 100 lei, 200 lei, 500 lei - schimbarea unui grup de monede/bancnote cu o bancnotă/ un alt grup de bancnote sau monede având aceeași valoare; - adunarea și scăderea în limitele 0-1000, folosind bancnotele și monedele învățate; - implicarea copiilor în experiențe în care să decidă

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	- negocierea unor schimburi de obiecte echivalente valoric (troc); - echivalarea ca valoare a unor grupuri de obiecte cu un singur obiect (3 creioane $\approx$ 1 pix); - jocuri: Schimbul de cartonașe (ex.: un cartonaș cu animale valorează cât două cu fotbaliști); - calcularea costurilor (și a profitului, în cazul vânzării) unor obiecte confecționate de copii; - adunarea și scăderea în limitele 0-100, folosind bancnotele și monedele învățate; - implicarea copiilor în experiențe în care să decidă singuri dacă pot/nu pot cumpăra un obiect cu suma de bani de care dispun; - jocuri de utilizare a banilor: La piață, La librărie, La chioșc; - rezolvarea unor probleme legate de stabilirea unui buget pentru un scop precis; - estimarea bugetului necesar pentru atingerea unui scop;	singuri dacă pot/nu pot cumpăra un obiect cu suma de bani de care dispun; - jocuri de utilizare a banilor; - compararea unor sume de bani compuse din monede și bancnote diferite; - rezolvarea unor probleme de cheltuieli/ buget/ cumpărături, oral și scris, folosind adunarea și/sau scăderea, înmulțirea, împărțirea; - jocuri: „Schimbul de cartonașe”, „La cumpărături”, „În excursie”;
	6.4. Identificarea unităților de măsură uzuale pentru lungime, capacitate (centimetrul, litrul) și a unor instrumente adecvate - măsurarea lungimii unor obiecte și exprimarea acesteia în centimetri; - măsurarea capacității unor obiecte și exprimarea acesteia în litri; - identificarea și utilizarea instrumentelor de măsură potrivite pentru efectuarea unor măsurători (rigla, vasul gradat); - măsurarea unor volume/dimensiuni cu instrumente de măsură potrivite (ex.: măsurarea volumului unui	6.4. Identificarea și utilizarea unităților de măsură uzuale pentru lungime, capacitate, masă (metrul, centimetrul, litrul, mililitrul, kilogramul, gramul) și a unor instrumente adecvate - măsurarea capacității unor obiecte și exprimarea acesteia în mililitri; - măsurarea masei unor obiecte și exprimarea acesteia în kilograme/grame; - identificarea instrumentelor de măsură potrivite pentru efectuarea unor măsurători (rigla, panglica de croitorie, metrul de tâmplărie, vasul gradat, cântarul, balanța);

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	vas, măsurarea taliei etc.); - compararea rezultatelor obținute prin măsurarea dimensiunilor/capacității unor obiecte/vase de formă asemănătoare; - completarea, până la egalizare, a lungimii/capacității a două obiecte; - rezolvarea de probleme practice folosind unitățile de măsură (ex.: Taie o bucată de sfoară de 50 cm etc., plantează bulbii la 10 cm distanță etc.);	- măsurarea unor dimensiuni/ cantități/volume, cu instrumente de măsură potrivite (ex.: măsurarea taliei, a masei corporale, a masei ghiozdanului, a volumului de apă dintr-un recipient negradat etc.); - aflarea propriei mase cu ajutorul cântarului; - rezolvarea de probleme practice folosind unitățile de măsură (Cântărește cu balanța 2 mere etc.);

Conținuturile învățării

Domenii	CLASA PREGĂTITOARE	CLASA I	CLASA a II-a
Numere	Numerele naturale 0-31: recunoaștere, formare, citire, scriere (cu cifre), comparare, ordonare: - de la 0 la 10 - de la 10 la 20 - de la 20 la 31 Adunarea și scăderea în centrul 0 - 10, prin numărare Adunarea și scăderea în centrul 0 - 31 fără și cu trecere peste ordin, prin numărare/cu suport intuitiv Probleme simple de adunare sau scădere cu 1-5 unități în centrul 0-31, cu suport intuitiv	Numere naturale 0 -100: recunoaștere, formare, citire, scriere (cu cifre), comparare, ordonare, numere pare/impare: - de la 0 la 31 - de la 31 la 100 Adunarea și scăderea în centrul 0 - 10 Evidențierea proprietăților adunării (comutativitate, asociativitate, element neutru - fără precizarea terminologiei) Adunarea și scăderea în centrul 0 - 100, fără și cu trecere peste ordin Proba adunării. Proba scăderii Probleme care se rezolvă printr-o operație Probleme care se rezolvă prin două operații de adunare și/sau scădere	Numerele naturale 0-1000: recunoaștere, formare, citire, scriere, (cu cifre și litere) comparare, ordonare, numere pare/impare: - de la 0 la 100 - de la 100 la 1000 Adunarea și scăderea în centrul 0 - 1000, fără trecere peste ordin Înmulțirea în centrul 0-100 Evidențierea proprietăților înmulțirii (comutativitate, asociativitate, element neutru - fără precizarea terminologiei) Împărțirea cu rest 0 în centrul 0-100 Proba înmulțirii. Proba împărțirii Fracții: $\frac{1}{2}$ (jumătate/doime), $\frac{1}{4}$ (sfert/pătrime) Fracții echivalente: $\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$ Probleme care se rezolvă prin una, două sau mai multe operații de adunare și/sau scădere, înmulțire, împărțire
Figuri și corpuri geometrice	Orientare spațială și localizări în spațiu Repere/direcții în spațiu : în, pe, deasupra, dedesubt, lângă, în fața, în spatele, sus, jos, stânga, dreapta, orizontal, vertical, oblic Figuri plane/ 2D Pătrat, dreptunghi, triunghi, cerc: denumire; conturare	Orientare spațială și localizări în spațiu Poziții ale unui obiect: verticală, orizontală, oblică; interior, exterior Figuri plane / 2D Pătrat, dreptunghi, triunghi, cerc: reprezentare grafică	Figuri plane / 2D Pătrat, dreptunghi, triunghi, cerc, semicerc: axa de simetrie

[illegible]

Domenii	CLASA PREGĂTITOARE	CLASA I	CLASA a II-a
Științele vieții	Corpul omenesc Părți componente și rolul lor Simțurile Igiena corpului Hrana ca sursă de energie: importanța hranei pentru creștere și dezvoltare; igiena alimentației Plante și animale Părți componente Hrana ca sursă de energie: importanța hranei pentru creștere și dezvoltare Condiții de viață (apă, aer, lumină, căldură)	Corpul omenesc Scheletul și organe majore ale corpului (creier, inimă, plămâni, stomac, rinichi); localizare și roluri Plante și animale Rolul structurilor de bază la plante Scheletul și organele majore la animale (creier, inimă, plămâni, stomac, rinichi); localizare și roluri	Corpul omenesc Menținerea stării de sănătate - dietă, igiena personală, exercițiul fizic etc. Boli provocate de virusuri - metode de prevenție și tratare Plante și animale Caracteristici comune viețuitoarelor (reproducere, creștere, nevoi de bază: aer, hrană, apă) Medii de viață: lacul/iazul/balta, pădurea, Delta Dunării, Marea Neagră, deșertul, Polul Nord, Polul Sud
Științele Pământului	Elemente intuitive privind: Pământul Prezența apei în natură sub diverse forme (precipitații, râuri, lacuri, mare etc.) Fenomene ale naturii: ploaie, ninsoare, vânt, fulger, tunet Universul Pământul, Soarele și Luna: recunoaștere în modele simple	Elemente intuitive privind: Pământul Transformări ale apei: solidificare, topire, evaporare, fierbere, condensare Universul Soarele, sursă de căldură și lumină	Elemente intuitive privind: Pământul Alcătuire: uscat, apă și atmosferă Forme de relief: munți, dealuri, câmpii Universul Planetele sistemului solar Ciclul zi-noapte
Științele fizicii	Forțe și mișcare Efecte observabile ale forțelor: împingere, tragere Mișcarea corpurilor și schimbarea formei: deformare, rupere	Forțe și mișcare Căderea liberă a corpurilor	Forțe și mișcare Forțe exercitate de magneți

Domenii	CLASA PREGĂTITOARE	CLASA I	CLASA a II-a
	Forme și transfer de energie Electricitate: aparate care utilizează electricitatea și reguli de siguranță în mânăuirea aparatelor electrice Unde și vibrații: producerea sunetelor	Forme și transfer de energie Forme de energie (lumina, căldura electricitatea), surse de energie (soarele, apa, vântul, cărbunii, petrolul) și utilizări în practică Unde și vibrații: producerea și propagarea sunetelor	Forme și transfer de energie Electricitate: corpuri și materiale care conduc electricitatea Unde și vibrații: intensitatea și tăria sunetelor

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Elevul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare.

La acest nivel de vârstă, cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între toate disciplinele prevăzute în schema orară a clasei respective, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului.

În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic va predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea răspunsurilor și nu pe rigurozitatea științifică a acestora. Prin reluări succesive și prin utilizarea obiectelor, elevul ajunge să se corecteze singur, pe măsură ce noțiunile devin înțelese și interiorizate. Scrierea se va consolida treptat, pe măsură ce se dezvoltă musculatura mâinii. Se poate începe direct cu antrenamentul mental, pe de o parte și cu scrierea globală a cifrei, pe de altă parte, având în vedere faptul că elevul nu are dificultăți în a reproduce forma cifrei, ci la încadrarea ei în pătrățelul cu latura de 0,5 cm.

Activitatea didactică se va desfășura într-o interacțiune permanentă cu copiii, astfel încât să răspundă intereselor acestora. Copiii vor fi stimulați să întrebe, să intervină, să aibă inițiativă, să exprime idei și sentimente despre ceea ce învață.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățământ. Se recomandă cu prioritate metode moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. Este recomandabil ca evaluarea să se realizeze prin raportare la competențele specifice, evitându-se comparațiile între copii. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către elevi în contexte nonformale sau informale. Rezultatele elevilor vor fi înregistrate, comunicate și discutate cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui elev.

Prezentăm în continuare exemple de abordare integrată, în cadrul cărora activitățile de învățare au fost structurate astfel încât să conducă la dezvoltarea unor anumite competențe specifice, rămânând totodată circumscrise unei teme accesibile școlarului mic și reprezentative pentru specificul acestei discipline din planul de învățământ.

Exemplu de abordare integrată la clasa pregătitoare

TEMA: Ne jucăm cu mașinuțe

Ce urmărim? Competența specifică	Cum procedăm?
Copiii aduc mașinuțe în scopul simulării unor situații similare celor din viața reală - <i>Exemplu</i> : Curse de mașini (Ordinea realizării activităților nu coincide cu ordinea prezentării competențelor)	
1.1.	✓ realizarea unei parcări, organizate pe sectoare A, B, C, D etc., pentru mașinuțele participante la curse și numărarea în ordine crescătoare a mașinutelor din sectorul ... ✓ împărțirea mașinutelor (în număr mai mic decât 10) în cadrul perechilor de copii participante la concursuri ✓ numărarea mașinutelor care participă la concurs
2.1.	✓ stabilirea poziției mașinutelor în parcare ✓ jocuri de deplasare a mașinilor către diverse puncte, în funcție de anumite cerințe ✓ jocuri cu mașinuțe într-un labirint
3.1.	✓ crearea de situații concrete în care să se aplice adunarea și scăderea cu 1-5 unități, în contextul parcării și al participării la concursurile de mașinuțe ✓ completarea unor șiruri de mașinuțe ordonate după o anumită regulă ✓ transcrierea unui model repetitiv în funcție de culoarea mașinuței ✓ continuarea unor modele repetitive reprezentate cu ajutorul mașinutelor din parcare ✓ observarea efectului deformativ al unei forțe („mașinuțele sunt testate înainte de intrarea în concurs pentru stabilirea rezistenței acestora, precum și a siguranței piloților”) - mașinuțele intră în contact cu construcții de plastilină (se observă modificarea formei plastilinei) ✓ recunoașterea mișcării ca efect al forței - organizarea unui concurs de mașinuțe și identificarea câștigătoarei trofeului; realizarea de discuții în scopul familiarizării cu noțiuni precum: forță, mișcare, viteză - <i>Exemplu</i>: De ce acea mașinuță a ieșit pe locul 1?, De ce nu au ajuns acele mașinuțe la linia de sosire? (Se introduc cuvinte cheie - folosite în limbajul comun și cu aceeași semnificație fizică, atunci când se furnizează explicații: are „viteză” mai mare, este trasă cu o „forță” mai mare)
4.1.	✓ identificarea distanței parcurse la concursul „Ce distanță parcurge mașinuța mea”? Se folosesc două piste de concurs (cu rugozități diferite - <i>Exemplu</i>: podeaua și o coală mare de hârtie velină), dispuse în paralel, pentru vizualizarea tuturor marcajelor și rezultatelor obținute în vederea comparării acestora. 1. Se folosește podeaua și se marchează cu creta până unde a ajuns fiecare mașinuță. 2. Se folosește o coală velină și se marchează cu un marker până unde a ajuns fiecare mașinuță din concurs. ✓ realizarea unor discuții în scopul familiarizării cu noțiuni precum: forță, mișcare, viteză: <i>Exemplu</i>: De ce mașina mea a depășit mașina ta?, De ce mașinile de pe pista 2 au ajuns mai departe? etc., acordându-se atenție folosirii cuvintelor cheie menționate ✓ compararea distanțelor: „mai departe/mai aproape” sau „distanță mai mare parcursă/distanță mai mică parcursă și compararea vitezelor „viteză mai mare/viteză mai mică” ✓ formularea de comenzi adresate colegilor, folosind operatori logici „și”, „nu” în concursul de mașinuțe - <i>Exemplu</i>: Cristi și Ioana la linia de start! Nu Ionuț, nici Mihai! etc.
4.2.	✓ organizarea jocului „Ce s-ar întâmpla dacă...” - <i>Exemplu</i>: Ce s-ar întâmpla dacă mașinuțele ar concura pe zăpadă?; ...Dacă mașinuța s-ar lovi de un obstacol (o altă mașinuță etc.)? etc.
5.1.	✓ gruparea mașinutelor după culoare în parcare sau la linia de start
5.2.	✓ numărarea mașinutelor care s-au oprit înainte de linia de sosire; rezolvarea unor probleme cu mașinuțe în contextul concursurilor/jocului la care au participat ✓ realizarea unor desene care corespund unei situații transpuse în adunare sau scădere, în contextul concursurilor organizate
6.1	✓ măsurarea distanțelor parcurse de mașinuțe folosind diferite etaloane - <i>Exemplu</i>: Câte rigle a parcurs mașinuța X? ✓ compararea distanțelor parcurse și colorarea distanței celei mai mici etc.
6.3.	✓ vânzarea de bilete la cursa de mașini

Exemplu de abordare integrată la clasa I

TEMA: VREMEA

Ce urmărim? Competența specifică	Cum procedăm?
Ordinea realizării activităților nu coincide cu ordinea prezentării competențelor.	
1.1.	✓ identificarea pe benzi desenate: numărul picăturilor de ploaie, numărul norilor, numărul fulgilor de nea, numărul lunilor/numărul sorilor etc. (Câte picături de ploaie? etc.) ✓ scrierea numerelor, identificate prin numărare, pe etichete ✓ evidențierea cifrei unităților și a zecilor în cazul numerelor de pe etichete ✓ selectarea numerelor de pe etichete după un criteriu dat („subliniați toate numerele pare”, „încercuiți cu verde numerele mai mari decât 13 și mai mici decât 21”, „tăiați cu o linie numerele.....” ✓ scrierea vecinilor numărului...
1.2.	✓ reprezentarea prin desen a zecii - înconjurarea a 10 nori, a 10 sori etc. ✓ compararea a două numere naturale mai mici decât 100, atunci când acestea au același număr de zeci/de unități, cu ajutorul mulțimilor de nori, de luni, de picături de ploaie etc. ✓ ordonarea numerelor naturale de două cifre, de pe etichete, prin compararea acestora două câte două selectarea unor numere după un criteriu dat - <i>Exemplu:</i> În tabelul dat, s-a notat numărul de pelicani, rațe sălbatice, lebede, egrete și cormorani din deltă. Transcrieți numerele mai mari decât 695 și mai mici decât 705. ✓ identificarea numărului mai mic/mai mare pe baza comparării a două numere mai mici decât 1000
1.4.	✓ compunerea/descompunerea mulțimilor de sori/luni/fulgi de nea/picături de ploaie având drept cardinal un număr de elemente mai mic decât 100 ✓ adăugarea/extragerea de picături din mulțimea picăturilor etc., pentru a obține mulțimi cardinal echivalente (mulțimea picăturilor de ploaie să devină ”cu tot atâtea elemente” ca și mulțimea fulgilor de nea) ✓ rezolvarea de exerciții de adunare/scădere a numerelor formate din zeci întregi, de pe benzile desenate, și verificarea cu obiecte ✓ compunerea și descompunerea numerelor în centrul 0 - 100, folosind jetoane pe care sunt reprezentate picături de ploaie, fulgi de nea etc. ✓ schimbarea componentelor problemelor create cu nori/picături de ploaie/fulgi de nea etc. fără ca tipul de problemă să se schimbe
1.6.	✓ aflarea sumei/diferenței a două numere, mai mici decât 100, dintre cele de pe etichete ✓ evidențierea proprietăților adunării (comutativitate, asociativitate, element neutru - fără precizarea terminologiei) ✓ evidențierea alternanței par/impar într-o serie de numere consecutive (numărul de picături, numărul de fulgi de nea, numărul de nori, numărul de sori, numărul de luni)
2.1.	✓ conturarea pe foaie velină a unor forme geometrice plane (cercuri galbene pentru sori și cercuri albe pentru luni) ✓ desenarea formelor geometrice (cerc), cu ajutorul rețelei de pătrate din caietul de matematică ✓ desenarea picăturilor de apă ca ovale ✓ compunerea unui spațiu plastic folosind ca forme doar cercuri etc.
2.2.	✓ recunoașterea și numirea poziției pe care o ocupă diverse obiecte în desene/realitatea imediată (în, pe, deasupra, dedesubt, alături, lângă, în față, în spate, stânga, dreapta, interior, exterior) în raport cu alte obiecte precizate (de ex: Unde se află Soarele acum? Unde s-a aflat dimineață, la ora 7.30? Unde s-a aflat la ora 5 după-amiaza?) ✓ completarea unor desene, pe baza unor condiții date (de ex: ”Desenează un soare în colțul din dreapta al desenului”, ”Desenează norii!” etc.) ✓ recunoașterea poziției verticale, orizontale sau oblice a unor obiecte din realitatea imediată sau în cadrul unor desene/imagini (În ce poziție se află Soarele la ora 12? Dar la apus?)
3.1.	✓ transformarea problemelor de adunare create cu nori/picături de ploaie/fulgi de nea etc. în probleme de scădere și invers;
3.2.	✓ completarea unor șiruri ordonate după o anumită regulă, având la dispoziție sori, luni, picături de ploaie, fulgi de nea, nori să completeze șirurile date etc. ✓ realizarea/ transcrierea unor modele repetitive (3 fulgi de nea, 1 picătură de ploaie etc. - punct de plecare pentru a descrie ”lapovița” atunci când se discută despre precipitațiile specifice iernii), folosind diverse instrumente de scris, pe foaie velină, cu liniatură sau cu

	pătrățele; ✓ urmărirea creșterii unei plantule ținând sub observație unul dintre factori: prezența apei/absența apei - "Planta are nevoie de apă?"; generalizarea concluziilor fenomenului observat în cadrul unor discuții pe tema: "De avem nevoie de ploaie?" ✓ desenarea poziției Soarelui dimineața și la prânz - la aceeași oră și în raport cu același reper - timp de o săptămână și evidențierea regularităților; ✓ utilizarea unei lupe pentru evidențierea căldurii primite de la Soare; discuții pe tema "Soarele sursă de căldură", "Cum este vremea vara?", "Cum este vremea iarna?" ✓ producerea de sunete specifice ploii - picături de apă care cad, tunetul, mersul prin apă etc. ✓ modelarea obținerii energiilor alternative: morișca de vânt, moara de apă etc.
4.1.	✓ povestirea transformărilor apei (înghețare, topirea gheții, evaporare, condensare) și generalizarea concluziilor acestor observări pentru producerea precipitațiilor; ✓ realizarea unui scurt raport la finalul unei investigații "Planta are nevoie de apă?" și formularea unei concluzii : " Planta are nevoie de apă ca să trăiască"/"Trebuie să plouă ca plantele să trăiască" ✓ realizarea unui scurt raport "Vremea în săptămâna...", pe baza înregistrărilor din calendarul realizat și identificarea surselor potențiale de energie neconvențională (vânt, Soare, apa)
4.2.	✓ recunoașterea cauzei care a determinat uscarea unei plante verzi ca urmare a investigării fenomenului (lipsa de apă); ✓ recunoașterea rolului Soarelui ca sursă de căldură și rolul acestuia în menținerea vieții; ✓ identificarea efectelor pozitive/negative ale Soarelui asupra Pământului ✓ recunoașterea curcubeului și a momentului apariției acestuia; ✓ identificarea unui șir de efecte ale unei pene de curent și recunoașterea nevoii de surse alternative de energie ✓ identificarea căilor de economisire a energiei electrice și recunoașterea caracterului limitat al energiilor convenționale
5.1.	✓ marcarea prin simboluri, în tabele, a observațiilor realizate pe parcursul urmăririi unui fenomen (ex.: ziua când a nins, când s-a topit zăpada, când a înghețat apa etc.) ✓ înregistrarea vremii și a temperaturii (la prânz) timp de o săptămână; ✓ înregistrarea într-o diagramă T a resurselor convenționale și neconvenționale de energie ✓ înregistrarea observațiilor realizate în timpul experimentelor prin desen/marcarea în tabele cu diverse simboluri ✓ înregistrarea schimbărilor meteorologice utilizând simboluri-desene, într-un calendar special; ✓ selectarea, decuparea și aplicarea în casete date a câtorva imagini specifice unui anotimp;
5.2.	✓ rezolvarea unor probleme după imagini din calendarul naturii;
6.1.	✓ identificarea, într-o zi ploioasă, a numărului de câni care se umplu cu apă de ploaie într-o oră
6.2.	✓ precizarea lunilor specifice anotimpurilor
6.4.	✓ identificarea volumului de apă de ploaie culeasă într-o oră, în litri, folosind vase gradate

Exemplu de abordare integrată la clasa a II-a

TEMA: Medii de viață

Ce urmărim? Competența specifică	Cum procedăm?
Ordinea realizării activităților nu coincide cu ordinea prezentării competențelor.	
1.1.	✓ scrierea și citirea unor numere în concentrul 0-1000, care reprezintă date referitoare la masa unor animale, la distanțele parcurse în timpul migrației, la numărul de specii/indivizi ce pot fi întâlnite într-un mediu de viață etc. ✓ generarea de numere mai mici decât 1000, ale căror cifre îndeplinesc condiții date – <i>Exemplu:</i> „În Delta au fost filmați mai mult de 456 de pelicani, dar mai puțini de 470. Care ar putea fi numărul lor?”
1.2.	✓ compararea a două numere naturale mai mici decât 1000, atunci când acestea au același număr de sute/de zeci/de unități, cu ajutorul numărătorii de poziționare – <i>Exemplu:</i> „Ursul polar este cel mai mare animal de pradă terestru. Masculii pot fi de 3 m înălțime și cântăresc 650 kg, în timp ce femelele cântăresc 250 kg. Care cântărește mai mult?”

	✓ discutarea unor recorduri din natură și ordonarea numerelor naturale de trei cifre menționate prin compararea acestora două câte două ✓ așezarea în ordine crescătoare/descrescătoare a acestor numere
1.3.	✓ reprezentarea la numărătoare de poziționare a numerelor extrase din „Curiozități despre plante și animale” ✓ generarea unor numere mai mici decât 1000 în condiții precizate - <i>Exemplu:</i> „O balenă albastră poate cântări până la 190 de tone. Ce masă poate avea, dacă cifra zecilor este 8?” SAU „Ce masă poate avea dacă masa ei este mai aproape de 150 decât de 190 tone?” etc. ✓ aproximarea vârstei unor arbori/animale
1.4.	✓ compunerea și descompunerea numerelor în centrul 0 - 1000 folosind contexte legate de mediile de viață
2.1.	✓ asocierea unor elemente din mediile de viață observate cu corpuri și forme geometrice ✓ realizarea siluetei unor animale folosind figurile Tangram
2.2.	✓ realizarea, în echipe, a unor colaje reprezentând unul dintre mediile de viață pe care le-au studiat, poziționând elementele conform unor repere date ✓ identificarea axei/axelor de simetrie în reprezentări schematice ale unor plante și animale prin figuri geometrice ✓ realizarea și completarea unor tabele cu date despre mediile de viață studiate, respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană”
3.1.	✓ alcătuirea unor probleme pornind de la mediile de viață favorite ✓ crearea unor probleme pornind de la tabelele completate cu date referitoare la diverse habitate ✓ recunoașterea unor medii de viață în desene/ imagini/ machete/ filme documentare/ prezentări ✓ descrierea verbală a animalelor și plantelor preferate din mediile de viață studiate și a formelor de relief specifice acestora ✓ realizarea unor experimente în scopul punerii în evidență a prezenței aerului: umflarea unui balon, scufundarea unui pahar, înclinat, într-un vas cu apă, realizarea unei moriști etc.; realizarea unor discuții pe tema respirației la plante și animale și la om: „Ce respirăm?” (se discută și despre oameni și despre animale și plante) ✓ realizarea unor experimente simple care evidențiază mișcarea aerului - <i>Exemplu:</i> modificarea direcției flăcării unei lumânări la poziționarea acesteia la diferite înălțimi în cadrul unei uși; realizarea unor discuții pe tema fenomenelor meteo „Când este vânt, este mai frig sau mai cald?” (se discută despre scăderea temperaturii când este vânt); „Când plouă?” (vântul transportă norii dintr-un loc în altul); „De ce se învâрте morișca?”
3.3.	✓ realizarea unor postere referitoare la regulile ce trebuie respectate pentru a limita poluarea din mediul de viață explorat
4.1.	✓ punerea în scenă a unor povestiri reale/imaginare din mediul de viață studiat folosind operatorii logici „și”, „sau”, „nu” ✓ realizarea unui plan de lucru pentru explorarea unui mediu de viață ✓ prezentarea planului de înregistrare a schimbărilor meteo pe o perioadă determinată de timp în mediul de viață explorat - prezentarea unui „buletin meteo retrospectiv” pe perioada respectivă
4.2.	✓ recunoașterea rolului aerului/oxigenului pentru supraviețuire; ✓ realizarea unor discuții pe tema: „Care este casa mea?” (se ilustrează, pe 2 coloane, animale și plante specifice unui anumit mediu de viață cu focalizarea pe adaptarea la mediu) ✓ recunoașterea adaptărilor la mediu ale plantelor și animalelor în cadrul unor discuții pe tema: „Ce s-ar întâmpla dacă am muta animalele/plantele din mediul acvatic X în mediul terestru Z?” ✓ identificarea unor schimbări/evenimente din viața plantelor, a animalelor și a omului ca urmare a ciclului zi-noapte
5.1.	✓ clasificarea corpurilor, dintr-un mediu de viață, în vii și nevii și înregistrarea concluziilor într-o diagramă Venn ✓ gruparea unei varietăți de plante și animale pe criteriul apartenenței la un mediu de viață și înregistrarea rezultatelor într-un organizator grafic
5.2.	✓ asocierea rezolvării unei probleme cu o reprezentare grafică/desen ✓ rezolvarea unor probleme folosind imagini reprezentative pentru un mediu de viață

6.1.	✓ cântărirea unor jucării reprezentând animalele din mediul de viață studiat, cu ajutorul balanței/cântarului ✓ identificarea unor animale dintr-un anumit mediu de viață pe baza unor caracteristici privind lungimea/ masa acestora ("mai înalt", „mai scund", "mai ușor", "mai greu", etc.)
6.3.	✓ implicarea copiilor în experiențe în care să decidă singuri dacă pot/nu pot cumpăra un obiect cu suma de bani de care dispun – <i>Exemplu:</i> „Dacă pot cumpăra peștișori pentru acvariul școlii și hrană pentru aceștia.” ✓ participarea la jocuri - <i>Schimbul de cartonașe</i>

**Programa școlară
pentru disciplina**

COMUNICARE ÎN LIMBA MODERNA 1
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 3418/19.03.2013

București, 2013

Notă de prezentare

Programa pentru Limba modernă 1 clasa pregătitoare - clasa a II-a propune formarea unor achiziții de comunicare elementare, respectiv structurarea unor competențe care să reflecte o adecvare la nivelul A, dezvoltat parțial, conform Portofoliului european.

Opțiunea unei racordări sistematice a programelor de limbi moderne la Portofoliul european, respectiv Pașaportul lingvistic este motivată de raportarea achizițiilor de comunicare în limbi străine la aceste referințe agreate la nivel continental în majoritatea contextelor de mobilitate. S-a optat astfel pentru organizarea unei oferte de învățare compatibile, care să nu mai necesite și alte punți de ajustare sau definiri de concordanțe pe parcursul școlar / la absolvirea școlii. Din această perspectivă, s-a conturat următoarea armonizare a ofertei curriculare pentru Limba modernă 1 cu nivelurile din Portofoliul european al limbilor:

Până la sfârșitul clasei:	Nivel	Intensiv	Bilingv
a II-a	A1 parțial	-	-
a IV-a	A1	A1+	-
a VI-a	A2	A2+	-
a IX-a	B1	B1+	-
a XII-a	B2	B2+	C1

Recursul sistematic la formulările din Portofoliul european al limbilor în scrierea competențelor a condus la redactarea unei singure programe pentru Limba modernă 1, indiferent de limba de studiu aleasă (știut fiind că nivelurile din Pașaport nu sunt definite în funcție de specificitatea unei limbi ci de achiziția de comunicare pe o anumită tipologie). Acest element de noutate în proiectarea curriculară accentuează o dată în plus centrarea pe competențe de comunicare și nu pe conținuturi lingvistice specifice, acestea din urmă fiind privite ca bază de operare pentru dezvoltarea competențelor.

La nivelul curriculumului actual, competențele sunt definite în perspectivă europeană ca ansambluri structurate de cunoștințe, deprinderi și atitudini dobândite prin învățare, care concură la rezolvarea problemelor specifice unui domeniu, dar și a unor probleme generale. În această perspectivă, formulările atitudinale sunt incluse alături de accentele cognitive. Altfel spus, atitudinile de comunicare se asociază deprinderilor de comunicare în seturi coerente.

Programa include, pe lângă Nota de prezentare:

- **competențe generale**, care sunt urmărite pe întreg parcursul învățământului primar (aceste competențe vizează receptarea și producerea de mesaje simple în situații uzuale, în contextele la îndemâna copiilor)
- **competențe specifice**, care sunt deduse din competențele generale și sunt vizate pe parcursul fiecărei clase (formulările atitudinale sunt urmărite însă pe întregul ciclu, fiind susținute de activități diferite de la o clasă la alta)
- **activități de învățare**, care reprezintă exemple de antrenamente prin care se dezvoltă competențele specifice
- **conținuturi** - exprimate ca sugestii de tematici, acte de vorbire - care constituie baza de operare pentru dezvoltarea competențelor specifice
- **sugestii metodologice**, care au rolul de a orienta profesorul în organizarea demersului didactic pentru a reuși să faciliteze dezvoltarea competențelor

Programa a fost structurată pentru o oră/ săptămână. Oferta curriculară propusă reprezintă un nou pas în familiarizarea elevilor cu o altă formă de comunicare verbală decât limba maternă. Totodată, programa permite o abordare didactică flexibilă care lasă loc adaptărilor la grupul de copii din perspectiva opțiunilor metodologice ale fiecărui profesor.

Competențe generale

- 1. Receptarea de mesaje orale simple**
- 2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală**
- 3. Receptarea de mesaje scrise simple**
- 4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea de mesaje orale simple

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1 Oferirea unei reacții adecvate la salut și la o întrebare/ instrucțiune scurtă și simplă rostită clar și foarte rar, care este însoțită de gesturi de către interlocutor - oferirea răspunsului familiar la salutul uzual între prieteni („Bună!”, „Pa!”, formula „Ce mai faci?”) - realizarea unei comenzi didactice simple, amuzante; exemplu: „Vino aici!”, „Mergi la fereastră!”, „Ridică-te/ stai jos!”, „Arată-mi cartea/ jucăria!”, „Atinge-ți nasul!” (la fiecare comandă, profesorul sprijină enunțul cu un gest care să faciliteze înțelegerea – coborârea/ ridicarea brațului, a mâinii, folosirea unui obiect) - mimarea unei acțiuni - exemplu: „Ești un câțel - Mimează!”, „Ești Donald Rățoiul - Mimează!”, „Mimează o pasăre!”	1.1 Oferirea unei reacții adecvate la o întrebare/ instrucțiune scurtă și simplă rostită clar și foarte rar, adresată cu atenție de către interlocutor - îndeplinirea unei instrucțiuni simple, amuzante – Exemplu: „Atinge-ți nasul, arată-mi urechile, atinge-ți urechea stângă, ridică mâna dreaptă, dă-mi un creion, hai să sărim, hai să dansăm etc.” (la fiecare instrucțiune profesorul îi urmărește cu atenție pe copii pentru a sesiza eventuale neînțelegeri și pentru a sprijini receptarea - prin reformulare sau repetare) - pantomimă: Hai să ne prefacem că: jucăm fotbal, jucăm tenis, ne cățărăm pe o scară, conducem un tractor, mângâiem un câțel, desenăm un pisoi, împachetăm un cadou etc. - oferirea răspunsului la salut („Bună dimineată!”, „Bună ziua!”, „Bună seara!”, „La revedere!”)	1.1 Oferirea unei reacții adecvate, în situații de comunicare uzuale, la o întrebare/ instrucțiune simplă rostită clar și foarte rar - răspunsuri verbale/ nonverbale la întrebări – Exemplu: „Cine are un penar roșu?”, „Cine are o carte?”, „Cine are un creion verde?” - îndeplinirea unei instrucțiuni adresate grupurilor de copii: „toți băieții se ridică!” „Toate fetele ridică mâinile!” „Toți băieții ridică mâinile!” „Toți copiii iau un caiet” „Toate fetele merg la tablă” „Toți băieții merg acolo” - pantomimă: Hai să ne prefacem că: ne jucăm pe calculator, desenăm un elefant mare, mâncăm o pizza, bem un suc
1.2 Recunoașterea denumirilor unor obiecte din universul imediat, în mesaje articulate clar și rar - apucarea/ ridicarea unui obiect (exemplu: carte, caiet, penar, creion, jucărie), pentru a indica înțelegerea denumirii respective - indicarea obiectului cu degetul (exemplu: masă, banană, scaun) - desenarea obiectelor; exemplu: „Am un pisoi și o minge. Desenează-le!”	1.2 Recunoașterea localizării elementare (stânga, dreapta, aici, acolo) a unor obiecte din universul imediat, în mesaje articulate clar și rar - indicarea poziției prin mișcarea mâinii/ brațului (la stânga, la dreapta, aici, acolo) - atingerea ochiului/ urechii/ mâinii/ brațului/ piciorului stâng/i sau drept/e, în funcție de mesajul audiat - aducerea/ ridicarea unui obiect dintr-un set în funcție de poziția indicată în mesaj (ridică bila din mâna dreaptă, dă-mi creionul din mâna stângă) - răspuns non-verbal (mișcarea capului) sau verbal scurt (da/nu) la întrebări de verificare: „Ușa este în stânga?”, „Caietul este aici?”, „Roboțelul este acolo?”	1.2 Recunoașterea pozițiilor de bază (pe, sub, în față, în spatele, în) ale unor obiecte din universul imediat, în mesaje articulate clar și rar - indicarea poziției unui obiect în urma ascultării unui mesaj prin mișcare palmei/ degetului (sugerând pozițiile de bază față de un reper) - alegerea unei imagini dintr-un set care corespunde poziției corecte din mesajul ascultat - realizarea unui desen simplu (exemplu: desenează o floare într-un pahar, desenează un copac în fața unei case) - îndeplinirea unei instrucțiuni (exemplu: un creion în penar, o gumă peste carte)

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.3 Manifestarea curiozității față de sesizarea semnificației globale a unor filme și a unor cântece pentru copii în limba modernă respectivă - vizionarea unor clip-uri de 2-3 minute din filme de desene animate în limba respectivă (fără traducere în limba română) - ascultarea și mișcarea în ritmul unui cântec simplu pentru copii - ascultarea unui cântec simplu pentru copii și acompanierea cu o jucărie muzicală - ascultarea și mimarea unor cântece simple pentru copii	1.3 Manifestarea curiozității față de sesizarea semnificației globale a unor filme și a unor cântece pentru copii în limba modernă respectivă - vizionarea unor secvențe scurte din filme de desen animat în limba respectivă (fără traducere în limba română) - mișcarea spontană în ritmul unui cântec simplu pentru copii - baterea din palme pe parcursul audierii unui cântec simplu pentru copii - concurs de mimă în timp ce este ascultat un cântec simplu pentru copii	1.3 Manifestarea curiozității față de sesizarea semnificației globale a unor filme și a unor cântece pentru copii în limba modernă respectivă - vizionarea unor secvențe scurte din filme de desen animat în limba respectivă (fără traducere în limba română) și interpretarea (verbală sau prin mimare) a scenei vizionate - concurs de pantomimă pe baza unor scene din filme vizionate - jocuri de mișcare pe un cântec din folclorul copiilor

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1 Reproducerea unor informații simple/ cântece/poezii scurte și simple cu sprijinul profesorului - repetarea formulelor de salut; repetarea numerelor de la 1-10 - repetarea unei întrebări uzuale și a răspunsului la această întrebare.; exemplu: „Ce este aceasta? O jucărie.” - repetarea după profesor a unui cuvânt, mesaj simplu individual/ în cor până la reușirea pronunției, intonației corecte - intonarea unor cântece însoțite de mișcare, mimă sau acompaniament cu jucării muzicale	2.1 Reproducerea unor cântece/poezii scurte și simple - recitarea unor poezii scurte pentru copii - intonarea unor cântece însoțite de bătaie din palme sau alte gesturi potrivite ritmului sau textului - repetarea unor rime - Repetarea unor ghicitori, eventual însoțită de gesturi	2.1 Reproducerea unor cântece/poezii simple pentru copii - concurs de recitări - concurs de interpretare de cântece pe grupe - intonarea unor cântece la ocazii deosebite - ziua de naștere a unui coleg de exemplu - participarea la serbări ale clasei/ școlii cu poezii și cântece în limba modernă studiată
2.2 Oferirea unor informații elementare, punctuale, despre sine (nume, gen, vârstă), despre universul imediat, cu sprijin din partea interlocutorului - răspuns la întrebări simple de identificare: „Eu sunt/ numele meu e...” (profesorul oferind sprijin prin completare sau prin reluare cu	2.2 Formularea unor mesaje scurte de prezentare personală (hobby-uri, adresa), cu sprijin din partea interlocutorului - răspuns la întrebări simple: „Unde locuiești?” - „Locuiesc...” - „Care este hobby-ul tău?” - „Îmi place să...” (profesorul oferă sprijin prin repetarea întrebării, completarea răspunsului sau	2.2 Prezentarea unei persoane / unui personaj cunoscut folosind câteva detalii familiare (nume, gen, vârstă, hobby) - introducerea unei jucării personificate: „Ea e păpușa mea Alice, are 4 ani. Ii plac florile.” - răspuns la întrebări simple: Exemplu: Cine este el? El este colegul meu Marius. El are 8

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
pronunție și intonație corecte mesajul respectiv) - participarea la jocuri în lanț - exemplu: Elevul 1 - „Eu sunt, am... ani, sunt fetiță”. Elevul 2 - „Eu sunt..., am ... ani, sunt băiat” etc. - răspuns la întrebarea: „Este aceasta/acesta ...?” (profesorul indicând obiectul) - răspuns la întrebarea: „Ce este aceasta/acesta?” (profesorul indicând obiectul) - ghicirea obiectului dintr-un desen/ colaj realizat de un coleg/ alt grup - ghicirea animalului mimat de un coleg - numărarea unor obiecte din clasă (creioane, caiete, jucării) - numărarea unor elemente vizuale din cărți uriașe	prin reluarea răspunsului oferit de elev cu pronunția și intonația corecte) - participarea la jocuri în lanț – Exemplu: Elevul 1 – „Eu sunt, locuiesc..., îmi place să..... ” Elevul 2 – „Eu sunt..., locuiesc..., îmi place să. ” etc. - prezentarea hobby-ului pe baza unui colaj/desen realizat – Exemplu: „Priviți, mie îmi place să joc fotbal!”	ani. Hobby-ul este fotbalul. - participarea la jocuri în lanț – Exemplu: Elevul 1 – „Colega mea de bancă este... Ei îi plac desenele animate .” Elevul 2 – „Prietenul meu este ... Lui îi place ciocolata” etc.
2.3 Participarea la jocuri de comunicare în care reproduce sau creează rime/ mesaje scurte - jocuri de pronunție după modele intonatorii amuzante; exemplu (pentru vocalele rotunjite): „cu gurița ca un peștișor”; (pentru vocale dentale): „ca un șerpișor, care scoate limba, printre dinți” - găsirea de cuvinte care rimează; exemple: fox-box, la-va, zwei-drei - construirea unor mesaje trăznite; exemple: „Elefantul zboară. Pisica mănâncă un copac. Dinozaurul face o poză.”	2.3 Participarea la jocuri de comunicare în care reproduce sau creează rime/ mesaje scurte - construirea de rime simple: „I am here/ You are near”, „Un, deux/ voici un jeu” - concurs de mesaje/rime trăznite însoțite de desene/colaje – exemple: „Locuiesc cu un dinozaur”, „Imi place să vânez crocodili”, „A hat in a cat”, „Un ourson dessine un bonbon” etc. - jocuri de pronunție pentru sunetele specifice limbii străine - realizarea de dialoguri simple profesor-elev, elev-elev (cu sprijin) pentru: prezentare personală, prezentarea unui coleg/prieten, prezentarea unui personaj de desen animat/ carte pentru copii, prezentarea animalului preferat. - punerea în scenă a unui dialog simplu dintr-o carte uriașă sau oferit ca model de profesor	2.3 Participarea la jocuri de comunicare în care reproduce sau creează rime/ mesaje scurte - concurs de mesaje/rime trăsnite însoțite de pantomimă sau de desene – exemple: Alba ca Zăpada se întâlnește cu Cei trei purceluși; Hobby-ul motanului încălțat este jocul pe calculator; A fox in a box, a three in a tree, un bonbon sur un ballon, un-deux-voici le feu - jocuri de pronunție pentru sunetele specifice limbii străine - joc de rol după o scenă dintr-un desen animat vizionat
	2.4 Exprimarea unei cereri simple pentru a obține un obiect din universul imediat - mânguirea unor obiecte școlare în perechi: „Dă-mi o gumă!”, „Dă-mi creionul roșu!”, „Dă-mi creionul din stânga!” etc.	2.4. Cererea și oferirea unor informații scurte și simple referitoare la localizarea obiectelor din universul imediat - jocuri de rol în perechi între colegii de bancă

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
	- jocuri de rol pentru cereri politicoase între prieteni cu diverse obiecte aduse de copii - exemplu: "Dă-mi jucăria ta, te rog" - "Poftim" - "Mulțumesc frumos"	referitoare la obiectele la îndemână: "Unde e guma?", "Ia-o aici, în penar", "Ce ai în mână?" "O gumă" etc. - discuție pe marginea unor pagini din cărți uriașe - exemplu: „Unde este ursulețul de jucărie?” „Este cățelul în spatele unui copac?”

3. Receptarea de mesaje scrise simple

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1 Manifestarea curiozității pentru decodarea unor mesaje scrise simple și scurte din universul imediat - participarea la expunerea proiectelor de grup care conțin diverse simboluri/ etichete cu mesaje scurte și simple; reperarea etichetelor și asocierea lor cu imaginea - căutarea unor mesaje scrise noi în spațiul clasei/ școlii. Exemplu: copiii caută etichetele schimbate săptămânal și amplasate de profesor în spațiul clasei - aducerea la școală a jucăriei preferate și selectarea uneia dintre etichetele oferite de profesor pentru a indica denumirea acesteia în limba străină	3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea unor mesaje scrise simple și scurte din universul imediat - participarea la expunerea proiectelor individuale/de grup care conțin colaje și etichete cu mesaje scurte; asocierea etichetelor cu imaginea - "citirea" unui afiș mural cu desene și etichete pentru exprimarea pozițiilor (stânga, dreapta, aici, acolo) - solicitarea sprijinului din partea profesorului pentru descoperirea semnificației mesajelor scrise din proiectele afișate - ghicirea înțelesului unui cuvânt/unei expresii pe baza unei etichete cu mesaj verbal și vizual plasate în clasă (de tipul indicatoarelor pentru gara, metrou etc)	3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea unor mesaje scrise simple și scurte din universul imediat - atașarea unor etichete pe un mural / afiș/ desen realizat în grup - "citirea" imaginilor dintr-o carte uriașă pe care sunt aplicate etichete pentru cuvintele care exprimă poziții (în, pe, sub, în fața, în spatele) - solicitarea sprijinului din partea profesorului pentru descoperirea semnificației mesajelor scrise din cărți uriașe/ volume ilustrate pentru copii - căutarea de felicitări și aducerea lor la școală (inclusiv felicitări în format digital) - asocierea unui mesaj cu imaginea unei cărți poștale; exemplu: "Crăciun fericit" cu poza unui brad împodobit, "La mulți ani" cu poza unui tort cu lumânări

4. Redactarea de mesaje scrise simple în situații de comunicare uzuală

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
4.1 Participarea la proiecte de grup/ la nivelul clasei în care elaborează cu sprijin scurte mesaje scrise - realizarea unui colaj/ desen pe care se marchează prin lipire diverse etichete pentru a explicita forma grafică - exemplu: o casă (cu ferestre și ușă), o grădină (cu flori, copaci, animale), un dulap (cu jucării), o masă (cu fructe, obiecte uzuale) - realizarea unor afișe pentru a marca sărbători în familie sau din spațiul de cultură respectiv - prin decuparea și lipirea numelui sărbătorii, a unor detalii verbale scurte - exemplu: Aniversare (se pot lipi etichete pe decoruri), Carnaval (etichete pentru costumații), Crăciun (etichete pentru cadouri) - desenarea jucăriei preferate pe care lipește o etichetă oferită de profesor cu denumirea respectiva	4.1. Participarea la proiecte de grup/ la nivelul clasei în care elaborează cu sprijin scurte mesaje scrise - realizarea în grup a unui afiș mural cu desene și etichete pentru exprimarea pozițiilor (stânga, dreapta, aici, acolo) sau pentru a reflecta diverse teme - exemplu: Pădurea, Jocuri și jucării, Cei trei purceluși, Albă ca Zăpada - realizarea unor afișe pentru a marca sărbători în familie sau din spațiul de cultură respectiv - prin decuparea și lipirea numelui sărbătorii, a unor detalii verbale scurte – exemplu: „Halloween” (se pot lipi etichete pe bostan, vrăjitoare), Paste - etichete pentru iepure, ouă etc - realizarea unui autoportret pe care își marchează cu etichete numele, vârsta, hobby-ul, unde locuiește (etichetele sunt oferite de profesor) - Desenarea animalului preferat pe care lipește o etichetă oferită de profesor cu denumirea acestuia	4.1. Participarea la proiecte de grup/ la nivelul clasei în care elaborează cu sprijin scurte mesaje scrise - realizarea unui afiș cu colaje și etichete pentru exprimarea pozițiilor (în, sub, pe, în fața, în spatele) - realizarea unui album foto de grup în care sunt marcate în scris numele membrilor grupului și hobby-urile lor - realizarea unei felicitări prin colaj și/sau desen și redactarea unei urări prin lipirea unor cuvinte - redactarea unei urări pornind de la mesaje descărcate de pe site-urile de felicitări online Exemple: de ziua unui coleg, de Sf. Valentin, de Crăciun, de Paște, de Ziua Copiilor etc.

CONȚINUTURI

CP	CLASA I	CLASA a II-a
Acte de vorbire: a saluta persoane cunoscute, a se prezenta (nume, gen, vârstă) a identifica un obiect din universul imediat Sugestii de contexte: - obiecte din universul imediat (spațiul clasei) - personaje de desen animat - jucării - corpul - câteva componente - comenzi simple - cântece simple, scurte	Acte de vorbire: a saluta/răspunde la salutul familiar a prezenta pe cineva (nume) a localiza (aici, acolo, stânga, dreapta) a cere un obiect din universul imediat Sugestii de contexte: - animale preferate - obiecte uzuale - activități curente, instrucțiuni - culori - poziții (aici, acolo, stânga, dreapta) - cântece și poezii pentru copii - sărbători	Acte de vorbire: a face prezentări simple (nume, gen, vârstă, hobby) a localiza (pe, sub, în, în față, în spatele) a cere și a oferi informații simple, uzuale a descrie simplu (o calitate) a face o felicitare simplă Sugestii de contexte: - activități la școală și acasă - obiecte din clasă, școală, curte, de acasă - dimensiuni (mic, mare, lung, scurt, înalt, scund) - poziții (pe, sub, în, în față, în spatele) - personaje îndrăgite - serbări și sărbători - concursuri

SUGESTII METODOLOGICE

Învățarea unei limbi la clasele mici poate deveni o experiență plină de bucurie, atât pentru profesor, cât și pentru copii, dacă acestora din urmă li se oferă spațiu pentru a-și manifesta spontaneitatea. În fapt, de ce învățăm o limbă? Pentru a da consistență personală - în formă verbală - lumii în care ne aflăm. Mai concret, când învățăm o limbă, învățăm "să vorbim/ să spunem" lumea noastră. În cazul unei limbi străine, învățăm, de fapt, lumea din nou. Din acest motiv, pentru eficiența învățării copiilor din clasele mici, trebuie să ne raportăm la lumea lor, respectiv la universul imediat, tangibil, la îndemână. Dar foarte adesea acest univers este și o creație a copilului, care simte nevoia să "meșterească" ceva - desenează, modelează, rupe și lipește, îngână o melodie cunoscută sau doar de el știută. Pentru învățarea competențelor de comunicare în limba străină, asemenea activități constituie contexte relevante pentru a "învăța lumea din nou".

Deci, o primă sugestie metodologică se referă la folosirea nonverbalului pentru intuirea conceptelor, fie că e vorba de nume de obiecte sau de acțiuni, fie că e vorba de filtre de comunicare de tipul funcțiilor limbii/ actelor de vorbire. Dacă profesorul mimează acțiunea de a se ridica/ sta jos atunci când enunță aceste activități, pentru elev va fi mult mai clar despre ce este vorba. Traducerea în limba română este o cale mai încifrată pentru mintea copilului decât intuirea prin experiență directă, întrucât traducerea presupune o operație sofisticată de transcodare. În același context, învățarea va fi facilitată dacă elevii sunt stimulați să combine verbalul (ceea ce au receptat sau ceea ce exprimă) cu limbajul corporal, vizual sau muzical.

O altă sugestie se referă la abordarea ludică: tot ceea ce se întâmplă la "ora" de limba modernă ar trebui să se deruleze sub forma unei suite de jocuri sau antrenamente atractive. Din spațiul clasei nu trebuie să lipsească jucăriile. Profesorul de limbă străină are posibilitatea să realizeze jucării simple (din materiale reciclabile) cu elevii mai mari în cadrul unor proiecte. Aceste jucării pot fi apoi folosite la cei mici, unde apar adesea ameliorări de design - copiii pot colora, adăuga accesorii - ceea ce reprezintă tot atâtea contexte de învățare (învățarea unor calități și exprimarea unei descrieri rudimentare - Exemplu: X e roșu!).

Foarte importantă este și învățarea în context. Dezvoltarea competențelor de comunicare are loc în contexte de comunicare și, bineînțeles, cu un scop inteligibil copiilor. În absența contextului, elevii ajung să recite doar cuvinte și fraze memorate fără să poată să le transfere apoi în alte situații. De altfel, oricine învață mult mai bine dacă înțelege de ce învață ceea ce învață.

În cele ce urmează, sunt oferite câteva repere pentru diversele tipuri de competențe vizate în programă.

Receptare orală:

- Sunt avute în vedere mesaje scurte (de la mesaje monosilabice la întrebări și instrucțiuni uzuale) care vor fi articulate cu atenție și rar și vor fi însoțite de gesturi. De exemplu, pentru salut, profesorul poate dubla prin mișcarea mâinii exprimarea verbală "Bună!" sau "Pa!"
- Antrenamentele de ascultare reprezintă mesaje la care copiii oferă o reacție care probează înțelegerea
- Totodată, antrenamentele de ascultare oferă posibilitatea familiarizării cu sunete, accent și intonație deosebite de cele deja știute din limba maternă.
- La nivelul primelor clase, antrenamentele de ascultare dezvoltă o bază elementară pentru sesizarea semnificației transmise oral.
- Nu în ultimul rând, exercițiile de ascultare antrenează atenția copiilor.

Ce vor asculta elevii?

- Instrucțiuni: Iată câteva exemple: Zâmbește! Ridică-te! Uită-te la mine! Privește pe fereastră! Ia un creion! Desenează o floare! Mimează un crocodil!
- Întrebări: Este acesta un copil? Este aceasta o fetiță? Este aceasta o jucărie?
- Numere de la 1-10 - crescător, descrescător, pe sărite
- Cântece și fragmente de film (pentru manifestarea curiozității față de semnificația globală a mesajului oral)

Cum îi facem să asculte? Iată câteva sugestii:

- începând să vorbim tot mai încet și ducând degetul la buze
- punând mâna pâlâie la ureche
- bătând din palme
- folosind o jucărie muzicală - o sticlă pet în care am introdus niște pietricele, un borcan în care am pus niște nuci, un pahar în care bat cu creionul (acestea pot deveni în timp emblemele activităților de ascultare!)
- explicându-le clar sarcina: Exemplu: Voi pune câteva întrebări și voi arăta niște obiecte din clasă. Va trebui să dați din cap de sus în jos dacă este adevărat și dintr-o parte în alta dacă nu este. Da?

Exprimare orală:

- Sunt avute în vedere antrenamente de repetare pentru a forma pronunția corectă, oferirea de informații simple și participarea la jocuri orale
- În privința pronunției este util să găsim niște metafore sugestive pentru a-i sprijini pe copii să articuleze sunetele diferite de limba maternă în locul corect. De exemplu, pentru vocalele nazale le putem spune elevilor că ne imaginăm că am răcit și că suntem fonfăiți. Repetarea "fonfăită" va fi și amuzantă și un bun antrenament pentru a găsi locul de articulare corect.
- Avantajoase pentru dezvoltarea unei pronunții corecte vor fi și intonarea unor cântece scurte și a unor rime scurte - în cor cu toată clasa sau pe grupuri de 3-4 copii

Ce vor exprima oral elevii?

- Răspunsuri la întrebări de identificare a unor obiecte din jur. "Ce este acesta?" este o întrebare care poate avea un răspuns scurt: "Un creion" sau lung "Este un creion/ acesta este un creion". Pentru început răspunsurile scurte sunt suficiente, iar, din perspectivă pragmatică, sunt adecvate.
- Oferirea unor informații simple despre propria persoană - Este de dorit ca elevii să fie solicitați sistematic să spună câteva lucruri despre ei - Cum îi cheamă, câți ani au, dacă sunt băieți sau fete)
- Identificarea unui obiect (numirea acestuia) în mediul clasei sau pe un artefact realizat de colegi.
- Schimb simplu de replici scurte - în jocuri de rol. Exemplu. Bună. Eu sunt Victor. TU cine ești? / Eu sunt Alice. (în acest caz se pot folosi numele copiilor sau numele unor personaje din cărți/ desene animate.

Cum vor ajunge elevii să se exprime oral?

- cu sprijin din partea profesorului - Acesta va încuraja, completa cuvintele lipsă, oferi modelul de pronunție corect, solicita repetarea în cor sau individual
- prin oferirea unor contexte de exprimare amuzante și accesibile -Exemplu: Hai să ne jucăm de-a marțienii - ei nu știu nimic despre ceea ce ne înconjoară, să-i învățăm deci cum se numesc toate aceste lucruri... Dar mai întâi să ne prezentăm... Hai să ne jucăm de-a fantomele - Uite, fantomele au furat toate jucăriile, eu o să vă pun o vorbă bună și dacă pronunțați corect vă vor da jucăria înapoi. Cine începe?
- prin stimularea spontaneității copiilor și folosirea unui registru amplu de limbaje - vor ajunge să se exprime mai ușor în limba străină dacă vor numi ce au desenat/ modelat sau dacă vor mima și explica ceea ce au mimat etc.

Registrul scris

Este acceptabil să solicităm decodarea și producerea de mesaje scrise, având în vedere că la limba maternă aceste două competențe abia încep să fie dezvoltate? În această privință, programa de limba modernă prevede doar atitudini de comunicare (curiozitate pentru citirea globală a unor mesaje scurte, și participarea la proiecte unde elaborează cu sprijin scurte mesaje) Ce presupun acestea?

- Stimularea curiozității specifice vârstei pe suporturi adecvate nivelului lor. Cartea uriașă, unde imaginea este generoasă și textul minimal, invită elevii la citire globală.
- Realizarea unor afișe - de exemplu: Afișul lunii(producându-se un afiș pe lună!) reprezintă un mod de a implica elevii pentru a realiza o sinteză (și deci o etapă de reflexivitate) a ceea ce

s-a învățat. Cu această ocazie elevii desenează sau aduc imagini care reflectă achizițiile avute și lipesc etichetele oferite de profesor pe fiecare desen/decupaj în parte. Rezultă mesaje scrise elaborate de elevi, cu sprijinul profesorului și ocazii de citire a etichetelor.

Antrenamentele pe suport scris, dacă sunt conduse în același spirit ludic ca și exersările orale, vor consolida achiziția de comunicare și vor motiva elevii prin mai multă încredere în forțele lor.

Evaluarea

Competențele de comunicare pot fi evaluate prin intermediul unor grile simple de observare. Pentru fiecare competență se poate folosi un A4 pe care sunt trecuți elevii și 3 niveluri, de exemplu:

1.1. Oferirea unei reacții adecvate ...

Elevi	greu	Bine	FB
AS		20.IX	
BD			20.IX
CA		20.IX	
DR	20.IX		
MS		20.XI	
TA		20.XI	
....			

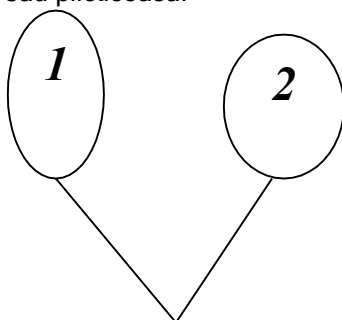
20 XI salut

Datele din observarea de mai sus indică reacții în mare parte adecvate la salut. Va fi nevoie de un plus de exersare cu DR. La următoarea observare se va nota din nou reacția fiecărui elev prin marcarea datei în dreptul performanței avute și a tipului de reacție sub tabel sau pe verso (pot fi și reacții nonverbale la comenzi, mima, răspunsuri la întrebări etc.). Asemenea grile sprijină profesorul pentru a avea o imagine a achiziției atât la nivelul clasei cât și la nivel individual (marcările sunt cu precădere la dreapta - deci rezultate bune sau cu precădere la stânga mai e de lucrat!)

Feedback din partea profesorului sau autoevaluare prin semne convenționale convenite la nivel de clasă.

Elevii pot fi încurajați pentru performanțe bune prin oferirea unor stelute colorate sau fundițe de hârtie creponată, buline autocolante etc.

Ar fi deosebit de util pentru copii dacă ar fi stimulați la exerciții de reflexivitate prin care să coloreze de exemplu niște baloane ca să indice dacă o activitate li s-a părut grea sau ușoară, amuzantă sau plicticoasă.

Exemplu: Colorează balonul 1 cu roșu dacă și s-a părut greu să participi la Vânătoarea de-nțeleșuri și cu verde dacă ți s-a părut ușor. Colorează balonul 2 cu roșu dacă jocul a fost plicticos și cu verde dacă a fost amuzant

**Programa școlară
pentru disciplina**

DEZVOLTARE PERSONALĂ
Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 3418/19.03.2013

București, 2013

Notă de prezentare

Programa disciplinei *Dezvoltare personală* este elaborată potrivit **modelului de proiectare curriculară centrat pe competențe**. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea *profilului de formare* al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, demersul didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

În Planul-cadru de învățământ, disciplina *Dezvoltare personală* face parte din aria curriculară **Consiliere și orientare**, având alocate 2 ore pe săptămână în clasa pregătitoare și câte o oră pe săptămână în clasele I și a II-a.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte diverse.

Competențele generale pentru disciplina *Dezvoltare personală* vizează achizițiile elevului pentru întregul interval de studiu al disciplinei.

Competențele specifice se formează pe parcursul unui an școlar, sunt derivate din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora. Competențele specifice sunt corelate cu exemple de activități de învățare. Exemplele de activități de învățare constituie modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor. Programa școlară propune, cu caracter de exemplu, diferite tipuri de activități de învățare, care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice. Cadru didactic are libertatea de a utiliza exemplele de activități de învățare pe care le propune programa școlară sau de a le completa astfel încât acestea să faciliteze un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă. Se asigură, în acest fel, premisele aplicării contextualizate a programei școlare și a proiectării unor parcursuri de învățare adaptate nevoilor clasei și elevilor.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului, organizate pe următoarele domenii:

- Autocunoaștere și stil de viață sănătos
- Dezvoltare emoțională și socială
- Aspecte specifice ale organizării învățării și pregătirii pentru viață la școlarul mic.

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

Disciplina *Dezvoltare personală* este dedicată activităților de învățare care au ca scop dezvoltarea capacității elevului de a se autocunoaște și de a-și exprima într-o manieră pozitivă interesele, aptitudinile, trăirile personale, abilitățile de relaționare și comunicare, reflecțiile cu privire la învățare. În cadrul disciplinei, se formează în primul rând abilități și se dezvoltă atitudini, finalitatea fiind dobândirea încrederii în sine, starea de bine a copiilor, pregătirea lor pentru viață și pentru viitor. De-a lungul anilor de studiu, toate ariile curriculare își asumă o parte din responsabilitatea privind dezvoltarea personală/socială, educațională și de carieră a elevilor, existând astfel posibilitatea abordării integrate a unora dintre activitățile propuse.

În elaborarea prezentei oferte curriculare au fost valorificate și recomandările **documentelor internaționale** ale Consiliului Europei prin cele două Rezoluții (2004, 2008)¹ care subliniază rolul important al consilierii și orientării ca suport concret pentru câștigarea autonomiei învățării, pentru deciziile cotidiene ale individului, facilitarea accesului la servicii de consiliere pentru toți cetățenii, de la vârste tot mai mici.

¹ <http://register.consilium.eu.int>, <http://register.consilium.europa.eu>

Competențe generale

1. **Manifestarea interesului pentru autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine și față de ceilalți**
2. **Exprimarea adecvată a emoțiilor în interacțiunea cu copii și adulți cunoscuți**
3. **Utilizarea abilităților și a atitudinilor specifice învățării în context școlar**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Manifestarea interesului pentru autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine și față de ceilalți

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1.1. Identificarea unor trăsături personale elementare - Jocuri de identificare și denumire a trăsăturilor fizice (culoarea ochilor, lungimea părului, înălțimea, greutatea) - desenarea conturului corpului în mărime naturală, colorarea conturului astfel încât să semene cât mai bine cu sine (culoarea părului, culoarea ochilor etc.), decuparea și afișarea produselor - vizualizarea în oglindă a elementelor corporale și denumirea acestora - realizarea de desene de tip autoportret, colaje despre propria persoană - prezentarea fotografiei proprii, la vârste diferite - discuții în perechi sau în grupuri mici pe baza desenelor și poveștilor create de fiecare persoană despre părțile corpului și rolul acestora - jocuri pentru recunoașterea copiilor, pe baza enumerării trăsăturilor fizice relevante	1.1. Prezentarea unor trăsături personale elementare, în contexte variate - crearea unor ecusoane personalizate - crearea unor obiecte simple prin modelaj (plastilină, lut) sau colaj (reviste, ziare, materiale din natură) care să exprime caracteristicile propriei persoane - prezentarea într-un cadru inedit (podium de premiere, interviu) a trei aspecte plăcute referitoare propria persoană - jocuri de continuare a unor fraze, pentru evidențierea calităților: „Eu pot să...”, „Îmi place de mine pentru că...”, „Mâncarea mea preferată este...”, „Culoarea mea preferată este...”, „Pe tine te apreciez pentru că...”, „Sunt mândru de mine atunci când...” - jocuri de prezentare în perechi, în grupuri mici, în fața clasei, a rezultatelor activității - prezentarea trăsăturilor personale elementare în fișe de lucru	1.1. Stabilirea unor asemănări și deosebiri între sine și ceilalți, după criterii simple - jocuri de autocunoaștere și intercunoaștere prin folosirea diferitelor forme de comunicare - exerciții artcreative realizate în mod individual sau în echipă (prezentarea unor forme originale de salut în cadrul cărora copiii își atribuie o însușire/calitate care-i face unici și diferiți de ceilalți; obținerea unor produse unice: decuparea unei hârtii împăturite în forme diferite, colorarea unui obiect, interpretarea în manieră proprie a unui rol etc., desenarea conturului mâinii sau a amprentelor personale etc.) - confecționarea unor cadouri de tipul „lucru manual” - analizarea unor personaje din povești/ povestiri sau din viața reală, în scopul identificării unor asemănări și deosebiri între sine și acestea - rezolvarea unor fișe de lucru pentru identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre sine și ceilalți
1.2. Identificarea unor obiecte și activități simple de igienă personală - jocuri de identificare a obiectelor de igienă personală și explicarea modului de folosire a acestora - ghicitori, poezii, cântece despre obiecte de igienă personală - vizionarea unor filme scurte despre igiena personală - activități practice de exersare a acțiunilor de îmbrăcare/ dezbrăcare sau legarea șireturilor, spălarea mâinilor înainte de servirea mesei,	1.2. Identificarea unor reguli de igienă personală - recunoașterea în imagini a respectării/încălțării regulilor de igienă personală - desenarea unor personaje care respectă/ nu respectă regulile de igienă personală - jocuri creative: „Ce s-ar întâmpla dacă nu ar exista săpunul?”, „Imaginează-ți că săpunul ar conduce lumea”, „În geanta ta descoperi că o periută de dinți îți vorbește...” - rebusuri, concursuri despre reguli simple de igienă - realizarea unor colaje, desene, sloganuri/cuvinte	1.3. Respectarea unor reguli de igienă personală - amenajarea clasei într-un mod prietenos (estetică vizuală, condiții de învățare etc.), care să respecte reguli simple de igienă - discuții despre importanța regulilor de igienă în viața noastră - realizarea unor proiecte în grupuri mici despre regulile de igienă și prezentarea acestora în clasă - jocuri de rol pentru exemplificarea comportamentelor dezirabile de igienă personală în diferite contexte

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
după utilizarea toaletei, ordonarea hainelor, aranjarea/împachetarea hainelor, închiderea fermoarului, nasturilor, în vederea dezvoltării independenței față de adult - exercitii de reprezentare grafică a unor obiecte, activități și reguli simple de igienă personală	cheie care ilustrează reguli de igienă - fișe de lucru pentru exersarea învățării regulilor de igienă personală: corespondențe, asocieri, consecințe, completare de obiecte care lipsesc, exprimare de opinii - realizarea reclamelor pentru produsele de igienă preferate	- realizarea unor scurte descrieri verbale despre efectele igienei personale asupra sănătății - elaborarea în echipă a unor scurte compuneri despre sănătate și igienă (spălarea mâinilor, folosirea săpunului, respectarea orelor de masă etc.) - (auto)administrarea unor fișe de observare a respectării regulilor de igienă personală - organizarea și implicarea elevilor în studii foarte simple care să investigheze rolul și consecințele respectării/nerespectării regulilor de igienă personală (chestionar, interviu, prezentare de rezultate)

2. Exprimarea adecvată a emoțiilor în interacțiunea cu copii și adulți cunoscuți

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
2.1. Recunoașterea emoțiilor de bază în situații simple, familiare - vizionarea unor secvențe din desene animate, filme pentru copii, audierea unor povești consacrate, pentru identificarea și denumirea emoțiilor de bază ale personajelor (Exemplu: cocoșul supărat, iedul fricos, împăratul fericit, albina curajoasă etc.) - completarea frazelor lacunare (Exemplu: Cum se simt copiii? „Băiețelul a terminat de colorat un desen frumos și este ..(bucuros).”, “Fetița a spart o cană și este ...(supărată)”, “Bunica a plecat astăzi la țară și Monica este... (tristă)” etc. - jocuri de tipul “Roata emoțiilor”, pentru aprecierea emoțiilor în diferite situații (Exemplu: Cum m-am simțit? Situații: prima zi de școală, întâlnirea cu noii colegi, când este încurajat/certat de părinți, sărbătorirea zilei de naștere, apariția unui nou membru în familie etc.)	2.1. Asocierea emoțiilor de bază cu elemente simple de limbaj nonverbal și paraverbal - selectarea unor imagini cu personaje care exprimă emoții de bază (Exemplu: Alegeți personajele care exprimă bucurie, fericire, veselie...) - crearea unei expoziții cu imagini/fotografii (aduse de acasă, realizate în clasă, decupate din ziare/reviste) care exprimă diferite emoții - recitarea unei poezii în diferite ipostaze (vesel, speriat, uimit) - propunerea unor concursuri de „Poezii și cântece cu emoții” - jocuri de mimă - turul clasei: “Cum te simți astăzi?” (la începutul/finalul zilei, la începutul/finalul unei activități) - descrierea emoțiilor trăite în jocurile preferate	2.1. Exprimarea emoțiilor de bază în situații variate - dialoguri având ca suport imagini care surprind emoții de bază, cu ajutorul cărora să se analizeze, de exemplu, stările de tristețe, fericire, relaxare, frică etc. („Ce fac atunci când sunt...”) - aplicarea unor tehnici art-creative prin care să se exprime diferite stări emoționale: desene, cântece, modelaje din lut și plastilină, roluri în teatru, colaje, tapiserii din materiale textile etc. - participarea la scurte scenete, prin atribuirea unor roluri, pentru exersarea exprimării emoțiilor în situații variate - dezbateri despre legătura dintre emoții și comportamente - exerciții de identificare a soluțiilor proprii pentru exprimarea în mod sănătos a emoțiilor

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- jocuri din folclorul copiilor, practicate în școală sau în afara școlii, vizând exprimarea emoțiilor		- scrierea unor texte formate din 4-5 propoziții despre cum s-au simțit în diverse situații
2.2. Identificarea regulilor de comunicare în activitatea școlară - exerciții de identificare a regulilor de comunicare în imagini: anunțarea răspunsului; așteptarea rândului; completarea răspunsurilor colegilor după ce aceștia au încheiat; exprimarea opiniei personale; criticarea ideii, nu a colegului - exprimarea prin desen a regulilor de comunicare la școală și afișarea acestora pentru a fi vizualizate de elevi – exemplu: vorbim pe rând, ascultăm activ, respectăm programul școlar, ajutăm colegii când ne solicită sprijinul, adresăm întrebări etc. - jocuri de tipul „Continuă propoziția”, „Continuă povestea” - jocuri de rol cu marionete ilustrând modalități pozitive/negative de interacțiune verbală sau fizică: se ajută unii cu ceilalți, se exprimă politicos (te rog, mulțumesc), se întrerup, se lovesc, se împing etc. - jocuri de selecție și plasare de jetoane: Da (comunicare eficientă)/Nu (comunicare ineficientă)	2.2. Transmiterea unor mesaje verbale și non-verbale simple despre propriile experiențe de viață - prezentarea unei experiențe personale (prima zi de grădiniță, prima zi de școală, zile de naștere, jucăria favorită, o ceartă cu un prieten/coleg, victoria/înfrângerea într-un joc etc.) - crearea unor scurte povestiri sau scenete hazlii, pe baza unor cuvinte cheie: calendar, pădure, furculiță, zâmbet - jocuri de mimă pentru înțelegerea unor mesaje nonverbale emițător-receptor (mi-am făcut un prieten, mă doare măseaua, am primit un cadou, bunicul a venit în vizită etc.) - verbalizarea ideilor, gândurilor, emoțiilor față de unele situații date - emiterea unor afirmații pozitive despre sine și ceilalți, - exprimarea opiniilor despre unele situații de viață „Eu cred că...”, „În opinia mea...” - miniscenete cu marionete, măști, vestimentații create de elevi	2.2. Utilizarea unor elemente de ascultare activă - vizionarea unor secvențe de film pentru identificarea expresiilor corporale, faciale, verbale simple, care indică ascultarea activă - observarea, în jocuri de rol create de colegi, a elementelor specifice ascultării active - utilizarea în comunicarea cu ceilalți (familie, colegi, prieteni, cadre didactice) a unor modalități simple de ascultare activă: contact vizual, postură adecvată, intonație etc. - completarea cu elemente grafice specifice ascultării active a unor personaje umane care exprimă interes în comunicare - realizarea unor desene cu persoanele care ascultă activ/nu ascultă activ - fișe de lucru cu situații de comunicare/ascultare activă din viața cotidiană (acasă, pe stradă, în parc, la școală, la magazin, la film etc.)
2.3. Explorarea caracteristicilor ființelor și obiectelor preferate și a interacțiunii simple cu acestea - jocuri de cunoaștere/intercunoaștere de tipul „Pot să te prezint eu?” în care fiecare copil își prezintă colegul/colega, jucăria preferată, animalul preferat, activități preferate - realizarea unui jurnal în imagini „Eu și prietenul/prietenii mei”, în care copilul desenează prietenul/prietenii, activitățile preferate desfășurate împreună, obiectele/ ființele de care se simte atașat	2.3. Explorarea caracteristicilor necesare pentru a fi bun prieten - citirea și discutarea unor povești despre prietenie, despre relațiile existente într-un grup - exerciții de evidențiere a regulilor de comportament din povești/povestiri/poezii/fabule - identificarea în imagini a comportamentelor prietenoase/ neprietenoase dintr-un grup - crearea unor povești, în echipă, cu subiectul „Colegii mei/ Colegele mele”, „Prietenul meu/Prietena mea”	2.3. Explorarea abilităților de relaționare cu ceilalți - exerciții de identificare a unor reguli de comportament în relația cu ceilalți, pe baza discutării unor situații concrete din experiența elevilor - exerciții de identificare a premiselor pentru a coopera cu ceilalți (hobby-uri, interese comune, activități preferate etc.) - exerciții-joc de diferențiere a comportamentelor facilitatoare/frenatoare care contribuie sau nu la inițierea și păstrarea unei prietenii: cooperare, competiție, compromis

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
- organizarea unor evenimente: „Ziua clasei noastre”, „Expoziție de lucrări plastice dedicate prietenilor” - Activități și jocuri de tipul „Prietenul secret”	- practicarea unor jocuri de prezentare a colegului/colegei - vizionarea unor filme specifice universului copiilor, în care se relevă caracteristicile unui prieten/se dezvoltă relații de prietenie - jocuri de rol: În clasă, În parc, Ziua de naștere, În vacanță	- elaborarea unor lucrări individuale sau în echipă despre prietenie - elaborarea unor compuneri despre prieteni, universul extins al copilului (prieteni fraților/surorilor) - crearea unor mesaje de mulțumire adresate colegilor/prietenilor

3. Utilizarea abilităților și a atitudinilor specifice învățării în context școlar

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
3.1. Identificarea unor rutine în activitatea școlară - discuții la începutul anului școlar despre noile rutine (orar zilnic, orar săptămânal, pauze, vacanțe etc.) - discuții despre statutul de preșcolar/școlar - discuții de explorare a intereselor și a experiențelor anterioare ale copiilor (la începutul fiecărei zile/teme/săptămâni, în cadrul „Întâlnirii de dimineață”, în cadrul altor lecții sau al activităților extrașcolare) - transformarea spațiului clasei într-un mediu prietenos de învățare: modalități de prezentare personală afișate pe mese/bănci, construirea în echipă a simbolului, expunerea produselor activităților la nivelul elevilor, pentru a fi vizualizate - interpretarea unor melodii preferate pentru anunțarea pauzei: „Cum mi-ar plăcea să sune clopoțelul în școala mea?” - teatru de marionete: „Sunt în clasa pregătitoare”	3.1. Identificarea unor sarcini de lucru simple în contexte variate - enumerarea sarcinilor de lucru ale diferitelor personaje din povești, povestiri, ale persoanelor din viața reală (mamă, tată, învățătoare, bunici, director de școală, primar, președinte, medic, actor etc.) - bifarea sarcinilor de lucru de la școală dintr-o listă cu diferite tipuri de sarcini (imagini, cuvinte cheie) - jocuri de rol/ de mimă, referitoare la sarcinile de realizat într-o zi, acasă sau la școală - exerciții de apreciere a timpului de lucru (mai mult, mai puțin) pentru sarcinile pe care le are de îndeplinit la școală și acasă - plasarea etichetelor care conțin sarcini de lucru pe cadranul unui ceas - organizarea unor interviuri adresate colegilor despre sarcinile de lucru dintr-o zi	3.1. Realizarea unui program zilnic de activități, cu sprijinul adulților - crearea unui orar zilnic personalizat - inițierea unei agende în care să fie precizat programul zilnic - enumerarea activităților într-o listă „Ce fac azi?” - plasarea unor simboluri pentru activitățile programului zilnic în funcție de succesiune, frecvență, dificultate, durată - completarea unor texte lacunare „Eu învăț mai bine...”, „Cel mai ușor învăț cu..”, „Îmi place să învăț despre ...” Pentru a memora mai ușor am nevoie de ...”, „Pentru a învăța, prefer să folosesc următoarele obiecte...” - analiza gradului de îndeplinire a programului zilnic - investigarea programelor zilnice ale membrilor familiei
3.2. Aplicarea unor tehnici simple care sprijină învățarea și succesul școlar - exerciții de identificare în imagini a organizării învățării: întreruperea jocului, pregătirea materialelor, concentrarea asupra rezolvării	3.2. Evidențierea importanței învățării pentru propria persoană - jocuri de exprimare a opiniilor personale: „Pentru mine este important să învăț deoarece...”	3.2. Prezentarea condițiilor (instrumente, persoane, contexte) care fac învățarea ușoară sau dificilă - elaborarea în echipe a unor postere: „Cum învățăm?”

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
sarcinilor, eliminarea surselor de perturbare a atenției, momente de relaxare etc. - organizarea orarului prin lipirea imaginilor cu activitățile zilnice și săptămânale - personalizarea orarului: desen, colaj, pictură, elemente grafice artistice - jocuri de rol: „Cum, ce, cu cine învățăm la școală?” - desenarea momentelor specifice unei zile obișnuite de școală - distribuirea și asumarea unor sarcini în clasă (aranjarea jucăriilor, udatul florilor, distribuirea fișelor de lucru, afișarea produselor învățării, ștergerea tablei, ordonarea consumabilelor, inserarea produselor activității în portofolii etc.) - vizite în școală (biroul directorului, cancelaria profesorilor, cabinetul de consiliere, toaletă, alte clase, bibliotecă, sală de sport, cabinet medical, cabinet stomatologic etc.) - sărbătorirea primelor 100 de zile de școală prin desene, lucruri interesante învățate sau momente în care s-au simțit bine, lucrări inedite realizate împreună cu părinții	- monitorizarea simplă a achizițiilor și atitudinilor specifice învățării (Cadranul învățării: Ce am aflat nou ; Ce vreau să știu ; Ce mi-a plăcut) - realizarea unor colaje despre ceea ce îi place și ceea ce nu îi place să învețe la școală, acasă, pe stradă, în parc, în vacanță, la teatru, la muzeu, la televizor, pe internet etc. - discuții despre greșeală ca parte a procesului de învățare (“Putem învăța din propriile greșeli?”) - crearea unor refrene dedicate importanței învățării - organizarea unei expoziții cu postere sau alte obiecte pe care sunt scrise propoziții care să exprime importanța învățării	- jurnalul învățării prin imagini sau cuvinte (cum învăț, ce îmi place să învăț, ușor și greu în activitatea de învățare, cine mă ajută) - crearea unor știri despre cum învață elevii de clasa a II-a, elevii mai mari, adulții - prezentarea unor scurte proiecte despre condițiile de învățare de acasă și de la școală - realizarea unor scurte interviuri adresate colegilor de clasă sau părinților: „Dacă ai fi director, ce ai păstra și ce ai schimba la școală, pentru ca elevii să învețe mai bine, mai ușor și cu plăcere?” - „Cum învățau bunicii noștri?” - invitarea la clasă a unor bunici care să relateze experiențele personale din copilărie despre învățare: școala, clasa, condițiile de acasă, cadrele didactice, rechizitele etc.) - interviuri aplicate membrilor familiei despre importanța învățării
3.3. Identificarea hobby-urilor, jocurilor și activităților preferate - prezentarea în fața grupului a unor obiecte personale care exprimă cel mai bine ceea ce îi place fiecăruia să facă, pentru valorizarea abilităților fiecărui copil, indiferent de domeniu - ghicitori, colaje despre hobby-uri și activități preferate: „Ce îmi place să fac?” - „Micul colecționar”, prezentarea colecțiilor pe care fiecare le are acasă sau a obiectului/jucăriei/activității preferate - realizarea unor albume, agende speciale, portofolii care cuprind date personale despre	3.3. Explorarea unor meserii cunoscute sau preferate - jocuri de rol despre meserii - povești, poezii, ghicitori, cântece despre meserii, susținute de imagini - jocuri/ ghicitori de identificare a instrumentelor specifice unor meserii - organizarea unei expoziții cu instrumente confecționate, fotografii, desene sau (unde e posibil) direct cu instrumentele specifice meseriilor cunoscute - decuparea unor informații despre meserii din ziare, reviste, cărți	3.3. Prezentarea utilității unor meserii/profesii cunoscute - jocuri didactice despre meserii „De-a vânzătorul”, „De-a prezentatorul TV”, „De-a bucătarul” etc. - vizite la locuri de muncă interesante pentru copii (fabrica de ciocolată, cabinet de stomatologie, primărie, redacție de știri, centrul pompierilor etc.). - crearea unor postere originale despre specificul meseriilor și beneficiile acestora pentru membrii comunității - dezbateri despre produsele/rezultatele unor meserii, utilitatea meseriilor (mecanicul repară o mașină stricată, medicul ne tratează când suntem

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<i>activități preferate, aptitudini, realizări etc.</i> - jocuri/activități/ concursuri de identificare a unor abilități, a predispozițiilor native/talentelor copiilor în diverse domenii: muzică, dans, sport, desen, matematică, relaționare cu ceilalți etc. (cântat vocal sau la un instrument, desenat, decupat, sărit coarda, bun la fotbal, povestit, a fi curajos, a fi politicos, a răspunde la întrebări, calcul matematic simplu etc.) - realizarea unor expoziții cu temă, care să cuprindă produsele/ lucrările tuturor elevilor clasei - crearea unor spații în clasă cu recuzită specifică (construcții, pictură, lectură, științe, muzică etc.), unde copiii pot opta să lucreze, în funcție de interese pe diferite teme	- prezentarea meseriilor de către specialiști invitați la clasă: medic, artist, mecanic, pictor, polițist, preot, zugrav, cercetător, pompier, contabil etc. - vizite la diferite locuri de muncă ale părinților sau aflate în apropierea școlii ori a locuinței copiilor - organizarea unor evenimente ("Carnavalul meseriilor") în care grupuri de copii promovează diferite meserii, la care sunt invitați părinți, bunici, reprezentanți ai școlii și comunității	<i>bolnavi, pictorul creează tablouri frumoase etc.)</i> - jocuri de prezentare a profesiilor prin costumații din materiale reciclabile - "Parada meseriilor" - crearea unui pliant (cu imagini decupate, desene, mesaje cheie) în care să prezinte meseriile din zona în care locuiesc și produsele diferitelor meserii - realizarea de sondaje de opinie cu privire la specificul și utilitatea unor meserii

CONȚINUTURI

Domenii	Subdomenii	CP	CLASA I	CLASA a II-a
Autocunoaștere și stil de viață sănătos	Autocunoaștere și atitudine pozitivă față de sine și față de ceilalți	Cine sunt eu? Trăsături fizice Schema corporală: alcătuirea și denumirea părților corpului	Cine sunt eu? Caracteristici personale simple, puncte tari și limite observabile în activitățile școlare și de timp liber	Eu și ceilalți Asemănări și deosebiri dintre sine și ceilalți după criterii simple: aspecte fizice, gen, vârstă, tipuri de vestimentație (sport, elegant, tradițional etc.) Diversitate. Fiecare este unic; diferențe individuale
	Igiena personală	Obiecte și activități zilnice de igienă personală	Norme de igienă la școală și acasă Igiena locuinței, a sălii de clasă	Norme de igienă în contexte variate Importanța normelor de igienă pentru sănătate, învățare și relațiile cu ceilalți
Dezvoltare emoțională și socială	Trăire și manifestare emoțională, starea de bine	Emoții de bază denumite prin cuvinte (bucurie, tristețe, frică, furie) în activități / contexte familiare	Emoții de bază (bucurie, tristețe, frică, furie) și elemente simple de limbaj nonverbal (expresii faciale, postură) și paraverbal (intonație)	Emoții de bază (bucurie, tristețe, frică, furie) exprimate în comportamente
	Comunicare școlară eficientă	Reguli de comunicare în activitatea școlară Comunicarea cu colegii și cadrele didactice	Abilități de comunicare de bază Mesaje verbale, nonverbale, paraverbale simple	Elemente de ascultare activă: contact vizual, postură, voce (intonație, accent)
	Interacțiuni simple cu ființe și obiecte familiare	Ființe și obiecte preferate Caracteristicile acestora	Prietenia Caracteristicile unui bun prieten Ce este un bun prieten?	Abilități necesare și comportamente acceptate în relațiile cu ceilalți Respectul în relațiile cu ceilalți
Aspecte specifice ale organizării învățării și pregătirii pentru viață la școlarul mic	Rutine și sarcini de lucru	Reguli elementare ale noilor rutine specifice activității clasei pregătitoare	Sarcini de lucru în activitatea școlară și acasă: tipuri de sarcini, încadrare în timp, finalizare	Cum folosim timpul? Program zilnic de lucru Alternanța efort/relaxare (timp de lucru/timp liber) Importanța timpului în învățare
	Abilități și atitudini de învățare	Tehnici simple care sprijină învățarea Reguli de organizare a învățării	Importanța învățării Tehnici simple de monitorizare a achizițiilor învățării	Condițiile învățării: factori favorizanți/resurse, factori de stress/obstacole (instrumente, persoane, contexte)
	Explorarea meseriilor	Hobby-uri și activități preferate Portofoliul personal cu rezultate/evidențe ale învățării	Meserii cunoscute: denumire, activități principale, unelte și instrumente, loc de desfășurare	La ce folosesc meseriile? Utilitatea socială a meseriilor: produse realizate, beneficii pentru sine și pentru comunitate

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare, pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei.

O notă aparte a disciplinei *Dezvoltare personală* este dată de contribuția la dezvoltarea emoțională, socială și pentru carieră a elevului. Valorificarea experiențelor elevilor fundamentează autenticitatea învățării. Există o raportare permanentă la ceea ce gândesc și simt, precum și la modul în care se comportă elevii. Domeniile tematice ale programei conferă un spațiu generos, în care elevii sunt invitați să conștientizeze cine sunt, să analizeze emoțiile pe care le au, să se raporteze sănătos la ceilalți (diversitate), să fie motivați să învețe cu succes, să exploreze ce meserii/profesii le-ar plăcea să practice. Este important de luat în considerare opțiunea realizării unor activități integrate sau diversificarea/extinderea activităților extrașcolare. Abilitățile și atitudinile „învățate” la *Dezvoltare personală* reprezintă acele achiziții transferabile necesare obținerii succesului școlar, în carieră și în viață.

Strategii didactice

Disciplina *Dezvoltare personală* oferă un cadru semnificativ pentru stimularea flexibilității cognitive și a creativității elevului, aceștia fiind încurajați să adreseze întrebări, să comunice propriile opinii, să aibă intervenții argumentate, să reflecteze asupra temelor puse în discuție, să manifeste inițiativă, să exprime idei originale și emoții autentice despre ceea ce învață.

Registrul complex al strategiilor didactice, organizate sub diferite forme, stimulează participarea activă, în mod individual sau în echipă. Accentul în orele de *Dezvoltare personală* este dat de spontaneitatea și creativitatea răspunsurilor elevilor la sarcinile propuse. Analizele succesive, momentele de autoevaluare și de reflecție oferă copiilor cadrul necesar pentru interiorizarea conceptelor tematice, pentru dezvoltarea încrederii în sine, pentru conturarea perspectivei pozitive asupra resurselor personale, astfel încât să facă față provocărilor școlare sau celor din viața de zi cu zi.

O atenție deosebită este acordată explorării intereselor și exersării abilităților de învățare, identificării experiențelor anterioare și cunoașterii așteptărilor elevilor cu privire la activitățile care urmează a fi derulate.

La finalul unui modul tematic sau al unei lecții, elevii sunt invitați **să își exprime emoțiile** cu privire la ceea ce au descoperit sau experimentat. Expozițiile, discuțiile pe baza portofoliului sunt oportunități pentru valorizarea intereselor și aptitudinilor personale. Astfel, se creează contextul exprimării emoțiilor și a atitudinii elevilor față de progresul în învățare. Reflectarea „împreună” asupra produselor individuale sau create în echipă contribuie la **dezvoltarea coeziunii grupului**. **Valorizarea rezultatelor prin acordarea de feedback pozitiv fiecărui elev asigură cadrul pentru optimizarea imaginii de sine și dezvoltarea încrederii în sine**. **Crearea unui climat securizant, de non-etichetare, încurajator reprezintă un aspect important, care depinde, în principal, de atitudinea cadrului didactic în relația cu elevii**.

Disciplina *Dezvoltare personală* este realizată de către cadrul didactic de la clasă. În cazul aprofundării unor teme, acesta poate colabora cu psihologul sau consilierul școlar pentru eficientizarea activităților derulate, spre exemplu: consultări cu privire la cele mai adecvate modalități de lucru cu elevii, recomandarea unor resurse suplimentare care pot fi utilizate sau organizarea unor activități în parteneriat.

Implicarea părinților presupune participarea în activități cum ar fi: expoziții/târguri, serbări, concursuri, excursii, carnavaluri, proiecte în echipă părinți-copii, discuții pe baza portofoliilor elevilor, vizite la locul de muncă al părinților etc.

În cadrul activităților de *Dezvoltare personală* elevii explorează, apoi aplică și ulterior reflectează asupra propriului progres. Din această perspectivă, predarea se distanțează considerabil de înțelesul ei tradițional de „transmitere de cunoștințe”. Rolul cadrului didactic este de a organiza și oferi oportunități de joc și învățare care să-i permită elevului să-și descopere și să experimenteze propriile abilități și atitudini, de a particulariza și facilita transferul acestora în viața reală.

Selecția activităților se va face și în funcție de specificul local, precum și de resursele materiale disponibile.

Strategiile didactice recomandate pentru orele de *Dezvoltare personală* sunt cele activ-participative. Disciplina are un accentuat caracter explorator și practic-aplicativ, care presupune implicarea directă a elevilor. Elevii conștientizează, exersează abilități și atitudini într-un mediu prietenos de învățare, devin responsabili pentru modul în care se implică în jocurile și activitățile propuse. Este foarte important ca activitățile să-i ajute pe copii să se simtă bine, să le placă și, astfel, să fie motivați intrinsec să învețe. Sarcinile de lucru pot fi realizate individual, în perechi/echipă, independent sau facilitate de cadrul didactic.

O activitate poate debuta cu un scurt brainstorming care valorifică ideile creative și experiențele anterioare ale elevilor. Metodele și tehnicile art-creative permit utilizarea unei palete largi de resurse (de la cele uzuale, precum creioanele și colile colorate, pensule și acuarele, foarfece, lipici, la materiale reciclabile, elemente din natură, bucăți de material textil, plastic sau lemnos etc.) care antrenează și motivează elevii. Este recomandată crearea unor produse diverse, colorate, originale, care să valorifice imaginația și creativitatea elevilor. Jocul de rol și simularea (dramatizare, marionete, teatru) pregătesc copilul pentru situații reale de viață și facilitează dezvoltarea comunicării verbale și nonverbale, a empatiei, a toleranței. Lucrul în echipă antrenează strategiile de rezolvare a conflictelor și modalitățile de comunicare eficientă. Problematizarea oferă oportunitatea de a căuta soluții pentru diferite situații de tip investigativ și de a stimula curiozitatea naturală elevilor. Exercițiile și jocurile vor combina mișcarea, verbalizarea, manipularea unor obiecte. Conversația euristică, dezbaterile și discuțiile de grup permit elevilor să se raporteze, să învețe și să valorizeze atât experiența personală, cât și experiența colegilor. Tehnicile specifice dezvoltării gândirii critice (de exemplu: turul galeriei, ciorchinele, jurnalul cu dublă intrare, pălăriile gânditoare etc.) asigură exprimarea propriilor opinii și creează premisele dezvoltării asertivității. Utilizarea unor secvențe din filme sau a imaginilor din planșe/cărți de povești reprezintă, printre altele, suporturi intuitiv-concrete indispensabile învățării la această vârstă.

În ceea ce privește contextele nonverbale și informale de realizare a activităților de *Dezvoltare personală*, sunt recomandate: vizite în diferite organizații publice sau private (bibliotecă, muzee, companii/ firme, fabrici, magazine, cabinete, primării, alte școli, poliție etc.), participarea la spectacole de teatru, film, invitarea la clasă a unor personalități de succes din comunitate (actori, sportivi, profesori, pompieri, medici etc.) sau „întâlniri” cu personaje din desene animate/filme preferate. Atunci când este posibil, activitățile vor fi realizate într-un spațiu neconvențional, cum ar fi: parcuri, în curtea școlii, locații din cadrul excursiilor/ taberelor organizate, locuri de muncă ale părinților, ONG/companii/firme. Sub îndrumarea cadrului didactic, copiii vor fi încurajați să organizeze și să participe la evenimente educaționale: expoziții, festivaluri, târguri, ateliere de lucru etc., care să valorifice rezultatele activității lor. Sunt recomandate **parteneriatele cu alte clase din școală sau din alte școli, acțiunile de voluntariat și caritabile**, cu ocazia diferitelor sărbători.

Evaluarea reprezintă o componentă importantă a procesului de învățare. La disciplina *Dezvoltare personală*, evaluarea se realizează din mai multe perspective: a cadrului didactic, a elevului însuși (autoevaluare) și a colegilor (interevaluare). Pentru evaluarea fiecărui elev, se recomandă metode de evaluare precum: activități practice, proiecte individuale și de grup, postere/desene/colaje, portofolii. Este important feedbackul permanent față de progresul fiecărui elev, încurajarea exprimării ideilor și a argumentelor personale, expunerea și valorizarea produselor învățării. Portofoliul va fi prezentat părinților în diferite momente pe parcursul anului școlar, iar acesta va constitui un prilej de dialog pe marginea intereselor/ talentului elevilor și a ariilor recomandate pentru îmbunătățire. Alte modalități de realizare a evaluării sunt reprezentate de discuțiile de grup, utilizarea cadranului învățării (Ce mi-a plăcut, Ce nu mi-a plăcut, Ce am învățat, Ce voi folosi etc.), precum și a fișelor individuale de observație (completate de către cadrul didactic).

Evaluarea nu reprezintă numai un instrument de control și măsurare a competențelor elevilor, ci și o modalitate de reglare a strategiilor de predare-învățare, de adaptare a cadrului didactic la nevoile individuale și de vârstă ale elevilor. Cadrul didactic va urmări progresul elevilor reflectat în achiziții cognitive, emoționale, comportamentale și atitudinale.